

ŽIVOT I RAD

Džipsi Smita

ŽIVOT I RAD

Džipsi Smita

Originally published in English under the title
Gipsy Smith: *His Life and Work* by Gipsy Smith
Naslov originala: *His life and work*
New York, Fleming H. Revell company, 1911
© 1911 by Gipsy Smith
English edition published by Fleming H.Revell Company,
1911 New York

© 2013 by Roma Bible Union
for the Serbian edition.
Translated by permission. All rights reserved.

Translator: Garai Randimbiarison Julijana
Prevod: Garai Randimbiarison Julijana
Editor: Goran Saitović
Lektura: Goran Saitović
Graphics & Layout: OM EAST
Grafička obrada: OM EAST

This project is a joint production by Roma Bible Union and OM EAST.
Zajednički projekat Romske Biblijske Unije i OM EAST.

Predgovor

Neka vam ova knjiga bude na ohrabrenje; setite se ove priče kada naiđu teška vremena. Džipsi Smit je od dečkića koji nije znao da čita postao čovek koji je započeo probuđenje – sve vreme voljan da ga Gospod upotrebi, uvek zadovoljan i zahvalan za ono što ima.

Uzdam se u Gospoda da će i naša generacija doživeti ovakvo probuđenje.

Čitajući ovu knjigu na trenutke sam osetio kao da čitam svoju životnu priču – i ja sam Rom, i završio sam biblijsku školu zahvaljujući gostoprimstvu i požrtvovanju jedne porodice. Od vremena Džipsija Smita do danas se mnoge stvari nisu promenile – i danas idemo putem koji nije uvek najlakši, ali imamo utehu da nikada na tom putu nismo sami, kao i da nas na kraju puta čeka najbolja nagrada.

Želim vam Božiji blagoslov,

Pastor Selim Alijević.

Uvod

Pre izvesnog vremena zamolio sam naše prijatelje kod "Romske Biblijske Unije" i "OM- Istoka" da porazmisle o tome da nam pomognu ovde u Leskovcu da se izda knjiga "Život i rad Džipsi Smita". Saglasili smo se sa tim da ovo bude zajednički projekat i da naša crkva preuzme vodeću ulogu oko projekta pogotovo oko distribucije. Kao što je to slučaj sa svim božijim radom i ovaj projekat je bila borba. Jasno je da sile zla ne žele da se ova knjiga izda na srpskom jeziku za Rome iz bivše Jugoslavije. Ali kao što je to slučaj sa svim vrstama božijeg rada nakon što prođu kroz razna iskušenja Bog uz pomoć svoje sile donosi plod i to baš u najpogodnije vreme. Sada je došlo vreme da ova snažna priča o velikom romskom propovedniku Džipsi Smitu bude dostupna i u ovom delu sveta.

Džipsi Smit je bio gigant što se tiče njegove vere. Dva najveća evangelizatora koje je svet ikada imao, Bili Sandej i Bili Graham su obojica živeli početkom ili krajem perioda izvanredne službe Džipsi Smita. Razlika među njima je bila ta da je Džipsi Smit rođen kao Rom, odrastao u siromaštvu, bio je nepismen i čak i nakon što se obratio ljudi ga nisu uzimali za ozbiljno. Tada je Bog pokrenu nešto. Kada Bog pokrene nešto tada svet

mora da stane i da sluša. Džipsi Smit je sa svojim poniznim poreklom postao najuticajniji evangelizator svoje generacije u čitavom svetu.

Neki ljudi će možda reći danas dok se osvrću na romski narod oko nas da nam je potreban novi Džipsi Smit koji će biti božiji glasnik ovoj generaciji Roma. Drugi će možda reći a gde je "Bog Džipsi Smita" danas? Odgovor je da Bog Džipsi Smita traži "Džipsi Smita" koji je od Boga.

Bog danas traži romske vođe koji neće biti vođeni ambicijom, željni vlasti i položaja nego čoveka koji poznaje Boga u tišini molitve i koji traži Njegovo lice i Njegovu volju. On traži vođe koji neće deliti plitku poruku o jevanđelju prosperiteta nego poruku koja ima duhovni autoritet, koja glasi da grešni muškarac i žena mogu biti izmireni sa Svetim Bogom kroz krv sa krsta na Golgoti.

Svestan sam da je ovo veliki izazov i u mom sopstvenom životu i da me je Bog pozvao da budem romski hrišćanski vođa kao što je to bio i Džipsi Smit.

Džipsi Smit je bio pogrešno shvaćen od mnogih a neki su ga čak i izdali. Njegovo tajno oružje je bilo da nije dozvolio da ga ljudske optužbe, laži drugih pa čak i

onih koji su se trudili da ga unište, spreče u njegovom pozivu pred Bogom.

I meni je potrebna ista ta milost i ista ta poniznost. Ista ta "hristolika" poniznost u mom sopstvenom životu. Verovatno je i tebi čitaoče potrebno isto to.

Srpski prevod ove knjige će biti stilizovan da bi bio razumljiviji za rome koji žive na području stare Jugoslavije. Stil jezika je posebno prilagođen za našu dragu romsku braću i sestre koji žive na ovom području.

Moja molitva je da vam ova knjiga, dok je čitate da tri cilja za koja treba da se borite u vašim životima kao Romi hrišćani:

- Da verujete da Bog može da vas koristi na isti način kao što je koristio Džipsi Smita bez obzira koliko se smatrali nestručnim za to.

- Da pratite primer Džipsi Smita i da ne dozvolite da vas napadi drugih hrišćana spreče u tome da obavljate rad na koji vas je Bog pozvao.

- Da shvatite da ste najbezbedniji ovde na zemlji ako živite u samom centru Božije volje.

Neka ova knjiga bude ohrabrenje za vas i setite se ovih priča kada se suočite sa teškoćama. Džipsi Smit kao dete nije znao da čita. Kada je odrastao u muškarca on je običavao da pokrene probuđenja – Bio je uvek speman da ga Bog koristi i bio je uvek sretan i zadovoljan sa onim što je imao u životu.

Ja verujem da će Gospod dati da će i naša generacija iskusiti probuđenje iste vrste.

Od vremena Džipsi Smita pa do danas stvari se nisu puno promenule. I mi danas prolazimo kroz teška vremena. Za utehu nam služi da nismo sami i da ćemo nakon poslednjih dana biti nagrađeni.

Neka vas Gospod obilato blagoslovi.

Pastor Romske Crkve u Leskovcu,
Selim Alijević

Sadržaj:

1. Rođenje, poreklo i neki romski običaji 11
2. Moja majka 21
3. Nestašan mali dečak i nešto o šljivama, pantalonama, zečevima, jajima i cirkusu 33
4. Moral Roma 44
5. Moj otac i kako je on pronašao Gospoda 50
6. Umro je stari Kornelije 61
7. Božić pod šatorom, priča o tri kolača od šljiva 71
8. Svitanje zore 76
9. Učenje čitanja i pisanja, propovedanje na njivama repe, pevanje evanđelja po kolibama 83
10. Postao sam evangelizator, hrišćanska misija i velečasni Viljem But, moj prvi dugačak kaput i moj prvi stan 90
11. Rastući uspeh, rad u Vitbiju, Šefildu i Boltonu, sretanje moje buduće supruge, rimokatolički nemiri 104
12. Balington But, moj brak, Čatam fosili 110
13. Hul i Derbi, veliki uspeh i delimičan poraz 124
14. Henli, moje najveće bojište 127
15. Otpuštanje iz Vojske Spasa 134
16. Opet Henli 144
17. Moja prva poseta Americi 165
18. Mančester Vesli Misija 192

19. Moja druga poseta Americi 203
20. Sa decom 217
21. Moja misija prema Romima 236
22. Amerika, ponovo 244
23. Glazgov 267
24. Australija 273
25. Moj otac i njegova dva brata 292
26. London, Mančester i Edinburg 306
27. Moja peta poseta Americi 320
28. Neke nove priče o Piteru Mekenziju 335
29. Kao misionar "Nešenel Kaunsil"-a 340
POST SKRIPTUM 358

1. Poglavlje

Rođenje, poreklo i neki romski običaji

Rođen sam 31. marta 1860. godine u romskom šatoru, kao sin roma Kornelijusa Smita i njegove žene Meri Velč, u opštini Vansted blizu Epping Foresta, milju i po udaljeno od Grin Mena u Lejtonstonu. Kada sam postao "dovoljno odrastao" da bih postavljao pitanja o mom rođenju moja majka je do tada već bila mrtva. Moj otac mi je rekao mesto rođenja ali ne i datum. Tek skoro sam saznao tačan datum. Jedna moja dobronamerna tetka se potrudila da pronađe nekoga, ko je pregledao matičnu knjigu u Crkvi Vansted, i tamo pronašao zapisan podatak, koji otkriva datum rođenja i krštenja Rodnija Smita. Otkrio sam da sam godinu dana mlađi nego što sam mislio.

Romi ne mare puno za religiju maltene ništa ne znaju o Bogu i Bibliji, ali se uvek pobrinu za to da njihove bebe budu krštene jer je to deo unosnog biznisa. Poziva se sveštenik iz najbliže parohije da dođe u logor i priredi

ceremoniju. Za "gađe" (nerome) ovo je redak i neobičan događaj.

Neke gospođe iz kongregacije bi se zasigurno pridružile svešteniku da bi videle romsko novorođenče a to ne bi mogle da učine tek tako, bez da bi donele poklone za romsku majku a još češće za bebu. Romi veruju u krštenje, radi zarade koju mogu da izvuku iz njega. Osim toga imaju neku vrstu gledišta da je to ipak ispravno činiti.

Ja sam bio četvrto dete mojih roditelja. Dve devojčice i jedan dečak su stigli pre mene a još dve devojčice su došle posle mene. Sve moje sestre i brat su živi, osim one koja se poslednja rodila. Moja najstarija sestra je gosp. Bal, supruga sudije Bala, iz Henlija prvog roma u istoriji zemlje koji je zauzeo mesto u gradskom veću. Prilikom novog glasanja se svaki put vraćao na čelo. Sudija Bal je aukcionar koji se odrekao šatora i živi u kući. Moj brat Ezekiel radi na železnici u Kembridžu i on je duhovni vođa u misiji železničara. Iz naše porodice on je zadnji napustio romski šator i to je učinio nakon dosta ubeđivanja i dosta nevoljno. Moj otac i ja prilikom posete Kembridžu, nagovorili smo ga da uzme za prebivalište lepu malu kućicu. Kada sam se nekoliko meseci kasnije vratio u grad i tražio ga u njegovoj kućici otkrio sam da nije više tamo i da se vratio u svoj šator. "Šta te je navelo na to da napustiš kućicu, Ezekiel?" upitao sam. "Bilo je tako hladno", odgovorio je.

Romska spavaća kola i šatori su veoma udobni, "gađe" ih uglavnom pogrešno zamišljaju. Moja druga sestra Lovinia, je gospođa Okli i živi u Lutonu kao udovica. Prošle godine sam bio u misiji u Lutonu i ona je bila jedna od onih koji su se obratili Hristu. Moj otac, pa i ja sam a i mnogi od nas smo se molili za nju po hiljadu puta i tada prilikom te misije, ona koja se udaljila od Boga tokom više od dvadesetpet godina, se obratila. Bog mi je dao tu čast, radost dovođenja moje sestre nazad u crkvu. Bespotrebno je reći da na tu misiju mislim sa posebnom revnošću i zahvalnošću prema Bogu. Gospođa Matilda Evans, koja je dete iz naše porodice puno mi je pomogla u mojim ranim evangelizacijskim naporima i zajedno sa njenim mužem, vršila je a i dalje vrši izvanredan rad sa "Liverpulskom Vesli misijom".

Od stotinu roma osamdeset ima biblijsko ime. Moj otac se zvao Kornelije a moj brat Jezekilj. Moj stric Vartolomej je bio otac dvanaestoro dece, i svakom od njih je dao biblijsko ime: Naomi, Samson, Dalila, Ilija, Simon i slično. Otmeno je imati Samsona i Dalilu u istoj porodici. Pa ipak, romi nemaju Bibliju i ako bi je i imali ne bi znali da je čitaju. Odakle ta biblijska imena? Da li potiču iz tradicije? Nismo li mi jedan od izgubljenih plemena? I mi sami verujemo da smo rod sa jevrejima, i kada neko posmatra rome sa tačke gledišta "autsajdera" taj će moći da otkrije neke iznenađujuće sličnosti između roma i jevreja. Na prvom mestu mnogi

romi poseduju oblik lica iznenađujuće sličan jevrejima. Naši nosevi u većini slučajeva nisu toliko istaknuti ali često imamo oči i kosu sličnu kao jevreji. Priroda potvrđuje sebe. I premda, što se tiče saznanja o religiji, romi borave u najdubljem bezbožničkom mraku, u to vreme kada sam bio dečak oni su se podozrivo držali zakona Šabata. Iznimni slučajevi su bili kada ih je posetio "gađo" i doveo u iskušenje uz pomoć novca, da mu proriču sudbinu. Bila je to velika muka za mog oca, opisujem ga sada iz njegovih dana kada još nije bio nanovo rođen u duhovnom smislu i kada je trebao da podigne svoj šator na dan Šabata. Znam da je subotom išao miljama daleko da bi doneo kantu vode da ne bi morao da ide po vodu na nedeljni dan. Dan ranije je spremio i svežanj grančica za potpalu. Čak ni zvižduckanje pesme nije bilo dozvoljeno nedeljom. Nedelja je za rome pravi dan za odmor. U isto vreme to je jedini dan kada oni pripravljaju pravi kuvani obrok u podne. Pored toga, drevni jevrejski zakon i običaj o braku je isti onaj koji je u modi ili je bio u modi do skoro, među romima. Pre šesdesetak godina brak sklopljen po zakonu zemlje je bio nepoznat među romima. Zaljubljivanje između romskog mladića i devojke je obično duže trajalo ili kako bi "gađe" rekli pravilo je bilo da su veridbe bile duže. Deca su veoma često odrastala zajedno od malena kao "momak i devojka". Tako je to bilo i sa mojim bratom Jezekiljem i njegovom ženom. Romsko kršenje obećanja ne postoji, i ako ga ima, dokaz za to

bi verovatno bio oskudan jer zaljubljeni romi ne pišu jedni drugima ljubavna pisma jer ne umeju. Od stotinu, devedesetdevetoro njih nikada nije držalo olovku u ruci. Kada mladi ljudi postanu sposobni da se pobrinu o sebi tada sklapaju zavet jedno sa drugim. Osim ovoga, nema nikakve ceremonije venčanja. Nema preskakanja klješta, ili drške od metle niti bilo kakvih drugih besmislica koje "gađe" pripisuju romima. Ceremonija je ista kao ona viđena na svadbi Reveke i Isaka. Isak je doveo Reveku u svoj šator i ona je postala njegova žena i živeo je sa njom. Romi su veoma verni i odani muževi. Moram da dodam da je nakon što je učinjen bračni zavet, on je praćen veseljem.

Kada se rom obrati, jedna od prvih stvari zbog kojeg on postaje nemiran je ova manjkava bračna ceremonija. Na jednoj od mojih misija jedan stari rom koji je imao tada sedamdesetčetiri godine, tražio je i našao je Spasitelja. Otišao je sretan. Nekoliko dana kasnije se vratio da me poseti. Primetio sam da ga je nešto tištilo. "Tečo, šta je problem?" upitao sam ga. Moram da dodam još i to da romi imaju veliko poštovanje prema starijima. Nezamislivo je da se obratimo starijem čoveku ili ženi oslovljavajući ih njihovim imenom, niti gospodine Smit ili gospođo Smit, Džon ili Seli ali uvek sa tetka ili tečo, kao izraz ljubaznosti i poštovanja među nama. Teča me je pogledao tužno i rekao:

"Istina je, dragi moj da ja i moja žena nikada nismo bili zvanično venčani". Oni su bili venčani na način jedini znan među romima, i ja sam mu rekao da su oni u Božijim očima zaista muž i žena. Ali on nije odustajao. "Ne" rekao je "Ja sam sada obraćen. Želim da sada sve bude ispravno. Moramo se venčati legalno". I to su i učinili i bili su sretni.

Kao jevreji, i romi su na čudnovati način sačuvali svoj rasni identitet. Njihovo izdvojeno postojanje može da se prati vekovima unazad. Tokom dugo godina oni su sačuvali svoj jezik, navike, običaje i ekscentričnost. Istorijat roma i njihov jezik je otežao rad i bio izazov i za najmarljivije i najučenije naučnike. Možemo da budemo praćeni unazad sve do planina u Indiji gde nam se gubi trag ali čak smo i u tim davnim vremenima bili poseban narod. Kao i jevreji, romi su jako čisti. Čovek koji ne drži svoje ukućane ili imovinu čisto naziva se "melalo" (prljav) i prezren je od drugih. Postoje peškiri koji se koriste za umivanje i oni su isključivo za tu svrhu. Romi su veoma obazrivi i pažljivi u vezi hrane. Ne bi nikada prali stolnjak zajedno sa ostalim rubljem. Čaše i sudovi se nikada ne peru u sapunjavoj vodi. Video sam mog ujaka jednom kako je gazio i uništio poklopac od bakarnog čajnika jer ga je jedno od njegove dece slučajno ispustilo u korito za pranje veša zbog čega je postalo nečisto. Bolesnik ima svoju sopstvenu kašiku, tanjir i posudu. Kada ozdravi ili umre sve se to uništava. Običaj je da se nakon nečije smrti uništavaju njegove stvari ili

se sahranjuju zajedno sa njim. Kada je jedan moj tetak umro moja tetka je kupila kovčeg dovoljno velik za svu njegovu ličnu imovinu, uključujući i njegovu violinu, čašu i posudu, tanjir, nož, itd. izuzev, naravno svojih kola. Moja žena i moje sestre su je preklinjale da im da čašu i posudu kao uspomenu ali ona je bila nepokolebljiva. Niko, nikada više ne treba da ih koristi.

Da se vratimo mom ocu. On je zarađivao za život tako što je pravio korpe, štipaljke svih vrsta, limenke i popravljao stolice od trske. Naravno u njegovim neobraćenim danima on je "nalazio" vrbe za korpe i drvo za štipaljke. Romi kupuju samo ono što ne mogu da "nađu". Moj otac je nasledio njegovo zanimanje od predaka iz prethodnih generacija. Bavio se i trgovinom konjima, poslom u kojem su romi zaista eksperti. Ono što rom ne zna o konjima to nije ni vredno znanja. Tokom te vrste trgovanja se često koristi obmana i lukavstvo. Dr, Čineri koga sam sreo na jednoj od prvih poseta u Americi pričao mi je o jednom preprodavcu konja za čije spasenje se on posebno brinuo i sa kojim je često razgovarao. Ovaj rom ga je jednom pitao, "Mogu li ja biti hrišćanin i prodavati konje?" Dr. Čineri ga je ohrabrivao da pokuša i on je to i učinio. Jadan rom je spajanje dva poziva našao veoma teškim ali je nekako uspeo u tome. Nakon dve ili tri godine, Dr. Čineri ga je pitao kako se snalazi. Odgovorio je da kada je imao dobrog konja za prodaju, rekao je onima sa kojima je poslovao da je to dobar konj. Pošto je postao hrišćanin oni su mu poverovali. Ako je

to bio konj o kojem nije znao mnogo ili konj o kojem se dvoumio, rekao bi "Prijatelju (rekao bi sumu) to mu je cena. Ja ne znam puno o ovom konju, moraćeš sam da ga isprobaš i da se uveriš u kakvom je stanju. Presudi sam, kupi ga na svoj sopstveni rizik". Iz ove anegdote se vidi da romi nisu u nedostatku lukavstva. Ovaj rom nije posedovao nimalo od one "Jenki" dovitljivosti koji je udisan sa američkim vazduhom. Njegovo hrišćanstvo ga nije nimalo sprečilo nego radije pomoglo u prodaji konja.

Romkinje prodaju ono što njihovi muževi prave i naravno kada smo mi bili mali i moja majka je to radila za nas. Žene su putujući prodavci u firmi, a muževi su proizvođači. Ovaj stari zanat pravljenja korpi polako klizi iz ruku roma, sada mogu da se kupe korpe za manje novca nego što ih košta praviti, i kao posledica toga romi su ograničeni na preprodaju. Popravljanje stolica od trske i krpljenje korpi je još uvek rađeno od strane nekih ljudi. Većina ljudi se bavi sa preprodajom konja i sa sličnim stvarima koji su u skladu sa njihovim načinom života i pomoću čega mogu da zarade novac. Procenjujem da ima oko 25.000 roma na Britanskim ostrvima. Među njima, žene po običaju još uvek vrše veći deo prodaje ali se plašim da one često nose svoju robu sa sobom samo kao izgovor. Zanimanje većine njih je proricanje sudbine. Moda i ludorija "gađe" je u velikoj meri prisilila ovaj sraman zanat na romkinje. Proricanje je istočnjački običaj, dar koji su zapadnjaci pripisali

orijentalcima. Romi su istočnjački narod, i među gađovanima je tokom generacija zavladala ideja da i romi mogu da otkriju tajne iz skrivene budućnosti. Romi, sami ne veruju u to, znaju da je proricanje budućnosti samo prevara ali nemaju ništa protiv toga da zarade od gluposti i sujeverja "gađovana". Znam da će se neki moji sunarodnici možda veoma naljutiti na mene zbog ove izjave ali je potrebno reći istinu.

Putovali smo po oblastima Eseksa, Sufolka, Norfolka, Kembridža, Bedforda i Hertforda.

U mladosti sam dobro poznavao sve ove krajeve Engleske, ali odkada sam napustio moj romski šator, pre skoro dvadesetpet godina, nisam ih puno viđao. Nisam imao nikakvo obrazovanje niti poznavanje civilizacije drugih naroda i odrastao sam divalj kao divlja ptica, nestašan kao jagnje i neuhvatljiv kao zec. Sva trava, svi cvetovi i svo drveće na polju i sva živa bića su bili moji prijatelji i saputnici. Neki od njih su zaista postali, skoro previše bliski. Zečevi na primer, su bili toliko naklonjeni prema meni da su me ponekad pratili kući. Mislim da sam radi toga došao do spoznaje da posedujem saosećajnu narav čak i ako ništa drugo nisam naučio iz toga. Moje najranije sećanje iz tih dana, od svih onih koji su sada duboko zatureni u dalekoj prošlosti, je pad sa prednjeg dela kola mog oca. "Đipnuo" sam konja kao što su to dečaci umeli da rade. On je naglo skočio i cimnuo me je dole na put. Ne sećam se tačno onog što je usledilo

ali mi je otac rekao da sam bio pregažen od naših kola i da moje glasno vikanje nije privuklo njegovu pažnju da bi me pregazila i kola njegovog brata koja su nas pratila.

Smrt moje majke je razbudila moju svest u potpunosti, ako mogu tako da se izrazim. Ovaj događaj je ostavio veliku ranu u mom srcu koja se do dan danas nije u potpunosti iscelila čak i u ovom trenutku, mada sam sada sredovečan, često osećam kako moja "gladna" duša čezne i žudi za mojom majkom. "Rodni, nemaš majku!" To je bilo prvo neizbrisivo iskustvo iz mog dečačkog doba.

2. Poglavlje

Moja majka

Putovali smo kroz Herdfordšir. Moja sestra koja je bila nasjtarije dete u porodici se razbolela. Najbliži grad je bio Baldok, i moj otac je požurio tamo da bi pronašao doktora za svoje dete. Sećam se kao da je juče bilo da su naša kola stajala ispred doktorove kuće. Moj otac mu je rekao da ima bolesnu kćer. Doktor se popeo na stepenice kola i nagnuvši se kroz vrata pozvao je sebi sestru i pregledao je. Nije ušao u naša siromašna kola. Mi smo bili samo romi. "Vaša ćerka ima male boginje." rekao je mom ocu. "Morate odmah da napustite grad". Poslao nas je na obližnji put oko milju i po udaljen, zvan Norton Lajn. U maloj krivini pokraj puta, sa leve strane između ogromnog glogovog drveta čije grane su visile i drva sa desne strane, čije grane su isto činile prirodan svod, otac je podigao naš šator. Ostavio je tamo majku i četvoro dece. Odvezao je kočiju sa kolima oko dvesta metara niže i ostavio sa desne strane puta pored starog kamenoloma. Sa vrata je jasno mogao da vidi šator i

mogli smo ga dozvati. Kola su postala bolesnička soba a moj otac je bio negovatelj. Nekoliko dana kasnije, prilikom sledećeg dolaska, doktor je otkrio da je i moj brat Jezekilj imao male boginje, i on je takođe poslat u kola tako da je moj otac sada morao da neguje dvoje nemoćnih. Jadna majka je sva rastrojena, hodala gore dole po putu u maltene izbezumljenom stanju. Otac ju je mogao čuti kako neprekidno plače: "Moja jadna deca će umreti a ja ne smem da idem do njih!" Majka je morala da ide u Baldok da bi kupila hranu koju je pripremila u šatoru a zatim nosila do pola puta između šatora i kola. Spustila je hranu na zemlju i čekala oca da dođe po nju. Dozivala bi ga ili bi mahala sa svojom svilenom maramom da bi privukla njegovu pažnju. Ponekad bi on odmah došao ali ponekad je bio zauzet sa malim bolesnicima i nije mogao da ih ostavi tek tako. Tada bi se majka vratila ostavljajući hranu na zemlji i kadkad, pre nego što bi je otac pokupio, bila bi pokrivena sa snegom jer je bio mesec mart i bilo je veoma hladno. Mislim da se majka, imajući brižno majčinsko srce puno ljubavi, svakoga dana sve više približavala kolima sve dok jednog dana nije prišla previše blizu i tada se i ona razbolela. Kada je lekar došao ustanovio je da je i ona dobila male boginje.

Moj otac je bio duboko ojađen.Usledelo je ono od čega se najviše plašio. On se nadao da će uspeti da sačuva majku jer je voleo tako kako samo rom može

da voli. Ona je bila žena iz njegove mladosti i majka njegove dece. Oboje su bili veoma mladi kada su se venčali, samo što su napunili dvadeset godina, još su bili veoma mladi. On bi dao za nju i svoj život samo da bi je sačuvao. Hrabro se borio sa svojom nedaćom, mesec dana je odano negovao dvoje prvorođenih, sa srcem punim ljubavlju, nije se presvlačio ni danju ni noću. I to je sve činio da bi nju sačuvao od užasne bolesti. Sada je i ona bila pogođena. Bio je u beznadežnom stanju i bio je svestan toga da ne može više da nas drži odvojeno tako da je vratio kola do šatora. Svi su tamo ležali, majka, brat i sestra svi bolesni od boginja. Dva tri dana nakon toga, majka se porodila.

Znala je da umire. Mi smo pokušali da je zadržimo ispruženih ruku ali one nisu bile dovoljno jake. Druge ruke, svemoguće i večne su je otrgle od nas. Otac je izgleda takođe shvatio da ona odlazi. Seo je pored nje jednog dana i upitao je da li je ikada razmišljala o Bogu, jer siromašni romi veruju u Boga i veruju da je On dobar i milostiv. I ona je rekla, "Da".

"Pokušavaš li da se moliš, mila moja?"

"Da, pokušavam, i dok pokušavam da se molim čini mi se da mi se neka crna ruka približava i ukazuje mi na sve ono loše što sam učinila," i kao da mi šapuće, "Nema milosti za tebe!"

Ali moj otac je bio siguran da će joj Bog oprostiti, rekao joj je o Hristu i tražio od nje da gleda u Njega. On je umro za grešnike. On je bio Spasitelj. Moj otac je nedavno pre toga proveo tri meseca u zatvoru, nevino optužen i tamo je čuo ono što je sada pokušao da nauči moju majku. Nakon što joj je moj otac rekao sve što je znao o Evanđelju ona ga je zagrlila oko vrata i poljubila. On je zatim izašao, otišao iza kola i gorko plakao. Kada se ponovo vratio da je vidi ona je mirno gledala u njegovo lice i sa osmehom rekla: "Hoću da mi obećaš jednu stvar. Hoćeš li biti dobar otac mojoj deci?" On je obećao da će biti; tog trenutka on bi joj obećao bilo šta na svetu. Ponovo je izašao i plakao, i dok je plakao čuo ju je kako peva:

"Ja imam Oca u obećanoj zemlji.
Moj Bog me zove, moram ići
da Ga sretnem u obećanoj zemlji".

Moj otac se vratio k njoj i pitao je: "Poli, draga moja gde si naučila tu pesmu?"

Ona je rekla: "Kornelije, čula sam je kada sam bila mala devojčica. Jedne nedelje je šator moga oca bio razapet na poljani pored sela i videvši mlade ljude i ostale kako odlaze u malu školu ili crkvu ili kapelu...ne znam šta je to bilo...ja sam ih pratila unutra i oni su pevali ove reči".

Mora da je prošlo dvadest godina ili više od kako je moja majka čula te reči. Mada ih je zaboravila svih ovih godina one su se vratile u tim momentima kada je duboko tragala za Bogom i izbavljenjem. Ona nije mogla da čita Bibliju, nikada je nisu učili o Bogu i Njegovom Sinu ali ove reči su joj se vratile u trenucima dok je umirala i pevala ih je ponovo i ponovo. Okrenuvši se prema mom ocu rekla je: "Ne plašim se više da umrem. Osećam sada da će sve biti u redu. Sigurna sam da će se Bog pobrinuti o mojoj deci".

Otac ju je posmatrao celo to nedeljno veče, i bio je svestan toga da ona brzo tone. Kada je jutro svanulo u ponedeljak, našlo ju je u dubokoj molitvi. Nikada neću zaboraviti to jutro. Bio sam mali ali čak i sada kada zatvorim oči mogu da vidim pred sobom romski šator i kola na putu. Rasplamsana vatra na zemlji, čajnik visi iznad nje po romskom običaju a pored nje stoji kanta sa vodom. Nešto od odeće što je moj otac oprao visi na ogradi. Mogu da vidim i starog konja kako paše pored puta. Mogu da vidim grane koje se povijaju na povetarcu, i skoro da čujem glas ptica kako pevaju, ali uprkos tome kada pokušam da prizovem u sećanje izgled moje majke, ne ide mi. To dražesno lice koje se saginjalo iznad moje romske kolevke i pevalo mi uspavanke, ta majka koja da je živela duže značila bi za mene više od ikoga u svetu božijem... Njeno lice je isčeznulo iz mog sećanja. Lutao sam drumom tog jutra, rukom u

ruci sa sestrom Tili. Mi, dva sićušna stvorenja smo bili nerazdvojni. Nismo mogli da idemo kod oca, jer je on bio preplavljen bolom. Ostali su bili bolesni. Bili smo u pokretu kada sam odjedanput čuo da neko doziva moje ime: "Rodni!" potrčao sam da bih čuo zašto me zovu i sreo sestru Emili. Ustala je iz kreveta jer je krevet nije mogao zadržati tog jutra. Rekla je: "Rodni, majka je mrtva!" Sećam se da sam pao na lice, dole na put kao metkom pogođen i srce mi se cepalo od bola i govorio sam sebi: "Ja neću nikad biti kao drugi dečaci jer ja nemam majku!" I nekako me taj osećaj zapravo nikada nije napustio i čak i sada u mom sadašnjem životu, kao odrasli muškarac, imam trenutke kada još uvek žudim za majkom.

Zbog smrti moje majke se spustila neopisiva tuga na naš šatorski život. Došao je dan sahrane. Moja majka je trebala biti sahranjena pod plaštom noći. Pošto smo bili romi, vlasti nisu dozvoljavale da se sahrana izvrši u toku dana. Po podne je kovčeg stavljen na dve stolice ispred kola, čekajući mrak. Sestra i brat su se osećali bolje tako da su kola ispražnjena. Moj otac je pokušao da ih očisti i odeća koju smo oblačili i u kojoj smo spavali je stavljena u šator. Dok smo nas petoro dece sa ocem, gledali u kovčeg i plakali oko njega, šator se zapalio i sve naše stvari koje su bile od ikakve vrednosti su izgorele u pepeo. Iskre su letele oko nas sa obe strane kovčega i svakog momenta smo očekivali da će se i

on zapaliti. Mi jadni mališani smo bili na smrt prestravljeni. "Majka će se zapaliti!" kukali smo. "Majka će se zapaliti!" Otac je pao sa licem na travu plačući kao dete. Plamenovi su bili toliko jaki da nije mogao ništa da učini da bi zaustavio njihovo dalje širenje i zaista je morao svom snagom da se odupre da ne bi povredio samog sebe. Našu agoniju, prouzrokovanu time što smo bili svedoci ovog za nas užasnog požara, bespomoćni da se borimo protiv njega, je možda i moguće zamisliti ali je teško shvatiti. Iako su iskre kao vatromet padale svugde oko kovčega, sam kovčeg je ostao netaknut.

Pao je mrak a sa njim je stigao i seljak sa starom dvokolicom. Majčin kovčeg je stavljen na kola i između deset i jedanaest sati, moj otac, jedini ožalošćeni, pratio ju je do groba uz svetla fenjera. Njeno telo počiva u dvorištu Crkve Norton, blizu Baldoka. Kada se otac vratio do nas, bila je već ponoć, i njegova tuga je bila golema. Otišao je na poljanu iza kola i bacivši se na lice, obećao je Bogu da će biti dobar, da će voditi računa o svojoj deci, da će održati obećanje dato njegovoj ženi. Dve nedelje kasnije i mala beba je umrla i smeštena je pored svoje majke. Ako ikada odete u dvorište crkve Norton i pitate za romske grobove, biće vam pokazani. Moja majka i njeno zadnjerođeno leže jedno pored drugog na tom delu groblja gde su sahranjeni posmrtni ostaci siromašnih, nepoznatih i napuštenih.

Ostali smo na tom fatalnom delu puta još nekoliko nedjelja dok nam doktor nije dozvolio da krenemo jer je smatrao da je prošla opasnost. Oprostili smo se od mesta na kom smo bili svedoci tolikim nesrećama.

Usuđujem se na to da mislim da u ovoj priči ima momenata sa dubokim duhovnim značenjem. Kao prvo, tu je ta dragocena i dirljiva lepota u nastojanju moga oca da pokaže mojoj majci, uprkos njegovoj i njenoj neukosti, put za spasenje onoliko koliko je on to znao i umeo. Moj dragi otac je pokušao da je uči o Bogu. Gledajući unazad na taj čas on može veoma jasno da vidi Božije ruke u svemu tome. Kada je bio u zatvoru kao mladić, mnogo godina ranije, čuo je Evanđelje, ispravno propovedano od sveštenika. Propoved je bio na temu citata, "Ja sam pastir dobri i znam svoje, i moji mene znaju". Moj otac je bio duboko ojađen i zavapio je Bogu da ga spasi, i da je bilo ikoga tamo da mu pokaže put ka spasenju on bi već tada zasigurno našao svoj mir.

Prilikom smrti moje majke, moj otac je ponovo bio pod dubokim ubeđenjem, ali nije bilo svetlosti. Nije umeo da čita, niti je iko od njegovih prijatelja umeo da čita, i nije bilo nikoga kome bi mogao da se obrati za savete i vođstvo. Stvarni datum njegovog obraćenja je bio izvesno vreme kasnije, ali je on ubeđen da mu je

neko tada pokazao put ka spasenju on bi tamo i tada predao svoj život Bogu.

Drugi važan momenat je sledeći: šta je to povratilo u sećanje moje majke, u njenom zadnjem času, ove redove:

"Ja imam Oca u obećanoj zemlji,
Moj Bog me zove, moram ići
da Ga sretnem u obećanoj zemlji?"

Zar to nije bio Sveti Duh, o kojem je Hrist rekao, "Tešitelj, Duh Sveti koga će Otac poslati u moje ime, on će vas naučiti svemu i podsetiće vas na sve što sam vam rekao". (Jev. po Jovanu 14:26). Moja majka je živela u verskom mraku koji nikada nije bio prekinut tokom celog njenog života, ali se zrak svetlosti ukrao u njenu dušu kada je bila mala devojčica dok je pevala ovu himnu. To je bio deo istinske svetlosti koji je obasjao svakog čoveka koji je došao na ovaj svet. Ni jedan sveštenik nije nikada bacio pogled ni blizu našeg romskog šatora, ni misionar niti hrišćanski radnik. Za mene je bilo jasno da je Sveti Duh bio taj koji je prineo ove stvari u njeno sećanje, jasno je kao sunce što sija, ili cveće što cveta, ili ptice što pevaju. Ta pesma malog deteta, slušana od moje majke dok je ona zalutala u tu malu kapelu tog nedeljnog jutra, je bila vraćena njoj Duhom Božijim, postala je lestvica kojom se ona popela

iz njenog neznanja i sujeverja do svetlosti Božije i mnogih dvoraca. Moja majka je sada tamo i mada ne mogu da se setim njenog lica, jednoga dana ću je prepoznati.

Posle majčine smrti sam postao svestan toga da sam ja još dečak i da sam izgubio nešto što više nikada neću naći. Bilo je dana kada sam posmatrao strine kako pridaju puno pažnje svojoj deci, daju im savete ili ih grde, a ja sam plakao za mojom majkom ...samo da je bila tamo da me grdi! Slomilo je moje malo gladno srce kada sam sa bolom gledao bezrazložno kereveljenje mojih bratanaca. U tim trenucima mi je bilo jako teško da sakrijem svoje gorke suze. Išao bi tada na obližnji put, njivu ili šumu da bi se iz srca isplakao.Tih dana, su me plašili moji snovi, čežnje i strasti. Ležao bih cele noći budan i istraživao dubine svog sopstvenog bića, koje sam slabo razumeo, i razmišljao bih o majci. Znao sam da je ona otišla iznad oblaka, jer mi je otac tako rekao, i ja sam verovao u sve što mi je on rekao. Znao sam da govori istinu. Pokušavao sam da probušim oblake i često sam zamišljao da sam uspeo u tome i tada bih imao dugačke razgovore sa majkom i govorio bih joj da ću jednoga dana doći kod nje.

Jednog dana sam išao da posetim njen grob u dvorištu nortonške crkve. Kao što se to može i zamisliti, to tiho mesto u usamljenom dvorištu crkve je bilo sveto za nas i za mog oca i dolazili bi tamo, moglo bi

se možda reći i češće no što je trebalo da nije tamo ležalo ispod te hladne zemlje, sakriveno od nas, blago koje nikakvo zlato ne bi moglo da otkupi. Naš šator je bio razapet tri milje udaljen. Moja sestra Tili i ja, dva mala stvorenja, lutali smo okolo jednoga dana i tražili majčin grob. Bilo je rano jutro kada smo krenuli. Lutali smo poljima, preskočili dva ili tri jarka a one koje nismo mogli da preskočimo smo pregazili. Naš putokaz je bio vrh nortonške crkve. Po tome smo odredili naš pravac. Kada smo stigli do dvorišta crkve otišli smo do okolnih kućica i kucali na vrata raspitivajući se koji je majčin grob. Nismo smatrali važnim da im kažemo ko je naša majka niti ko smo mi. Za nas je postojala samo jedna majka na svetu. Dobri ljudi su bili veoma ljubazni prema nama. Plakali su, puštali nežne suze zbog male romske dece, jer su znali odmah po izgledu naših lica i odeće da smo romi i znali su od čega ja naša majka umrla. Pokazali su nam njen grob. Kada smo ga pronašli, Tili i ja smo stajali iznad njega i dugo plakali, a posle smo skupili jagorčevinu i ljubičice i posadili na vrh groba. Ostali smo tamo do kasno popodne. Žena iz obližnje kuće nam je dala da jedemo i tada smo se setili oca i da je kasno i da će se on verovatno brinuti gde smo. Rekao sam:“Tili, moramo da idemo kući” i oboje smo kleknuli i poljubili grob. Zatim smo okrenuli leđa grobu i krenuli. Kada smo stigli do kapije crkvenog dvorišta, ponovo smo se okrenuli i gledali unazad i rekao sam sestri Tili, “Pitam se da li možemo išta da

učinimo za majku?" Odjedno sam se setio da imam kod mene pozlaćeni broš za maramu koji sam dobio od nekoga. To je bila jedina stvar od vrednosti koju sam ikada posedovao kao dete. Požurio sam nazad prema grobu i podstaknut i nadahnut trenutkom, zaglavio sam broš u zemlju duboko koliko god sam mogao i žureći nazad prema Tili, rekao, "Evo, dao sam moj zlatni broš našoj majci". To je bilo sve što sam mogao da dam. Tada smo krenuli kući prema šatoru i kolima. Već smo nedostajali ocu koji je postao jako zabrinut. Kada nas je video bilo mu je veoma drago ali je bio i poprilično ljut, bez sumnje, imao je nameru da nas kazni jer smo otišli bez javljanja i izostali toliko dugo. Pitao je gde smo bili. Rekli smo mu da smo bili na majčinom grobu. On se okrenuo bez reči i gorko plakao.

3. Poglavlje

Nestašni mali dečak i nešto o šljivama, pantalonama, zečevima, jajima i cirkusu

U mom ocu je zauvek slomljen "divlji čovek". Smrt moje majke je prouzrokavala kod njega moralno buđenje. Kao što joj je i obećao, manje je pio, manje je psovao i bio nam je dobar otac. Kada je moja majka umrla on je rešio da bude drugačiji čovek i uspevao je u tome koliko god je umeo. Ali njegova duša je bila gladna za nečim što nije poznavao i njegov život je izjedalo rastuće nezadovoljstvo zbog toga što ništa nije moglo da ga smiri niti zadovolji.

Naše "ovozemaljsko imovinsko stanje" se u međuvremenu popravilo. Moj otac je pravio štipaljke za veš i sve vrste limenih posuda, i mi deca smo ih prodavali. Ja sam bio najbolji prodavac u porodici, ako smem da kažem. Ponekad bi uspeo da se rešim pet ili šest tuceta štipaljki u toku jednog dana. Nisam uopšte bio stidljiv ili povučen i mislim da mogu da kažem da sam tih dana bio dobar trgovac. Prilepio bih se na dobronamer-

ne žene dok nisu kupile od mene štipaljke samo da bi me se otarasile. "Mani dečka" kazale bi, "ne možeš ga se rešiti!" A ja bih rekao, "Dođite gospođe, evo ove su najbolje štipaljke na pijaci. Ne jedu, ne troše odeću, ne plaču i neće vas probuditi usred noći!" Tada bi se one smejale a ja bi im rekao ko sam ja, i da nemam majku. Ovo im je smekšalo srce. Ponekad bi prodao sve štipaljke preprodavcima. Bio sam trgovac na veliko i na malo.

U Kembridžu sam doduše upao u nevolju. Pokušao sam da prodam svoju robu u jednoj kući. Desilo se da je to bila kuća policajca. Imao sam deset ili jedanaest godina, previše mlad da bi imao dozvolu za prodaju i policajac me je odveo kod sudije za prekršaj. Bio sam optužen za prodaju robe bez dozvole. Bio sam pozvan da se obratim sudiji i da kažem nešto u svoju odbranu. I rekao sam nešto slično ovom: "Gospodo, istina je da nemam dozvolu. Vi mi nećete ni dati dozvolu, jer sam previše mlad. Ja se bavim poštenom trgovinom. Ja ne kradem. Prodajem moje štipaljke da bi pomogao ocu i nama da bi čestito živeli. Ako mi date dozvolu otac će to drage volje isplatiti, ali ako ne, ne vidim razlog zašto bi bio sprečen u tome da pošteno zaradim za život". Ovaj argument je imao težinu. Sud je bio ganut sa mojom iskrenošću i bio sam pušten uz malu kaznu.

Mislim da mogu da vam ispričam zanimljive stvari iz tih dana. Moja odeća se sastajala iz ogrtača, radnog

mantila, košulje kakva se još uvek nosi u istočnim delovima zemlje. Kada bi to skinuo bio bih spreman za krevet. Ovaj radni mantil je imao neke prednosti. Imao je džepove koje nije bilo lako napuniti. Niko nije mogao tek tako lako da vidi šta ima u njima. Jednog dana sam bio gore na drvetu, koje je rodilo vrlo ukusne šljive. Napunio sam džepove sa njima, čak sam i u ustima imao jednu šljivu. Bio sam u veoma sretnom raspoloženju kada, gle! Ispod drveta se pojavio vlasnik imanja. Oštro me je pozvao da siđem dole. Odmah sam progutao šljivu za svaki slučaj da ne bi pomislio da sam ja krenuo na njegove šljive. Ponovio je svoj odlučan poziv da siđem dole.

"Šta želite gospodine?" Upitao sam, sa najučtivijim i najiskrenijim tonom u glasu, kao neko ko nikad u životu nije okusio šljive.

"Ako siđeš dole" rekao je, "reći ću ti".

Nisam bio naviknut da se penjem gore i dole ali sam morao da siđem jer čak ni na drvetu sa šljivama nisam mogao da ostanem zauvek, a moj prijatelj nije dao nikakav znak da ima nameru da ode. Rekao je, "Ja ću čekati ovde dok god ne budeš spreman". Nisam se zahvalio na njegovoj ljubaznosti. Nisam žurio da siđem i nije mi se dalo da to učinim. Kada sam se na kraju spustio sa drveta na noge moj prijatelj me je zgrabio za

desno uvo. Moglo mu se čestitati na njegovoj izdržljivosti. Brzo me je povukao, bez puno ceremonija, prema drugom drvetu.

"Da li vidiš to drvo?" pitao je.

"Da, gospodine".

"Da li vidiš tu tablu?"

"Da, gospodine".

"Da li možeš da je pročitaš?"

"Ne, gospodine".

"Pa", pročitaću ti onda ja! "Ko god da je nađen da prolazi kroz ovu njivu odgovaraće pred zakonom".

Od toga dana, više nema potrebe da mi bilo ko objašnjava šta znači "ko god". Ovaj događaj za sećanje, mi je zauvek urezao u um, značenje te reči. Besan vlasnik me je dobro protresao. Pokušao sam da plačem ali nisam mogao. Rekao sam mu da ja nemam majku, i mislio sam da će ga to dirnuti, mada je i on sam to znao, jer je poznavao mog oca. Uistinu, to me je i spasilo. Pogledao me je ponovo i dobro me prodrmao. "Da nije tvog oca", rekao je "poslao bi te u zatvor". Gde

god su poznavali mog oca, još iz tih neobraćenih dana, zemljoradnici, policajci, čuvari divljači, držali su ga u opštem poštovanju. Na kraju me je pustio uz opomenu. Bacio je svoje stare čizme za mnom, ali je zaboravio da izvadi noge iz nje. Ja sam bez obzira na to bio poprilično zadovoljan jer sam imao džepove pune šljiva. Nisam se usudio da kažem ocu išta o ovome slučaju. Moj otac bi se jako ljutio na mene, jer čak i u njegovim divljim godinama nije dozvoljavao svojoj deci ovakve stvari. Bilo je seljaka koji su bili jako ljubazni prema nama ali smo morali da pazimo kuda idemo i šta radimo. Kada je naš šator bio razapet blizu njih, moj otac bi nam rekao, "neću da danas idete daleko od kola". I odmah smo znali šta je to značilo.

Moj otac je bio veoma "očinski" čovek. On nije verovao u to da treba štedeti štap a ni u to da se deca razmaze. Bio je pristalica toga da me stavi na svoja kolena sa mojim licem okrenutim prema dole. Kada mi je dao neko obećanje to je i održao. Nikad nije prekršio ni jedno. Ponekad sam izvukao batine. Ako su one bile na pomolu, mogli smo da se držimo van očevog domašaja ceo dan, ali kao prvo to nas nije nimalo spasilo od kazne, nije bilo bežanja od njega tokom spavanja, jer smo svi spavali na podu.

Ponekad bi me poslao po prut sa kojim bi me isprašio. U tom slučaju sam ja uvek doneo najtanji i najmanji jer sam znao da ne moze da me povredi puno ili najdeblji

jer sam znao da će otac biti blaži sa tim. Jednom ili dvaput sam uspeo da izbegnem prašenje i to na sledeći način: Desilo se jednom da je prut bio pripremljen za to veče. Popodne sam rekao ocu "Tata, da li da idem da ti donesem svežanj grančica za potpalu?" a on bi rekao,

"Da, Rodni". I tada kada bi mu doneo grančice pružio bi mu jednu a on bi rekao, "Za čega je ovo?" "Za moje batine" ja bih odgovorio. Ponekad bi me pustio ali ne uvek. Kad kad sam umeo i da moljakam. "Znam da majka nije daleko iza oblaka i ona te gleda odozgo i videće ako me prejako udariš". Poneki put mi je to pomoglo da ih izbegnem ali ne uvek. Ali reći ću sledeće o mom ocu: on me nikada nije isprašio u besu, i ja sam sada sasvim siguran da sam zaslužio moje batine i da je to bilo za moje dobro.

Kako sam rastao tako sam postao ambiciozniji za nečim boljim i većim od radnog mantila, da nazovemo po imenu, pantalonama. Moj otac mi nije dao baš neko ohrabrenje i puno entuzijazma u vezi te moje ambicije, ali mi je rekao da ako budem dobar dečko moći ću da dobijem par njegovih pantalona. A ja sam bio dobar dečko. Moj otac je tih dana bio visok skoro metar i osamdeset, po proporciji je bio širok i težio je skoro sto kila. Ja sam bio veoma mali i mršav kao dečak ali mi je ipak stalo do pantalona. Otac je uzeo par njegovih starih i odsekao ih do kolena: ali su čak i tada, naravno trebale biti zasučene. Bio sam veoma ponosan dečak

toga dana. Uzeo sam svoje pantalone i krenuo sa njima iza ograde da bi ih obukao u strogoj privatnosti. Moj otac i brat su se dobro zabavljali mada ja to nisam primetio, čekali su na mene sa druge strane ograde. Kada sam se pojavio obojica su počeli da me zadirkuju. "Rodni" rekao je moj brat "jeli dolaziš ili odlaziš?" Doneo mi je parče kanapa i rekao "kada poleće balon?" I uistinu, kada je vetar dunuo malo je falilo da se pričvrstim dole. Nije mi se dopalo ismejavanje ali sam ipak zadržao moje pantalone. Razumeo sam očevu smicalicu. Hteo je da mi postanu mrske i da se vratim radnom mantilu ali sam znao da ako nastavim da ih nosim uskoro će mu dojaditi da me gleda u toj neobičnoj odeći i da će mi kupiti nešto odgovarajuće.

Došao je dan kada smo bili "gosti" princa od Velsa u Sardingamu, a to se desilo kada smo razapeli svoje šatore na njegovom imanju. Jednoga dana sam pomagao u lovu na zečeve, i ove pantalone su bile, ispostavilo se veoma korisne. Ustvari zečevi su bili odmah uhvaćeni, pantalone su postale postavljene sa krznom jer sam zečeve odneo kući ispod njih.

Na kraju mi je otac kupio nove novcate pantalone od somota koje su mi bile taman po meri ali sam uskoro upao u nevolju dok sam ih nosio. Jednoga dana sam pronašao kokošku kako kampuje u jarku i bilo je tamo i jednog gnezda koje je bilo puno jaja.

Bio sam veoma uzbuđen zbog te kokoške koja je zalutala toliko daleko sa farme.

Smatrao sam da su njeni postupci nepravilni i neodobrivi. Moj stav prema jajima je bio prilično jasan. Pronašao sam ih. Nisam išao na farmu da ih ukradem. U drugu ruku one su se našle na mom putu i prirodno je da sam mislio da pripadaju meni, tako da sam napunio džepove sa njima. Bilo mi je žao što sam morao da ostavim neke od tih jaja ali nisam mogao ništa da učinim u vezi toga. Kapacitet džepova na novim pantalonama je bio manje izdašan nego na starim. Moja sledeća teškoća je bila kako izaći iz jarka a da ne slomim ni jedno jaje. Ali pošto sam bio snalažljivi deran, uspeo sam u tome. I tada sam trebao da se probijem kroz uzorane njive. To je podrazumevalo, pažljivi rad nogu tokom pešačenja. Tada je uzviknuo jedan čovek, pomislio sam da je zvao mene i pošto nisam imao ni tračak želje da razgovaram sa njim, potrčao sam i kako sam trčao pao sam, i kad sam pao jaja su se razbila. Ustao sam i pogledao okolo i nisam video nikoga. Čovek za koga sam mislio da me goni je samo doviknuo čoveku na drugoj njivi. Istina je ono što je i zapisano, "Beže bezbožnici kad ih niko ne goni". Smatrao sam da sam ja našao ta jaja ali mislim da je moja savest našla mene. Nikad više, pa sve do današnjeg dana, nisam pronašao jaja.

Upoznaću čitaoce sa jednom drugom epizodom iz mog detinjstva. Za vreme vašara u Kembridžu, naša kola su stajala na teritoriji vašarišta. Deo zabave na ovom

vašaru je bio i cirkus Sangers, ako se dobro sećam. Ispred ulaza je stajao pajac koga smo po običaju, među nama zvali "Bili sa keceljom". Bio je to čovek koji bi dolazio i najavljivao o čudesama i o glavnoj tački priredbe, saopštavao ljudima da predstava samo što nije počela i pozivao ih unutra. Moj najveći dečački san je bio da postanem "Bili sa keceljom" Mislio sam da je ta pozicija vrhunac ljudskog dostignuća, i da zaslužuje veliko divljenje i bio sam u stanju da učinim sve i svašta i da podnesem svakakve nevolje da bi se to i ostvarilo. Tada sam upravo samo hteo da uđem u cirkus ali nisam imao para. Čovek sa dugačkim bičem u rukama je hodao oko cirkusa i terao dečake u slučaju ako bi pokušali da se ušunjaju ispod platna. Ja sam otišao do ovog bičevaoca i ponudio se da mu pomognem. Podrugljivim tonom me je upitao "Šta ti možeš da pomogneš?" Rekao sam "Ja ću da učinim sve što mogu: Pomoći ću da držiš podalje ove dečake". On je reakao "Vrlo dobro. Kako ćeš to da uradiš?" Ja sam odgovorio, "Ti idi okolo sa jedne strane a ja ću sa druge". Složili smo se, ali čim se okrenuo da učini svoj polukrug i okrenuo mi leđa odlazeći iza šatora, ja sam se provukao ispod platna. Mislio sam da ću na taj način biti odmah u odgovarajućem delu cirkusa da bi mogao da pratim predstavu ali umesto toga sam se našao u mračnom i tmurnom delu cirkusa, ispod gornjeg reda sedišta. Tu su se držali konji. Našao sam se u središtu toga i užasnut primetio policajca koji je ušao i krenuo prema meni. Bio sam na ivici očajanja ali sam

srećom primetio sedlo koje je ležalo u blizini i dohvatio krpu koja je labavo visila blizu mene i započeo snažnim pokretima da glancam sedlo. Kada je policajac došao do mene reakao je "E moj dečko, baš su ti dali neobičan posao da radiš i to na ovakvom mestu".

"Jeste težak ovaj posao", Potvrdio sam, i nastavio sa poliranjem snažnije nego ikada, ne gledajući ni jednom u lice policajca. Bio sam prestrašen, znao sam da bi mi pogled odao osećaj krivice. Policajac je otišao. Ja stvarno ne znam kako sam uspeo da uđem u cirkus. Kako bilo, odjednom sam se našao kako sedim u najboljem delu dvorane i sigurno sam privukao veliku pažnju na sebe, kao romski dečak siromašnog izgleda, obučen u somot i kadifu, sedeći među osobama nadmenog izgleda. Nisam imao mira. Odjednom mi je savest počela govoriti "Kako ćeš izaći? Da se nisi usudio da izađeš na vrata da se ne bi sreo sa bičevaocem kome si ponudio pomoć". Osećao sam se kao lopov i razbojnik. Nisam prošao kroz vrata, negde drugde sam se popeo. Ne sećam se tačno kako sam izašao iz ove strašne neprilike, ali znam da sam pobegao bez muke, i da mi je zaista bilo veoma drago kada sam se ponovo našao napolju i to u jednom komadu.

Ovo su moji najgori gresi koje moram priznati. Moji dečački dani su, gledani u celini bili veoma bezazleni. Niti sam pio niti sam psovao. Mada se bojim da sam puno puta slagao. Nisam imao prilike da gajim loše

navike, jer moji kompanjoni su bili moje sestre i braća, tako da sam bio sačuvan od ozbiljnijih grehova zbog mojih uskih i ograničenih okolnosti.

4. Poglavlje

Moral Roma

Pretpostavljam da je pogodno, da se ovde kaže nekoliko reči o moralu Roma. Želim odmah da kažem da je karakter mojih ljudi na visini. Nikad nisam poznavao romkinju da je skrenula na pogrešan put. Ne kažem da se to nikada nije desilo, ali ja nikada nisam sreo posrnulu ženu u romskim šatorima. Romskom dečaku se govori od malena da treba da poštuje i da zaštiti ženu. On upija u sebe ovo učenje takoreći sa majčinim mlekom i on tokom odrastanja postaje veoma ljubazan i učtiv. Zaljubljeni romi se udvaraju danju i tamo gde mogu da budu viđeni od roditelja. "Gađe" ako su zaljubljeni bi ovo verovatno smatrali neprijatnim. Romski parovi ne idu na šetnje pod mesečinom, niti odlaze u zabačene kutke i skrovišta daleko od dosega oka i domašaja svih. Sve one slatke stvari koje romski mladić kaže romskoj devojci moraju da se izgovore u prisustvu roditelja da i oni čuju ili, bar pred njihovim očima da vide.

Moj brat Jezekilj i njegova žena su se voleli od detinjstva. Jednog dana kada su se približavali devojaštvu i momčenju, Jezekilj je sedeo i pričao svojoj devojci u prisustvu njene majke. "Ja znam" rekla je Jezekiljeva buduća tašta "da vi mladi hoćete u šetnju. Idite. Ja ću sa vama". Ovo je vrsta dešavanja koja se nije promenula tokom romskog udvaranja. Zaljubljeni nikada ne bi pomislili da idu negde nasamo u šetnju, a ipak romi ne smatraju to preprekom za prijatno i uspešno udvaranje. Rezultat ovih običaja je da romska udvaranja nisu osakaćena sa mučnim i neprijatnim incidentima. Srca mladića i devojaka su čista i ova čistota je čuvana od strane njihovih roditelja kao zlato. Romi su zaista ponosni na čestitost svojih žena, i to puno govori o čoveku. Većina roma se oženi. Veoma je malo usedelica ili neženja. Supružnici romi su veoma bliski u intimnom životu. Žena zna sve što njen muž zna. Ne bih rekao da romski suprug zna sve što njegova žena zna, ne više nego što "gađo" suprug zna ili što njegova žena zna. Oni uglavnom imaju velike porodice. Nema manje osnovane klevete od izjave da romi kradu decu. Imaju sve razloge za to da ne čine. Oni imaju svoje, napretek. Moj deda je imao trideset i jedno dete, a moj stric je bio otac dvadeset i četvoro dece, ako se ne varam. Nikad nisam čuo da su krađom hteli da povećaju broj dece.

Mladi romski par počinje bračni život sa kupovinom kola. Ovo košta oko 40 do 150 funti, i nabavlja se od

"gađe" graditelja kola. Čudno, ali romi nikada nisu naučili zanat pravljenja sopstvenih kola. Kola su veoma jaka i topla i traju mnogo godina. Mladi suprug je naravno prizvođač dobara a njegova žena je prodavac. Kada napusti kola ujutro da bi načinila svoje obilaske, ona se dogovori sa mužem gde da stoje kola te noći i tamo se vraća nakon njenog radnog dana. U toku dana ona može da pešači otprilike i po dvadestepet ili trideset kilometara. Romi se puno kreću i ishrana im nije preobilna. Ovo objašnjava njihovo dobro zdravlje. Ako se mužu zabrani da stane sa kolima na dogovorenom mestu, i mora da ide dalje, ostavlja za sobom tragove od travčica i na taj način daje ženi do znanja gde je.

Romi su veoma dostojni ljubavi i lojalni jedni prema drugima. Oni su učtivi i puni poštovanja prema starijima. Nikad nisam poznavao roma koji je završio život u sirotinjskom domu. Mladi romi bi pre ogulili kožu sa prstiju od rada nego što bi dozvolili da se tako nešto desi. Osećali bi se osramoćeni kada bi napustili one koji su toliko puno učinili za njih.

Romi ne mrze "gađovane", ali osećaju da su oni večito osumnjičeni i da se nema poverenja u njih i da ih se svi plaše. Oni osećaju da su svi "gađovani" protiv njih. Zbog toga su i oni protiv "gađovana". Ako je prema njima ispoljena dobrota od strane nekog "gađovana" ne prestaju da govore o tome. Sećaju se toga tokom celog

života čak i deci pričaju o tome. Nedavno je stigla do mene jedna neobična ilustracija o događaju takve vrste. Putovao sam od Kembridža do Tetforda i moj saputnik je bio sveštenik engleske crkve.

"Nekoliko godina ranije" rekao mi je, "romska porodica je došla do moje parohije. Otac je bio bolestan i otišao sam da ga posetim. Čitao sam mu i molio sam se za njega, i moja supruga je donela supu za ojačanje. Ovaj jadnik je postao iskreni tražilac Isusa i imam svaki razlog da verujem da je bio obraćen. Nastavio sam prijateljstvo sa njim. Kada je napustio parohiju i udaljio se nekoliko milja daleko bio sam u kontaktu sa njim i pisao sam bratu svešteniku i dogovorio sam se sa njim da nastavi ono što sam započeo sa ovim čovekom na samrti. On je to rado učinio, i čovek je preminuo sretan u saznanju da su mu gresi oprošteni. Dve ili tri godine kasnije sam vozio u Norvič kada sam sreo dvojicu romskih mladića sa magarcem koji su hteli da prodaju u Norviču. Trebao mi je magarac, sišao sam i započeo razgovor sa njima. Upitao sam ih o magarcu. Rekli su da je bio dobar a po izgledu sam i ja tako zaključio. Zatim smo počeli da raspravljamo o ceni. Na kraju sam odlučio da kupim magarca. Nastavili smo sa razgovorom, rekao sam im gde da odnesu magarca i da ću platiti za njega kada stignem kući. U međuvremenu sam postao malo uznemiren jer su ovi mladići izmenjivali neobične poglede. Umalo da smo napravili pazar kada mi je jedan od njih rekao "Jeste li vi gospodin taj i taj?" "Jesam, ja sam".

"O, gospodine čuli smo o vašoj velikoj dobroti prema siromašnom tom i tom kada je umirao. Ne možemo da vam prodamo ovog magarca, loš je. Ne možemo da vas prevarimo, ali ako dozvolite naći ćemo jednog dobrog magarca, dobru robu". I doneli su mi kasnije dobru životinju, koja izvrsno služi, koju još uvek imam i sa kojom sam zadovoljan.

Romi su po prirodi muzikalni. U stvari, ja mislim da su jedini prirodno muzikalni ljudi u svetu jevreji i romi, i to je još jedna tačka sličnosti između ta dva naroda. Romi vole da plešu postavljajući se u red uz muziku harfi, cimbala i violine. Ne protive se tome da ih "gađe" gledaju ali ih ne bi rado prihvatili da im se pridruže u njihovom veselju. Vole da žive svoj život sasvim slobodno i bez ičijeg uplitanja.

Ali avaj, ima i manjkave strane u ovoj moralnoj ravnoteži. Romi dosta piju. Njihovo piće je pivo. Alkohol po pravilu ne uzimaju često. Ne piju samo za to da bi se pilo, čine to samo kada sretnu prijatelje. Njihovo pijančenje je nesretan ishod njihovog velikobrojnog društvenog okupljanja. Mogu da budu uzdržljivi danima, nedeljama pa čak i mesecima ali kada počnu da piju idu do krajnosti. Limenke i flaše ih ne zadovoljavaju. Potrebne su im kofe i pijanka ponekad traje i nedelju dana. Romkinje se uzdržavaju, ja sam poznavao samo jednu koja je bila pijanica. I romi psuju, neki od njih

zaista strašno. Ne lažu jedni drugima ali to čine sa "gađovanima". Plaćeni su za to da lažu, da proriču sudbinu. Ovaj rđav posao im je zapravo nametnut od "gađovana" i krajnje izopačuje savest roma.

Hteo bih da sve obrazovane žene znaju da svaki put kada plate romkinji za to da im proreknu budućnost, otežavaju toj ženi da ona postane hrišćanka. Romi su lopovi na sitno. Oni ne izvršavaju velike pljačke. Oni ne kradu konje ili upadaju u banke niti prave razbojništvo na putevima, niti "nalaze" ili "gube glavu" za nekoliko hiljada. Oni uzimaju krompir sa njiva ili voće iz voćnjaka samo toliko koliko je potrebno za njihove trenutačne potrebe. Uzimaju toliko krompira sa njive koliko im je potrebno dok ne stignu do nove njive sa krompirom. Ponekad, isto tokom noći stavljaju pet ili šest konja na njivu da bi ih nahranili i izveli bi ih rano ujutro. Imaju takođe običaj da "nalaze" mlado šiblje koje koriste za štipaljke i korpe. Većina njih i ne sanja da ima nečega lošeg ili grešnog u tim postupcima. Smatraju da su oni prirodni, uobičajeni događaji u njihovom svakodnevnom životu.

5. Poglavlje

Moj otac i kako je on pronašao Gospoda

Da se vratim priči svog života. Rekao sam da su romi veoma muzikalni, i moj otac je dobra ilustracija toj izjavi. On je bio veoma dobar violinista, naravno samouk. Pričao nam je o danima kada je učio da svira u majčinom šatoru. Draga stara gospođa se umorila od zvuka koji je mali dečak pravio, i rekla mu je da prekine. Pošto nije prekinuo ona je rekla "Ako ne poslušaš, ugasiću sveću". To je i učinila. To naravno nije omelo mladog muzičara: nastavio je da svira na šta je baka rekla "Nikad nisam videla dečaka kao on, da može da svira u mraku!" Godinama je moj otac uvećavao mesečnu zaradu tako što je svirao na violini za plesače u kulturnim društvima u Baldoku, Kembridžu, Ašvelu, Rojstonu, Burt St. Edmundsu i drugde. Čak i posle majčine smrti, mada ga je njegovo sviranje na violini vodilo u velika iskušenja, moj otac je nastavio sa tom navikom, i ponekad bi i mene vodio sa sobom. Dok je on svirao ja sam plesao. Bio sam veoma dobar plesač i

u određenom trenutku tokom večernje svirke moj otac bi rekao, "Sada, Rodni kreni, skupljaj," i ja sam krenuo okolo sa šeširom. Tada sam "diplomirao" za službu. Ako je moj otac ikada popio više od onog što je bilo "dobro" za njega, što je rezultiralo time da nije znao da li povlači gudalo na prvoj žici ili drugoj, ja sam ponovo išao okolo sa šeširom. Ono što sam tada skupio sam smatrao svojim delom profita, jer sam i ja bio član firme "Smit i Sin" a ne neki uspavani partner. Kako sam bio radostan kada sam imao nekoliko bakarnih novčića da pokažem sestrama. Ove posete sa mojim ocem do pivnice su bile veoma česte, sada kada razmišljam o tim danima kada sam bio prinuđen da slušam jeftine šale i vulgarne izraze običnih radnika ja se divim milosti koja me je zaštitila i sačuvala od toga da razumem značenje svih tih reči.

Svo to vreme, dok je moj otac živeo takav život, svirajući, pijući i pevajući, on je bio pod najdubljim ubeđenjem. Svako jutro i veče se molio i tražio od Boga da mu da snage da se odupre piću, ali svaki put kada se iskušenje pojavilo pred njim on je popustio. Bio je kao slama koja je dunuta od vetra. Mrzeo je samog sebe posle zbog toga što je toliko lako pobeđen. On je toliko bio zabrinut zbog svoje duše da nigde nije imao mira. Da je mogao da čita Božiju Reč, sigurni smo i ja i on gledajući unazad na te dane da bi pronašao put života. Njegova sestra i njen muž koji nisu imali dece

su krenuli da putuju sa nama. Ona je sa mukom mogla da čita Novi Zavet i čitala bi mom ocu o patnji Isusa i Njegovoj smrti na drvetu zbog grešnih ljudi. Rekla je mom ocu da su ga ljudski gresi tamo zakucali, a i on sam je često osetio u svom srcu da je jedan od njih. Ona je bila duboko potrešena kada je on zaplakao i rekao "O, kako je to bilo surovo predati Ga tako!"

Posmatrao sam oca dok smo mi deca noću bili u krevetu nakon što smo poslati na spavanje. Sedeo je pored vatre koja je bila jedino svetlo i osvetljavala mu je lice. Tužna slika se pokazala pred nama dok se smrkavalo. Tamo je bio otac, sa suzama koje su tekle kao mehurići u planinskim potocima dok je govorio sebi o majci i njegovom obećanju datom njoj, da će biti dobar. Rekao bi sam sebi na glas, "Ja ne znam kako da budem dobar" i stavljajući svoje ruke na srce on bi rekao "Pitam se kada će mi ovaj nedostatak biti ispunjen, kada će ovaj teret biti otklonjen?"

Kada je otac bio u tom stanju nije bilo sna ni za nas decu. Ležali smo budni, prisluškivajući, ne usudivši se da progovorimo, lijući gorke suze. Mnogo puta sam sledećeg jutra rekao svojim sestrama i bratu, "Nemamo majku a uskoro nećemo imati ni oca". Mislili smo da gubi razum. Mi nismo razumeli tu žudnju niti teret.To je sve bilo poprilično strano za nas. Moj otac je ostao u ovom jadnom stanju bez sna dugo vremena ali čas njegovog spasenja je bio na dohvat ruke.

"Dugo smo u mraku čekali
na svetlost da zasija:
dugo nas more stvari koje mrzimo
povlače nas u još mračniju noć".

Jednog jutra smo baš ostavili Luton za nama. Moja najstarija sestra je bila u gradu i prodavala svoja dobra. Moj otac se dogovorio sa njom da je čeka sa kolima pored puta. Kada su nam stala kola moj otac je seo na stepenice zamišljeno gledajući prema gradu čekajući povratak njegove kćeri, razmišljajući bez sumnje kao što je to uvek i činio o mojoj majci i njegovom nemiru. U tom trenutku je video dvoje romskih kola kotrljajući se prema njemu. Kada su se približili on je otkrio na svoju veliku radost da ona pripadaju njegovoj braći Vudloku i Vartolomeju. Dobro se sećam tog susreta. Moj otac je bio najstariji među trojicom i mada je bio krupan čovek on je bio najniži po visini. Braća su bila isto toliko iznenađena i radosna da sretnu mog oca kao što je i on bio sretan zbog njihovog susreta. Pali su jedni drugima u zagrljaj i plakali. Moj otac im je ispričao o svom velikom gubitku a oni su pokušali da što više saosećaju sa njim, a žene od dva brata su dale sve od sebe da nas uteše, decu bez majke. Dvoje kola od mojih stričeva su stajala nasuprot kolima mog oca sa suprotne strane puta. Trojica muškaraca su sedeli na bedemu i slatko ćaskali a dve žene i deca od tri porodice su se skupili oko njih. Uskoro, je moj otac počeo

da govori o svom duševnom stanju. Rekao je Vudloku i Vartolomeju: "Braćo, ja nosim veliki teret kojeg moram da se oslobodim. Raste praznina u mom srcu. Ne mogu da jedem, pijem, niti da spavam. Ako se ova praznina ne popuni ja ću umreti". A braća su na to odgovorila: "Kornelije, i mi se isto tako osećamo. Već nedeljama govorimo o tome jedan drugom".

Mada su ova tri čoveka bila udaljena daleko jedan od drugog, Bog je postupio sa njima na isti način i u isto vreme. Ovaj je jedan od najizvanrednijih među čudesnim dalekovidim Božanskim doživljajima za koje znam. Ovi muškarci su svi bili gladni za istinom. Nisu mogli da čitaju, i skoro da ništa nisu znali o Bibliji. Nikada nisu bili podučavani i jako su malo znali o Isusu Hristu. Svetlo koje se ušunjalo u njihove duše je bilo "istinito koje obasjava svakog čoveka koji dolazi na svet". "I kad On dođe pokaraće svet za greh, i za pravdu, i za sud;"

Dok su braća razgovarala, osetili su kako bi drage volje otišli u Božiju kuću i učili o Njemu jer su bili siti njihovog lutajućeg života. Moj otac je bio na putu prema Londonu, u potpunosti rešen da ide u crkvu i da nađe ono što je bilo potrebno njegovoj duši. Trojica braće su se složila da idu zajedno i da svrate uz put u Kembridž Stigli su sa svojim kolima do Barnvela, kraja grada gde je bila pivnica. Tri krupna jednostavna muškarca su ušla unutra i rekli su gazdarici kako se osećaju. Ne dešava se često, u to sam siguran da se milost na ovaj način

ispolji u pivnici i to sa gazdaricom kao instrumentom u ovom božanskom radu. Bog se bavio i sa gazdaricom te pivare. Kada su joj se braća obratila ona je počela da jeca i rekla je. "I ja se nalazim u sličnoj situaciji i baš imam jednu knjigu gore na spratu koje će vam dobro doći, jer ja svaki put zaplačem kada je čitam". Donela je dole knjigu i pozajmila braći da čitaju. Izašli su na ulicu da potraže konje. Mladić koji je izašao iz gradske kuće se ponudio da im čita. To je bila knjiga "Put hrišćanina". Kada je stigao do dela gde pada teret hrišćanina dok gleda na krst, Vartolomej je ustao sa svog sedišta skočio sa strane i uzbuđen šetao gore, dole, vičući:

"To je ono što želim, da moj teret bude odnet. Ako me Bog ne spasi, umreću!" Sva tri brata su tog momenta osetila duboki bol zbog greha i plakali su kao mala deca.

U nedelju su tri brata otišla do jedne jednostavne metodističke crkvice u Ficroj ulici, u Kembridžu, sva tri puta tokom dana. Uveče je izvesni gosp. Gans propovedao. Moj otac je o toj službi rekao sledeće:

"Njegove izjave su se oštro urezale u moju dušu. Izgledalo je da cilja direktno na mene. Pokušao sam da se sakrijem iza stuba u crkvi, ali on je gledajući i pokazujući u mom pravcu rekao: "On je umro za tebe!" Oni koji su to žarko želeli su pozvani da dođu napred. Na molitvenom sastanku je propovednik došao do mene gde sam sedeo i pitao me je da li sam ja spašen. Ja

sam zavapio, “Ne, a to je baš ono što želim”. Pokušao je da mi objasni da je Hrist već platio za moj greh, ali da je neprijatelj duša zaslepio moje oči i postigao da ja verujem u to da treba prvo da osetim pa zatim da poverujem, umesto da prvo prihvatim Isusa sa verom. Otišao sam iz te molitvene kuće još uvek kao ubeđeni grešnik a ne kao obraćeni.”

Sada smo nastavili put do Londona i stigli smo do Eping Foresta baš kada se spustio mrak. Moj otac je ostavio konja na nečijoj njivi, naravno sa namerom da ne bude otkriven zbog njegovog pogrešnog postupka, tako što će doći po njega rano ujutro. Te noći je sanjao san. U snu je putovao kroz neravno područje preko stenja i kamenja, trnja i žbunja. Ruke su mu krvarile a noge bile ranjave. Krajnje iscrpljen i izmožden, pao je na zemlju. Pred njim se pojavila osoba u beloj odeći i kad je podigla ruku moj otac je video tragove eksera i tada je znao da je to bio Gospod. Osoba u belom je rekla mom ocu, pokazujući mu svoje ruke,”Ovo sam prepatio za tebe i kada predaš sve i poveruješ u mene ja ću te spasiti”. Nakon ovoga se moj otac probudio. Ovaj san pokazuje koliki je utisak knjiga “Put hriščanina” ostavila na njega. Ispričao je svoj san sledećeg jutra za doručkom. Kada je otišao da pokupi konje njegova nežna savest mu je saopštila veoma jasno i odlučno da je loše postupio. Kada je izveo konje sa njive i zatvorio za sobom kapiju, stavio je ruku na nju i donevši odluku,

rekao je, “Ovo će biti zadnji greh koji ću ikada svesno počiniti”.

Moj otac je postao veoma ozbiljan. U to vreme je u šumi puno roma imalo logor, uključujući njegovog oca i majku, braću i sestre. Moj otac im je rekao da je on prekinuo sa lutanjem i vršenjem onog što je pogrešno i da se okreće Bogu. Pogledali su ga i plakali su. Nakon toga su moj otac i njegova braća pomerili svoja kola do “Šeperd Buša” i postavili je na parče zemlje predviđene za gradnju, blizu crkve Gosp. Henrija Varlija. Moj otac je prodao svog konja odlučan u tome da neće da se pomeri sa tog mesta dok ne pronađe put do Boga. Rekao je: “Hteo sam da nađem Hrista ako On uopšte treba da bude “pronađen”. Nisam mogao da razmišljam ni o čemu drugom osim o Njemu. Verovao sam da je Njegova krv prolivena za mene. “Tada se moj otac molio da ga Bog uputi negde gde će moći da uči o putu u Nebesko Carstvo i njegova molitva je bila odgovorena. Jedno jutro je izašao i kao i obično tražio je put ka Bogu. Sreo je čoveka koji je popravljao put i počeo je da razgovara sa njim o vremenu, susedstvu i sličnim stvarima. Čovek je bio ljubazan i saosećajan i moj otac je postao još pričljiviji. Čovek je, kao što se to moglo i očekivati od Boga bio hrišćanin, i rekao je mom ocu,” Znam šta ti želiš. Želiš da budeš obraćen”. “Ja ne znam ništa o tome,” rekao je otac, “ali ja želim Hrista i odlučan sam da Ga nađem”. “Pa,” rekao je radnik, “biće

večeras jedan sastanak u "Latimer Roud" misiji i ja ću doći po tebe i odvešću te tamo". Uveče je radnik, održavalac puteva, došao i odveo mog oca i njegovog brata Vartolomeja u misiju. Pre odlaska, otac nam je rekao, "Deco, ja neću da se vratim kući sve dok se ne obratim," a ja sam mu uzviknuo, "Tata, ko je on?" Ja nisam znao ko je taj što obraća. Mislio sam da je moj otac izgubio glavu i odlučio sam da ga pratim. Misija je bila prepuna. Moj otac je koračao upravo ka pročelju. Nikad ga nisam video tako odlučnog. Ljudi su pevali dobro poznatu himnu:

"Ima fontane prepune krvi
Potiče iz Emanuelove vene.
I grešnici, zagnjureni ispod te bujice,
Gube sve svoje grešne mrlje".

Refren je bio, "Ja verujem, Ja verujem da je Isus umro za mene". Dok su pevali, pažnja mog oca je bila udaljena od svega i svakoga . "Izgledalo je" rekao je, "kao da sam okovan u lance koji me povlači prema plafonu". U toj duševnoj agoniji pao je na pod bez svesti, i ležao je tamo koprcajući se i penušajući u trajanju od pola sata. Bio sam jako uznemiren i mislio sam da mi je otac umro i povikao sam, "O bože moj otac je mrtav!" Ali ubrzo se osvestio i ustao i radosno skočivši uzviknuo, "Ja sam obraćen!" Od onda nam je često pričao o toj velikoj promeni. Hodao je po misijskom holu i gle-

dao svoje telo izvana. Boje su mu izgledale drugačije. Njegov teret je nestao i rekao je ljudima da se oseća toliko lagan, da je soba bila puna sa jajima on bi mogao da korača po njima a da ne razbije ni jedno.

Nisam ostao da budem svedok ostaloj proceduri. Čim sam čuo da je moj otac rekao "Ja sam obraćen" ja sam sebi mrmljao, "Otac se obratio; Ja odoh kući". Ja sam još uvek bio u krajnjem neznanju o tome šta ta velika promena može da znači.

Kada je moj otac stigao kući do kola te noći, sakupio nas je sve oko sebe. Odmah sam video da je taj stari divlji izraz sa njegovog lica nestao i zaista je nestao zauvek. Njegove blage crte lica su bile osvetljene sa nekim svetlom, onim koje izbija iznad planinskih vrhova večnosti. Rekao sam sebi u čuđenju, "Kako su prekrasne ove reči, ja verujem i verovaću da je Isus umro za mene". Očev brat Vartolomej se obratio iste večeri i ostali su dovoljno dugo da nauče refren koji su pevali ulicama pri povratku kući. Otac je sedeo u kolima, nežan i blag kao malo dete. Pozvao je sebi svoju decu bez majki, jedno po jedno, počevši sa najmlađom sestrom Tili. "Nemojte da se plašite od mene dragi moji. Bog je poslao kući vašeg oca, kao novostvorenog čoveka". Stavio je svoje ruke oko nas petoro raširivši ih koliko je god mogao da ih pruži, ljubeći nas sve i pre no što smo mogli da razumemo šta se desilo, on je pao na kolena i

počeo je da se moli. Nikada nećemo zaboraviti ni ja ni moje sestre ni brat tu prvu molitvu. Ja još uvek osećam sveti uticaj na moje srce i moju dušu, u oluji i sunčevom sjaju, životu i smrti ja očekujem da osetim blagoslov te prve molitve. Nije bilo spavanja ni za koga od nas te noći. Otac je pevao,

"Ja verujem, ja ću verovati da je Isus umro za mene" i mi smo to takođe ubrzo saznali.

Kada je svanulo, jutro je našlo mog oca punog radošću i novim životom. On se ponovo molio sa svojom decom, tražeći od Boga da ih spasi i dok se molio Bog mu je rekao da sada mora da ide i do ostalih roma koji su bili ulogoreni na istom parčetu zemlje, ukupno oko dvadesetak porodica. Počeo je da peva među njima i rekao im je šta je Bog učinio za njega. Mnogi su plakali. Okrenuvši se prema kolima svog brata Vartolomeja, video je i njegovu ženu na kolenima. Žena se molila Bogu za milost i Bog je tada i tamo spasio. Dva brata, Varolomej i moj otac su započeli molitveni sastanak u jednom od šatora i moj brat i starija sestra su se obratili Bogu. Sve u svemu trinaest roma je tog jutra izjavilo da su pronašli Hrista.

6. Poglavlje

Umro je stari Kornelije

Započeo je novi život za mog oca. On se iznutra osećao kao nov i zbog toga je bio uveren u to da treba da se obnovi i spolja. I bio je. U kolima smo imali parče stakla i u tome se moj otac često ogledao ispitujući svoj lik. Posmatrao je sebe nanovo i nanovo i to koliko je uopšte mogao da nazre sebe u staklu i kada je završio sa promatranjem kazao bi sebi, "Je li ovo stari Kornelije?" Nije bio. Stari Kornelije je bio mrtav. Novi Kornelije je bio veliko iznenađenje i radost za mog oca i za njegovu decu. Kao što je i zapisano, "Prema tome, ako je ko u Hristu - novo je stvorenje; staro je prošlo, vidi, postalo je novo". Hrist čini novog čoveka i novo stvorenje.

Čim je moj otac započeo svoj novi život, trebao je da se odbrani i od napada Sotone. Pažnja mu je prvo bila usmerena na njegovu staru violinu. Skinuo je i ja sam bio skoro siguran da će da svira "Ja verujem" i tražio sam od njega da to učini. On je rekao, "Ne mili moj, ja

ću da prodam ovu violinu". Rekao sam. "Ne tata, nemoj je prodati: dopusti da ja i Jezekilj sviramo na njoj. Možeš da nas naučiš kako". Moj otac je rekao,

"Ne, ta violina je uzrok moje propasti. Dovela me do pića, greha, poroka i lošeg društva. Ne sme da upropasti moje dečake. Ne treba da bude tamo gde sam ja. Otarasiću je se i neću da je vidim ponovo sve dotle dok se ne osećam dovoljno snažan da ja upravljam sa njom". Moj otac je prodao violinu i počeo je da propoveda čoveku koji ju je kupio od njega.

Uskoro je i treći brat Vudlok prihvatio Gospoda. Taj odlučujući momenat u njegovom životu je nastupio u parohiji gospodina Varlija. Čim je gospodin Varli čuo za spasenje moga oca i njegove braće, pozvao ih je u svoj molitveni dom. Postavio je misijski šator na tom parčetu zemlje gde su se ulogorili romi i nazvao je to romskim molitvenim domom. Jedna gospođa je dolazila danju da podučava romsku decu a jedan mladić im je čitao tokom večeri. Tri brata su svečano sklopila savez i obećali su jedno drugom da neće nikada napustiti i odustati od hrišćanskog rada. Držali su se datoj reči sve dok smrt nije poništila ugovor. Ako si hteo da jedan bude na sastanku morao si da pozoveš svu trojicu. Ova tri čoveka su bila jednostavna kako samo deca umeju da budu. Jedna od prvih himni koju su naučili i najradije pevali je bila:

"Isuse Mili, nežni i blagi,
Pogledaj na malo dete".

I nakon svega, oni i jesu bili deca, osećali su se uvek kao deca i u preostalim danima života su posedovali detinju dušu. Svaki od njih je bio sladak kao sestra, nežan kao majka i spreman za igru kao mače. Voleli su da pevaju a isto tako i mi deca. Nismo još sasvim razumeli zašto je ono toliko potrebno. Nismo imali knjige, a i da smo imali ne bi mogli da ih čitamo. Naša prva ideja o Bogu je proizlazila iz očevog prelepog života pod romskim šatorom, života koji je bio kao cveće što cveta čija lepota nas je sve očarala. Da je otac živeo jedan život na sastanku a drugi u svom šatoru on ne bi bio u stanju danas da se raduje obraćenju svoje petoro dece. Lepota očeve naravi se najviše odražavala kroz njegov život u svom domu. Mi smo najviše voleli da ga imamo samo za nas. Niko nije tako dobro znao koliko je on imao divnu i izvanrednu narav kao mi deca. Kada god smo pali u iskušenje da činimo neke stvari koje su bile sumnjive u celini, setili smo se oca i ako se pojavio i tračak sumnje da tok događaja i ponašanja koji smo nameravali činiti neće biti dopadljiv ocu odjednom smo odustali od te ideje. Očev život je bio kao kvasac koji je ukiselio svo testo.

Jednog nedeljnog jutra, sedam ili osam nedelja nakon njihovog obraćenja, tri brata su krenula da posete njihovog

oca i majku. Stari bračni par je bio smešten u Luton Forestu, blizu Haj Biča. Oni su pešačili sve od Šeperd Buša do Lutona i kada su se približili dovoljno blizu da bi se mogli čuti, počeli su da pevaju, "Isuse mili, nežni i blagi". Baka je čula glasove svojih dečaka i prepoznala ih je kao što bi ih svaka majka prepoznala. Ustala je i piljila sa svojim starim i čežnjivim očima preko žbunja i rekla sebi: "Blagoslovi Bože, ako to nisu moji dečaci što dolaze". Nema veze koliko si star, dok god ti je majka živa bićeš dečak. Zatim se baka okrenula prema deki i rekla "Kažem ti ja Džim, izađi iz šatora i pogledaj da su to moji dečaci!" I tri odlučna muškarca su i dalje pobedonosno marširala sa ponosnim, nasmejanim blistavim licima, pevajući "Isuse mili, nežni i blagi". Tada je stara baka upitala. "Šta je sa vama, za ime sveta?" "O," reče moj otac, "majko, pronašli smo Hrista, pronašli smo Isusa: mi smo se obratili !" Moj jadni deda je napravio krug oko šatora, mrmljajući, "Moji dečaci su došli kući da me nauče nečemu što sam ja trebao da ih naučim!" Baka je uskoro pripremala hranu za svoje dečake. "Pre nego što jedemo," rekao je moj otac "mi se sada uvek molimo": i svi su kleknuli dole. Vrlo brzo nakon što su se spustili na kolena, deka je zavapio za milost i uskoro je našao mir. Dedin brat je logorovao sa njim i on je zatražio i pronašao Spasitelja.

Imao je devetdesetdevet godina i živeo je još dve godine nakon toga i umro pobedničkom hrišćanskom smrću. Baka i deka su oboje imali sedamdeset godina i živeli su još pet godina nakon njihovog obraćenja.

Braća su se vratila u London, i uskoro su do guše bili angažovani u hrišćanskom radu. Romi su se svugde pojavljivali u velikom broju i to na svim mestima gde god su oni boravili i romski molitveni šator je svugde išao sa njima. Moj otac je iznajmio poljanu po ceni od 25 funti godišnje i svi romi su ih pratili tamo. Šatori su bili razapeti po poljani oko misijskog šatora koja je bila u sredini i sastanci su se odvijali bez prekida. Još jedanput su zapravo upali u nevolju. Nekoliko neprijatelja romskih hrišćana se napilo, posvađalo i napravilo veliku kavgu što je rezultiralo time da su romi oterani sa poljane. Mi smo još uvek putovali pomalo, prvenstveno između Kembridža i Londona. Zimske mesece smo uglavnom provodili u Kembridžu a letnje na Istočnoj strani Londona. Moj otac je želeo da njegova deca nauče da čitaju i sa vremena na vreme bi nas slao u školu. Po njegovoj računici ja sam tokom zimskog perioda stekao najviše šest ili osam nedelja školovanja. Te nedelje obuhvataju svu moju akademsku karijeru. Samo što sam imao dovoljno škole da bi se upoznao malo bolje sa slovima. Škola je bila u Kembridžu, sedište učenja, prema tome ja sam "čovek iz Kembridža". Dok su radili iz dana u dan da bi izdržavali svoje porodice moj otac i njegova braća nikada nisu ispuštali priliku da propovedaju Evanđelje u crkvi, u misijskoj prostoriji i pod otvorenim nebom.

Ja se sećam njihovog rada tokom leta 73-e , 74-e , i 75-e godine. Njihov metod rada je tekao na sledeći način: otac bi izvadio svoju violinu, jer je tada već imao drugu koju je koristio na sastancima i koja je bila velika atrakcija. Bio je praćen od svoje braće i dece sve tri porodice. Počeli su da pevaju i nastavili sa time sve dok se ne bi iskupilo tri ili četiri stotine ljudi. Tada bi otpočeli evangelističku službu. Rad kojeg se najjasnije sećam je bio onaj koji se desio u Forest Gejtu. Tamo se desio veliki preporod i kao rezultat toga napravljen je veliki misijski dom, koji verujem da i dan danas stoji tamo.

U to vreme su moj otac i njegova braća stupila u kontakt sa velečasnim Viljemom Butom, osnivačem hrišćanske misije. Gosp. But ih je puno ohrabrivao u njihovom radu i rekao im je da ostati blistav i sretan znači raditi za Boga. On je ubedio tri brata da vode misijsku nedelju u Portsmutu. Grad je bio isplakatiran sa obaveštenjem o dolasku tri obraćena roma sa njihovom "aleluja violinom". Služba je bila toliko uspešna da je ta nedelja produžena na šest nedelja i za nas decu u našem šatoru sa ocem koji je bio odsutan, činilo se kao da je to trajalo šest godina. Kada je on bio odsutan, oboje i majka i otac su bili odsutni, jer on nam je bio i otac i majka. Šest nedelja se činilo mnogo dužim za nas nego za decu naših stričeva jer su oni imali majke. Napokon nam je saopšten dan njegovog povratka. Mislili smo da

će se rano vratiti i čekali smo ga spremni već u šest ujutro. Avaj, on nije došao sve do šest uveče. Njegov običaj je bio kada bi stigao kući da nas zagrli jedno po jedno i da nam izgovara nežne reči. I ovom prilikom smo pustili prvo najmlađe čeljade, imenom moju sestru Tili. Ja sam bio sledeći po redu. Ja bi došao posle nje. Ali Tili je toliko dugo ostala u naručju mog oca da sam postao nestrpljiv. "Gledaj u mene," rekao sam, "sada sam ja na redu : izađi odatle !" "U redu," rekla je Tili, veoma raspoložena, "Izvadi me iz očevog zagljaja ako možeš". Znao sam da to ne bi mogao da učinim: pa sam rekao, "Ne brini, ima tamo mesta i za mene, evo dolazim i ja" i prišao sam. I u naručju našeg Nebeskog Oca takođe ima mesta za sve. On izliva svoju ljubav na svoju decu još potpunije i nežnije od bilo kog ovozemeljskog oca i zapamti niko ne može da nas izdvoji iz naručja našeg Oca.

Moj otac je sada postao opsednut sa žarkom željom da ide u Baldok, mesto njegovih nevolja, probuđenja i osvešćenja. On je godinama svirao tamo po gostionicama. Osećao je da je činio tamo puno belaja i da je sada obavezan da učini nešto što može da popravi tu štetu. On i njegova dva brata su krenuli za Kembridž. Običaj im je bio da rade evangelizaciju kako napreduju putem i kao posledica toga njihovo napredovanje nije bilo nimalo brzo. Zaustavili su se da prenoće pored Melburna i ostavili svoja kola pored puta. Konji su bili privezani

zajedno za točkove kola i dato im je hrane na pretek. Braća su otišla u krevet. U četiri sata ujutro neko je kucao na vrata i jedan glas je povikao, "Alo, tamo!"

"Ko si ti?" upitao je moj otac.

"Ja sam policajac i došao sam da te odvedem u pritvor".

"Zašto?"

"Donet je zakon da ako se pronađe neki rom da se zaustavio na putu u krugu od dvadeset kilometara biće priveden bez opomene ili upozorenja".

"Pripazi," rekao je moj otac, "kako postupaš sa mnom jer ja sam Kraljev sin!"

Kada je moj otac ustao i obukao se otkrio je da je četvoro policajaca čekalo na braću. Stavljene su im lisice na ruke kao kriminalcima i odvedeni su do pritvora koji je bio udaljen tri i po kilometara. Celim putem, tri obraćena roma su propovedali policajcima i rekli su im da će ih Bog osuditi ako Ga zanemare i da će oni biti svedoci protiv njih na taj veliki dan i izjaviće u prisustvu Gospoda Isusa Hrista da su ih oni verno upozorili da bi izbegli gnev koji će da usledi. Policajci nisu ništa odgovorili i nastavili su sa hodanjem. Ono što je

sigurno, je da nikada pre nisu imali zatvorenike poput ovih i da nikada pre nisu čuli propoved te dužine kao te noći. Moj otac im je držao propoved tokom tri i po kilometara. U ćelijama su braća pala na kolena u molitvi i tražili od Boga da dotakne srca policajaca. Zatim su pevali:

"On lomi snagu napuštenog greha,
On oslobađa zatvorenika".

Čuvar im je rekao da ne smeju da prave takvu buku. Romi su ga upitali da li je čitao o Pavlu i Silu bačenim u zatvor i on je rekao, "Da," Zatim su dalje ispitivali policajce da li znaju šta su Pavle i Silo učinili. Oni su odgovorili, "Pevali su pesme slavljenja Bogu". "Tako ćemo i mi," rekli su romi: i počeli su ponovo da pevaju:

"Njegova krv može da očisti grešnog:
Njegova krv koristi meni".

Čuvar im je dao ćebe da im bude toplije i njegova žena im je donela toplu kafu i hleb i puter. Moj otac joj je dao mali pamflet sa naslovom "Krv Isusa Hrista čisti od svih grehova" i ispričao joj je priču o smrti našeg Gospoda zbog naših grehova. Ona je upijala svaku reč i tamo i tada je poverovala u Isusa kao njenog Spasitelja. Ujutro su braća izvedena pred sud i kažnjeni su svako po 25 penija, u protivnom će morati da provedu četrna-

est dana u pritvoru. Nisu imali novca, ali njihove kazne su isplaćene, od koga to nikada nisu saznali.

Kada su tri romska brata stigla u Baldok rekli su ljudima da su bili pritvoreni u Melburnu, i vesti su se svugde brzo proširile, što je rezultiralo time da je interesovanje za sastanke poraslo još više. Prva služba je bila napolju ispred jedne gostionice i vlasnica i njena ćerka su se obratile. Sastanci su se održavali na livadi i došla je tolika gomila ljudi da su poslati policajci da bi čuvali red.

7. Poglavlje

Božić pod šatorom, priča o tri kolača od šljiva

Kada su moj otac i njegova braća putovali po zemlji, njihove porodice su ih pratile. U to vreme je moj otac već "umolio" moje sestre Emili i Loviniju i moga brata Jezekilja u carstvo. To se dešavalo po redosledu starosti. Ja sam bio sledeći i u mom srcu sam i ja čeznuo za Bogom. Moj otac se neprekidno molio za mene što sam mogao i čuti,

"Gospode, spasi mog Rodnija!"

Svo to vreme moj otac je bio jako siromašan i u najtežem škripcu smo bili tokom jedne zime u Kembridžu. Moj otac je sedeo u kolima, delovao je ozbiljan i tužan. Toga dana je, znao sam za to, jedna od strina kupovala namirnice za sutrašnju Božićnu gozbu. To je pobudilo moje interesovanje i kao dečak hteo sam da znam šta ćemo mi imati za Božić i pitao sam oca."Ne znam, mili moj," rekao je tiho. Nije bilo ničega u kući i on nije

imao para. Tada je došao đavo i iskušavao ga. Njegova violina je visila na zidu, pogledao ju je u beznađu i pomislio u sebi, "Ako bih samo uzeo moju violinu, otišao u gostionu i svirao tamo ljudima i moja deca bi imala finu božićnu večeru". Ali iskušenje je vrlo brzo pobeđeno. Moj otac je pao na kolena i počeo da se moli. On se zahvalio za svu Njegovu dobrotu prema njemu i kada se podigao sa kolena, rekao je svojoj deci, "Ne znam tačno šta ćemo imati za Božić ali pevaćemo". Počeo je da peva sa radosnim srcem:

"Na ovaj ili onaj način
Gospod će dati:
Možda ne bude moj način,
Možda ne bude tvoj način:
Ali ipak, na Njegov način
Gospod će dati".

Upravo tada, dok smo se molili, čulo se kucanje na vratima kola.

"Ko je to?" viknuo je otac.

Bio je to stari misionar iz Kembridža, gosp. Sajks.

"Ja sam brate Smit. Bog je dobar, zar nije? Došao sam da vam kažem kako će Gospod dati. U trgovini u

ovom grada ima tri ovčija buta i namirnica što čekaju na vas i vašu braću".

Bila su nam potrebna kolica da bi doneli kući sve ono što smo dobili. Braća nikad nisu saznala ko im je dao sve te namirnice. Ali reč Božija je bila dokazana:

"Ne uskraćuje dobara onima, koji hode pošteno".

Ja se jasno sećam jednog od mojih nestašluka iz tih dana. Moja sestra Tili i ja smo bili napolju i prodavali svoja dobra. U to vreme su romi bili već veoma dobro znani u tom gradu. Išavši od vrata do vrata, došli smo do kuće gospođe Robinson, supruge baptističkog pastora. Ona je vrlo dobro poznavala mog oca i njegovu braću i kupila je neke stvari od nas. Zatim kada je novčana tranzakcija bila završena počela je da ćaska sa nama veoma ljubazno i događaj se završio tako što nam je dala tri paketića, za svakog brata po jedan. Nosili smo ih u pobedonosnom veselju. Ali nismo mogli da odolimo iskušenju da ne otvorimo paketiće i vidimo sadržaj. Na našu radost otkrili smo tri kolača od šljiva. Svaki od nas je započeo jedan. Ali smo otkrili na naše gađenje da su oni bili samo delimično pečeni i onda nam je sinulo ... da smo bili stariji i mudriji, sinulo bi nam i ranije...da zapravo ne smemo da nosimo kući stričevima ove kolače koje smo počeli da jedemo. Onaj netaknuti smo kao poslušna deca odneli kući ocu i mis-

lili smo da je sa time stvar završena. Nekoliko dana kasnije je gospođa Robinson srela strica Vartolomeja i pitala kako mu su svideo kolač od šljiva? On je piljio u nju praznim pogledom. Kakav kolač od šljiva? On ne zna ni za kakav kolač od šljiva. Bi li ona ljubazno objasnila? Gospođa Robinson je saopštila da je ona dala deci Kornelija Smita tri kolača, po jedan za svakog brata. Stric Vartolomej je bio prinuđen da prizna da oni nikada nisu stigli do njega. Popričao je sa ocem o toj temi i da sumiram situaciju sa time da kažem da nam ju je moj otac veoma podrobno objasnio.

Od toga dana nemam više apetit za kolačem od šljiva i verujem da i moja sestra Tili deli sa mnom ovu neprirodnu pojavu koja je za čuđenje.

Nedavno sam sreo gospođicu Robinson, kćerku gospođe Robinson, prominentnog radnika koja je u vezi sa YWCA, bili smo na jednoj misiji i pitala me je "Jeste li vi onaj romski dečak koji raspolaže sa nekim saznanjima o kolačima sa šljivama?" Odjedanput sam se setio tog događaja i mi smo se od srca smejali tome. Ali da kažem sledeće svim mojim mladim prijateljima, "Budi siguran da će se svi tvoji gresi otkriti. Ne možeš čak ni stričev kolač od šljiva pojesti a da se to ne bi otkrilo i da ne budeš kažnjen za to".

I ovo me je podsetilo na još nešto, na to kako sam pre ovog pomenutog događaja sa gospođom Robinson tvrdio za gnezdo vrabaca da je ono gnezdo mladih konopljarki i kasnije bio plaćen za njih dosledno toj informaciji.

8. Poglavlje

Svitanje zore

Mada sam bio nestašan dečak zapravo nisam bio loš dečak. Znao sam duboko u srcu šta znači vera. Video sam je u novom životu moga oca, sestara i brata. Video sam izvanrednu promenu u romskom domu, transformaciju koja se tamo desila. Video sam scenu preobražaja a koji nisam lično iskusio i u mom srcu je bila duboka žudnja za čudesnim iskustvom kakvo je bilo i očevo. Sećam se dobro posete koju je otac posvetio Bedfordu.

Nikad neću zaboraviti moje misli i osećanja dok sam slušao ljude kako su pričali o Džonu Banjanu. Odveli su nas u crkvu gde je on nekada propovedao i pokazali su nam njegov spomenik. Dok smo boravili u tom gradu, ja sam jedan delić svakog dana provodio blizu tog spomenika. Čuo sam od ljudi da je on bio limar i veliki grešnik ali da se obratio i da je kroz Njegovu dobrotu on postao izvanredan čovek. O, kako sam gledao na njega uzdignute glave, dok je stajao na tom pijedastalu

i žudeo sam za tim da i ja budem kao on. Pitao sam se da li ja treba da živim uvek u kolima i proćerdam svoj život uzalud. Otpešačio sam do sela gde je rođen Džon Banjan i ušao u kuću gde je živeo. Stajao sam tamo i plakao i želeo sam da nađem istog tog Isusa Hrista koji je načinio Banjana onakvim kakav je bio. Ta slika mi se zauvek urezala u pamćenje, o toj jasnoj viziji koja mi se ukazala dok sam boravio u Bedfordu. Nekako sam u svojoj glavi zamišljao, da je religija stvar koja prvo dodiruje glavu porodice i zatim ide nadole po starosnom dobu. Bilo mi je teško u srcu jer sam mislio da stojim na putu kao prepreka, mojoj sestri Tili koja je bila mlađa od mene. Sećam se da sam jedno veče sedeo na deblu starog drveta nedaleko od kola i od šatora mog oca. Oko palog debla je porasla trava, bila je visoka skoro kao ja. Otišao sam tamo da razmišljam, jer sam bio pod najdubljim utiscima i imao sam iskrenu želju da zavolim Spasitelja i da budem dobar mladić. Razmišljao sam o mojoj majci koja je u nebesima i razmišljao sam o izvanrednom životu kakav su vodili moj otac, brat i sestre i rekao sam sebi, "Rodni, hoćeš li da lutaš kao romski dečak i romski čovek bez nade ili ćeš biti hrišćanin i imati pred sobom jasan cilj za koji ćeš živeti?" Sve je bilo tiho oko mene i skoro da sam mogao čuti otkucaje mog srca. Bio sam veoma iznenađen jer kao da sam odjednom čuo svoj glas koji odgovara na moje pitanje:

"Iz milosti Božije, ja ću biti hrišćanin i srešću svoju majku u nebesima!"

Moja odluka je bila doneta. Ja verujem da sam isto toliko bio prihvaćen od Gospoda Isusa tada kao što sam danas, jer sam svim srcem odlučio da živim za Njega. Moj izbor je donet zauvek i da sam tada istog časa priznao Isusa, verujem da bi svedočenje duha bilo moje, svedočenje koje daje nekome jemstvo o prihvaćenosti. Znam da sam rekao "Ja ću" Bogu. Napravio sam grešku time što nisam javno izjavio svoju odluku i verujem da još tuce ljudi postupa slično. Đavo im kaže da ćute o tome. To je lukavo sredstvo sa kojim on isključuje stotine od svetlosti i radosti Božijeg spasenja.

Još uvek nisam bio zadovoljan. Nekoliko dana kasnije sam jedno veče odlutao do male, jednostavne metodističke crkvice u Ficroj ulici, u Kembridžu gde sam čuo propoved velečasnog Džordža Varnera. Dosta je čudno, ali ne mogu da se setim ni reči što je gospodin Varner rekao ali sam tokom te propovedi odlučio u glavi da ako bude prilike za tim ja ću pred javnošću dati sebe Hristu. Posle propovedi je održan molitveni sastanak i gospodin Varner je pozvao sve one koji su želeli da se predaju Gospodu da izađu napred i da kleknu pred oltar. Ja sam bio prvi koji sam izašao napred. Ne znam da li je bilo još ikoga tamo osim mene ili ne. Mislim da nije. Dok sam se molio, kongregacija je pevala:

> "Ako krenem mogu sve osim da propadnem,
> odlučan sam da probam,

jer ako ostanem po strani
znam da ću morati da umrem zauvek".

I:

"Ja verujem , ja verujem
Da je Isus umro za mene,
Da je na krstu prolio krv za mene
Da me od greha oslobodi".

Ubrzo se stvorio pored mene jedan starac, milog lica sa lepršavim loknama i stavio ruke oko mene i počeo da se moli sa mnom i za mene. Nisam znao njegovo ime. Ni sada ne znam. Rekao sam mu da sam se predao Isusu zauvek i doveka i da ću biti Njegov dečak od sada. On je rekao:

"Moraš da veruješ da te je On spasio... A koji Ga primiše dade im vlast da budu sinovi Božiji, koji veruju u ime Njegovo".

"Pa" rekao sam mom dragom starom prijatelju, "Ja ne mogu da verujem u sebe, jer ja sam niko i ništa. Ne mogu da verujem u ono što imam, jer nemam ništa. Ne mogu da verujem u ono što znam jer ne znam ništa i ono što sam do sada video je da su moji prijatelji u isto takvoj lošoj situaciji kao ja".

Tada i tamo, ja sam sa jednostavnom verom predao sebe Isusu Hristu. Znao sam da je On umro za mene,

znao sam da je u stanju da me spasi i ja sam Mu samo poverovao da je On isto toliko dobar kao i Njegova Reč. I obasjala me je svetlost a sa tim je došlo i uverenje. Znao sam da čak i ako nisam bio onakav kakav sam trebao da budem, nikada više ne treba da budem ni onakav kakav sam bio. Otišao sam kući da saopštim mom ocu da su njegove molitve uslišene i on je zajedno sa mnom puštao suze radosnice. Okrenuvši se prema meni rekao je, "Kaži mi kako znaš da si obraćen?" To je bilo teško pitanje za tek obraćenog. Jedva da sam znao šta da kažem, ali stavljajući ruku na srce, rekao sam,

"Tata, osećam ovde veliku toplinu". Osećao sam se poput učenika kada su razgovarali sa Isusom na putu prema Emanausu "Nije li naše srce gorelo u nama?" datum mog obraćenja je bio 17. novembar, 1876.

O, kako se moj otac radovao mom obraćenju Gospodu. Rekao mi je: "Znao sam da si srdačan dečak, da pre nego što te je đavo pokvario ja sam te posvetio Isusu Hristu. Znao sam da ćeš na ovaj ili onaj način ti biti poseban. Uvek mi se činilo da u tebi vidim veliki potencijal za Isusa Hrista".

Sledećeg jutra sam po običaju krenuo da prodajem robu. Moja prva želja je bila da vidim ponovo ono malo mesto gde sam kleknuo prethodne noći pre nego što se posvetim radu toga dana. Stajao sam tamo nekoliko minuta, piljio sam u malu crkvu, skoro slaveći to mesto.

Dok sam tamo stajao čuo sam korake, okrenuo sam se i video onog milog starca koji je klečio pored mene. Rekao sam sebi, "Sada kada vidi da imam sa sobom svu moju robu, štipaljke i limenke znaće da sam rom i neće me ni primetiti. Neće stati da razgovara sa romskim dečakom. Niko ne mari za mene osim mog Oca". Ali nisam bio u pravu. Kada me je video, odmah me je prepoznao i došao je da razgovara sa mnom, mada je sa mukom hodao uz pomoć dve štake. Uzevši moje ruke u svoje činilo mi se da je gledao upravo u samo dno moje duše. Nakon toga mi je rekao: "Gospod te blagoslovio dečače moj. Gospod neka te čuva, dečače moj". Hteo sam da mu se zahvalim, ali reči nisu dolazile. Imao sam knedlu u grlu i nisam imao dovoljno snage da izgovorim misli iz moje glave. Suze su mi curile u "srebrne posude" i izražavale reči koje moj jezik nije mogao da izgovori.

Dragi starac je otišao i gledao sam ga kako se iza ćoška zauvek gubi iz vidika.

Nikada ga više nisam video. Ali kada stignem u zemlju slave, pronaći ću tog dragog čoveka i dok anđeli pozdravljaju i aplaudiraju i mase ljudi radosno pevaju, koji su prineti Hristu tako što je korišćen mali romski dečak, ja ću se zahvaliti tom velikom i starom svecu za rukohvat i za njegovo "Bože blagoslovi ga!" Jer je on postigao to da ja osećam da ima nekog i izvan šatora koji zaista mari za dušu malog romskog dečaka. Njego-

va ljubaznost je tada postigla veće dobro za mene nego hiljade propovedi. To je bila inspiracija za mene koja me nikada nije napustila i koja mi je neopisivo puno značila. Mnogi mladi obraćenici su izgubljeni za crkvu Božiju, koji su mogli biti sačuvani i zadržani u njoj i mogli su biti korisni, da je bilo takve ljubaznosti poput te, koja mi je neizmerno puno značila toga dana.

9. Poglavlje

Učenje čitanja i pisanja, propovedanje po njivama repe, pevanje Evanđelja po kolibama

Ja VERUJEM da je sa mojim obraćenjem došlo i probuđenje mog intelekta, jer sam video stvari i razumevao ih kao nikada pre. Sve je dobilo novi smisao za mene. Već sam počeo da čitam pomalo ali sada je moja želja za čitanjem naglo porasla. Sada sam imao razloga da učim i činilo mi se da sam stekao, ne znam odakle čvrsto ubeđenje u to da treba jednoga dana da propovedam Evanđelje. U vreme mog obraćenja mogao sam da pročitam i razumem samo reči sa jednim slogom. Obično sam skidao moju Bibliju sa police i počeo da čitam, avaj! Ponekad naopačke, u šatoru moga oca ili na njivi daleko od sviju. Mnogo puta sam plakao i molio se nad Biblijom. Hteo sam da mi srce bude puno sa duhom iz nje.

Jednoga dana sam nosio veliku tablu sa natpisom sa crvenim izdubljenim i pozlaćenim slovima. U stvari, verujem ako me pamćenje dobro služi da je to bila tabla

sa natpisom jedne pivnice. Buljio sam u nju sa čuđenjem ali i razočarenjem. Toliko sam želeo da znam šta je na njoj. Prošla je gospođa koja je išla na pijacu i ja sam je upitao da li bi mi pročitala ono što je pisalo na tabli. "A zašto hoćeš da pročitaš?" rekla je. "O," rekao sam "zaista bi želeo da znam šta kaže" Ona je zatim pročitala reči i ja sam joj se zahvalio. Pitala me je da li poznajem slova i ja sam rekao, "Da, mogu da pređem preko njih i unapred i unatraške". Pomilovala me je po mojoj crnoj glavici i rekla, "Savladaćeš ih jednoga dana". Njene ljubazne reči su se duboko urezale u moje pamćenje.

Moje prve reči su bile Biblija, engleski rečnik i rečnik Biblije profesora Edija. Ta poslednja knjiga mi je bila data od jedne gospođe. Sumnjam da joj je moj otac rekao da ja želim da propovedam. Ove tri važne knjige, jer su za mene bile važne, sam obično nosio ispod miške, moje sestre i braća su me ismejavali ali ja nisam puno mario za to. "Čitaću ih ja jednog dana," rekao sam, "a i propovedati" Nisam gubio ni jednu priliku za samopoboljšanjem i uvek sam postavljao pitanja. Još uvek verujem u stalno postavljanje pitanja. Ako sam naišao na nešto što nisam razumeo ja bih postavljao pitanja, i to bez ustručavanja. Ako sam čuo novu reč, tražio bih pomoć u rečniku. Uvek sam ga držao blizu mene kada sam čitao ili pokušavao da čitam. Posle toga sam počeo da vežbam propovedanje. Nedeljom sam išao na polje

posađeno repom i sa najboljim umećem propovedao repama. Imao sam veoma veliku i pažljivu kongregaciju. Ni jedan od njih nije pokušao da ode. Dok sam hodao putem sa mojom korpom ispod miške, obično sam propovedao. Znao sam puno biblijskih citata i himni i moja predavanja su se sastojala od oba, zajedno tkana. Moj otac je takođe počeo da vidi da ovo nije samo dečačka ambicija i ohrabrivao me je. Gosp. Gudmen, u Brendonu, Norfolku, je savetovao mog oca da me pošalje na Teološki Fakultet za pastore gosp. Sperdžena i ja sam bio veoma uzbuđen zbog te ideje. Ali događaji su se odigravali na takav način da se ovaj projekat nikada nije ostvario.

U to isto vreme sam odradio svoju prvu pravu hrišćansku službu. Jednog dana sam prodavao moju robu na ulici i kao i obično bio sam nestrpljiv za prilikom da kažem ljudima o Isusu. Otišao sam do jedne velike kuće iz koje su izašle dve sluškinje na vrata da me vide. Ja sam počeo da im propovedam o Spasitelju i otkrio sam da su obe bile hrišćanke. Odvele su me u kuhinju i imali smo lep razgovor. Na stolu je bila kutija za skupljanje novca, koja je bila jedna od kako su rekle kutija britanskog i stranog "Biblijskog društva". Tražio sam od njih kutiju. Njihov gazda je bio sekretar "Biblijskog društva" u Kembridžu i kada su mu one kazale o meni on mi je dao jednu kutiju. Nosio sam je u mojoj korpi nedeljama, skupljajući sitan novac za društvo.

Kada sam vratio kutiju čoveku od koga sam je dobio, do tada sam od početnih 15 sterlinga stigao do jedne funte. Nikada pre nisam bio toliko ponosan na sebe.

Bio sam u veoma dobrom odnosu sa ženama po selima. Nakon što bi dao sve od sebe da ih ubedim da kupe nešto od mene, upitao bi ih, "Hoćete da vam otpevam nešto?" I one bi obično kazale. "Da". Ponekad bi se nekoliko njih iskupilo u kuhinji svojih komšija da me čuju i ja bih im pevao himnu za himnom i možda rekao nešto o sebi, kako ja nemam majku, kako ja volim Isusa i kako želim da budem Njegov dečak tokom celog mog života. Ponekad bi se jadne duše rasplakale čuvši moju jednostavnu priču. Bio sam poznat kao "pevajući romski dečak" jednoga dana je jedna od tih žena pričala sa mojom najstarijom sestrom i spominjala brata i moja sestra je upitala "A, o kom bratu pričate?" "O" odgovorila je "onaj što peva i izvija vrat kao mladi gusan". Mogao sam tada da pevam svom snagom iako sam bio mali tih dana i veoma mršav. Moja omiljena himna je bila:

"Ima fontane prepune krvi
Potiče iz Emanuelove vene.
I grešnici, zagnjureni ispod te bujice,
Gube sve svoje grešne mrlje".

Ima jedne stare gospođe koja još živi u Vest Ratonu i koja je kupila od mene klupko pamuka kada sam bio dečak i dozvolila da održim propoved u njenoj kuhinji. Ona se ne odvaja od tog pamuka nizašta na svetu i ni za kakve pare. Ja verujem da su ove male pevajuće propovedi bile veliki blagosov. Bio sam tražen i od mladih ljudi po kućama. Kako je moja sposobnost za čitanjem rasla, naučio sam napamet pedeset treću i pedeset petu glavu iz Knjige Proroka Isaije i petnaestu od Evanđelja po Luci. Ponekad bi prošao kroz ove glave zbog lekcija na očevim sastancima. Moj otac i njegova dva brata su naravno uvek bili uključeni u evangelizacijski rad i ja sam obično pevao sa njima. Moj otac kaže da se još uvek često susreće sa ljudima koji pričaju o tim danima.

U proleće 1877. odselili smo se iz Kembridža u London, putujući u našim kolima. Put smo načinili lagodnim tempom, trajao je pet do šest dana. Romska braća su držala propovedi po selima, na otvorenom prostoru, kako su prolazili kroz njih. Njihov dolazak je dočekan srdačno i sa oduševljenjem. Bio je lep spektakl, ova tri krupna punokrvna i prosvećena muškarca, stajavši na otvorenom prostoru, okruženi sa svojom decom, pevajući i propovedajući Evanđelje. Došao je i jedan siromašan čovek da nas čuje. Himna koju su pevali a moj otac pratio na violini je bila: "Da li ćeš ići?" Ovaj čovek je prišao i privukao violinu sebi uhvativši je za

dršku i rekao, “Nije li ova stara violina rekla, “Dal ćeš ići?” Violina je dobila naziv “Haleluja violina” i ljudi bi ponekad sasvim izdaleka dolazili na sastanke samo da bi je čuli.

Tokom leta smo postavili šatore na deo zemljišta u dvorištu jedne kuće kod Forest Gejta. Danju sam bio napolju i prodavao svoja dobra iliti pokušao, moja sreća se stalno menjala. Uspešan dan, bi značio da sam napravio čist profit od možda 25 šilinga, što je značilo 75 šilinga ukupne prodaje. Loš dan je bio kada sam zaradio samo šiling ili čak mnogo manje. Tamo gde je bilo i oca i majke i gde su i deca pomagala, išlo bi dobro. Naši troškovi su naravno bili niski, ali je obraćenje moga oca to povećalo jer je on sada uvek plaćao za zemljište gde je parkirao svoja kola i šator. Ako se dobro sećam kirija je bila oko 25 šilinga nedeljno. Nije bilo poreza da se plati niti troškova za održavanje, novac nije trošen na luksuz ili piće i mi smo živeli veoma skromno. Romi imaju samo dva izdašna obroka dnevno. Doručak u pola osam ili osam i večeru oko pet popodne. Doručak se sastajao od slanine ili šunke ili barenog mesa sa hlebom i krompirom a i večera je bi bila ista. Romi su veliki potrošači čaja. Tokom dana smo morali da moljakamo ili da kupimo nešto što bi nam dalo snage u toku dana. Većina romske hrane je pržena ili kuvana jer oni nemaju pećnice. Idu rano na spavanje i ustaju rano, oko

pet ili šest sati. Žive na jednostavnoj hrani i ne troše mnogo i uglavnom su dobrog zdravlja.

Jasno se sećam jednog događaja iz toga vremena. Bio je to kišni dan i ja sam našao skrovište u jednoj nedovršenoj kući. Kiša je toliko lila da joj se nije dao nazirati kraj. Mislio sam da ću uz molitvu da provedem vreme na najbolji način.

Kleknuo sam na kolena u kuhinji, na tlo pokriveno ivericom, strugotinom i peskom, sa mojom kapom sa jedne strane i korpom sa druge i počeo sam da razgovaram sa mojim Gospodom. Ne znam koliko je vremena prošlo u poniznoj molbi. Bilo je to slatko i milosrdno vreme koje je prošlo veoma brzo. Trgnuo sam se kada sam čuo nešto slično jecanju ili kijanju i pogledavši kroz nezavršeni kuhinjski prozor, video sam na zidu koji je razdvajao dve bašte tri čoveka sa skinutim kapama. Oni su slušali moje molitve i bili su duboko dirnuti. Njihove suze su se slizale niz lice zajedno sa kapima kiše. Da sam bio malo stariji ili imao malo više hrabrosti trebao sam tamo i tada da počnem da im propovedam Evanđelje, ali bio sam stidljiv, nervozan i uplašen i zgrabio sam moju korpu i kapu i dao se u beg, po toj kiši, poput divljeg jelena.

10. Poglavlje

Postao sam evangelizator, hrišćanska misija i velečasni Viljem But, moj prvi dugačak kaput i moj prvi stan

Napunio sam sedamnaest godina. Moja želja da postanem propovednik je sve više rasla kako je vreme prolazilo. Jednog nedeljnog jutra sam se probudio, rešen da preduzmem nešto u tom pravcu. Doterao sam se u najbolje nedeljno odelo, što se sastojalo od braon kape od dabra, jakne od somota sa belim bisernim dugmadima, isto tako ukrašenog prsluka, pantalonama od rebrastog somota i crveno-žutom šarenom maramom oko vrata. Ako romi imaju slabost prema nečemu u oblačenju, to su svilene marame. Ja sam voleo da preterujem što se tiče tog ukrašavanja. Ljudi su tek kretali u crkvu i u kapelu. Ja sam stajao sa strane malo podalje od kola. Znao sam da ljudi moraju proći tuda. Skinuo sam kapu i počeo sam da pevam, posle pevanja sam se molio, posle molitve je usledela još jedna himna. Do tada se već nekoliko ljudi zaustavilo da vidi šta će se desiti. Ne usuđujem se da kažem da me je mnogo ljudi poznavalo iz viđenja, jer sam se potrudio da ne ostanem predugo

na jednom mestu, krenuo sam dalje, pre nego što bi me ljudi upoznali. Imao sam svoj poseban način predstavljanja. Pošto sam bio "dete prirode" trudio sam se da budem prirodan kao što je cveće na livadi. Rekao sam ljudima kako sam ja našao Spasitelja, kakav mi je život bio i kave su mi bile želje i da sam ja voleo Isusa i da hoću da ga svi drugi isto tako vole.

Oni su slušali i plakali. Nakon što sam sve ovo rekao počela me hvatati nervoza, kako li ću završtiti govor. Želeo sam da završim na lep način, ali nisam znao kako. Na sreću kada sam završio sa onim što sam imao da kažem, rekao sam ljudima da se nadam da ću sledeći put biti još bolji i zatim sam se odšunjao nazad prema kolima, naravno nisam bio baš previše ponosan na moju prvu javnu službu. Saznao sam da su me i moj otac i neki prijatelji slušali. Pozdravili su moju odluku ali se ne sećam šta su tačno rekli o mojoj propovedi.

Bilo je proleće, te godine kada sam došao u kontakt sa "Hrišćanskom Misijom", kojoj je velečasni Viljem But, sada general But, bio direktor. Glavno sedište te misije je bilo na ulici 272 Vajtčepelroud. Imali su dvadesetsedam misijskih stanica i tridesetpet misionara. Oni su svi bili pod upravom gospodina Buta, kojem su hrišćanski radnici dali nadimak "Biskup". Imali su tada godišnju konferenciju gde su se držali govori i predlagali razni predlozi i glasali o njima, ali koliko je

upravljačke ili zakonodavne snage ova konferencija imala to ne bih znao da kažem. Jedno je bilo sigurno, a to je bilo da je gosp. But imao absolutnu vlast u "Hrišćanskoj Misiji" kao što je to slučaj i dan danas sa "Vojskom Spasa". Dok sam posećivao neke sastanke u misijskoj stanici Plejstov, čuli smo o celodnevnom skupu koji će se održati u glavnom sedištu misije u Vajtčepelroudu, u ponedeljak na dan pentakosta. Stric Vartolomej i sestra Emili su se spremili da idu i hteli su i mene da povedu sa sobom. Na večernjem sastanku je bilo sigurno oko hiljadu ljudi.

Velečasni Viljem But je predsedavao. On je "zapazio" mog strica, sestru i mene jer je veoma dobro poznavao romsku braću, te je i on sam pomagao njihovu službu. Dalje, znao je nešto malo i o mojoj malenkosti. Nedavno je moj otac vodio misiju u Lejkesteru sa starijim gosp. Viljem Korbridžom i on je rekao gosp. Korbridžu da ima sina koji želi da bude propovednik i da razmišlja o tome da ga pošalje u školu da uči za pastora. Gosp. Korbridž je, kao što sam to saznao godinama kasnije, na to pisao gosp. Butu rekavši, "Kornelije Smit, Rom, ima sina Rodnija kojeg hoće da pošalje u školu za pastore. On ima žarku želju da propoveda. Poveži se sa njim. Može da bude od velike koristi za misiju". Moje pojavljivanje na službi tog ponedeljka na dan pentakosta je nema sumnje, podsetilo gosp. Buta na to pismo. Nakon što je nekoliko ljudi govorilo na tom sastanku, rekao je, "Sle-

deći govornik će biti romski dečak". Bilo je samo jednog romskog dečaka na tom sastanku a to sam bio ja. Moja prva ideja je bila da pobegnem, ali sam odmah shvatio da to ne bih nikada mogao da učinim. Rekao sam sebi. "Nisam li ja obećao Gospodu da ću učiniti sve što mi On naredi? I pošto ja, sam ovo nisam tražio, osećam da ovo dolazi od Njega". Drhtao sam sav dok sam se progurao do platforme, koja je na svu sreću bila udaljena samo pet do šest koraka od mene. Kada sam stigao do nje sav sam se tresao. Gosp. But je sa tim njegovim oštrim pogledom primetio da se osećam nelagodno i odjednom je upitao, "Hoćeš li da nam otpevaš neki solo?" Ja sam rekao, "Pokušaću gospodine" i te noći sam pevao svoj prvi solo na velikom javnom sastanku. Ovako je glasio:

"Sretan, uvek sretan"
"Isus je umro na drvetu,
da od greha mi budemo slobodni,
i zauvek sretni bili,
Sretni u Njegovoj ljubavi.
On je platio za greh za koji smo dužni,
Ako sa verom u srcu idemo,
On će nas oprati da budemo beli kao sneg,
U njegovoj krvi,
Pevaj sada radosno i veselo,
Budi sretan zauvek,
Slava našem nebeskom Kralju,
Sretni smo u Gospodu.

Bože prinosimo svoja srca tebi,
Ljubav zbog koje se umrlo je sve za šta molimo,
Tvoji zauvek bićemo,
Isuse zauvek tvoji.
Isus se smeši i hrabri da dođemo
U Njegovom zagrljaju, ima mesta i ljubavi,
On će nas bezbedno odneti kući,
Domu gore.
Kada dosegnemo tu sjajnu obalu,
Sva naša patnja nestaće,
Uzdisati i plakati više nećemo,
U toj zemlji ljubavi,
U haljinama belim bez mrlje.
I sa krunama svetlim od slave,
Bićemo na poljanama svetlosti,
Zauvek".

Ljudi su me slušali pažljivo i sa interesovanjem. Nadao sam se, da sam se dobro predstavio i hteo sam da iskoristim datu priliku. Dok sam čistio grlo zbog prethodnog nervoznog kašljanja, (svaki propovednik zna vrlo dobro o čemu govorim), je jedan izvanredan čovek, visokog rasta (kasnije je postao komesar), po imenu Dovdle iz Vojske Spasa poviknuo, "Budi srčan mladiću neka ti srce bude na mestu!" Ja sam na to rekao, "Srce mi je u grlu, gde bi hteo da bude?" Nisam hteo da ljudi to čuju, ali jesu i smejali su se, nisam mario što se smeju jer dok su se oni smejali ja sam za to vreme mogao da se

saberem. Koliko se sećam, moj govor je tekao ovako: "Ja sam samo jedan romski dečak. Ja o mnogim stvarima ne znam o kojima vi znate, ali znam Isusa. Znam da me je On spasio. Ne umem da čitam kao što vi to znate. Ne živim u kući kao što vi živite, ja živim u šatoru. Ali sam dobio predivnu kuću tamo gore i jednoga dana ću živeti tamo. Moja velika želja je da živim za Isusa i da moj život bude koristan u Njegovoj službi". Moj govor je bio veoma kratak i bilo mi je jako drago kada se završio. Bio sam dovoljno pribran da odmah sednem, čim sam završio sa onim što sam imao da kažem. Ne znam da li sam i danas isto toliko mudar u svakoj prilici.

Kada sam zauzeo svoje mesto, počeli su da pristižu uzvici sa svih stana, "Blagoslovi Bože dečaka!"

Gosp. But me je zadržao pored sebe sve do kraja sastanka. Nakon toga me je uhvatio za ruku i odveo u stranu malo dalje od ljudi i rekao, "Jesi li spreman da napustiš svoj romski dom, oca, sestre i braću i dođeš kod mene da budeš evangelizator u Hrišćanskoj Misiji?" Pitao sam ga šta je to evangelizator i objasnio mi je. Na to sam rekao,

"Gospodine, da li mislite da ću biti dobar evangelizator?" On je rekao. "Da, mislim". Ja sam na to odgovorio, "Pa vi znate o tim stvarima više nego ja i ako vi mislite da ću biti od ikakve koristi, to će biti odgovor na moje molitve i ja ću poći". Dogovoren je i datum, bio je to 25. juni, 1877. godine.

Kada sam stigao kući do naših kola, sve sam ih razbudio i rekao sam im da ću biti propovednik. Lepo su me ismejali ranije zbog moje mladalačke ambicije, ali je sada bio red na mene da se smejem. Kada je stiglo jutro, pričvrstio sam svoje tri knjige i stavio ispod miške i razmetljivo koračao gore i dole ispred kola, pun ponosa i nevine radosti. "Rodni će biti propovednik!" Ponavljali su, nisu mogli da shvate i danima nisu ni o čemu drugom pričali. Tog jutra posle doručka, pogledao sam svoju romsku odeću i rekao sebi,

"Ako budem propovednik, moraću i da se oblačim kao propovednik!" Imao sam nešto malo uštеđevine. Otišao sam do krojačke radnje i kupio sam frak, prsluk i pantalone na štrafte, sve je bilo već sašiveno. Platio sam za njih i pomoćnik ih je naslagao na pult i gurnuo ih je prema meni. Ispravio sam se koliko sam bio visok i prikupio svo moje dostojanstvo i rekao: "Pošaljite to za mnom. Da li znate da ću ja biti propovednik?" Tako je ta odeća poslata u romski šator. Sledeća stvar je bila, da sam otišao da kupim platno. Jedna mlada gospođica je prišla da me posluži i pitala me je za meru. Rekao sam,

"Ne znam gospođice, ali ako mi date parče kanapa, izmeriću se". I ovu robu sam takođe poslao kući u šator. Setio sam se kasnije da je ljudima potreban sanduk kada putuju tako da sam kupio sanduk za pola krune i parče kanapa da bi ga zavezao.

Napokon je osvanulo sudbonosno jutro tog 25. juna. Probudio sam se veoma rano i pažljivo obukao. Znam da sam otkinuo nekoliko dugmeta tokom tog zahvata. Ne smem da tvrdim da sam se lagodno osećao u tom odelu jer je istina sasvim suprotna. Osećao sam se kao da sam umočen u štirak i uhvaćen za kosu i okačen sa glavom nadole da bi se sušio. Moje sestre su se nestrpljivo došaptavale, uzbuđenim glasom. "Izgleda kao neki naduvenko! Pogledajte tu kopču oko vrata! I gle, njegove manžetne!" Zvale su me Romani Rej (ciganski gospodin) i Boro Raši, što bi značilo, veliki propovednik. Napustio sam moj dragi šator ali uz mnogo suza. Bio sam star samo sedamnaest godina i tri meseca i šator moga oca je za mene bio isto toliko drag kao što je Palata Vindsdor za princa kraljevske krvi. Napustio sam ljude koji su me voleli i razumeli i išao sam kod ljudi koji me zasigurno neće razumeti. Imao sam osećaj kao da mi je neko iščupao srce kada sam ih napustio. Sve sam ih izljubio i krenuo pa zatim potrčao nazad nekoliko puta a posle su oni trčali za mnom. Napokon sam se nekako otrgao. Dva rođaka su mi nosila stvari do "Forest Gejt" stanice, "Velike Istočne Železnice". Mogao sam da spakujem sve što sam imao u jednu braonsku papirnu vreću ali je dostojanstvo prilike zahtevalo sanduk i sprečilo da ga sam nosim. Kupio sam kartu do "Aldgejt" stanice i rekao sam čuvaru da stavi moj sanduk u kola. Poznavao me je ili je bar poznavao mog oca i bilo mi je teško da ga impresioniram sa dostojan-

stvom moje nove pozicije. Podigao je kutiju i rekao: "A šta je ovo?" Ja sam odgovorio: "Nemoj da vas to brine, plaćeni ste da budete uljudni i da se brinete o putnicima". Ni to ga nije nešto duboko potreslo. "U redu, stari" odgovorio je, smejući se: "želim ti puno sreće".

Na kraju mog odredišta me je dočekao jedan misionar, gosp. Benet, koji me je odveo kod jedne prijatne hrišćanske porodice sa kojima se gosp. But dogovorio da ostanem kod njih. Mislim da su se zvali Langstonovi i kuća je bila u sporednoj ulici nedaleko od sedišta misije, na ulici 272-oj u Vajtčepelu. Jasno se sećam te situacije. Stigao sam tačno za vreme večere i prvi put u mom životu, trebao sam da sednem za sto i koristim nož i viljušku. Počeo sam da osećam zahvalnost za moje uštirkano odelo u koje sam bio "utegnut", jer mi je ako ništa drugo pomoglo da sedim uspravno. Odlučio sam da osmatram moje susede ali su prvo mene poslužili i rekli su mi da ne čekam. Pored mog tanjira je bilo jedno parče prekrasnog platna prelepo ispeglano i uredno savijeno. Nisam znao šta je to niti šta da radim sa njim. Pomislio sam da je to možda džepna maramica i to sam i rekao mojim domaćinima. Odmah sam osetio da sam uneo nesklad u harmoniju svečane večere. Bio sam dovoljno inteligentan da osetim da sam nešto zabrljao ali su moji domaćini bili toliko ljubazni da se nisu smejali. Rekao sam im: "Molim vas oprostite mi. Ja ne znam za bolje. Ja sam samo malo romsko dete. Nikada

me nisu učili šta su sve te stvari. Znam da ću mnogo puta da pogrešim ali ako me ispravite kada god napravim grešku, biću vam jako zahvalan, neću se nikada ljutiti niti ću se buniti". Osetio sam da sam odabrao dobar pravac. Znao sam da mi izveštačenost nikako ne bi dobro stajala.

Nakon večere i molitve rekli su mi da će mi pokazati moj apartman. Moj apartman! Urezao sam tu teč u pamćenje i odlučio da ću da je potražim u mom rečniku prvom prilikom. Još uvek sam nosao sa sobom moju biblioteku koja se sastojala od tri knjige. Kada su zatvorili za mnom vrata od moje sobe, osećao sam se kao da sam u zatvoru između četiri zida i plafonom nad glavom! Učinilo mi se da nema dovoljno mesta za disanje. Bio je to 25. juni, u istočnom kraju Londona. Osetio sam tugu za zavičajem i žudnju za mojim šatorom. Koliko često bi se budio ujutro sa glavom, rukom, nogama izvan šatora, na travi pod širokim nebeskim svodom. Imao sam osećaj da ću se ugušiti ovde, u ovoj maloj sobi.

Proučavao sam okvir od kreveta i razmišljao, da li će da izdrži moju težinu, morao sam malo da eksperimentišem da bih se uverio u to. Nakon toga sam prevrtao posteljinu sa ispitivačkim pogledom jer sam čuo o jednoj firmi iz Londona i nije mi se nimalo dopalo kako su zarađivali novac. Sa žurbom sam uskočio u krevet. Bio je to krevet sa perjanim jorganom. Ja sam od rođenja bio naviknut da spavam na "perjanom" tlu, poput onog što

raste na pšeničnim poljima. Često bi morao da napravim udubljenje sa svojim pesnicama pre nego što bih legao unutra. Nisam mogao da spavam. Ležao sam budan satima i razmišljao o mom domu, jer sam shvatio da sam među strancima. Spavanje mi je bilo isprekidano i u snu mi se stalno pojavljivao očevo šator i kola.

Ujutro sam ustao veoma rano i odmah sam se spustio na kolena i molio se. Rekao sam Bogu da je On "upoznat" sa tim da sam ja među strancima, ljudima koji nisu mogli da razumeju moju "divlju i romantičnu" prirodu. Da me je On doveo ovde i moli sam Ga da mi iskaže tračak milosti a ja ću pokušati da dam sve najbolje od sebe. Nakon toga sam trebao da posetim nužnik. Bilo je tamo naravno i umivaonika i peškira. Prosto sam se plašio da ih koristim da ih ne isprljam. Nikada pre nisam video takve stvari u upotrebi. Bio mi je običaj da ujutro trknem do potoka da se umijem ili do obližnje bare. Umivao sam se sa pticama. Desilo se da sam zagnjurio ruke u travu sa jutarnjom rosom da bih se umio. Bio sam budan i obučen pre no što je bilo ikakvog micanja ili kretanja po kući, ali sam naravno ostao u sobi sve dok se nisam uverio da je neko od ostalih bio budan. Vreme sam proveo nad Biblijom.

Za vreme doručka mi je već bilo lakše za stolom jer sam tu već stekao neko iskustvo i do izvesne mere bio upoznat sa tim za čega služi salveta. Kako god, puno

sam grešio, nisam poštovao zakon gramatike, pravila ponašanja i pristojnosti i to nanovo i nanovo. Ali moji domaćini su bili ljubazni. Nisu previše očekivali od mene. Rekli su mi kada bih pogrešio u nečemu i ja sam bio zahvalan za to. To je bio podstrek za mene, da pokušam ponovo. Vidite, ja sam bio rođen na dnu lestvice i nema ničega sramnog u tome što je neko rođen na dnu. Postoje milioni ljudi koji za sve što imaju mogu da se zahvale njihovim očevima i majkama ali hodaju zemljom i šepure se kao da su oni zaslužni za stvaranje sveta. Znao sam da treba da se borim protiv ogromnih nejednakosti i nastojao sam da se suočim sa njima onako kako su nailazili, jedan po jedan. Nisam se suočio sa njima odjedanput, ne bih ni mogao, potonuo bih u njima.

Svaki dan bi doneo sa sobom svoju teškoću, svoj poseban izazov i bilo je snage za svaki dan. Nisam dobio nikakvu posebnu obuku od "Hrišćanske Misije". Moja škola i učenje se sastojalo od službenih poseta ljudi i učestvovanja na sastancima. Ja sam bio trideset i šesti misionar. Bio sam stacioniran na Vajtčepel ulici, sedištu misije zajedno sa gosp. Tomasom, veoma sposobnim propovednikom, koji je preminuo, gosp. Benetom (ranije spomenutim) i gospođom Rejnolds. Mnogo dugujem gospođi Rejnolds. Bila mi je kao majka. Ostali radnici su obavljali poslove unutar zgrade. Ja sam pomagao u posećivanju, služenju na otvorenom prostoru i ponekad sam govorio na službama u zatvorenim prostorima ali ne često. Bila je od velike važnosti činjenica da sam ja

bi "rom od krvi i mesa" i uvek sam bio najavljivan kao "Rodni Smit, obraćeni romski dečak". Gosp. But mi je pronašao dom a moj otac me je snabdevao sa odećom.

To malo novca što sam posedovao je bilo brzo potrošeno. Radio sam šest meseci u "Hrišćanskoj Misiji" bez da sam dobijao ikakvu platu.

Kada sam bio pozvan, da sam vodim službu suočio sam se sa veoma ozbiljnom teškoćom što se tiče mojih priprema. Potrošio sam, koliko god sam mogao vremena da bi naučio da čitam ali su moje mogućnosti i slobodno vreme bili jako limitirani. Bio sam još jako daleko od toga da bi savršeno savladao tu veštinu. Nema sumnje da nisam mogao ni da pročitam stih iz Biblije iz prvog pokušaja. A šta sam tek mogao sa velikim rečima? Kao prvo, smislio sam, zamoliću jednog dobronamernog brata da pročita tekst za mene. "Ne," Rekao sam, "To ne bi bilo dobro. Mislim da bi ljudi radije voleli da im ja čitam". Posle sam smislio, da ću prevazići tu teškoću tako što ću čitati slovo po slovo one reči koje su previše teške za mene. Tad sam pomislio da bi to bila laka predaja. Plan koji sam napokon prihvatio je bio da počnem da čitam veoma polako i pažljivo sve dok ne bi naišao na dugačku reč. Tada bih stao i komentarisao i nakon komentara bih nastavio sa čitanjem ali bi se pobrinuo da krenem iza te dugačke reči. Mnoge sam noći proveo u svom prebivalištu tako što sam se borio sa teškim rečima i imenima iz Biblije.

Ali mislim da mi je na sastancima išlo poprilično dobro. Bog mi je dao izjave i primetio sam da sam rekao neke stvari o kojima pre nisam ni razmišljao niti čitao. One su se naprosto rađale u meni i ja sam samo trebao da ih izgovorim. Uprkos greškama, a napravio sam puno, bio sam jako zadovoljan sa svojom službom i uvek sam imao dobru kongregaciju. U sedištu Vajtčepelrouda, ponekad sam govorio pred više od hiljadu ljudi kada sam išao u misijske centre u Plajstov, Kaningtaun, Poplar i Barking uvek sam imao mnoštvo ljudi i nije nikada prošao nijedan sastanak a da se nije neko obratio. Ova sretna četiri meseca su prošla jako brzo, kao u snu. Najupečatljiviji događaj kojeg se sećam iz tih dana moga rada u Vajtčepelu je bilo obraćenje moje sestre Tili na jednom od mojih sastanaka. Neki od članova moje porodice su došli da me posete jedne nedelje i da slušaju kako propovedam. Već sam rekao da je jedan od razloga kako sam došao do Isusa bio taj što sam mislio da sam ja prepreka na putu za Tili da bi ona došla do Isusa. Bio sam neposredno iza nje po starosti i članovi moje porodice su se svi redom obraćali po starosnoj dobi. Dok sam pevao jednu od mojih jednostavnih duhovnih pesama moja draga sestra je prihvatila Gospoda. Govoreći iz ljudskog ugla, mogu da kažem da me je ljubav prema njoj dovela do toga da se odlučim za Isusa i Bog mi je više nego izobilno uzvratio time što me je načinio blagoslovom za nju.

11. Poglavlje

Rastući uspeh, rad u Vitbiju, Šefildu i Boltonu, sretanje moje buduće supruge, rimokatolički nemiri

Jednog subotnjeg jutra gosp. But je poslao po mene i upitao da li sam se snašao na novom poslu i da li sam se predomislio i vezi daljeg rada. Rekao sam, "Da, nesumnjivo je da želim da se bavim sa ovim kao sa životnim opredeljenjem". "Vrlo dobro," rekao je gosp. But,

"Razmišljali smo o tome da te pošaljemo u Vitbi. Jesi li spreman da ideš?" Ja sam rekao, "Da, gospodine". "Možeš li da kreneš danas?" Rekao sam, "Da, gospodine". I ubrzo sam nakon toga već bio na "Kings Krosu" i na putu. Bila mi je data karta za Vitbi koja je kupljena po nalogu gosp. Buta a adresa je bila adresa poručnika u tom gradu Elijaha Kadmana, kasnije komesara Kadmana. Bio sam bez novca. Ovo je bilo moje prvo duže putovanje železnicom. Kada smo krenuli mislio sam da nikada više nećemo stati. Još nikad nisam putovao takvom brzinom i pojma nisam imao o tome koliko je svet veliki. Napustio sam "Kings Kros" u tri popodne i stigao u Jork

u osam, gde sam trebao da presednem. Saznao sam da nije bilo voza za Vitbi pre pet, ujutro. Bilo mi je hladno i bio sam gladan ali nisam mogao ništa drugo sem da čekam. Imao sam devet sati za to i vreme sam proveo tako što sam vodio razgovor sa nosačima na železnici, propovedajući im Evanđelje. Hodao sam gore i dole po platformi i jednom ili dvaput sam naišao na grupu ljudi u javnoj čekaonici, proćaskao sa njima o Hristu kojeg sam pronašao i o kome uvek govorim sa radošću.

Stigao sam u Vitbi u nedelju u devet ujutro. Niko nije došao da me sačeka, ali sam našao put do kuće gosp. Kadmana u "Šesnaestoj ulici Grej" Pozdravio me je sa rečima: "Skoro cele noći sam bio budan i čekao na tebe". Ja sam odgovorio da sam od prethodnog dana od tri popodne pokušavao da stignem do njega. Posle užurbanog doručka krenuli smo sa gosp. Kadmanom i učestvovali na šest sastanaka toga dana, tri na otvorenom i tri u zatvorenom prostoru. Sastanci u zatvorenom su se održali u "Sejnt Hilda Holu".

Bio sam odsečen od mog pređašnjeg okruženja. Morao sam da stanem na svoje sopstvene noge i osetio sam da moram da budem snalažljiviji. Pokušao sam da razvijem u sebi osećaj da sam stariji i duhovno zreliji. Više sam govorio na sastancima nego u Londonu. Moje pevanje je uvek bila velika atrakcija, naročito u Vitbiju među ribarima.

Postao sam veliki favorit u gradu i učinjeno je dosta dobrog. I dan danas su neki od najistaknutijih i korisni-

jih propovednika među meštanima u Vitbiju, oni koji su se predali Bogu za vreme moje službe u gradu. Veliki broj obraćenih su bili pre toga bahati ljudi, i postojala je velika potreba za tim da dobiju prava uputsva u vezi hrišćannskog morala.

Veoma dobro se sećam jedog posebnog slučaja.

Obratio se jedan čovek koji je bio pijanac i kavgadžija Uskoro zatim je sreo jednog od njegovih starih pajtaša od koga je ranije pozajmio zlatan novčić.

"Džek," rekao je onaj što je dao u zajam, "Čujem da si se obratio".

"Da, jesam i pridružio sam se crkvi".

"O, pa sećaš li se da sam ti nedavno pozajmio zlatan novčić?"

"Da, sećam se".

"Pa, nadam da ćeš mi ga sada vratiti. Kada ljudi postanu religiozni, očekuje se od njih da čine ono što je ispravno".

"O," rekao je Džek, "Gospod je oprostio sve moje grehe a i taj je bio među njima".

Morali smo da ispravimo Džeka i da mu jasno kažemo da obraćenje znači i promenu isto toliko koliko i ispravljanje. Tamničar je, kada se obratio prao modrice apostolima koje je batinao iste te noći i Zakej kada je prinet Bogu, učinio je četvorostruku nadoknadu pre-

ma onima koje je pritvorio. I mi smo tražili od Džeka da učini pravu stvar. Među mojim obraćenim je bila i gospođica Penok sa kojom sam se kasnije verio i koja je sada moja supruga. Čim je gosp. Kadman saznao za to udvaranje, javio je gosp. Butu i bio sam prebačen iz tog grada.

Mesto zbivanja mog sledećeg služenja je bio Bredford, London i Šefild. Ne prođe ni jedno moje propovedanje u Šefildu a da mi tuce ili više ljudi ne kaže da su se predali Isusu tokom moje službe u njihovom gradu, pre više od dvadeset godina. U Šefildu se takođe desilo i to da mi je bila isplaćena prva plata, osamnaest šilinga nedeljno. Od toga je petnaest otišlo za smeštaj i hranu, tako da sam imao tri šilinga nedeljno za odeću, knjige i bilo šta drugo što sam hteo da priuštim u cilju poboljšanja svoje mentalne sposobnosti. Moji nedeljni šilinzi nisu dugo trajali kada sam išao da posećujem bolesne i one u potrebi.

Proveo sam šest sretnih i plodonosnih meseci u Boltonu. Moji sustanari sa kojima sam radio su bili gosp. i gospođa Korbridž, koji su me tretirali kao svog sina. Gosp. Korbridž je bio veoma sposoban čovek, revnostan proučavatelj Pisma. Gospođa Korbridž je bila obrazovana i otmena gospođa i dragocena saradnica u misijskom radu svoga muža. Dok sam boravio kod gosp. i gospođe Korbridž, uspeo sam da postavim pravi temelj za moje

obrazovanje kao nikada pre. Na taj kamen temeljac nastojim da gradim sve od onda. Gosp. i gospođi Korbridž dugujem više nego bilo kome u "Vojsci Spasa" ili "Hrišćanskoj Misiji".

Službe na otvorenom u Boltonu su se održavale na pijačnom trgu na stepeništu gradske kuće gde se skupljalo oko dve do tri hiljade ljudi da bi čuli poruke gosp. i gospođe Korbridž a i mene lično.

Imali smo neke probleme sa rimokatolicima. Nekoliko njih se preobratilo i dve mlade žene su donele svoje brojanice gospođi Korbridž i predale ih njoj. Ovo je razljutilo druge katolike u gradu i popove. Jedne noći, gosp. Korbridž se nije osećao dobro i ostao je kod kuće i sa njim i gospođica Korbridž da bi ga negovala, tako da sam trebao, sam da održim službu na otvorenom, na pijačnom trgu. Takvu gomilu još do tada nisam video. Moji radnici su me zaokružili i postavili su za mene jednu stolicu. Kako je služba napredovala tako je i gomila rasla. Bilo je tiho i mirno sve do blagosiljanja, ali istog časa kada je izrečen blagoslov, gomila se počela opasno približavati. Moja grupa ljudi i ja smo bili u sredini. Gomila se približavala sve više i više a i ljudi su postajali sve više uzbuđeni. Tada su počeli, divlje da uzvikuju neke irske katoličke povike i zatvorili su krug oko nas. Moji radnici su se skupili oko mene da me zaštite. Jedna razjarena žena je skinula klompe i

gađala me sa njima ali baš kada ih je bacila u vazduh, njen pratilac se stvorio između mene i klompi i one su pale na zemlju. Bilo je u blizini nekoliko policajaca i kada su čuli viku i shvatili šta se dešava progurali su se kroz gomilu i krenuli su da me izbave. Izvukli su me do najbliže radnje, u jednu drogeriju. Jedan od policajaca je došao za mnom i izveo me na zadnja vrata lokala. Popeli smo se preko tri ili četiri zida i napokon stigli do sporedne ulice koja je vodila do sasvim drugog dela grada tako da sam bezbedno stigao kući. Nema sumnje, da me se bagra dočepala te noći moj život bi se tamo i tada završio. Vesti o gunguli su stigle do gosp. i gospođe Korbridž koji su se jako zabrinuli za moju bezbednost. Bilo im je zaista drago kada su me ugledali zdravog i čitavog.

Sledećeg jutra smo gosp. Korbridž i ja otišli da vidimo neke gradske rukovodioce koji su imali simpatije prema našem radu i tražili smo od njih savet. Zatim smo svi zajedno pozvali gradonačelnika, ispričali mu naš slučaj, rekli smo mu da mislimo da je do ovog nereda došlo zbog obraćenja nekih katolika i da nam je jasno da opozicija potiče iz gomile koja se sastojala od iraca i katolika i pitali smo ga za savet šta da činimo da li da prekinemo ili da nastavimo. On je rekao: “Nastavite svom snagom. Vi ovde ne vodite samo svoju sopstvenu bitku. Vodite i našu. Imate isto toliko prava na trg kao i njihovi popovi. Te noći smo ponovo održali naš sasta-

nak na otvorenom, na pijačnom trgu. Gosp. Korbridž se oporavio i njegova supruga je došla sa nama. Gomila je bila veća nego ikada pre i kao i prethodne noći bila je savršena tišina i red pre nego što je izrečen blagoslov. Tada je počelo guranje i uzvikivanje, ali je u gomili bilo dovoljno policajaca, neki su bili u uniformama neki u običnoj odeći koji su takoreći formirali lanac oko nas i mi smo pod okriljem te pratnje odmarširali do kuće do "Četvrte Birmingemske" ulice. Gomila nas je pratila celim putem, besno uzvikujući i kada smo već bili bezbedni u našim kućama, nekoliko policajaca je postavljeno na stražu da bi osmatrali kuću dok se nije sve smirilo.

U gradu su naravno svi pričali o neredima ali su saosećanje i simpatije poštenih građana bile na našoj strani. Lokalne novine su pisale o toj temi i branili su pravo na slobodu izražavanja. Kada su snage "iza zavesa" shvatile da je njihova odmazda uzaludna, metež se isto tako naglo smirio kao što je i nastao. Nikada više nije bilo nekog pokretanja niti je iko smeo da digne glas protiv našeg rada na tom pijačnom trgu. Ova pobuna je pribavila za nas mnogo prijatelja i simpatizera koje inače nikada ne bi upoznali i umesto da su sprečili naš rad oni su nam učinili uslugu. Rasli smo i bujali prekomerno i Gospod je svakim danom dodavao crkvi one, koji su trebali biti spašeni.

12. Poglavlje

Balington But, moj brak, Čatam fosili

"Reč Božija se širila i množila"

Moja sledeća stanica je bila Vest Hartlepul. Tokom tih meseci ja sam sebe podučavao čitanju i pisanju. Trebao sam da pripremim popriličan broj propovedi. Uskoro sam iscrpio moj urođeni umni kapacitet i morao sam da ga obogatim pomoću učenja i razmišljanja. Teško je učiti ako ne znaš dobro da čitaš. Podučavao sam se tako što sam prepisivao iz knjige i kao i svi ostali koji su pratili ovu metodu samopodučavanja, nalazio sam da je prva linija ispod reda koju sam kopirao bila uvek najbolja. Kako sam se udaljavao od primerka moj rukopis je postajao sve gori. Mudar čitalac će ovde pronaći lekciju za sebe. Što smo bliži našem primeru Hristu, naš život će biti sličniji Njegovom. Zar ne bi ovo trebala da bude naša svakodnevna molitva?:

> "O, srce koje si kroz svaku misao obnovljeno
> i puno božanske ljubavi,

savršene i ispravne i čiste i dobre,
kao nalik na Tebe Gospode?"

Moji dani su tekli otprilike na ovaj način. Ustao sam u sedam i doručkovao u osam ili pola devet. Pre doručka, izvesno vreme je uvek provedeno u pobožnosti a povremeno i u kratkom proučavanju. Nakon toga bih izašao da obavim najhitnije posete. Kada nije bilo takvih slučajeva tada bih većinu prepodneva proveo u čitanju i pisanju i pripremanju mojih govora. Popodne bi obično bilo ispunjeno posetama. Svako veče sam imao službu a službi je skoro uvek prethodio sastanak na otvorenom. Nedeljom smo imali tri službe.

Moj boravak u Vest Hartlepulu je bio kratak. Uskoro sam primio instukcije da idem u Mančester da radim pod vođstvom gosp. Buta Balingtona, generalovog drugog sina. Data mi je adresa gde mogu da ga pronađem u Mančesteru. Kada sam stigao tamo on je bio odsutan i njegov povratak se još danima nije očekivao. Žena koja je boravila u kući je rekla da ne zna gde bi ja trebao da boravim za to vreme. Ostavio sam kod nje kratku poruku za gosp. Buta Balingtona, saopštivši da pošto on nije tamo a ni rad još nije počeo a kuća neće biti otvorena još nekolio dana, da sam i ja iscrpljen od napornog rada i da želim da se odmorim, te da ću radi toga otići kod gosp. Hovorta u Blakbernroud u Boltonu gde ću čekati na njega na toj i toj adresi, da me pozove čim mu budem potreban.

Te iste noći sam otišao u Bolton i posetio sastanak tamošnje "Hrišćanske Misije". Naravno, svi su me tamo dobro poznavali. Misionarka, Rouz Klepem koja je bila zadužena za sastanak me je odmah pitala kojim sam poslom došao. Ljudi su se naravno bespotrebno razgalamili kada su videli starog prijatelja. Rekao sam gđici Klepem da osećam da imam potpuno pravo na to da budem prisutan i da joj nipošto neću naškoditi.

Posećivao sam ove sastanke svako veče, u trajanju od nekoliko dana.

U subotu je stigao telegram u kojem mi je bilo naređeno da odmah krenem u Mančester i saopšteno da sam najavljen da propovedam već sutrašnjeg dana. Imao sam upalu grla i znao sam da nemamo zdravstvenu stanicu u Mančesteru. Javio sam im se preko nekih drugih kanala da nisam u stanju da propovedam niti da pevam i da bih trebao da ostanem u Boltonu do ponedeljka da bih se oporavio. U ponedeljak uveče sam ponovo posetio misijski sastanak u Boltonu. Na moje iznenađenje, koga li sam sreo, gosp. Balington But je bio prisutan. Gđica Klepem, kako sam kasnije saznao, je otišla u Mančester da se konsultuje sa gosp. Balingtonom Butom i njegovom majkom koja je u to vreme bila u Mančesteru i da se žali na moje prisustvo na njenim sastancima. Gosp. But mi se nije obratio nijednom tokom čitavog sastanka niti je govorio sa mnom

i delovao je veoma odlučan u tome da ode, bez da bi uopšte razgovarao sa mnom. Ja sam se postavio kod vrata odlučivši da ga dovedem u situaciju da priča sa mnom i kada je primetio da mora nešto da kaže, uhvatio me je za rame i povukao malo u stranu i rekao je, "Džipsi, možemo mi i bez tebe". Ja sam odgovorio, "Vrlo dobro, pa izvolite". Ja sam spreman i voljan da u potpunosti priznam da sam tada pogrešio. Nisam imao prava na to da izjavim takvu primedbu na ono što mi je gosp. Balington rekao. On nije bio nadzornik misije. On me nije pozvao u nju i nije imao moć i pravo da me otpusti. Ali ja sam još tada bio, maltene dečak bez iskustva i osećao sam se duboko povređen. Otišao sam kući sa dubokom tugom u srcu i poslao moju ostavku.

Ovaj incident je prouzrokovao veliko uzbuđenje u Boltonu i mnogi od mojih starih prijatelja, od koji su neki bili prilično poznati, potražili su me da održim govor pre nego što odem. Tokom šest nedelja ja sam govorio u Operi pred masom ljudi ali sam se čitavo vreme osećao veoma jadno. Znao sam da sam pogrešno postupio i to me je izjedalo. Znao sam da korak koji sam učinio nije bio ispravan i da nisam bio u pravu i bio sam svestan toga da sam bez potrebe doveo sebe u to bedno stanje u kojem sam se nalazio. Odlučio sam da razrešim stvari i otputovao sam u Njukastl da posetim gosp. Buta. Zatražio sam od njega da me sasluša, što je smesta bilo prihvaćeno. Rekao sam mu da mi je žao

zbog mog postupka i zbog bola koji sam mu naneo, čega sam i sam bio svestan. Iako je moguće da sam bio isprovociran, ipak sam pogrešno postupio i tražio sam od njega da mi oprosti. Gosp. But koji je uvek bio ljubazan prema meni, i sada se ponašao kao otac i oprostio mi je. Savetovao mi je da odmah napustim Bolton i da idem kod oca na nekoliko dana a zatim da se prijavim u sedištu misije gde ću da primim dalja uputstva.

Bio sam ponovo postavljen kao poručnik Smit i bio sam stacioniran u Plajmautu. Moj nadređeni rukovodilac je bio kapetan Doudl. Baš u to vreme, rane 1879. i "Hrišćanska Misija" je bila u tranziciji i bila je pretvorena u Vojsku Spasa. Stari, mesečni "Hrišćanski Misijski Magazin" je dobio novi naziv "Mesečni Spasilac". Novo ime za pokret je značio i nove metode i titule za službenike. Dok sam boravio u Dovenportu bio sam promovisan sa činom kapetana.

Oženio sam se sa gospođicom Penok, kćerkom kapetana Penoka, trgovačkog marinca, u Vitbiju, 17. decembra 1879. u matičnom uredu. Počeo sam moj bračni život sa 33 šilinga nedeljno, ali sam pored toga imao nameštenu kuću i nisam plaćao kiriju. Ne mislim da ću ikada na ovom svetu saznati koliko od mog uspeha dugujem mojoj ženi, njenom predivnom hrišćanskom životu i njenoj nesebičnoj spremnosti da mi dozvoli da često napustim i nju i decu, da bi činio ono za čega

me je moj Gospodar pozvao. Ona zna a znam i ja da ispunjavam moj životni poziv. Kada On dođe da nagradi svaki mali delić odane službe učinjene u Njegovo ime i da podeli lovorike, moja žena i deca neće biti zaboravljena. Bog nam je dao troje dece. Najstariji je Albani Rodni koji je rođen u Njukastlu poslednjeg dana 1880. zatim Alfred Henli, rođen 5. augusta, 1882. i Roda Zila, rođena prvog februara, 1884. Moj nastariji sin je mornar, drugi je student na Univerzitetu "Viktoria" u Mančesteru, lokalni propovednik na probnom radu, koji se nada da će biti kandidat za Veslijsku Misiju. Zila je kod kuće. Kada je bila nešto mlađa, jednom mi je rekla sledeće: "Neke male devojčice imaju tate koji su uvek kod kuće. Moj dolazi kući samo kada hoće čiste okovratnike". Drugom prilikom mi je rekla, "Tata, da si zaista živeo sa nama bio bi sretan". Moja žena i deca osećaju da je moj posao i njihov i ne žele ni za trenutak da me obeshrabre ili da učine nešto što bi me i u najmanjoj meri omelo. Mudro i sa ljubavlju su se moji najmiliji pridržavali ovog načela.

Moja prva dužnost nakon mog venčanja je bila u Čatamu. Ova stanica koja je bila započeta samo nekoliko godina ranije, nije nikada bila uspešna. Ako jeste, onda je veoma nisko pala. Poslat sam dole da je okončam ili da je poboljšam. General je već posećivao taj grad i tačno je poznavao situaciju. Nikada neću zaboraviti doček te prve noći koji mi je priredila moja kongregacija, po

tačnom broju njih trinaest. Nije baš vladala neka sloga među njima tako da se svaki od njih potrudio da sedne što dalje od ostalih. Primetio sam da tu postoji nešto i odlučio sam da raščistim sa tim što pre ako je to ikako moguće. Seo sam i zurio u moju "hladnu" kongregaciju tokom nekoliko minuta.

Trinaest "izolovanih" članova su u međuvremenu izmenjivali poglede, nemo pitajući jedni druge o čemu li se radi i na šta li čekaju. Na kraju je jedan čovek, odvažniji od svojih suseda ustao i dodirnuo me je jer je hteo da zna šta ja to nameravam time što ne počinjem sastanak. "Upoznajem vas..." Rekao sam. " ...pokušavam da otkrijem šta to nije u redu sa vama. Proučavam bolest, pipam vaš puls. Doktor ne prepisuje lek dok ne sazna o kojoj se bolesti radi. Opet je zavladala samrtnička tišina i na kraju sam počeo službu. Ali moji problemi su nastali, tek tada. Jedan stariji čovek koji je sve vreme piljio u mene sa preneraženošću i podozrenjem, mi se obratio u toku mog govora.

"Ko te je poslao ovamo, dečače moj?"

"Prečasni Viljem But, nadzornik ove misije".

"Pa... nisi ti za nas".

"Zašto, šta sam učinio? Zašto vam se ne dopadam?"

"Oh," rekao je starac, "ti si previše mlad za nas".

"Je li tako?"

"Tako je,"

"Pa," rekao sam, " ako mi dozvolite da ostanem ovde ja ću vremenom postati stariji. Nemojte mi zameriti zbog moje mladosti. Istina je da nemam više dlaka na bradi nego što ima ogrozd, ali ja već imam ženu. Šta bi više hteli?"

Podigao sam knjigu sa imenima članova i rekao sam da imam prava na to da je bacim u vatru ako mi se tako svidi. Ali da nemam želju da to činim. Ja želim njihovo saosećanje, molitve i saradnju.

Pokazao sam ljudima da su moje namere ozbiljne i da sa nestrpljenjem čekam pomoć od istomišljenika a da ostali moraju prekinuti sa uznemiravanjem, ili otići negde drugde. Rezultat je bio do te mere zadovoljavajući koliko i neočekivan. Unutrašnji sklad je bio povraćen.

Pojedinci u kongregaciji nisu više sedeli udaljeni jedni od drugih. Ljudi iz komšiluka su čuli o promenjenim odnosima među našim članstvom i došli su u našu crkvu da vide šta se to dešava. Kongregacija je brzo rasla i kada sam je napustio posle devet meseci službe, članstvo je poraslo sa tridesetpet na dvestapedeset.

U Čatamu smo imali nevolje sa vojnicima i mornarima. Svoju neuobičajenu i snažnu netrpeljivost prema našem radu, su izražavali na taj način što su bacali razne predmete na nas. Verujem da su birtijaši stajali iza tih nestašluka. Ni građani, civili nam nisu puno pomagali, samo su nas posmatrali izdaleka i lepo su se usput zabavljali, dok smo mi bili pod paljbom i molestirani. Jednoga dana je došao jedan gospodin iz Londona da me vidi i da prodiskutuje o situaciji. Odbio je da mi oda svoje ime, koje ni kasnije nisam uspeo da saznam. Upitao me je da li imamo ikakva saznanja o tome da smo eventualno izjavili nešto što bi izazvalo i pojačalo nemire i ja sam mu rekao da nismo i da nemamo nikakvu želju da izigravamo mučenike i da ne tražimo nikakvu senzaciju. Rezultat saslušanja se uskoro pokazao. Pojavili su se neki vojnici i mornari među našim članovima i bila je velika naša radost kada su neki došli kod nas u nedelju ujutro i izjavili da će od sada sve biti u redu. Rano ujutro su vojnici pozvani na paradu i pročitano im je pismo izdato od strane vrhovne komande, u kojem im je saopšteno da ako se iko od vojnika nađe, da u gradu ometa službe Vojske Spasa, biće izveden pred vojni sud. Mora da se nešto slično desilo i među mornarima jer od tada više nismo imali nikakve neprilike sa njima. Bilo mi je posebno drago zbog toga, jer se ja nikada nisam žalio vlastima, zbog njihovog ponašanja prema nama. Gledao sam na to kao na deo nošenja krsta i bio

sam odlučan u tome da moramo da se suočimo sa tim i da budemo istrajni do kraja, radi Gospoda.

Mogao bih da vam pričam o raznoraznim događajima iz vremena mog rada u Čatamu. Desio se jedan slučaj, žalostan i komičan u isto vreme. Siromašan i neuk čovek, veoma neuk, redovno je posećivao službe u trajanju od nekoliko nedelja. Jedno veče dok je izlazio, rekao mi je:"Imam pedeset godina i služio sam đavola sve ovo vreme, ali sada mu dajem otkaz u roku od dve nedelje." Pokušao sam da ga ubedim i požurivao da odmah donese odluku. "O ne," rekao je siromah, "Ni sam ne bi voleo da budem tako tretiran. Ja ću da postupim prema drugima onako kako bih i sam očekivao da se prema meni postupi. Ali dao sam đavolu dvonedeljni otkaz". Kada je prošla nedelja, kako je siromašan čovek ponovo izlazio iz zgrade, podigao je jedan prst da bi mi dao do znanja da đavo ima nad njim vlast samo još nedelju dana. Kada je otkazno vreme prošlo, đavo je bio otpušten i čovek koji je bio u njegovoj službi pedeset godina, pristupio je službi koju je mnogo više voleo i koju nikada nije napustio. Godinama je bio istinski i ponizan pratilac drugog Gospodara.

U Njukastlu, gde je bila moja sledeća stanica, imali smo mnogo obraćenja kao i uvek. Dobro se sećam slučaja jednog čoveka kojeg su prijatelji zvali "Cigla". Bio je jako osorna i gruba osoba. Cigla je dolazio na

naše sastanke sa nekoliko svojih pratioca, ne zato da bi nešto naučio, nego da bi se rugao i podsmevao. Spazio sam ga u gomili i otišao do njega da popričam sa njim. Rekao je:

"Ja sam dobar crkveni čovek, ja se molim svako veče".

"Da li znaš molitvu Oče naš?"

"Naravno da znam".

"Hajde da čujemo".

"Gospod je pastir moj, ništa mi neće nedostajati," itd. Činilo se da nisam nešto impresionirao "Ciglu". Pozvao sam ga nazad u crkvu i ovog puta je došao bez svojih pratioca. Smatrao sam to dobrim znakom. Došao je iznova i iznova. Video sam da je dejstvo milosti raslo u njemu. Počeo je da oseća teret svojih grehova i da ih mrzi a i sebe samog. Napokon se predao Isusu. Bio je promenjen, od pijandure koji psuje i kocka, u novo stvorenje i on sam je bio korišćen kao oruđe za spasenje mnogih drugih.

Nekoliko nedelja nakon njegovog obraćenja dok je dolazio jedne noći na sastanak, prošao je pored pozorišta gde se baš odigravala pantomima, u pozorištu koji

je on običavao da posećuje. Na vratima je sreo dosta starih prijatelja, koji su mu rekli:

"Cigla, već te dugo nismo videli. Jel dolaziš večeras?"

"Ne, ne dolazim večeras, ja sada služim novog Gospodara".

"O, a jesi li video scenu preobražaja u predstavi ove godine?"

"Ne," rekao je Cigla. "Nisam je video ali sam je osetio".

Žena i muškarac koji su godinama živeli zajedno nevenčano, došli su jedno veče na naš sastanak u Njukastl. Ni jedno od njih nije znalo da će i druga osoba biti tamo. Nijedno od njih nije znalo šta se dešava u srcu onog drugog, niti u glavi. Na kraju, kao odgovor na moj poziv, izašli su oboje napred zajedno sa ostalim pokajnicima tako da sam se u isto vreme bavio sa oboma.

Čak i kada su klečali pred Bogom, priznajući svoje grehe, tražeći Njegovo spašenje i snagu, ni jedno od njih nije primetilo ono drugo u toj maloj grupi. Na kraju su naravno otkrili šta se desilo i ja sve dok sam

živ neću zaboraviti taj prizor iznenađenja i radosti na njihovim licima.

Ispričali su mi svoju priču i ja sam ih upitao šta nameravaju da čine. Rekli su, "Jedno je sigurno, ne možemo ići kući večeras zajedno". Ja sam ih upitao da li znaju ijedan razlog zašto ne bi trebali da budu venčani. Rekli su da ne znaju ni za jedan tako da su svoj prvi bračni doručak pojeli u našoj kući. Posle ovoga su oboje vodili predivan život, diveći se milosti koja je podstakla ovo čudo u njima.

13. Poglavlje

Hul i Derbi, veliki uspeh i delimičan poraz

Sledeće područje gde sam radio je bilo u Hulu. Uspeh koji smo tamo doživeli je bio iznenađujući u poređenju sa svim što me do tada snašlo. Vojska Spasa je imala dva sedišta u Hulu. Jedno u Skalkotsu i jedno koje se zvalo "Ledena Kuća". Ja sam bio prisutan na otvaranju ovog drugog zajedno sa generalom Butom i još nekim vođama. Sav novac izuzev hiljadu funti je bio obećan od strane gosp. T. A. Denija, zapravo je obećao da će dati dvesta funti u tom slučaju ako ljudi sakupe ostalih osamsto funti. Jedan lokalni poslanik je rekao generalu da kada bi im Džipsi Smit bio komandir oni bi sakupili preostalih osamsto funti još tokom njegovog boravka. Do tada sam već bio poznat pod imenom Cigan Smit. (Džipsi Smit). Na početku mog rada sam bio poznat kao "Rodni Smit, romski dečak". Ljudi su me spominjali kao roma i zbog toga se to ime veoma brzo prilepilo za mene. Da bi se razlikovao od mog oca i njegova dva

brata koji su uvek bili spominjani kao “tri obraćena Roma” ja sam rešio da se zovem “Cigan Smit”.

General se složio sa zahtevom meštana, pijatelja vojske i ja sam preuzeo dužnost nad “Ledenom Kućom”. Nikada pre nisam video takve gomile ljudi i tako izvanredne rezultate. Bilo je dosta uobičajeno, da sakupimo i do hiljadu ljudi koji su bili preobraćeni na službama i ono što je verovatno bilo još izvanrednije je bila poseta oko hiljadu i petsto ljudi na molitvenim sastancima, koji su dolazili nedeljom ujutro u sedam sati. Zgrada je veoma često bila prepuna pa čak je i ulica na kojoj je bila zgrada, ulica Kembridž bila sasvim blokirana. Mnogo puta sam na govornicu stizao penjući se preko sedišta jer je prilaz preko crkve bio toliko krcat da niko nije mogao tuda da prođe. Tokom šest meseci mog boravka u Hulu bila su nam potrebna dva policajca da bi se pobrinula o metežu na vratima. Možemo steći neka saznanja o veličini krcatosti po toj činjenici da je u “Ledenoj Kući” i u drugoj misiji koja je bila mnogo manja, prodato svake nedelje petnaesthiljada primeraka “Bojnog pokliča”.

Jedna od mojih najzapaženijih osoba, obraćenih u Hulu je bila žena koja je kasnije bila poznata kao “Srećna Peti”. Jadna Peti je duboko utonula u nečistotu i tokom osamnaest godina je živela buran život grešnika.

Došla je u "Ledenu Kuću" i da citiram njene sopstvene reči "strgnula je sa sebe prljave krpe i uskočila u fontanu punu krvi iz Emanuelove vene" Vratila se svojoj kući slaveći ali je pred njom bila još velika borba. Njen pređašnji život se stalno vraćao pred nju, čemu se morala odupirati i bilo je potrebno da "odseče" desnu ruku i da "vadi" desno oko. Pravila je puno grešaka u svom životu, gresi su bili još bezbrojniji ali je ona postala dete Božije i veliki borac za dobro u Hulu. Mnogi, "vetrom tučeni" mornari su takođe prineti Bogu kroz moju službu u tom starom gradu.

Iz Hula sam otišao u Derbi. Ne prisećam se mog tamošnjeg rada sa nekim velikim zadovoljstvom. Bio je to delimični poraz. Ne kažem da nije bilo nimalo uspeha, jer je bilo uspeha, pa čak i većih uspeha ali sam osećao da nisam imao onakav uspeh kakvom sam se nadao a zasigurno ne onakav za kakvim sam žudeo.

Bilo je tamo očevidnih dokaza svetoljublja među lokalnim ljudima. Prekorio sam ih. Nisu im se svideli moji prekori i nisu stajali uz mene. Vodio sam ovu borbu sam, svojeručno i mada je bilo nekog ploda među spoljašnim svetom, čije simpatije sam takođe osvojio, moji napori nisu bili nimalo plodonosni niti sretni kao ranije u Hulu. Postao sam nesiguran u vezi mog rada i rekao sam to i generalu i uzeo sebi slobodu da mu predložim da održim oproštajni sastanak i odredio datum. Nije se protivio.

14. Poglavlje

Henli, moje najveće bojište

Naloženo mi je da idem u Henli. U grad sam stigao 31. decembra, 1881. praćen sa ženom i jednim detetom. Beba je imala samo godinu dana. Bilo je subotnje veče kada sam stigao. General me je pitao nekoliko dana ranije, "Gde bi sada hteo da ideš?" Odgovorio sam, "Pošaljite me u najbližu jamu bez dna". Kada sam stigao do stanice "Stouk" i krenuo prugom prema Henliju, na vidiku se pojavila vatra iz jame i mogao sam da osetim miris sumpora iz livnice čelika i vidim dim iz posuda, zapitao sam se nisam li zaista krenuo tamo gde sam i tražio da me pošalju. Na stanici Henli smo unajmili kočiju, stavili naše stvari u nju i krenuli u potragu za smeštajem.

Dva sata smo se vozikali kroz grad kucajući na mnoga vrata. Kada smo im saopštili da smo mi pripadnici Vojske Spasa, kapija se brzo zalupila pred nama. Na

kraju se jedan stari velšanin sažalio na nas i uveo nas je unutra.

Ja sam odmah krenuo da pogledam bojište, zgradu gde će se održavati službe. Tri mladića su bila poslata u grad dve ili tri nedelje pre našeg dolaska da bi otpočeli rad ali su bili krajnje neuspešni u tome da postignu bilo kakav utisak na ljude. Sastanci su se držali u starom cirkusu, koji se zvao "Beti", hladnom, razrušenom mestu, kroz koje je duvala promaja, bila je to najlošija zgrada za sastanke u kojoj sam ikada radio. Arena cirkusa je ostavljena u stanju u kakvom su je ostavili kada su je ljudi iz cirkusa napustili i ko god se drznuo da uđe unutra je uskoro do kolena bio u strugotini i blatu. Nije bilo ni sedišta u tom delu cirkusa. Te subotnje večeri sam naišao na dva mlada poručnika kako stoje u areni, pokušavajući da je urede za neku vrstu propovedaonice. Bilo je tu oko dvadeset do trideset ljudi raštrkanih po sedištima zgrade tu i tamo po redovima i izgledali su kao naslagane tegle džema na policama. Pevali su dok sam ja ulazio,

"Potreban si mi Ti, o potreban si mi Ti" Verujte mi, stajao sam tamo i smejao sam se. Pomislio sam u sebi koliko je to tačno i istinito da im je potreban neko. Nakon kratkog razgovora sa ljudima zamolio sam ih da se nađemo ujutro u deset na pijačnom trgu.

Dva mlada poručnika, moja žena i ja smo dostojno zauzeli naša mesta na pijačnom trgu u nedelju ujutro. Nije se pojavila ni jedna duša da nam da podršku. Svirao sam na maloj harmonici koju su mi dali neki moji obraćeni prijatelji, kada sam napustio Devenport. Pevali smo nekoliko himni i ljudi koji su stanovali iznad radnji na pijačnom trgu su nam bacali novčiće misleći da smo radnici bez posla. Nisam imao na sebi uniformu, jer sam izbegavao da je nosim kadgod sam mogao, i zapravo nikada u životu nisam nosio ni crveni prsluk. Uobičavao sam da se oblačim, mada ne tako upadljivo, po romskoj modi. Niko nije stao da nas sasluša. Bilo je kišovito vreme i ljudi koji su išli prema crkvi su stavili kišobrane pred svoje lice da ih mi ne bi videli. Ali mi smo nastavili sa takvim elanom kao da se obraćamo gomili ljudi. Popodne smo nas četvoro ponovo bili napolju na otvorenom. Uveče je oko osamdeset ljudi posetilo službu u cirkusu. Zgrada je mogla da primi 2500 ljudi ali se ovih osamdeset ljudi zbilo blizu jedni drugima, pretpostavljam da bi im bilo toplije jer je zgrada bila veoma hladna. Svi su sedeli u jezivoj i depresivnoj učmalosti. Bio je to sumoran početak, bez nade, bez radosti i bez ičega što bi obećavao uspeh.

Nasuprot tome, bio sam rešen da učinim sve što mogu pa čak i u ovoj teškoj situaciji. U ponedeljak ujutro smo otišli do zgrade da vidimo da li možemo išta da učinimo da bi zaustavili promaju i da popravimo

prozore. Našli smo čekić, nekoliko eksera i nekoliko komada dasaka u praznoj štali cirkusa i sa ovim alatima smo radili celi dan, onako kako smo najbolje znali i umeli, da bi ovo mesto postalo pogodnije za boravak. Moja žena je pomagala tako što je držala sveću kada bi se uvlačili u mračne ćoškove tokom našeg rada. Još se i dan danas čudim nekim posebnim veštinama koja smo tada otkrili među nama. Divno je videti, na šta je sve čovek sposoban kada se nađe u određenoj situaciji, pa čak i onaj koji se smatra neveštim. Tokom dve nedelje, mi smo lupali sa čekićem i malterisali nakon čega sam se pobrinuo da nam priskoči u pomoć i sestrin muž, gosp. Evans, stolar po zanimanju. On je proveo nekoliko dana sa nama i za to vreme smo napravili nekoliko klupa za arenu. Uzeli smo stare stolice, skinuli naslone i spojili ih sa daskama.

U međuvremenu smo nastavili sa našim službama na trgu i naša publika je rasla sve brže i postajala sve brojnija. Ljudi su pažljivo slušali i pevali su punim srcem. Ali u cirkusu nikada nije bilo više od stotinu ljudi. Nakon mesec dana napornog rada tražio sam pomoć od generala, da napravimo neku posebnu atrakciju. Osećao sam da naš progres nije bio dovoljno brz. Sakupljeni novac tokom prvog meseca je bio dovoljan samo za to da pokrije troškove gasa. Nije bilo novca za siromašne evangelizatore a nije bilo novca ni za kiriju. Nismo podneli zahtev za novčanu pomoć jer je svaka stanica

trebala sama da se izdržava i mi smo bili odlučni u tome da i Henli to postigne. General nam je ponudio usluge "porodice Fraj" na nekoliko dana, oca i tri sina, koji su bili izuzetni muzičari.

Oni su predivno pevali i mogli su da sviraju na skoro bilo kom instrumentu. Smatrao sam da kada bih našao nekoga ko uživa dobru reputaciju među meštanima, da predsedava na njihovom prvom skupu, da bi zbog toga porasla posećenost. Savetovan sam, da pozovem gradonačelnika Burslema, koji je te godine bio odbornik Bolton i da njega zamolim da predsedava. Desilo se tada da je Velečasni Džon Guld, veslijski sveštenik u Hulu, baš bio sa gradonačelnikom i rekao mu je o mom radu u tom velikom gradu. Na osnovu izveštaja gosp. Gulda, odbornik Bolton je obećao da će predsedavati na prvom sastanku porodice Fraj.

Ja sam tada nabavio veliki poster i počeo najavljivati da će se održati veliki javni skup vezan za Vojsku Spasa, u "Beti cirkusu", i da će gradonačelnik Burslema predsedavati, da će se skupljenoj publici obraćati razni govornici i da će pevanje biti vođeno od strane porodice Fraj. Odbornik je bio dovoljno ljubazan da pozove, mnoge svoje prijatelje, važne ljude iz poslovnog sveta da ga prate na sastanak, tako da je govornica bila puna a posećenost izvanredna. Odbornik je vrlo jednostavno razjasnio šta je naš cilj u vezi organizovanja ovog sastanka i njegov govor je bio zaista pun pogodak. On je veoma sažeto i jezgrovito objasnio ljudima o mom radu

u Hulu, a zatim rekao, "Nismo još čuli Džipsija Smita, a svi mi želimo da ga čujemo. Neću da mu oduzimam vreme. Sada će vam se Džipsi obrati na ovom sastanku". Ja sam bio spreman i voljan, i uistinu ponosan da se suočim sa ovako veličanstvenom audijencijom. Moja propoved je bila veoma kratka jer sam želeo da se ljudi ponovo vrate, tako da sam ih otpustio "gladne". Nikada više nisam bio u nedostatku publike. Dok god smo boravili u tom starom cirkusu on je tokom svake službe bio krcat. Gradonačelnik je postavio svoj lokalni žig na naš rad i mi smo zadobili odjedanput dobronamernost celoga grada.

Rad u Henliju, kada je napokon započeo, nastavljen je sa rastućim uspehom i bio je plodonosan. Preporod, čiji centar je bio na mestu naših sastanaka, se širio celim Severnim Stafordširom. Nije bilo nijedne nekonformističke crkve u krugu od deset ili dvadeset milja koja nije bila uzdrmana njim. Na kraju svake nedelje stotine i hiljade ljudi su se slili u Henli, u metropolu grnčarstva da bi posetili naše sastanke, od pola sedam subotom popodne do pola devet nedeljom popodne, imali smo devet službi na otvorenom i u zatvorenom prostoru. Sve sam ih ja vodio. Prodali smo po hiljadu primeraka "Bojnog pokliča" svake nedelje. Po mojim saznanjima, nijedna druga stanica Vojske Spasa nije nikada uspela u tome do te mere. I dan danas kada odem u bilo koju kongregaciju u tom grnčarskom području ne može da prođe

a da ne sretnem ljude koji su se obratili tokom moje službe za vreme tog izvanrednog preporoda. U Americi i u Australiji sam takođe sretao obraćenike iz tih dana. Propovedao sam svake nedelje pred masom ljudi, pred sedam ili osam hiljada osoba, i na službama za evangelizaciju je to mesto bilo prepuno, svake noći i tokom cele nedelje. Vođe crkava u grnčarskom području su bili impresionirani sa radom koji se tamo odvijao i pošto su bili veoma zahvalni i časni ljudi, stajali su uz mene.

15. Poglavlje

Otpuštanje iz Armije Spasa

Krajem juna, nakon šest meseci boravka u Henliju, general me je obavestio da želi moj premeštaj u drugu oblast. Gospođa Smit je bila tada slabašnog zdravlja i gospođe iz grada su poslale peticiju gospođi But, moleći je kao majku i suprugu da nam bude dozvoljeno radi zdravlja moje žene, da ostanemo u gradu malo duže. General je bio spreman da to odobri. Kada su vođe slobodnih crkava saznale da ću verovatno biti premešten od njih, oformili su komisiju od predstavnika svih crkava u gradu i okoline, osim rimokatoličke. Ova komisija vođena od strane crkvenih vođa, koji su bili impresionirani sa izvanrednim delovanjem milosti, koja se ispoljila za vreme mog skromnog služenja, bili su mišljenja, da ne bi trebalo da se dozvoli da napustim ovaj okrug bez nekog izraza njihove ljubavi i zahvalnosti. Poklonili su mi zlatan sat, na kojem je bilo urezano: "Poklonjeno Džipsi Rodni Smitu, kao znak izražavanja

našeg velikog poštovanja i priznanja zbog njegove dragocene službe u Henliju i okrugu, Juli, 1882.".

Moja žena i sestra, gosp. Evans su obe primile poklon u iznosu od 5 funti. Ovi darovi su bili predati na javnom sastanku, na kojem je predsedavao odbornik Bolton, koji je uživao podršku mnogih gradskih rukovodioca. Darovi su stigli od ljudi koji su bili izvan Vojske Spasa. Vojnici vojske su takođe imali nameru da pripreme poklon za nas, ali smo taj pokušaj zaustavili, jer smo znali da general ne odobrava tu vrstu darovanja.

Na moje iznenađenje, dve nedelje kasnije, major Foset, moj pretpostavljeni oficir me je pozvao zbog ovih poklona. Rekao mi je da je on poslat da bi me ispitao u vezi darova i čuje šta ja imam da kažem o tome. Rekao sam da pokloni ne potiču od vojnika vojske da su u celosti došli od ljudi izvana, da nisam učinio ništa više od onoga što su učinili mnogi drugi činovnici pre mene i da je skoro, isto jedan drugi oficir u Birmingemu dobio srebrni sat. Dodao sam da sam smatrao kada sam primio ove darove da će vrhovnom vođstvu biti drago zbog toga što smo ostavili ovakav dojam na grad, i da čak i ljudi spolja, pokazuju ovoliku zahvalnost za naš rad. Major mi je rekao da će mi se uskoro javiti iz Londona. Četvrtog augusta je stigao telegram za dva poručnika, koji su primili srebrne satove od iste komisije, u kojem

su bili pozvani za London. Toga dana za mene nije bilo saopštenja. Ovi mladići su bili sa Vojskom Spasa šest meseci, a ja pet godina. Mladići su došli kod mene da traže moj savet. Ja sam ih požurivao da smesta poslušaju naređenje. Stigli su u London sledećeg dana rano ujutro i kada su stigli u Klepton u centar za obuku, rečeneo im je da ako se odmah ne odreknu svojih satova da će morati da napuste vojsku. U subotu ujutro, petog augusta, oko šest sati se rodilo moje drugo dete, sin. Jutarnja pošta mi je dostavila nekoliko sati kasnije, sledeće pismo od gosp. Bramvela Buta:

"Došli smo do saznanja da vam je u ponedeljak 31. jula, u Henliju, poklonjen zlatan sat, propraćen sa 5 funti za vašu suprugu i istim iznosom za vašu sestru.

Iz svega toga, možemo jedino zaključiti da je ovo učinjeno sa predumišljenim nepoštovanjem pravila i propisa vojske kojoj ste vi u nekoliko mahova izrazili odanost a da ste sada u potpunosti rešeni da ne nastavite sa nama. Posledica toga je kao što se već vidi je vaše ponašanje dovelo do toga da i čak i mlađi poručnici, pod vašim uticajem skrenu na pogrešan put.

Time što ste postupili na takav način koji nipodašta va generalova uputstva i pošto je to učinjeno pred širokom javnošću, naš jedini zaključak je da ste odlučili

da napustite vojsku. Kako bilo, jasno je da ni vi ni vaša sestra ne možete više da radite kao činovnici vojske i da mi je general naredio da vam kažem da smo naimenovali činovnike koji će vas zameniti u Henliju i to momentalno".

Bio sam duboko uznemiren zbog ovog pisma. Neke od tvrdnji iz ovoga pisma su u potpunosti bile netačne. Kao prvo, ja nikada nisam dao nikakav pristanak u vezi pravila da činovnici vojske ne smeju da prihvataju poklone. Znam da je na konferenciji za činovnike general jednom izjavio nešto u vezi toga. On je iskazao jasno neslaganje sa tom praksom i to iz razloga što su neki od činovnika, nakon što su otišli, ostavljali njihove stanice u dugovima, a u isto vreme bi poneli sa sobom skupe poklone. Štaviše, tendencija je bila da uspešni činovnici dobijaju poklone, dok oni koji nisu bili uspešni ne dobiju ništa. Ovo, naravno, nije nimalo doprinelo poboljšanju morala i discipline. Treba da kažem i to da je general kroz svoj govor aludirao na poklone vojnika iz vojske, bar je to bio moj utisak. To se nije odnosilo na poklone od ljudi izvana, kao što je to bilo u mom slučaju. Druga velika, netačna izjava u tom pismu je bila da sam ja naveo dva mlađa činovnika na to da skrenu na pogrešan put. Dva mlada poručnika su prihvatila njihove satove bez da bi se konsultovali sa mnom ili tražili bilo kakav savet od mene pre toga.

Niko od nas nije ni sanjao da će nas stići ovolike nevolje zbog poklona. Pismo je bilo sasvim neočekivano i izazvalo je pravi šok kod mene. Bio sam potpuno snužden i obaveštenje takve vrste, koje je stiglo samo nekoliko sati nakon rođenja mog drugog sina je bilo za mene krajnje zabrinjavajuće. To pismo, ne samo da je bilo netačno, nego je bilo i nemilosrdno. Nije bilo ni reči zahvalnosti u vezi mojih pet godina teškog rada, na tome što sam se pridržavao njihovim najvažnijim zapovestima i tome što sam bio uspešan kao samo vrlo mali broj njihovih činovnika. Tokom tog leta sam često potajno razmišljao o tome da ću jednog dana možda ostaviti vojsku, ali ta osećanja nisam nikada izrazio pred drugima osim pred svojom ženom. Dvaput sam napisao svoju ostavku, ali me je moja supruga nagovorila da ih ne pošaljem tako da su pisma spaljena. Znao sam duboko u srcu da ja nisam "vojskospasilac" njihove vrste. U "Hrišćanskoj Misiji" sam se potpuno osećao kao kod kuće ali u Vojsci Spasa sam se osećao nelagodno, kao da nisam bio "svoj u svome". Nisam voleo uniforme, nisam mario za titule i vojnu disciplinu. Moj stil nije bio dovoljno "vojskospasilački". Ipak sam uspevao u radu i vojska mi je dala izvrsne uslove za to, i za sticanje iskustva kakva nijedan koledž ili univerzitet ne bi mogli da mi obezbede. Bez obzira na sve to, ne bih nikada poželeo da odem na tako drastičan način. Nadao sam se da ću da se povučem u najprijateljskijem maniru i da ostanem u dobrim odnosima sa pokretom i njegovim vođama.

Ali, nije se dalo tako desiti. Moje srce je bilo sve teže i teže kako se verovatnoća rastanka od voljenih prijatelja i drugova povećavala, tako da mi je dušu ispunjavao sve veći osećaj tuposti i praznine. Odneo sam pismo mojoj ženi i pročitao joj. Ona je bila duboko povređena, jer je bila veoma lojalna vojsci i njenom vođstvu, ali je to hrabro podnosila i dala mi je punu podršku. Moj prva reakcija je bila da odem kod izdavača u lokalnu novinsku redakciju, a zatim sam pomislio, "Ne, imam nedelju pred sobom, za sada ću ovo zadržati za sebe sve do kraja nedeljne službe". Odlučio sam da ću na taj način da saopštim vesti svima onima kojima se dopada moj stil rada a i moja malenkost. Imali smo ogramnu posećenost tokom celog dana. Morao sam skupiti svu snagu da bih uspeo da obavljam svoj posao ali sam u isto vreme bio potkrepljen na izvanredan način. Propovedao sam Evanđelje, na najverniji način što sam umeo, uprkos velikom teretu koji mi je pritiskao srce. Na večernjoj službi je zgrada bila puna do guše. Na jutarnjim a zatim i na popodnevnim sastancima sam započeo sa tim, da ću pri završetku večernje službe imati jednu jako važnu najavu. Kada sam ustao da pročitam pismo gosp. Bramvela Buta, u sali je zavladala duboka tišina. Nakon što sam završio sa čitanjem, predamnom se ukazala veoma neobična scena. Morao sam da pozovem u pomoć svo moje umeće i pribranost da bi smirio bes ljudi. Počeli su da zvižde. Ja sam na to rekao, "Vera se ne izražava ovako. Propovedali smo o milosrđu i sada je vreme da

sprovedemo u delo ono o čemu smo propovedali". I svi su se razišli u tišini ali veoma uzburkani.

U međuvremenu, ja sam odgovorio na pismo gosp. Bramvela Buta. Svoje pismo sam završio na sledeći način: "Bespotrebno je reći koliko nam je svima žao zbog preuzetih koraka u vezi ove situacije. Vi znate da ja volim vojsku i njena podučavanja, ali ću se povinovati vašoj volji i reći zbogom u nedelju. Zadržaću sebi pravo na to da izjavim da ste nas otpustili iz vojske zbog primljenih poklona. Ja čvrsto stojim iza svoje tvrdnje u vezi mog morala i života kao vernika. I ako vas napustim, to ću činiti mirne savesti i čista srca. Naravno moja sestra i ja smo i dalje voljni da radimo za Boga, ma gde god da se ukaže prilika za tim".

Sledećeg dana, i to rano ujutro, sazvana je komisija zadužena za pohvale, koja se te nedelje sastajala svakodnevno, sve do četvrtka. Poslali su nekoliko pisama generalu, izražavajući svoje željenje jer je do mog otpuštanja došlo zbog njihovog postupka, postupka koji je bio dobronameran, učinjen u znak zahvalnosti i iz ljubavi prema službi Džipsi Smita. Rekli su, da su znali da će biti ovakvih posledica, da bi radije izgubili svoje ruke. Sa pismima nije postignuto ništa, tako da je poslata jedna delegacija u London da se sretne sa generalom. Dogovor je bio, da će u četvrtak uveče, poslati telegram na sastanak u Henliju, i proglasiti konačnu

odluku. Mesto je postalo krcato dok se na to čekalo. U telegramu je stajalo: "Otpuštanje mora da ide svojim tokom". Istog trenutka, nastala je opšta zbrka.

Na kraju moje poslednje službe, kao činovnika Vojske Spasa, kada smo izašli, našli smo napolju dva duvačka orkestra koji čekali na nas. Nisam imao nikakvu želju za ovakvom vrstom ispraćaja i ništa nisam znao o ovim, detaljno razrađenim pripremama. Dva krupna irca su me primetila i podigla na ramena, moja sestra je učtivo stavljena u stolicu sa naslonom i tako su nas nosali okolo- naokolo po celom gradu, uz pratnju dva duvačka orkestra, i gomile ljudi i na kraju su nas odneli čak do kuće. Od pet do deset hiljada ljudi se skupilo ispred kuće na teritoriji koja nije imala vlasnika. Uzvikivali su moje ime iznova i iznova i na kraju sam morao da im se obratim sa nekoliko reči, sa prozora spavaće sobe da bi otišli.

Tako se završila moja veza sa Vojskom Spasa. Ispričati ovu priču o mom otpuštanju, predstavlja za mene sve osim zadovoljstva, ali mislim da je ovaj bitan događaj od tolike važnosti u mom životu da mora da se ispriča u celini. Nemam ni najmanju želju, a siguran sam u to da će mi moji čitaoci verovati, da u najmanjoj meri ocrnim vođstvo i službenike Vojske Spasa. Smatram da je ona jedna od najvećih i najkorisnijih verskih pokreta u poslednjem veku. Njena najveća usluga

prema hrišćanstvu naše zemlje je da je probudila naše crkve iz njihove apatije i letargije da bi postale svesne svoje obaveze prema širokim masama koje su bile bez Boga i bez nade u ovom svetu. Ja ću, zauvek biti zahvalan radi iskustva koja sam stekao u Vojsci Spasa, i gledam na ovo otpuštanje kao na vrstu proviđenja. Bog je preinačio stvari. Da sam postupio onako kako sam na početku nameravao, i u tišini dao ostavku, ne bi se govorilo niti čulo išta o meni, barem ne do te mere, ali ovo otpuštanje mi je dalo besplatnu reklamu u svim novinama i dobio sam na taj način na stotine i hiljade simpatizera.

Osećam najdublju ljubav i divljenje prema generalu Butu. Od njega sam dobio prvu priliku kao evangelizator, i omogućuo je za mene da steknem iskustvo koje je za mene bilo od neprocenljive vrednosti. Mislim da je Viljem But jedan od najvećih ljudi kojeg je Bog ikada podario svetu. Odnosio se prema meni uvek blago i kao otac. Ne delim mišljenje, sa onim koji se često čuje, da je zapravo gospođa But bila pravi osnivač i vođa vojske. General But je suviše ljubazan i velikodušan i pored toga dalekovidan, i zna koliko duguje svojoj voljenoj, pokojnoj ženi, da bi se protivrečio prethodnom viđenju.

Ja sam uveren da je Viljem But osnivač i vođa Vojske Spasa. Ketrin But je bez sumnje bila izvanredna žena, velika svetica, posedovala je dar za propovedanje, ali

čak i kao propovedalac je bila po mom mišljenju, znatno slabija u odnosu na generala.

Dok čitam njene štampane propovedi, unapred znam šta će uslediti, jer ima neke jednolikosti u njenim obraćanjima i propovedima. General, sa druge strane, nije nikada imao propoved ili govor a da nije prikazao nešto sasvim sveže. On je originalniji i sposobniji nego što je bila njegova žena, i da je svo vreme, sa kojim je raspolagao, posvetio isključivo propovedaonici on bi bio jedan od najvećih propovednika. Činjenica je, da je tokom mnogo godina bio vrlo zauzet sa opravdavanjem i objašnjavanjem metoda i ciljeva Vojske Spasa. Ja sam slušao njegove izvrsne govore, koji su ponekad trajali po ceo dan, bez prkida, prilikom konferencija za činovnike. Bio je pun praktičnih i mogućih ideja i pun zdravog razuma. Gospođa But ga je na izuzetan način podržavala u radu, a i sada ima sposobne pomoćnike, među svojom decom. Činovnici Vojske Spasa su inteligentni i odani ljudi. Radujem se što i danas mogu da ubrajam veliki broj njih među svoje prijatelje. Neki od njih su prihvatili Boga, za vreme moje službe.

16. Poglavlje

Opet Henli

Razdraženost zbog mog otpuštanja je bila skoro neopisiva u grnčarskom području. Primao sam pisma podrške iz svih četvrti. Jedno od najplemenitijih je bilo od prečasnog Tomasa De Vina, paroha Nortvuda. Gosp. De Vin, je pisao iz Grejt Smitona, kod Northalertona, osmog augusta, 1882. i rekao je sledeće:

"Dragi gospodine, upravo sam čuo, na ovom udaljenom mestu gde se privremeno nalazim, tražeći mir i promenu nakon moje skorašnje ožalošćenosti, o veoma retkom i nezasluženom prinudnom disciplinovanju od strane vašeg zapovednika, želim da izrazim moje duboko saosećanje zbog istog i da vas ohrabrim da uprtite pogled na Velikog Zapovednika, Isusa Hrista, u čijem interesu i zbog čijeg kraljevstva ste, ja verujem, radili od kada ste došli u Henli i On će vas oraspoložiti i utešiti, jer On zna iz koje pobude potiču svi naši postupci. Bilo bi mi veoma drago, ako se išta može učiniti, da se vaša

služba nastavi u Henliju, gde vas je Bog očigledno blagoslovio. Kada stignem kući mogli bi da razgovaramo o tome. Dozvolite mi da vas uputim na Boga i na Njegove milostive reči. Vaš veran prijatelj, Tomas De Vin".

Ostao sam otprilike oko deset dana u Henliju, držao sastanke u okolnim gradovima, koji su bili organizovani od strane komisije za pohvale, u čijim rukama sam bio. Sa svakog od ovih sastanaka, ja sam bio nošen kući na ramenima ljudi i praćen sa duvačkim orkestrom koji su bili na milju i po ili dve milje udaljenosti iza nas. Nije bilo šanse da se izbegnu demonstracije ove vrste. Ljudi su naprosto bili nepokolebljivi. Ako sam uzeo fijaker oni bi me izvukli iz njega. Osećao sam se kao da jašem na talasima i to na samom vrhu, ali sam znao i to da ovo uzbuđenje neće moći dugo da traje i da će uskoro splasnuti. Otišao sam radi toga u Kembridž na nedelju dana, da bih se sabrao u tišini i na miru, uz molitve razmišljao o svojoj situaciji. Morao sam da dam obećanje, da ću nakon mog povratka, svake nedelje držati sastanke a komisija će odrediti gde će to da bude. U mom odsustvu je obezbeđena zgrada za sastanak sledeće nedelje, u cirkusu "Imperial", gde je moglo da stane više od četiri hiljade ljudi. Cena izgradnje ove zgrade je koštala oko 14.000 funti ali je firma, vlasnik cirkusa, bankrotirala, a građevina koja je stajala na zemljištu veličine tri hektara je bila u rukama Nacionalne Provincijske Banke.

Kada sam se vratio na nedeljnu službu, čekalo me je neopisivo mnoštvo ljudi. Na tim sastancima me je komisija molila da ostanem u Henliju sa obzirom na započeti rad, i radi stotina ljudi koji su spašeni od greha i mizerije a i zbog one stotine ljudi koji su bili spremni da me saslušaju. Gosp. Viljem Braun, nadzornik rudnika, veoma dobro poznat u tom području je održao govor u kojem je tražio od moje sestre i mene "da radi propaćenih siromaha i radi Hrista" ponovo razmotrimo našu odluku i da radimo isključivo kao evangelizatori, ograničavajući se na grnčarsko područje i okolne gradove. Komisija je izjavila da nema nikakvu nameru da se ispreči radu Vojske Spasa. Rekao sam ljudima, da od kada me je general But otpustio iz vojske, svako jutro dobijam pisma iz raznih delova zemlje, u kojima me pozivaju da vodim specijalne misije. Rekao sam pred iskupljenima da mi treba još malo vremena u vezi donošenja odluke i saopštio da ponovo nameravamo da napustimo Henli, u trajanju od nedelju dana da bi se fizički oporavili. Bilo je najmanje dvanaest hiljada ljudi na tri poslednja nedeljna sastanka. Osetio sam da zaista moram da se udaljim od tog mnoštva ljudi i uzbuđenja.

Dok sam bio odsutan, moji prijatelji i simpatizeri su bili veoma aktivni. Velečasni M. Bakster, izdavač "Hrišćanskog Glasnika" i promoter pokreta "Vojska za Evanđelje", je imao vodeću ulogu u pregovaranjima, zajedno sa ostalim lokalnim ljudima. Na početku je bilo

nekih nedoumica u vezi iznajmljivanja zgrade cirkusa "Imperial", ali je gosp. Baxter bio odlučan u tome da ako komisija ne može da pronađe način da to učini, on će sam iznajmiti zgradu, za verske službe. Dosledno tome, cirkus je bio zajamčen od strane komisije na tri meseca. Utanačili su, da dve gospođe koje su bile u vezi sa pokretom "Vojske za Evanđelje" održe službe sve dok se ja ne vratim. Odbornik V. Bolton, gradonačelnik Burslema, veslijski metodist je bio izabran za predsednika komisije, velečasni T. De Vin, vikar Nortvuda i sudija Nikols, veslijski metodist, za potpredsednike, gosp. R. Finč veslijski lokalni propovednik i bivši blagajnik lokalnog korpusa "Vojske Spasa" je bio izabran za blagajnika. Gosp. Džejms Bebington za sekretara za korespondenciju i gosp. Hodžson za sekretara finansija. Ostali članovi komisije su bili. Gosp. Tirel, crkveni nadzornik, gosp. V. T. Harrison, "kongregacionalist", gosp. Bovden "novi metodist" i ove godine (1901) gradonačelnik Burslema. Bila je to na kraju krajeva veoma jaka i reprezentativna komisija i ostala je kao takva do današnjeg dana.

Moja komisija je, kao što ćete videti, bila u potpunosti sastavljena od predstavnika slobodnih crkava, ljudi iz grada, uključujući i poslovne ljude i stotine radnika koji su bili obraćeni tokom našeg boravka u gradu. Pored toga, mnogi su nam se pridružili jer su duboko cenili pravila "poštene igre" i iz saosećanja prema onima sa kojima se po njihovom mišljenju postupilo na tako ne-

milosrdan način. Obećao sam da ću ostati mesec dana ali se tih mesec dana na kraju odužilo na četiri godine. Činjenica je, da je nakon svršetka tog meseca, posao bio toliko važan i toliko obiman da sam mislio da je greh ostaviti ga baš tada. Rad se nastavio sa rastućom snagom i jačinom, pod nadzorom moje uticajne komisije. Plaćali su me 300 funti godišnje za moje služenje. Zgrada je, tokom skoro dve godine, bila puna svake noći a isti je bio slučaj i tokom tri nedeljne službe. Mi smo imali najveću kongregaciju izvan Londona. Rezultat ovog rada je bio vidljiv u mnogim domovima. I dan danas postoji nekoliko stotina crkava i nedeljnih škola, širom zemlje, a i u drugim zemljama se mogu naći službenici, učitelji, nadzornici, rukovodioci, lokalni propovednici i hrišćanski radnici koji su se obratili pod mojim propovedanjem, dok su mnogi drugi koji su se u to vreme okrenuli Bogu otišli u trijumfalnu smrt gde su dobili svoju večnu nagradu. Naša misija je služila kao inspiracija drugim crkvama. Pamtiće se i to da kada sam počeo moj prvi rad na otvorenom u Henliju, ljudi su bacali novčiće na nas, misleći da smo mi radnici bez posla. Ubrzo sam imao prilike da vidim vođe slobodnih crkava pa čak i njihove sveštenike kako se uključuju u rad na otvorenom. Čak je i sveštenik kome je poverena crkva Sv.Džona, u njegovoj beloj odeći sa svojim horom takođe u beloj odeći počeo da vodi službe na otvorenom, na pijačnom trgu, marširajući kroz ulice nakon što je služba bila gotova, sve do stare zgrade, usput pevajući

"Napred, hrišćanski vojniče!" Smatram da je ova akcija vikara bila na neki način najveći kompliment koji mi je ikada iskazan u Henliju.

Naš običaj je bio da se nađemo u pola šest nedeljom uveče, za molitveni sastanak pre nego što bi počeo veliki javni sastanak u pola sedam. Mesto gde smo se sastajali je bila jedna velika sporedna prostorija koju su radnici cirkusa koristili kao svlačionicu i koja je bila iznad konjušarnice. Kasnije u oktobru, 1982. bilo nas je tristotine u ovoj sobi, pevajući pesme slavljenja i tražeći od Boga da blagoslovi službu. Dok smo pevali himnu pod se otvorio u sredini i mi smo svi popadali dole u štale, sa visine od tri i po metra. Sedamdesetpet ljudi je ozleđeno, bilo je slomljenih ruku i nogu, nekoliko slomljenih lobanja i modrica na pretek. Niko nije izgubio život. Ljudi koji su se okupili u velikoj sali su čuli buku i bili su prestrašeni, ali nije izbila panika. Bili su prisutni tamo i neki od domaćina i požurili su da pruže svu moguću pomoć. Poslati su lekari i povređeni su odneti kući u kočijama. Čim sam se iskobeljao iz palih krhotina, prošlo mi je kroz glavu da su ljudi u velikoj zgradi zabrinuti za moju bezbednost. Požurio sam prema podijumu i objasnio sa nekoliko jednostavnih reči šta se desilo, saopštio sam ljudima da se povređenima pruža sva moguća pomoć i pažnja i molio sam ih da ostanu smireni i spokojni. Zatim sam se odvojio na nekoliko minuta da bi me prošao strah. Nagovarali su

me, da te noći otkažem službu, mada na mom telu nije bilo modrica, moji živci su pretrpeli jak šok. Bilo kako, ja sam insistirao da zauzmem moje mesto.

Ali naše muke se nisu ovde završile. Kada sam stigao na binu zamolio sam nastojnika kuće da pojača osvetljenje, a on ga je, jadničak u svojoj nervozi i uzbuđenju, ugasio. Odmah je nastala zbrka i panika. Gosp. Braun, nadzornik rudnika, koji je već ranije spomenut, spasio je situaciju sa svojom pribranošću. Počeo je da peva "Isuse, koji voliš moju dušu", i pevao je sa velikom silom jer je bio veoma dobar pevač. Ljudi su mu se smesta pridružili u pevanju himne i ubrzo su se svi smirili. U međuvremenu su svetla ponovo sijala u punom sjaju i služba se vratila u svoj normalan tok. Propovedao sam, kako sam najbolje znao i umeo ali sam na kraju službe već toliko bio slab zbog pretrpljenog šoka da su me morali odneti kući. Prošli su meseci dok se nisam potpuno oporavio. Nastavio sam sa mojim radom ali ne bez straha i drhtanja. Čak i sada, ponekad kada se nađem licem u lice, pred velikom masom ljudi, vraćaju mi se neka osećanja iz te noći.

Nijedna od ovih stvari, čak ni moje otpuštanje iz Vojske Spasa nisu nimalo omeli naš rad spašavanja i iskupljivanja ljudi. Preporod je zamahnuo kao snažna reka, noseći sve pred sobom. Stranci koji su bili u gradu, su retko napuštali grad a da ne posete misiju i posvedo-

če se o onome što radimo. Isto tako, kada ja posećujem gradove, ljudi mi često kažu, "O, gospodine Smit, slušao sam vas u Henliju, još u ona stara vremena".

U martu 1883., moji prijatelji iz Hula su pozvali moju sestru i mene da vodimo dvonedeljnu misiju u njihovom gradu. Imao sam puno "duhovne" dece u Hulu i prirodno je bilo da sam želeo da ih vidim. Moja komisija u Henliju mi je odobrila odsustvo.

Na stanici u Hulu nas je dočekalo oko deset do dvadeset hiljada ljudi. Čekao nas je fijaker sa dva siva konja da bi nas prevezli do naših domaćina. No, ljudi su ispregli konje i vukli su nas u kočiji po celom gradu. Sastanci su se održavali u cirkusu "Hengler", zgradi gde je moglo da stane preko četiri hiljade ljudi.

Ovo mesto je bilo premalo za masu ljudi koji su se skupljali svake noći. Kada se završila druga nedelja, komisija koja je organizovala ovu misiju je odredila da ne sme da se prekine sa radom i odlučili su da osnuju svoju sopstvenu lokalnu misiju. Dogovorili su se tada i tamo da moja sestra i gosp. Evans za kojeg je ona uskoro trebala da se uda, budu odgovorni za Hulsku misiju i da bi ja trebao da se smenjujem sa njima svake prve ili druge nedelje. Gosp. Evens koji je po zanimanju bio stolar, bio je kapetan u Vojsci Spasa i želeo bih da dodam da je poslednjih osam ili devet godina uključen u rad veslijske misije u Liverpulu, zajedno sa svojom sup-

rugom. Naš rad o kojem smo se dogovorili sa misijom u Hulu je uspešno tekao skoro dve godine. Na kraju tog perioda je gosp. Evans prihvatio da bude evangelizator i počasni Kembel Morgan ga je nasledio koji je do tada već stekao dobru reputaciju, priznatu u celom svetu. Tada sam prvi put sreo gosp. Morgana, i od samog početka sam imao visoko mišljenje o njemu. Moja očekivanja u vezi njegove korisnosti i istaknutosti su se u potpunosti ostvarila ali ne više od onoga što sam predvideo. Nakon osamnaest meseci izvanredne službe u Hulu, nastanio se u Stounu odatle je premešten u Ragli, pa u Birmingem i zatim u London. Za ostalo što je usledilo, zna ceo svet.

Na leto, te iste godine, iskusio sam moje prvo putovanje u inostranstvo. Otišao sam na putovanje u Švedsku kao gost dr. i gospođice Keson i kasnije gospođe Pulton. Oni su bili članovi komisije u Hulu. Stekao sam predivna iskustva tokom tog prijatnog raspusta. Moje prvo nedeljno jutro u Švedskoj je provedeno u Štokholmu. Otišao sam na sastanak Vojske Spasa. Kapetan je bio danac, koji je bio obučavan u sedištu vojske u Londonu. Nisam proveo u zgradi ni pet minuta, gde se sakupilo oko petsto ljudi, a već su me otkrili i tražili od mene da pevam. Pevao sam im "O, dotakni rub Njegovog ruha". Kapetan je rekao ljudima broj himne u švedskim knjigama himni vojske, i dok sam ja pevao na engleskom oni su pevali refren na njihovom maternjem

jeziku. Pojavile su se suze u očima mnogih snažnih muškaraca, dok je ova prekrasna himna pronalazila put do njihovih srca. Na večernjem sastanku sam ponovo pevao. Na obe službe sam rekao nekoliko reči koje su bile prevedene za slušaoce.

Jednoga dana sam otišao u kraljevu palatu i video sam taj veličanstveni nameštaj i prelepe sobe. Dok smo stajali u koridoru, sam kralj je prošao tuda i mahnuo nam je gracioznim pokretom. Jednom drugom prilikom smo otišli da vidimo kralja dok je on osmatrao svoje trupe. Jedan mali događaj me je najviše dotakao tokom cele parade. Mali čistač je protrčao nedaleko od mesta gde je bio kralj, na svom konju. Njegovo lice je bilo crno i noge bose, ali dok je protrčao pored švedskog vladara on je podigao svoju prljavu ruku i pozdravio svog gospodara. Kralj se nasmešio na malog čovečuljka i uzvratio pozdrav. Odmah nakon toga je prošao jedan oficir, žustro galopirajući na svom sjajnom konju. Njegova uniforma je sijala kao da je od zlata a mač zveckao dok je hrabro jurišao sa svojim konjem. I on je pozdravio svog kralja. Kralj je otpozdravio sa svim dostojanstvom gospodara, ali mi se učinilo da je nedostajao taj ljubazan zračak iz njegovog oka koji je imao, kada je uzvratio pozdrav na mahanje prljave ruke malog čistača, i rekao sam sebi: “Ovaj kralj voli malog čistača isto toliko koliko i elegantnog oficira. I ja ga cenim zbog toga”.

Rad u Henliju se nastavio bez ikakvog slabljenja interesovanja, posećenosti ili rezultata. Suočavajući se neprestano sa istim velikim skupom, počeo sam da osećam snažnu potrebu za sveobuhvatnijim čitanjem. Čitao sam veoma malo, osim moje Biblije, sve dok nisam napustio vojsku. Moje vreme je u potpunosti bilo zauzeto sa time što sam, sam sebe podučavao čitanju i pisanju i pripremao moje govore. Pošto sam ostajao najduže samo šest ili sedam meseci na svakom mestu, moja potreba za širim znanjem nije bila toliko velika. Ali sada, moj boravak u Henliju je produžen na nekoliko godina i morao sam da ponudim uvek nešto novo mojoj kongregaciji, svaki put kada je sretnem. Tako da sam naterao sebe da učim. Moje prvo čitanje osim moje Biblije je sadržalo komentare Metju Henrija, o životima nekih ranih metodista, od Velečasnog Čarlsa Finija "Predavanja o propovedima probuđenja za one koji se izjašnjavaju kao hrišćani" i "Put do Spasenja" i knjige dr. Parkera, Dr. Meklarena, Robertsona od Brajtona, nešto od Sperdžena i Džona Veslija. U isto to vreme sam počeo da "okusim" i pisanja Skota, Dikensa, Takeraja, Tenisona, Vitiera, Bajrona, Longfeloa, Džordža Eliota i nešto veoma malo od Karlila i Raskina.

Čitao sam iz dva razloga, zbog sticanja novih ideja i zbog boljeg savladavanja engleskog jezika. Dok sam se mučio sa tim stranicama jer je za mene čitanje još uvek bila velika muka, živeo sam u potpuno novom svetu.

O, kakvim li sam se neukim detetom smatrao! Bio sam siguran i u to da će jednog dana ljudi saznati koliko malo znam i dosadiće im da dolaze i da me slušaju. Ali oni su bili ljubazni i strpljivi i pretrpeli su moje mnogobrojne greške i nedostatke jer su me voleli i znali su da i ja njih volim. Ja sam za većinu njih bio duhovni otac a nekima čak i deda. Svakom prilikom, kada je bilo objavljeno da ću propovedati ljudi su došli i Bog je dao Svoj blagoslov. To je bila moja uteha i ohrabrenje. Bez tih podrški ja bih zasigurno posustao. Moja duša je bila opsednuta i neizmerno žedna za znanjem i ja sam pohlepno upijao sve što je stalo u tih nekoliko sati koje sam uspeo da odvojim za čitanje. Imao sam devet javnih službi u toku nedelje, i svakoj je prethodio sastanak na otvorenom i takođe sam morao da obavim i puno kućnih poseta. Kao rezultat toga, moje vreme za čitanje, uzimajući u obzir i moj rad, je bio kratak. Kada se osvrnem na ta vremena, ja se sa poniznošću i zahvalnošću divim tome koliko me je tada Bog koristio uprkos mnogim mojim nedostacima.

Ovo naporno brušenje u Henliju i neprestano propovedanje pred skupovima koji su uglavnom bili sastavljeni od istih ljudi, su bili za mene škola od neprocenljive vrednosti. Bio sam pripreman za evangelizacijski rad širom sveta, naravno neznajući šta je predamnom. Kao što je Mojsije bio četrdeset godina u pustinji Midijan, gde je bio pripreman na zadatak da izvede decu Izraela,

tako sam i ja siromašno ciganče bio oblikovan i disciplinovan tada u Henliju, za moj životni poziv po crkvama širom Engleske, Australije i Amerike.

Nekoliko reči o našoj crkvenoj upravi u Henliju- ako mogu da koristim ovaj snažan izraz-će se možda uklopiti ovde. Kada sam započeo moj rad u gradu vojska nije imala više od dvadeset vojnika. Pre mog termina kao činovnika vojske došlo je do iznenadnog skoka, i mi smo uspeli da povećamo taj broj na pet do šest stotina. Ubrzo nakon što smo nastavili u "Imperial" cirkusu imali smo hiljadu prijavljenih članova, svi su se obratili pod mojom službom. U cirkusu nismo imali nikada nikakve proslave niti večeru Gospodnju ali smo redovno, u određenim vremenskim razmacima, odlazili u povorkama do jedne od nekonformističkih crkava i tamo primili večeru Gospodnju. Potrebno je istaći, da ne mali broj ljudi, koji su se obratili Bogu, u cirkusu "Imperial", nas je odmah napustio nakon ovog velikog događaja u njihovom životu, i pridružili se crkvama sa kojima su prethodno bili više ili manje povezani. Osim toga, što nije bilo deljenja svete večere gospodnje (osim pri kraju mog boravka), mi smo, u svakom pogledu, bili kao sve ostale redovne kongregacije, sa nedeljnim školama, učionicama i redovnim društvenim životom. Ovo napominjem iz tog razloga što neću da iko gleda na rad u Henliju kao na samo neki ogranak misije, mada je istina da su sve moje službe bile evanđeoske i većina

njih evangelizacijske. Ako je iko to mogao biti, ja sam bio u "redovnoj službi" tokom tih godina u Henliju.

U mojoj kongregaciji je bilo sedam do osam članova gradskog veća. Gradonačelnik, mesne sudije i svi članovi gradske uprave su nas voleli i sve bi učinili za nas.

Misija je bila važan činilac u životu grada, snaga sa kojom se trebalo računati. Mislim da ne preterujem kad kažem da je moja kongregacija držala na dlanu sudbinu bilo kog kandidata za gradsku upravu. Imao sam predanu, strastvenu i vrednu grupu pomagača koji su mi olakšali rad sa tim mnoštvom ljudi, tako da sam imao manje crkvenih obaveza i oslobodili su me za moj rad za propovedaonicom. Moji ljudi su bili veoma slobodoumni. Imali smo prikupljanje priloga na svakoj službi. Britanski radnik nije nimalo uplašen od tacne za skupljanje priloga. Nekoliko puta, u trenucima odsutnog uma, tenzije ili uzbuđenja, ja sam zaboravio da najavim da će biti sakupljanja priloga ali sam bio redovno podsećan na tu moju nemarnost i to iz raznoraznih delova zgrade. "Nije skupljen prilog, gospodine!" uzvikivali su mnogi glasovi. Učio sam ljude da je davanje isto tako "čin po Bibliji" kao što su molitva ili pevanje himni i da je skupljanje priloga deo slavljenja.

U oktobru, 1885. jesenje zasedanje "Saveza Kongregacija Engleske i Velsa" je održano u Henliju. Sveštenici slobodnih crkava iz grada su pripremili doček i

govor dobrodošlice i uredili da njihova delegacija drži govor pred savezom. Bio sam svedok dolasku i odlasku većini tih sveštenika a i njihovih prethodnika. Mada sam ja predstavljao daleko najbrojniju kongregaciju u Henliju, kongregaciju koja je bila veća od pola tuceta svih slobodnih kongregacija u gradu, nisam bio pozvan da se pridružim delegaciji. Kada je sekretar moje crkve upitao za razlog, rečeno mu je, "O, on nije rukopoloženi sveštenik". Taj razlog je bio dovoljan za njih da bi me preskočili. Bio sam povređen ali nisam ništa rekao.

Kako bilo, jedan od tih sveštenika, velečasni Kilpin Higs, kongregacionalista koji je bio moj dobar prijatelj i koji me je pomagao od mog prvog dana u Henliju, sumnjam da je razgovarao sa nekim svojim vođama o ovom nipodaštavajućem ponašanju prema meni, jer nakon što se delegacija obratila savezu i pre nego što je dr. Tomas, predsedavajući odgovorio, dr. Hanaj je ustao i rekao: "Ne možemo da dozvolimo da se ova interesantna prigoda završi bez toga da odamo priznanje Džipsi Smitu, saradniku i bratu. Čujem da je on ovde u crkvi. Možemo li ga ljubazno zamoliti, da dođe do govornice i da se obrati skupu?" Sedeo sam gore na balkonu i toliko sam bio dirnut sa ovim ljubaznim gestom, da čak ni toga ne mogu da se setim, kako sam ja to uopšte stigao do bine, pravo kroz crkvu ili okolo kroz kapelu. Kako god bilo uskoro sam našao sebe, kako stojim među vođama denominacije, pored poslanika slobodnih crka-

va Henlija. Bio sam veoma sretan ali i zbunjen. Rekao sam delegaciji da se nisam pripremio da držim govor ali sam se osmelio da im se obratim sa nekoliko reči, koje su oni primili drage volje i uz aplauz. Bili su dovoljno oštroumni da primete da je postojala neka tenzija između mene i predstavnika lokalnih, slobodnih crkava i da sam ja bio ignorisan. Nakon što sam se zahvalio društvu i predsedavajućem na njihovom priznanju, bratskoj simpatiji i mogućnosti da budem viđen i poslušan, okrenuo sam se prema sveštenicima iz Henlija, koji su stajali pored mene, i rekao:

"Braćo, bio sam povređen što me niste pozvali da vam se pidružim na ovaj događaj. Znam da nisam rukopoložen ali sam ipak vaš brat. Nije mi sveštenik ili biskup ili nadbiskup položio ruku na glavu, ali sam imao, ruke vašega Gospoda položene na mene i primio sam Njegovo veliko poslanje da propovedam Evanđelje koje je večno. Ako ste bili do Krsta, znate da sam ja vaš brat. Iako me ne priznajete, ja ću da vam saopštim da ja pripadam vama, mi smo u srodstvu". Delegati su bučno aplaudirali dok sam izgovarao te reči i ja sam nastavio: "Vidite šta ste uradili. Da ste me vi braćo pozvali da dođem sa vama i ja bih sedeo u tišini kao jedan od vas, ali pošto ste me ignorisali, napravili ste od mene heroja dana".

Novine "Hrišćanska reč" su objavile interesantan članak, poprilične dužine o ovom događaju, iz kojeg bih citirao ako mi dozvolite, nekoliko rečenica ali da dodam i to da ne činim ovo zbog nekog sebičnog inaćenja. "Mali je broj onih događaja, u toku ozbiljnih izveštaja tokom sastanaka Saveza Kongregacionalista u Henliju, koji su izazvali veće interesovanje nego pojava Džipsi Smita na bini. Pre nego što ga je dr. Hena najavio, može se reći, da osim nekolicine, nikada nisu čuli o njemu. Kada se taj mladić pojavio, sa svojim "tamnoputim" ali ne "jako tamnim" licem, nije bilo ničega, osim vatrenog bljeska u njegovim crnim očima dok je uperio svoj pogled na skup, što bi nagovestilo na njegovo romsko poreklo, ili da bi se on po bilo čemu razlikovao od običnih mladića srednje klase. Sigurno je, da on još nikada nije stajao pred skupom takve vrste. Njegov muževan glas, privlačna pojava, govorna veština i njegova iskrenost su osvojile laskavi prijem od strane okupljenih".

Radni sastanak koji je bio u vezi sa misijskim radom Saveza je bio održan u četvrtak naveče u cirkusu "Imperial" i na tom okupljanju sam pevao solo. "Nema sumnje", kaže novinar koga citiram "i da nije radio ništa drugo osim pevanja da bi se i tada slilo mnoštvo ljudi da ga čuje. Praćen malom orguljom, on je snažno zapevao, sa istančanom finoćom i vešto upravljajući glasom, što je izazvalo snažna osećanja, čemu se najviše i teži u duhovnim pesmama. Naglasak je stavljen

na bodrenje na molitvu, slavljenje, posmatranje i rad, motiv koji je ohrabrivao kroz refren koji se ponavljao i pratio svaki stih, "Večnost se približava". Do sada koliko smo mogli da procenimo, propoved mladog roma je isto toliko dobar kao i njegovo pevanje. Nismo primetili ništa nepristojno u manirima mladića i nismo čuli ništa vulgarno tokom njegovog govora. "On čini više dobroga u Henliju, nego bilo ko drugi" rekao je jedan entuzijastički metodistički bračni par, na koga smo nabasali. Mislili su naravno na njega, kao na evangelizatora velikih masa. Svi sveštenici sa kojima smo se sreli a koji su došli u lični kontakt sa njim su bili isto tako zadivljeni njegovom prekomernom kulturom koju ispoljava koliko sa jednostavnošću toliko i sa silinom njegovih govora. Mnogi sveštenici i drugi umni ljudi koji su prošle nedelje sreli Džipsi Smita će jednoglasno, od srca da mu požele sve najbolje, sa iskrenom nadom da će mu milost koja mu je dana, poslužiti kao štit da ne bi gajio nikakva osećanja u svom srcu koja bi bila suprotna poniznosti, i od ispoljavanja bilo kakvog duha kakav neprijatelj voli da "nametne" da bi na taj način osujetio njegov uzoran rad".

Sada su počeli da me saleću sa pozivima za evangelistički rad, ponajviše od strane kongregacionalističkih sveštenika. Ove pozive sam na početku jednako odbijao ali su me nagovorili da idem na jednu misiju u London, u decembru, u "St. Džejms Biblijsku Hrišćansku Crkvu",

u Forest Hilu, čiji pastor je bio velečasni Dr. Kin. Sećam se veoma jasno ove misije, jer je obeležila novu eru u mom životu. Otvorila mi je oči u vezi mojih pravih darova i sposobnosti i jasno mi je pokazala da sam ja pozvan da pre svega radim kao evangelizator, na rad u kojem učestvujem već šesnaest godina i sa kojim ću, po svim mojim očekivanjima nastaviti do kraja. Dr. Kin je napisao jedan izveštaj o toj misiji za "Bajbl Krišćn Magazin", pod naslovom "Cunami spašenja u Forest Hilu". Te prve nedeljne večeri, zgrada je bila prepuna, bilo je više ljudi nego kada je Čarls H. Sperdžen propovedao na otvaranju iste. Druge nedeljne večeri, čekalo je mnoštvo ljudi ispred crkvenih vrata, tričetvrt ili sat vremena pre nego što je bio proglašen početak službe. Kada sam se pojavio iza propovedaonice, svaki milimetar prostora, gde je moglo da se stoji u crkvi je bio zauzet, prilaz iz kapele, sveštenstvo, stepenice ka propovedaonici, dvorana, crkvena krila, na stotine ljudi nisu mogli ni da uđu. Dr. Kin je završio svoj izveštaj sa ovim rečima: "Nije bilo buke, zbrke ili nepriličnog ponašanja, ali je bilo dubokih osećanja, snage koja prožima i dejstvujuće milosti. Celo susedstvo je pokrenuto. Džipsi Smit je izuzetan po jednostavnosti govora, dirljiv i ubedljiv u iznošenju dokaza i poseduje veliku mudrost i obazrivost u baratanju sa ljudskim dušama. Njegovo čitanje Reči, propraćeno komentarima, su važna i istaknuta obeležja njegovih službi, koje su vođene sa lakoćom i delotvorno. U njegovim govorima on je dramatičan i oštar, i njegovo solo pevanje,

sa svojom raznolikom melodijom, unosi poseban žar u njegove propovedi. On je rom, jasan i jednostavan, ali Bog ga je izvanredno nadario sa plemenitim osobinama evangelizatora i načinio ga je izvanredno talentovanim u umetnosti zadobijanja duša".

Misija je imala duboki uticaj i na moju sopstvenu dušu. Postalo mi je jasno, da su moj glas i moje reči za mnoštvo ljudi, da sam zadobio njihovu pažnju i da su me oni rado slušali. Ponekad sam učestvovao u misijama. Gde god da sam bio najavljen da ću propovedati, ljudi su hrlili da me čuju. Našao sam zadovoljstvo u tome što sam propovedao pred mnoštvom ljudi, mada nisam umeo baš najbolje da upravljam sa masom. Ljudi su me zvali, crkve su me zvale i iznad svega Bog me je zvao na ovo novo područje rada, u kojem je žetva bila zaista rodna a radnika veoma malo. Svakim danom sam dobijao sve više i više poziva da vodim misije, i moje uverenje da je to moj životni rad, me je toliko "zarobilo" da nisam mogao da pobegnem od njega. Nakon puno molitvi i borbi, dao sam ostavku na moj položaj u cirkusu "Imperial", u Henliju. Moji ljudi su to doživeli kao veliki udarac, isto kao i mnogi moji prijatelji u gradu a i ja sam. Ali pošto mi je dom još uvek bio u Henliju i dao sam ostatak svog vremmena misiji, šteta nije bila toliko velika kolika je mogla biti.

Ovo poglavlje o dobrim starim danima u Henliju, ne mogu zaključiti a da ne izrazim svoja najdublja osećanja ljubavi i zahvalnosti prema grupi mojih dragih prijatelja u tom gradu i moju zahvalnost Svemogućem Bogu za Njegovo pažljivo vođstvo u tim vremenima punim stresa, teškoća i prekretnica. Nikada, ni jednom običnom smrtniku nije darivano toliko ljubavi koliko je ljubavi bilo obasuto na mene od mojih prijatelja u Henliju, i nikada pre nisam radio među ljudima koje sam dublje i više odano voleo.

Bili su jako dobri prema meni i ja sam za njih činio najbolje što sam umeo. Niko ne zna tako dobro o srcima ljudi kao što ja znam, koliko je jadno bilo čak i najbolje, ali Bog je bio zadovoljan njime i načinio ga Svojim i pokrenuo da donese puno ploda, da to bude na Njegovu hvalu i slavu. Henli i moji prijatelji iz Henlija imaju posebno mesto u mom srcu. Samo spominjanje naziva mesta, čini da se moja duša veseli sa velikom radošću u Bogu mom Spasitelju, koji je nahranio gladne sa dobrim stvarima, dok su bogati, oni koji su svesni svojih nadprosečnih darova i milosti i moći, su bili otpušteni praznih ruku.

Jedino će zora vaskrsnuća otkriti sve one velike stvari koje je Bog napravio u tom gradu, koristeći ruke Svog bezvrednog sluge, onog koji sada zapisuje ove nejake i nespretne redove o slavi i ljubavi.

17. Poglavlje

Moja prva poseta Americi

Od 1886. do 1889. sam bio zauzet vođenjem misija po crkvama. Moje iskustvo mi je od samog početka potvrdilo, da je moja odluka u vezi evangelističkog rada bila ispravna. Tokom te tri godine, ja sam proveo nekoliko meseci tako što me je obuzeo neki strah i melanholija. 1886-e sam imao veoma bolno oboljenje grla što je dovelo do toga da je bilo nemoguće za mene da propovedam ili pevam. Sir Morel Mekenzi, sa kim sam se konsultovao mi je rekao, da su mi glasne žice previše napregnute. Koristio sam svoj glas na javnim mestima pevajući i govoreći bez prekida i duže pauze, tokom mnogo godina i sada su se počele ispoljavati posledice tog napora. Morao sam da se držim dalje od propovedanja ili pevanja tokom devet meseci. Ne želim nikada više da provedem devet meseci na ovaj način.

Čitaoci moji, ako uzmete u obzir moj veoma radan i aktivan život kakav sam godinama živeo, bolje ćete

razumeti kako su za mene bili bolni i teški ovih pasivnih devet meseci. Pored toga, bilo je to i snažno testiranje vere. Naša mala ušteđevina je vrlo brzo iščezla i razmenuli smo naših zanjih 5 funti mnogo ranije nego što sam ja bio sposoban za rad. Bilo mi je preporučeno da se konsultujem sa Vel. Mr. Sandilandsom, parohom Brigstoka koji je bio specijalista za poremećaj glasa i govora i bolesti grla koja često pogađaju sveštena lica i druge javne govornike. Proveo sam četrnaest dana u Brigstok parohiji. Tretman gosp. Sandilandsa je bio toliko uspešan da sam mu nakon jednog ili dva dana već čitao crkvena predavanja. Verujem da je dugačak odmor učinio sve drugo osim da me je izlečio od moje muke, bio sam nervozan i utučen zbog toga i gosp. Sandilans mi je učinio veliku uslugu sa time što mi je pomogao da povratim poverenje u svoj glas.

Pre nego što sam ga napustio, koristio sam već svoj glas, po pet sati na dan i uskoro sam se vratio na posao. Osećao sam veliku zahvalnost zbog toga kao nikada pre. Kasnije, tokom te godine, bio sam zauzet u zapadnom delu Engleske. Uticajne novine iz tog područja su mi posvetile vodeći članak koji je bio koliko zabavan toliko i laskav. Moji pismeni prijatelji mi savetuju da moram da unesem što više slikovitih momenata i to je moj jedini izgovor za citiranje nekih delova iz tog članka. Pisac autobiografije ne može direktno da piše o svom spoljašnjem izgledu i ličnim osobinama, niti on

može biti do te mere kompetentan u toj temi, kao neko sa strane. Pa ipak, rečeno mi je da ove stvari mogu najviše da interesuju čitaoce.

Nakon ovog pravdanja, dozvolite mi da vam kažem da me je ovaj vodeći novinar opisao na sledeći način; "...elegantan po izgledu i neiskvaren po ponašanju, neizveštačen," dete prirode" kakvog je majka ikada dala svetu. "Moje oči su opisane kao"... dosta krupne, boje tamnog lešnika, blistave i bistre, izražajne i pune života," a moj izgled je obeležen kao "dopadljiv i prijatan". "...tajna njegove snage" nastavio je pisac, "je u njegovoj jednostavnosti, strastvenosti, eklekticizmu, usredsređenosti i dubokoj iskrenosti. Osim toga, oslobođen je od prevrtljivosti i cepidlačenja, koji su tako tipični za učenjake i izveštačene retoričare. On je jednostavan kao dete, nežan kao sestra, dobroćudan i veseo kao slavuj". Pisac je zaključio sa tvrdnjom da ću ja umeti i dalje da nastavim "sa tim poštovanjem i brigom prema istini čak i u neposvećenoj zgradi prepunoj dobrih, loših i ravnodušnih osoba. Mali je broj duhovnih vođa čak i iz posvećenih crkava koji bi se mogli snositi sa njima. Čovek koji može do te mere da unapredi "svoje romstvo", čemu sa pravom može da zavidi i nadbiskup, je čovek za mase". Priznajem da je za mene bilo nezamislivo čak i u najdivljim i najluđim snovima da mogu da postanem predmet zavisti za nadbiskupa!

Moje prvo putovanje za Ameriku je počelo na sledeći način. 1886. sam se, upoznao sa gosp. B. F. Bajromom iz Sadlevorta blizu Oldhama, trgovcem pamuka i proizvođačem vune. Gosp. Bajrom je boravio u Torkeju zbog zdravstvenih razloga dok sam ja tamo vodio misiju, i tako smo se sreli. Ubrzo se razvilo među nama blisko prijateljstvo, kojem neizrecivo puno dugujem. Nijedan čovek nije imao više sreće od mene što se tiče broja i čvrstine prijateljstva. Gosp. Bajrom je krenuo na odmor u Palestinu i Egipat početkom 1887. i dok je bio na tom putovanju, zbližio se sa dvojicom američkih kongregacionalističkih sveštenika i sa dr. R.S. Makpalom veoma dobro poznatim prezbiterijanskim sveštenikom iz Liverpula. Pričao im je o svom prijatelju, romskom evangelizatoru i rekao im je sve što je znao o mom životu i radu. Bili su veoma zainteresovani i američki sveštenici su izrazili žarku želju za tim da ja krenem na evangelizacijsku turneju po njihovoj zemlji. Gosp. Bajrom je na svoju sopstvenu odgovornost dao reč ili vrstu obećanja da ću ja to učiniti nekada u bliskoj budućnosti. Kada se vratio kući u Englesku rekao mi je da on ima osećaj da treba da idem, ali ja sam u Englskoj imao tada posla u izobilju, koji su oduzimali svu moju energiju i bili su plodonosni tako da nisam osetio da sam "pozvan" u Ameriku. Ubrzo je u potpunosti nestalo moje odupiranje toj inicijativi. U međuvremenu su dvojica američkih sveštenika razmenjivala pisma, gosp. Morgan i gosp. Kemp i gosp. Bajrom. Gosp. Bajrom je bio ubeđen u to

da osim toga da budem blagoslov za američke crkve, da bi ta poseta za mene trebala da bude i dalja edukacija koja bi mi obezbedila pomoć, materijal i dalje nadahnuće za moj sopstveni rad na starom kontinentu. Nisam mogao dalje da se odupirem, i na jesen 1888. sam odlučio da krenem u Ameriku. Gosp. Bajrom mi je velikodušno nadoknadio materijalni gubitak.

U zadnjem trenutku su se međutim pojavile neke prepreke preda mnom, kao velike stene iz okeana. Kada su sve pripreme bile završene i moj prevoz plaćen, stigla je do mene vest da je gosp. Kemp iznenada umro i da se gosp. Morgan baš tada suočio sa nekim poteškoćama na lokalnom nivou, zbog kojih je sprečen da ostvari svoju ponudu prema meni. Činilo se da je put bio zatvoren zbog prepreka koje nismo predvideli. Ali pošto sam već doneo odluku da idem, rešio sam da me ništa ne spreči u tome. Imao sam još vremena za to da dobijem pisma preporuke i predstavljanja od nekih vodećih nekomformističkih sveštenika i drugih ljudi koji su poznavali mene i moj rad. Sa druge strane, bio sam siguran u to da će mi ta pisma pomoći u početku da dobijem neku priliku.

Među onima koji su me snabdeli sa pismima su bili vel. Čarls Garet, vel. D. Baford Houk, vel. S.F. Kolier, vel. Endrju Merns, dr. Henry J. Pope, gosp. Viljem Vudal, gradonačelnik Henlija, gosp. Henry Palmer,

Misijska Komisija "Imperijal", dr.Čarls A. Beri, vel. T. Kilpin Higs, dr. Kin i gosp. Tomas V. Harison sekretar Štatfordšir Kongregacijske Unije. Najviše su me dotakle reči moje komisije iz Henlija. "Ne možemo", rekli su potpisani, "da dozvolimo da ideš u Ameriku a da ne izrazimo našu duboku zahvalnost za tvoj plemeniti rad koji si sproveo među nama tokom poslednjih sedam godina. Došao si kao stranac ali si veoma brzo pronašao put do srca ljudi i stotine njih, najgorih osoba u gradu se obratilo Bogu. Stotina jednom nesretnih a sada sretnih domova su zahvalni Bogu za to što je Džipsi Smit ikada poslat u naš grad. Rad se proširio, crkve su uzdrmane i trenutno se u većini gradova i u selima u ovoj oblasti vodi uspešan misijski rad".

Brod "Umbria" je isplovio iz luke iz Liverpula, 19. januara 1889. Moj ujak, rom, brat od moje majke koji nije imao svoje dece, i koji mi je bio veoma naklonjen, je putovao stotine milja tog jutra, od svoje kočije da bi se oprostio od mene. Poveo sam ga, obučenog u romsku odeću, na bok lađe i odjednom su sve oči bile uprte u njega. Kada je ovaj jednostavan čovek osetio pokretanje broda i video svu tu vodu, njegove oči su se napunile sa suzama i okrenuvši se prema mojoj ženi, rekao je. "Ana, draga moja, nikada više ga neću videti". Do tad, još nikada nije bio na brodu, možda zapravo nije još video nijedan, i plašio se da neću preživeti u tom ogromnom i strašnom okeanu. Misao koja se vrzmala

po njegovoj glavi, nije bila da će on možda umreti pre nego što se ja vratim, nego da ću ja verovatno potonuti. Pitao me je takođe da li imam dovoljno hrane za put i mislim da sam uspeo da ga ubedim po tom pitanju. Oprostio sam se od njega, suze su se slivale niz njegovo lice, od moje žene, moje sestre i njenog muža, gosp. Bajroma i još nekolicine prijatelja. Osećao sam dok smo polako isplovljavali da smo krenuli u pustolov u veliko nepoznato i mada je moje samopouzdanje bilo veoma jadno i slabo, u Boga sam bio posve siguran.

Putovanje je proteklo bez ikakvog incidenta. Nisam baš neki mornar i tokom prolaženja Atlantikom bio sam veoma "pokrenut!" Stigao sam u Njujork jednog tmurnog, kišnog nedeljnog jutra, potpun stranac, ne poznajući, po svom najboljem saznanju ni jednu dušu na celom, ogromnom kontinentu. Smestio sam se u hotelu "Astor", gosp. Bajrom me je savetovao da pronađem malo bolji hotel, i seo da razmislim šta da činim dalje.

Ne mogu da tvrdim da sam bio nešto presretan ili pun pouzdanja ali sam bar pokrenuo svoje moždane vijuge i sakupio malo hrabrosti.

U ponedeljak ujutro sam se predstavio na sastanku Metodističkih Episkopalnih sveštenika u Njujorku, na skupu koji se svake nedelje održavao na taj isti dan. Imao sam kod sebe pismo sa kojim sam se predstavio predsedniku, dr. Strobridžu, a koje je bilo od vel. Čarlsa

Gareta. Bio sam primljen veoma srdačno od okupljene braće, koji su svi ustali da bi iskazali njihovu dobrodošlicu. U sredu ujutro sam otišao da vidim dr. Džejmsa Baklija, izdavača "Krišćen edvokejta" Dr. Bakli je bio odsutan, ali ga je dr. Klark zamenjivao. Objasnio sam mu ko sam ja, šta je bio moj cilj u vezi mog dolaska u Ameriku i tražio sam od njega da pogleda moja pisma preporuke. Pročitao je nekoliko od njih i upitao da li sam spreman da odmah počnem sa radom. Odgovorio sam da jesam ali da ne bih želeo da započnem odmah jer mislim da će mi malo odmora činiti dobro i dati mi malo vremena za razgledanje. "Pa," rekao je dr. Klark "Dr. Prins iz Bruklina me je baš pitao neki dan da li poznajem čoveka koji bi mogao da mu pomogne prilikom nekih posebnih službi". Dr. Prins je bio pastor "Nostrand Avenu" metodističke episkopalne crkve, druge po veličini u Bruklinu, briljantan učenjak i propovednik, dr. Klark je ponudio da me pošalje sa porukom kod Dr. Prinsa. Bilo mi je veoma drago i bio sam ushićen zbog ljubaznosti izdavača, jer je dr. Klark bio poznat po tome da je imao veoma malo simpatije prema onima koji su bili po profesiji "obični" evangelizatori. Bio sam polaskan što me je on primio. Pismo je glasilo ovako: "Nosilac ovog pisma je Džipsi Smit, evangelizator iz Engleske. Sva njegova pisma su kao što se samo poželeti može. Pitao si me o čoveku koji može da ti pomogne u crkvi. U slučaju da je meni bio potreban čovek, ja bih ga angažovao na osnovu njegovih papira". Dr. Klark

je bio ljubazan i kao otac prema meni tokom te čitave američke ekskurzije. Njegovi mali komentari u vezi mog posla u "Hrišćanskom Advokatu" su mi pomogli u istoj meri koliko i druge beleške novinara u Americi.

Kada sam otišao da vidim dr. Prinsa u njegovu veoma lepu svešteničku kuću, u susedstvu njegove crkve, vrata mi je otvorila gosp. Prins. Zauzeti doktor je bio u svojoj kancelariji i njegova žena, verni branitelj njegovog vremena i energije, me je stavila pod unakrsno ispitivanje pre nego što sam dobio prijem. Kada sam napokon bio predstavljen dr. Prinsu, osetio sam neku vrstu strahopoštovanja i zanemeo sam. Predao sam mu poruku dr. Klarka. Stavio je svoje zlatne cvikere i pročitao pismo sa strogim izrazom lica, nakon toga skinuo naočare, i pogledao me je oštro, pravo u lice i rekao odlučnim glasom:

"Dakle, brate, mislim da mi ne trebaš".

Mirno sam uzvratio pogled i odgovorio, "Dakle doktore, ja mislim da vam trebam".

Nasmešio se, više sa dopadanjem nego zbog uvređenosti zbog moje drskosti i ja sam nastavio. "Ja nisam pustolov. Tražim od vas da pročitate ovo pre nego što odem," predavši mu moja pisma preporuke. Konačno je obećao da će razgovarati o toj temi sa svojom braćom

iz službe, na sastanku koji će se održati iste večeri nakon večernje službe.

Služba je bila posećena od strane dve do tri stotine ljudi, (i ja sam bio jedan od njih), koji su se skupili u sali za predavanje. Bilo mi je rečeno da je ovo već treća nedelja kako se svako veče održavaju molitveni sastanci, da je crkva obuzeta duhom molitvi, i da se ni pastor ni ostali službenici ne usuđuju da zaključe sastanak. Svi su se molili za probuđenje. Služba te noći je bila veoma iskrena, uzvišena i upečatljiva. Dr. Prins je ušao pred kraj sastanka i zapazio me je u mnoštvu. Bez da je razgovarao sa mnom ili mi dao bilo kakav nagoveštaj o tome, rekao je: "Prijatelji, imamo ovde večeras u kući jednog pravog, živog roma". Ljudi su odjednom počeli da se okreću oko sebe u potrazi za tom, po svoj prilici, osobom "beznadežnog" izgleda. Dr. Prins je nastavio: "Ali on je obraćeni rom. Ja ću ga sada zamoliti da vam nešto kaže". Obratio sam se ljudima ali sam bio veoma kratak, ali u isto vreme dovoljno dugačak da bi znao da su istinski zainteresovani i željni da čuju nastavak. Dok su spustili glave za blagosiljanje ja sam se iskrao. Tražili su me ali ja nisam "mogao biti" nađen.

Za doručkom sledećeg jutra, obojeni sluga me je obavestio da dr. Prins i još dva druga gospodina žele da razgovaraju sa mnom. Saopštili su mi da im je potrebna moja pomoć i da moram bez oklevanja da prihvatim da

ostanem sa dr. Prinsom u njegovoj svešteničkoj kući jer veruju da me je Bog poslao preko mora, izričito zbog njihove crkve. I ja verujem u to od sveg srca, da je to bio slučaj. Molitveni sastanci su počeli pre nego što sam napustio Englesku i kroz molitve i posvećenje, ljudi su se spremali za moj dolazak. Oni to nisu znali a ni ja nisam znao za to. Ali Bog koji nas je spojio je znao za to. Ovaj sastanak je bio u četvrtak ujutro i bilo je dogovoreno da ću ja početi u nedelju ujutro. Stavljeno je o tome obaveštenje u novine, koje je sadržavalo i nekoliko citata iz mojih pisama preporuke. Pismo koje mi je najviše pomoglo je bilo ono što je kasnije stiglo od Dr. Čarlsa A. Berija koji je nedavno odbio poziv da nasledi Henrija Varda Beklera u Bruklinu. Ovi kratki novinski članci su bili jedini način obaveštavanja.

Gosp. Ira D. Šenki iz besmrtnog "Mudi i Šenki" čuvenog dua, odveo me je na dugu vožnju te subote ujutro, pre moje prve službe. Upitao sam ga da li se seća da je prilikom njegovog putovanja u Burdet Roudu u Bou, jednog dana odvežen u ciganško logorište u Eping Forestu.

"Da. Sećam se veoma dobro i sećam se da sam se sreo sa obraćenom braćom roma koji su vodili izvrstan evangelizacijski rad, po celoj vašoj zemlji".

"Jedan od te braće, Kornelije Smit je moj otac i on još uvek nastavlja sa radom".

Gosp. Šenkiju je bilo drago da to čuje.

Nastavio sam da ga ispitujem: "Da li se sećate da su neki mali dečaci, romi, stajali kod točka dvokolice sa kojim ste se vozili i da ste se nagnuli napred i stavili ruku na glavu od jednog od njih i rekli,'Neka Gospod napravi od tebe propovednika, dečače moj?'"

"Da, i ja se sećam toga".

"Ja sam taj dečak".

Radost gosp. Šenkija nije imala granica.

Jedan mali događaj koji ilustruje istinsku ljubaznost i brižnost poznatog pevača se odigrao tokom iste ove vožnje i imao je veze sa mnom. Tih dana sam nosio dugačak kaput besprekornog kroja, bar se nadam da je bio, i košulju belu kao sneg koja je bila čista i bez mrlja, ali bez okovratnika.

Razlog za ovaj propust ne mogu da dam. Pretpostavljam da sam mislio da sam dovoljno doteran. Gosp. Šenki mi se naglo obratio:

"Brate Smit, zašto ne nosiš beli okovratnik?"

"Zaista ne znam".

"Dakle brate Smit," rekao je gosp. Šenki, "Mislim da bi dobro postupio ako bi kupio večeras jedan i nosio ga sutra".

Gosp. Šenkiju je mnogo stalo do toga da moj prvi utisak na ljude bude što povoljniji, a tome bi možda čak i beli okovratnik mogao da doprinese.

Misija je bila uspešna od samog početka. Nostrand Avenue crkva, gde je moglo da stane hiljadu i petsto ljudi je bila prepuna već na prvoj službi kao i na svakoj sledećoj tokom te tri nedelje. Između četiri i pet stotina ljudi su javno priznali da su pronašli Gospoda. Metodističke episkopalne crkve ne koriste prostor za ispitivanje. Pokajnici su pozvani da dođu napred do ograde za večeru Gospodnju i da tamo izvrše veliko delo nagodbe. Moj put je bio otvoren u Americi. Nastavio sam do "Centralne Metodističke Episkopalne Crkve", do Sedme Avenije u Njujorku, crkve čiji član je bio i general Grant dok je bio živ i koja je sada centar metodističkog pokreta u Njujorku, gde je tokom mnogih godina predsedavao vel. dr. Kadman. Iste scene su se odigravale i ovde. Nakon toga sam otišao u Trenton, Njudžersi gde sam imao izvanredno zadovoljstvo da sretnem puno ljudi iz grnčarskog područja koji su se tamo nastanili, koji

su me dobro poznavali i neki od njih su bili moji lični prijatelji.

U Filadelfiji sam prvi put video skup obojenih ljudi. Bila je večera Gospodnja i bilo je prisutno oko osam stotina moje crne braće. Koliko sam mogao da primetim, ja sam bio jedini u auditoriju koji sam imao drugu boju kože. Početna molitva, dragog nam starog pastora je verujem, sadržavala mnoge stihove, karakteristične za ovaj društveni sloj: "O, Gospode, ti znaš da je ovo skup u kojem su lepo obučeni ljudi, pomozi im da se sete toga kada bude davanje priloga, za Gospoda. O Gospode blagoslovi braću u službi. Ponekad se oni na službenim sastancima svađaju i odlaze. I Gospode pre nego što oni uzmu ove elemente ovo popodne, Gospode oni hoće ponovni preobražaj. Spusti se dole i učini to, Gospode".

Tada bi jedan krupan crni brat, ne od braće koji služe, uzviknuo sa glasnim i oduševljenim i bodrećim glasom:

"Amen, amen! To, brate, ukaži ti na to još više, reci ti samo!"

I pastor nastavlja: "Gospode, idi gore u hor i preobrati orguljaša!"

Orguljaš koji je sedeo upravo iza mene je frknuo i rekao "Uf!" Šapnuto mi je na uvo da je on pastorov zet. Niko se nije uvredio zbog ovih veoma direktnih molitvi, čak ni braća koja služe, ili hor ili orguljaš. Svi su od srca odgovarali "Amen!" Oni su voleli i verovali u svog starog pastora i nisu imali lošije mišljenje o njemu zbog njegovog načina ophođenja prema njima.

Bio sam očaran i impresioniran sa pevanjem skupa. Čuo sam ranije "Fisk Džubilej Singerse" koji su došli u ovu zemlju i oduševili nas sve, ali je ovaj crnački skup nadmašio čak i taj poznati bend zbog njihove prijatnosti i veličanstvene izvedbe. Nikada neću zaboraviti kako su pevali himnu, "Leti nisko, slatka kočijo, dok dolaziš po mene da me nosiš kući". Učinilo mi se na momenat da će krov crkve da se otvori i da će se kočija spustiti među nas, pevanje je bilo toliko veličanstveno, ipak bezazleno prirodno kao kapi rose. Ta osećanja sa te službe moram poneti sa sobom u večnost.

Neki od najinteresantnijih iskustava tokom tog putovanja su mi se desila u Sinsinatiju. Jedan mali događaj, beznačajan po sebi, jedan od onih beznačajnih stvari koji se ne zaboravljaju tako brzo, se desio u kući gde sam bio gost. Sledećeg jutra nakon mog dolaska, kada sam sišao dole, našao sam malu kćerkicu ukućana kako leži u visećoj mreži koja se ljuljala u predvorju kuće. Bila je pažljivo obučena i čekala je na mene. Njen otac

i majka su joj rekli o meni i ona je znala da ja dolazim. Razgovarao sam što sam slađe umeo sa malom devojčicom. Rekao sam, "Ala si ti dražesna devojčica!" Ona nije ništa odgovorila.

"Zatim sam rekao, "O kako imaš lepe ruke!", "Kako ti je lepa kosa, a kako imaš lepe oči!" Ona još uvek nije odgovorila. Nisam bio baš nešto uspešan. Znao sam da je jako inteligentna, jer sam mogao da vidim u njenim očima bistrinu njene duše. Pokušao sam još jedanput. "O, gle kako imaš lep kaput! Kako ti je lepa haljina!" Još uvek tišina. Na kraju me je pogledala nestrpljivo, se neskrivenim prezirom, gurnula je napred svoju malu nogicu iz ležaljke i ispruživši je rekla, "Zar ne vidiš da si stao na moje nove papuče?" To je bio kompliment na koji je čekala.

Tokom mog boravka u Sinsinatiju posetio sam romski logor u blizini, Kaninsvil koloniju. Dat je čak i izveštaj u lokalnim novinama o ovom susretu, koji je bio tako interesantan da ću ga ponoviti:

ROMSKI GOSPODIN

Džipsi Smit, evangelizator, nalazi se u gradu. Romantična scena u koloniji Kaninsvil.

"Odigrala se nesvakidašnja i nedvosmisleno romantična scena u romskom logoru u Kaninsvilu, juče popodne.

Nekoliko minuta pre pet sati je žustro projurila ulicom zaprega sa konjima podšišanih repova, prema centru živahnog romskog naselja. Vukli su za sobom lepo ukrašenu kočiju u kojoj je bilo četiri gospodina i kako su se zaustavili ispred jednog od nekolicine šatora ovog nomadskog naroda, čuo se uzvik na neobičnom jeziku roma. Usledilo je smesta toplo otpozdravljanje od strane nekoliko muškaraca braonkastog izgleda što je svojstveno toj rasi, a koji su stajali u blizini i pojavilo se ispod nabora platnenih kuća nekoliko ženskih glava ukrašenih maramama veselih boja, što je slabost romkinja.

"Uredno obučeni tamnoputi gosopodin, sa crnom kosom kao u gavrana, skočio je iz kočije sa šeširom u ruci i za nekoliko trenutaka je vazduh bio pun prelepom vrstom konverzacije na tom čudnom jeziku koji je čovek godinama negovao i pokušavao da sačuva dok se srdačno rukovao sa onima oko njega.

"Novi pridošlica je bio Džipsi Smit, poznati britanski evangelizator koji je pre dvanaest godina napustio lutajući život svoje porodice i posvetio se propovedanju Evanđelja na svom rodnom tlu i sada potpomaže preporod u Triniti M. E. Crkvi".

"Bilo je upadljive razlike između ovog civilizivanog romskog gospodina i onih nenegovanih koji su se ubrzo skupili oko njega. On je bio obučen u crni kaput sa tri dugmeta okruglo krojenim rubom, imao je pantalone sa crnim i sivim štrafama a beli okovratnik je izvirivao is-

pod kopče na vratu. Okružili su ga raznorazni muškarci, žene i deca. Svi su netremice gledali u njega sa velikim interesovanjem, ali on im je brzo pomogao da se opuste i svi su nestrpljivo hteli da razgovaraju sa njim. Odeća koju su mladići nosili je bila dosta odrpana sa neizbežnom šarenom maramom oko vrata. Oni nisu imali puno toga da kažu, ali jedan sredovečni, snažno građeni, od finije sorte kao Džipsi, kakvog običan smrtnik još nije video, bio je neobično druželjubiv.

"Ja sam od Smitovih," rekao je evangelizator.

"Šta, iz Engleske?"

"Da, moj otac je Kornelije Smit i na brzinu je nabrojao spisak Džejms Smitovih, što je potpuno zasenčilo dugačak spisak iste ove porodice u ovoj zemlji. "O, pa da!" odgovorio je krupan čovek, "Ja sam Lovel i moja majka je bila u srodstvu sa Smitovima. Evo moje žene, pokazujući na jednu ženu koja je zračila nekim dostojanstvom, umotana u izbledelu pamučnu haljinu sa belim platnom na glavi. Ona je bila veoma zainteresovana prema strancu i uskoro ga je počela ispitivati o raznim članovima njene porodice.

"Mi smo u ovoj zemlji dvadesetri godine, ali se stalno čujemo sa starima. Dok smo tamo živeli nije nam baš išlo nešto dobro. Moja jadna majka je bila ovde u ovoj zemlji skoro tri godine, pre nego što je umrla," Rekao je Lovel.

"Zavirujući u šator, evangelizator je zapazio jednu tamnoputu ženu koja je sedela u turskom sedu, na zemlji. Ona je bila slika i prilika romkinje koja gata u vezi ljubavnog života. Njene uši su bile ukrašene sa velikim zlatnim minđušama, za dalji opis, dugačke pletenice upletene od bogate crne kose su visile na njenim ramenima. Njena glava je bila pokrivena sa belim šeširom koji je bio oivičen sa crvenom blistavom trakom i u krilu joj je bila mala beba sa blještavom bojom kože koja je bila u kontrastu sa tamnim maslinastim tenom majke.

"Glasno se smejući, Smit je rekao na romskom jeziku, "Dik gađikano čhavo!"
(**"Pogledaj neromsko dete"**)

"Majka se smeškala, a snažan čovek koji je stajao pored nje nije nalazio zadovoljstvo u razgovoru. On je bio otac i bilo je uočljivo da nema nikakve sličnosti sa tom rasom".

"Džipsi je objasnio da je oduvek to ime bilo dato detetu rođenom od žene romkinje i muža koji nije rom".

"Lovel i njegova žena su bili jedini u naselju koji su ikada bili u inostranstvu i razgovor je postepeno postao ograničen. Ostali su se polako povlačili i gubili iz vida i nestajali u platnenim šatorima ili su otišli prema Kanin-

svilu. Mala deca, kojih je bilo oko dva tuceta, nekoliko njih su bili pravi lepotani, sa tamnim tenom i crnom kuštravom kosom, vratili su se svojoj igri i veoma brzo zaboravili na otmenog posetioca".

"A gde su vam konji?" upitan je Lovel.

"O, logor je ove nedelje slabiji, već dugo nije bilo tako. Većina naših ljudi su napolju na putevima i mnogi naši dečaci i devojčice će se vratiti tek za sat vremena," bio je odgovor.

"Hoćeš li da dođeš da pozalogajimo nešto zajedno?" upitali su evangelizatora, on je sa žudnjom gledao u gvozdenu cev zabijenu u zemlji ispod koje je tinjao plamen i žar.

"O, da".

"Može li u nedelju?"

"Voleo bih, ali imam tri sastanka tog dana".

"Pa, dobro, pokušaćemo da pošaljemo neke od naših dečaka da te čuju".

"Kaži Lovel, da li si ikada čuo za to da ljudi kažu da mi farbamo lica?" nastavio je evangelizator.

"O, da".

"Kave besmislice! Ja mogu da objasnim tamnu kožu. To je zbog dugačkog i stalnog kontakta sa suncem i prirodom. Siromašan rom mnogo više pocrni".

"Trio je ispričao mnoge interesantne stvari o starim šumama, hvalili su romska odmorišta u Engleskoj, spominjali su vođe koji su otišli na večno odmorište i nakon srdačnog oproštaja, evangelizator je seo u kočiju gde su bili Dr. Henderson, Iz Trinitija
i T.A. Snajder iz Klifton a i odvezli su se".

"Bilo mu je veoma drago zbog posete i rekao je da mu sastanci takve vrste daju novu predanost u radu. Aludirajući na bebu, rekao je: "Rođenje u logoru je povod za veliko slavlje. Novodošljak je kršten, sveštenik je uvek pozvan i sve se završava sa velikom gozbom".

Upravo tada su prošle dve nakinđurene romkinje prema logoru.

"Gde su bile?"

"Napolju, proricale sudbinu i hoću da ti ispričam jedan interesantan deo iz našeg razgovora koji sam upravo vodio sa ženom iz logora. Objašnjavao sam smrt

moje majke Lovelovoj ženi i rekao sam da je jedina stvar koja ju je tištila u vezi proricanja sudbine je da su one bile lažne. To ju je zabrinjavalo".

"Da, to je tako, to su laži! Odgovorila je. "Ali" , nastavio je Smit, "žene će to činiti i dalje jer je iskušenje zbog novca preveliko za njih".

"Na šta je mislio Lovel kada je rekao da je posao loše išao tamo preko?"

"O, pa vidiš, britanska vlada je veoma stroga prema našim ženama u vezi gatanja, kažnjava ih i stavlja u zatvor. To je privuklo stotine njih u ovu zemlju i tamo više nema toliko porodica kao što je nekada bilo".

Vratio sam se u Njujork, gde sam uživao retku privilegiju da čujem dr. Talmadža u njegovoj sopstvenoj crkvi. Od onoga što sam uspeo da saznam od prijateljskih i neprijateljskih kritika, je da se dr. Talmadž u Engleskoj nije mogao čuti u najboljem izdanju, ni kao učitelj ni kao propovednik. Njegov uticaj na njegovu mnogobrojnu publiku u Americi je jednostavno izvanredan i ja sam u Njujorku, po prvi put osetio kakav dar neprocenjive vrednosti, imaju američke crkve u ovom silnom propovedniku.

Mislim, da bih mogao da napunim mnogo interesantnih stranica, sa citatima o meni iz američke štampe. Neki od njih su bili veoma zabavni. Svi su bili ljubazni i korisni. I mada nisam više tako stidljiv, teško mi je da ih čitam čak i nasamo a da ne porumenim u licu. Mislim da će moji čitaoci možda biti zainteresovani da čuju nekoliko odlomaka iz američkog novinarstva. Jedne novine iz Sinsinatija su pisale: "Džipsi Smit priča kao da šalje telegramske poruke gde svaka reč košta jedan dolar. Kao što šumsko drveće ismejava nož za orezivanje, tako bi se i njemu naškodilo kada bi bio potkresan sa gramatikom i retorikom jer bi postao jednoličan. Njegove reči su kao krvni sudovi, preseci ih i one će krvariti. Sa svojim rečima i elokvencijom on često blista i svetluca kao jutarnje svetlo. Njegov glas opija sve dok se njegove reči ne ušunjaju u srca".

Jedan drugi žurnal je bio mnogo kritičniji ali ne i neljubazan prema meni. Informisao je svet da "nisam baš neki lepotan i dominantne pojave" ali "skroman i nenametljiv". Pisac je nadalje rekao da sam veoma tih propovednik i da nisam rukopoloženi pastor za propoved. On je informisao njegove čitaoce da nisam pročitao ni jednu knjigu osim Biblije ali da sam nju znao napamet od korice do korice. Poželeo sam tada a i sada da je ta zadnja izjava istinita. Pisac je zatim pisao o

Generalu Butu kao feldmaršalu Butu. Rekao je da sam ja bio predstavljen ljudima kao što su gosp. Gledstoune, Džon Brajt princ od Velsa i drugi poznati ljudi. I mada sam bio snažan engleski patriot, nisam bio šovinista. Suvišno je reći da mi je novinar povećao renome. Ja nikada nisam bio predstavljen gosp. Gledstonu, Džonu Brajtu ili princu od Velsa. Istina je da sam bio gost zadnje pomenutog, ali ne pozvani gost. To je bilo tih dana kada smo ponekad parkirali naša kola i razvukli naš šator na parčetu zemlje koje je pripadalo princu na njegovom imanju u Sandringamu.

Postao sam dosta poznata osoba pre nego što sam napustio Sinsinati i moje ime se koristilo bez moje saglasnosti, naravno kao reklama od strane vlasnika radnji. Jedna reklama je glasila ovako:

"On ima dobar ukus".

"Upravo sada, Džipsi Smit ostavlja duboki dojam u crkvenim krugovima i gde god krene zgrade su prepune. On je veliki zabavljač i da je upoznat sa gradskim stvarima se vidi iz činjenice da kada posećuje crkveni festival, on uvek traži sladoled i jagode---"

Tokom te prve turneje po Americi, posetio sam Filadelfiju. Među ostalim interesantnim mestima, bio mi je pokazan i Džirard Koledž, koledž koji je bio odgovoran

za vaspitanje i obrazovanje hiljadupetsto dečaka. Rečeno mi je da je ovo najbogatija ustanova u celom gradu. Osnivač je uslovio da nijedan evanđeoski pastor ne sme da zakorači u njega, ali da đaci moraju da se podučavaju nejvećem stepenu morala. Upravitelji su odlučili da se najviši moralni kod podučava u Bibliji. Zato su, ovi dečaci svakodnevno čitali Sveto Pismo i molili se. Bila mi je pokazana cela zgrada ali zbog saglasnosti sa poverilačkim sporazumom, nije mi bilo dozvoljeno da se obratim dečacima.

Tokom ovog putovanja sam imao kratak razgovor sa gospođom Parnel, majkom poznatog irskog vođe. Upravo su obelodanjene vesti o Pigotovim krivotvorenim pismima i stara gospođa, veoma ponosna na svog sina, je vrlo rado razgovarala o toj temi i bila je nestrpljiva da čuje vesti iz Engleske. U ovu posetu su me otpratila dva američka pastora i stara gospođa je odmah, sa nestrpljenjem, čim smo ušli u sobu zapitala, "A koji od vas je iz Engleske?" Pričali smo sa njom samo nekoliko minuta, jer je uskoro postala toliko uzbuđena da su njeni prijatelji mislili da bi bilo preporučljivo da se intervju privede kraju. Bila je draga i ljupka gospođa sa licem koje je izražavalo puno patnje i ja nikada neću zaboraviti taj razgovor.

Ljudi u Americi su bili veoma ljubazni prema meni, i ja sam već od te prve posete počeo da gajim najprija-

teljskija osećanja prema njima. Oni su pobožan narod, nacija čiji pripadnici idu u crkvu. Njihov verski život je obeležen revnošću i otvorenošću što bi i mi voleli češće da vidimo u našim crkvama kod kuće. Muškarci u Americi su uglavnom načitana, školovana gospoda što može da se poveže sa liberalnim obrazovanjem. Bio sam dirnut sa gotovo svetim poštovanjem koje se posvećuje večernjim molitvama i večernjim službama u toku nedelje, u Americi. Za mene je jedna od najtužnijih i najdepresivnijih crta crkvenog života u Engleskoj ta da je večernji molitveni sastanak u toku nedelje toliko drastično zapostavljen. Mnogi pastori čije nedeljne službe posećuje od osam stotina do hiljadu ljudi, na molitvenim sastancima se nalaze oči u oči sa skupom od samo deset do trideset ljudi, i bili bi veoma iznenađeni kada bi se odjednom jedne noći, pojavilo stotinu ljudi.

U Americi je sasvim drugi slučaj. Večernje službe u toku nedelje su maltene isto tako dobro posećivane kao i službe na nedeljni dan. Vernici u Americi ne bi prihvatili pozive na društvena događanja tokom tih noći. Ne samo da bi odsustvo sa večernjih službi tokom nedelje povredilo njihova verska osećanja nego je to suprotno njihovom ubeđenju o dobrom ponašanju. Čini se da mnogi ljudi u ovoj našoj zemlji misle da bi pogrešno postupili ako bi otišli na molitveni sastanak. Ima mnogo više prijateljstva, bratstva u crkvenom životu u Americi. Videćete mnogo više stezanja ruku u Americi nakon jed-

ne službe nego nakon deset u ovoj zemlji. U Engleskoj, nakon što se izjavi blagoslov, mi žurimo prema vratima, u Americi, ljudi žure u zagrljaj jedni drugima. Oni su veoma zahvalni za svoje pastore. Ako neko od posetioca američke crkve oseća da je propoved bila posebno korisna za njega, on će to saopštiti svom pastoru.

Imaju prelepe crkve, sa divnim nameštajem. U crkvenim krilima američkih crkvi, pod je pokriven sa tepisima iz Brisela, nema odrpanih froncli na pokrivačima od kokosa. Učionice i crkvena soba za sastanke i kapele su uređene na isti način. Jednom sam upitao jednu gospođu i njenog muža kako to da oni troše toliko puno para na njihove crkve da bi one izgledale tako raskošno. Odgovorili su: "Mi ulepšavamo naše kuće, zašto ne bi ulepšavali i Božiju kuću?" Opremljenost njihove nedeljne škole je mnogo bolja nego naša. Deci se pružaju svi uslovi za učenje. Škole su često podeljene na mnogo učionica i deci su date stolice gde mogu da sede i udobno slušaju njihove nastavnike i ono što imaju da im kažu. Amerikanci ukratko, žive u duhu vremena. Veruju u adaptaciju i veruju da crkva treba da ima sve najbolje. I mi sada u ovoj zemlji učimo istu lekciju. Dajemo naše najbolje ljude, najlepše zgrade i našu najslađu muziku za misijski rad u gradovima sa velikim brojem stanovništva i rezultati opravdavaju ove metode.

18. Poglavlje

Mančester Vesli Misija

Moja poseta Americi je skraćena zbog upale oka, što je bio rezultat prelazaka iz toplih soba na hladan spoljašni vazduh. Zaista da se skuvaš u sobama u Americi. Moji prijatelji iz Henlija su mi ponovo priredili srdačan doček. Moji čitaoci neće zaboraviti da sam ja svo ovo vreme bio prvi počasni čovek "Imperijal" Misije u Henliju. Moji ljudi su paradirali gradom sa duvačkim orkestrom, pobedonosno svirajući zbog mog povratka i kada je palo veče oni su me otpratili kući. Nastavnici nedeljnih škola su mi darovali prelepu Bibliju. Dok sam bio u Americi, ponuđena mi je pozicija pastora u dve fine crkve ali sam ih odbio i kada sam se vratio među ljude koji su mi bili dragi, u Henli, bilo mi je drago što sam to učinio.

Pre mog američkog putovanja, vodio sam nekoliko misija koje su bile u vezi sa izvanrednim radom Počasnog S. F. Koliera u Mančesteru. Saznao sam, kada sam se vratio da je komisija gosp. Koliera preuzela "Fri Trejd

Hol" za veliku službu nedeljom uveče. Bio sam pozvan da radim sa gosp. Kolierom u trajanju od godinu dana. Prihvatio sam poziv i preselio sam se u Mančester iz Henlija u kojem sam tada živeo već dvanaest godina. Na mojoj prvoj službi u "Sentral holu", jedan događaj je stavio na probu moju narav i žestinu. Dok sam opisivao šta se dogodilo između Hrista i dva kradljivca na Golgoti, jedan stari gospodin, čija kosa i brada je bila bela skoro kao sneg i koji je sedeo blizu govornice je izrazio svoje glasno negodovanje. Stao sam na momenat, zatim sam pokušao da nastavim, ali sam bio ponovo prekinut. Publika je postala uznemirena, pa nestrpljiva, pa ljuta i čuli su se glasovi koji su uzvikivali , "Isteraj ga! Izbaci ga!" Ali ja to nisam hteo da učinim. "Ne, niko neće biti izbačen odavde ovog popodneva. Prepustite našeg zabludelog brata meni. Za ovakve kao što je on je ovaj dom otvoren. Kada se ovaj sastanak završi ja ću da se molim za njega. Stotine vas ćete da činite isto i naš zalutali brat će biti prinet na put istine". I zatim, da bi stišao auditorij, ispričao sam im priču o jednom obraćenom bokseru. On je bio prisutan na sastanku, gde je jedan drugi čovek uporno prekidao govornika i pošto je skinuo svoj kaput, upitan je šta namerava da čini.

"O, tražiću od Gospoda da me "otpusti" na pet minuta dok ne sredim tog čovu što kvari naš sastanak". Rekao sam ljudima da sam se i ja sam osećao na trenutak kao taj bokser tog popodneva. Nakon toga sam se molio za starog čoveka. Ta molitva je izazvala mnogo

"Amena", od kojih je najglasniji došao od samog starca. Kada se služba završila, sedokosi stari gospodin je došao do govornice i srdačno se rukovao sa mnom.

Tokom te godine, povremeno sam vodio službe u "Fri Trejd Holu" i u "Sentral Holu", pored vođenja sastanaka u raznim crkvama misije, bio sam takođe poslat u ime misije, u posete gradovima Lankašira i Jorkšira. Ta moja godina službe je bila toliko uspešna i korisna za misiju, u duhovnom a i u finansijskom smislu, da me je komisija jednoglasno pozvala da ostanem i drugu godinu. I ostao sam. Smatram da mi je ta veza sa mančesterskom misijom otvorila put prema crkvama u Engleskoj, i taj rad je bio od većeg značaja od bilo kog drugog rada u kojem sam sudelovao do tada. Srdačno sam dočekan u mnogim metodističkim centrima u koja inače ne bih dospeo još mnogo godina. Ali kao saradnik, na skroman način, gosp. Koliera, bio sam primljen raširenih ruku u svakoj metodističkoj crkvi koju sam posetio.

Jedna od najvrednijih stvari koju posedujem danas je prijateljstvo gosp. Koliera. On je moj pastor i ne verujem da je iko imao više zajedničkih sastanaka u ovom kraljevstvu od nas dvojice. Gosp. Kolier propoveda u "Fri Trejd Holu" pred najvećom metodističkom kongregacijom u svetu. Veoma sposoban i praktičan propovednik, isto tako i propovednik koji uspeva u tome

da svaki čovek ima osećaj da mu je on prijatelj. Kao organizator koliko znam je nenadmašiv i po mom mišljenju on je najmudriji vođa u verskom životu ove zemlje. Njegova misija je sada najuspešnija u svojoj vrsti. Mada samo donekle poznajem pokrete koji se razvijaju u Americi, Australiji i Velikoj Britaniji mislim da nijedan ne može da se uporedi sa mančesterskom misijom. Prva kongregacija je imala četrdesetdvoje ljudi. Sada se skuplja četrnaesthiljada ljudi svake nedelje u raznim crkvama ove misije. Članstvo je na početku bilo četrdesetpetoro, sada je između pet hiljada i šest hiljada. Prihod neophodan za rad je 10.000 funti godišnje i trećina od toga je skupljena od same misije. Kada bi se prihod utrostručio ili učetvorostručio, gosp. Kolier bi sa lakoćom našao ljude za koje bi on bio blagotvoran i koristan. Među članstvom mančesterske misije ima mnogih ljudi koji su imali čudne karijere. Ima u kongregaciji spašenih lopova a znam i za jednog spašenog ubicu, čoveka koji je izbegao vešanje isključivo zbog svoje mladosti.

Tokom deset dana vanrednih službi, koje sam vodio u "Sentral Holu" imali smo četrdeset sastanaka, četiri na dan za poslovne ljude, popodne čitanje Biblije, vođeno od strane vel. F.B. Mejera, B.A., vel. G. Kembel Morgana ili drugih eminentnih crkvenih vođa, a službu u osam sati i u ponoć je vodio gosp. Kolier. Ovaj skup u ponoć je bio sastavljen od najneobičnijih ljudi koje

sam ikada video. U deset sati uveče je dvestapedeset ljudi praćeno sa dva duvačka orkestra, krenulo sa "Sentral Hola" da bi posetili svaku pivnicu u tom susedstvu u Mančesteru, svaku muzičku dvoranu i pozorište. Na vratima tih mesta su deljene brošure najavljujući ponoćnu službu, a i pojedinci su bili lično pozivani i to u što većem broju da posete ovaj događaj. Kongregacija koja je brojala od tri stotine do šest stotina ljudi se sastojala od bukmejkera, kockaroša, pijanaca, prostitutki i lopova. Mnogi od njih su nađeni kako hodaju ulicama nakon što su se pozorišta i pivnice zatvorile. Ne mali broj njih su bili pijani a mnogi polupijani. Ne poznajem nikoga osim gosp. Koliera koji bi uspeo da izađe na kraj sa takvom kongregacijom. Njegova metoda je bila da im održi predavanje uz pomoć lanterni da bi pomoću slika i svetla privukao njihovu pažnju i da "plasira" Evanđelje čim se pruži prilika za to. Bilo je veoma dirljivo videti kako je poznata himna sa platna, "Kada istražujem čudesan krst", pokrenula ove okorele pijandure i izgubljene muškarce i žene do suza. Neki od njih su bili toliko dirnuti da su morali biti izneti napolje. Služba je bila toliko snažna da je otreznila ne mali deo njih, bar do te mere da su razumeli šta im je bilo rečeno.Tokom te misije je prošlo oko šest stotina ljudi kroz prostoriju za ispitivanje.

Neki od onih koji su prihvatili Boga tokom moje službe, su sada metodistički propovednici. Jedan od obraće-

nih sa te misije u Bamliju je bio čovek po imenu Džordž Meknil koji je postao velečasni Džordž Meknil i ono što je zanimljivo u vezi njega je da je on do nedavno bio treći pastor po redu Mančesterske Misije i kao takav, bio je vođa moje grupe.

Dužnost gosp. Meknila je bila da preuzme i vodi sastanak za one za koje nije bilo mesta u "Fri Trejd Holu", koji su se održavali preko puta u varijetskom pozorištu Grand. Jedne nedeljne večeri, dok je odlazio u pozorište, ugledao je jednog mladića koji je stajao pored vrata i pušio cigaretu.

"Zar nećeš da uđeš? Imaćemo sjajnu službu i biće nam drago ako nam se pridružiš". Mladić je odgovorio. "Ne, to nije za ljude kao što sam ja. Neću da ulazim večeras". Gosp. Meknil ga je i dalje nagovarao da razmisli i da uđe i zatim je ušao u pozorište. Nakon završetka službe, jedan od radnika je došao do gosp. Meknila i rekao, "Tamo je jedan mladić koji bi voleo da razgovara sa vama". Bio je to isti čovek sa kojim je pričao na vratima. Bio je sasvim slomljen. Njegova priča je sledeća: "Juče sam došao u Mančester. Ja sam putujući trgovac za firmu u Hadersfildu i proćerdao sam novac mog poslodavca. Već sam juče trebao biti otkriven ali nisam imao hrabrosti da se suočim sa tim. Tako da sam pobegao i došao ovamo, nadajući se da ću u ovom velikom gradu moći da se sakrijem i da zataškam svoje nedelo. Ali Bog me je pronašao. Šta da radim?" Gosp.

Meknil je rekao, "Ako misliš da postaneš pravi hrišćanin moraćeš tako i da se ponašaš. Moraš da se suočiš sa svojim šefom, da mu priznaš da si pogrešno postupio i da se predaš na njegovu milost i nemilost". Mladić je zakazao sastanak sa Meknilom , sledećeg jutra u "Sentral Holu".

Stigao je ponedeljak, ujutro i mladić je došao na dogovoreni sastanak, rekao je pastoru da je rešio da posluša njegov savet i zamolio ga da odmah stupi u kontakt sa njegovim poslodavcem. Gosp. Meknil je poslao telegram. Poslodavac nije odgovorio nego je krenuo sledećim vozom za Mančester. Rekao je Meknilu da je u subotu kada je otkrio prevaru svog zaposlenog otišao u policiju da traži da se izda poternica za njegovo hapšenje, ali je zakasnio toga dana. U nedelju je posetio crkvu Dr. Brusa kojoj se pridružio nakon što se obratio na misiji Džipsi Smita u tom gradu. Propoved je glasila o "Opraštanju bratu" i poslodavac je postao svestan toga da je pogrešio i osetio je da nije u stanju da izda poternicu. U ponedeljak ujutro, je stigao telegram od Meknila i on je odmah krenuo u Mančester. Gosp. Meknil je rekao tvorničaru da se i on obratio pod Džipsi Smitom i to je stvorilo jaku duhovnu vezu među njima. Gazda i zaposleni su imali razgovor u "četiri oka" u sobi u "Sentral Holu" i kao rezultat toga, mladić je vraćen na svoju pređašnju poziciju. Trudi se da iz svog života izbriše prošlost i da je zaboravi.

Vel. S.F. Kolier je bio toliko ljubazan da mi pošalje svoje beleške o mom radu u mančesterskoj misiji:

"1883. sam prvi put sreo Džipsi Smita. Lutao sam ulicom Anlabi u Hulu. Stigao sam do Vilberfors hola. Ušavši, odmah me je privukao markantan glas i iskreni manir govornika. Tamnoputi mladić je govorio veoma strastveno što je duboko uzdrmalo publiku. Raspitao sam se o njemu i saznao da je to Džipsi Smit iz Henlija. Tek nakon tri godine sam došao u lični kontakt sa njim. Tada je započelo prijateljstvo među nama koje je raslo u snazi i nastavilo se do dan danas. Veoma smo bliski i verovatno nema još dvojice kao što smo mi, koji su toliko često delili govornicu. Ja imam veoma visoko mišljenje o njemu kao čoveku, kao prijatelju i kao evangelizatoru".

"U ranim danima našeg prijateljstva, Džipsi Smit je nekoliko puta vodio službu u mančesterskoj misiji. Toliko sam bio ubeđen da treba da drži vanredne misije u velikim centrima, da sam ga nagovarao da napusti svoju već uhodanu crkvu u Henliju i da preuzme evangelistički rad u široj sferi. Džipsi se naravno opirao tome da napusti mesto gde je bio sedam godina i bilo mu je teško da napusti rad koji je on započeo i kojem je bio glavni oslonac. Ali se na kraju predao i ja ću uvek osećati zahvalnost zbog toga što sam imao nekog udela u tome da se izvanredan rad Džipsija proširi po Velikoj

Britaniji, Americi i Australiji, a za čije izvršenje ga je Bog osposobio.

Džipsi se pridružio saradnicima mančesterske misije kao izvanredan evangelizator, 1889. Zahtevi su ubrzo stizali za njegovm službama i nije prošlo mnogo vremena, postalo je jasno da je Džipsi veoma tražen. Dve godine je Džipsi vodio specijalne misije, u intervalima, kada je propovedao u velikim prostorima mančesterske misije. Kada god je njegovo ime najavljeno nije bilo dvorane dovoljno velike koje bi mogla da primi sve posetioce, tu veliku masu ljudi.

Možda će vam biti zanimljivo da pročitate sledeća dva odlomka, štampana u našem časopisu koja govore o Džipsijevom radu iz tog vremena:

"Mnogi prijatelji se pitaju zašto je naš izuzetan evangelizator tako retko sa nama tokom zimskih meseci. To nije teško objasniti. Potražnja za Džipsi Smitom, izvanrednim misionarom je velika i on je toliko neizmerno blagoslovljen u svom radu, da Mančester misijska komisija odobrava mnoga od tih zahteva. Posledica toga je da naš prijatelj vodi misije i u Hulu, Barovu, Drojlesdenu, Norviču, Linu, Stokportu i u Okengejtu u zadnjih četiri nedelja. Crkve koje se nalaze u tim mestima su obasute sa blagoslovima. Pisma koja nam pišu rukovodstva iz raznih centara, izveštavaju o ogrom-

nim masama ljudi, velikoj duhovnoj snazi i o prostorijama za ispitivanje koje su pune pokajnika. U nekim mestima su žene i muškarci izlazili napred a da nisu još bili ni pozvani, dok je evangelizator još propovedao.

Govornik je obdaren sa čudesnom sposobnošću da deluje na osećanja publike, čiji deo je i javna osuda greha svake vrste. On ispoljava veliku oštroumnost u vezi ljudske prirode i dosledno tome se bori protiv prevare i licemerstva.

Veoma je osvežavajuće čuti zakon Božiji o iskupljenju na tako tačno objašnjen i praktičan način. Rezultat toga je da se ispitani sa kojima se razgovara u toku službe, uglavnom duboko kaju jer su svesni svog greha. Crkva je puna svake noći. Kada se Džipsi vratio iz Amerike pre pet godina, moja namera je bila da ga angažujem da nam bude saradnik kao evangelizator, ali sam pomislio, da u slučaju da "Nacionalni Sabor Slobodnih Evangelističkih Crkava" započne evangelistički rad i angažuje Džipsi Smita kao evangelizatora, da bi pokret slobodnih crkava imao od toga veliku korist, da bi sa Džipsijem kao evangelizatorom uspeh bio siguran. Razgovarao sam sa dvojicom ili trojicom vođa tih pokreta i čim je Džipsi stigao u Englesku predložio sam mu i molio ga da razmotri predlog i da ga prihvati. Rezultat je već poznat i hiljada ljudi se iz našeg naroda zahvaljuje Bogu zbog toga što je Džipsi pozvan na ovaj rad.

Sa velikim interesovanjem sam posmatrao rast Džipsijeve popularnosti i sa radošću sam gledao kako je rasla njegova sposobnost kao propovednika i uspeh kao evangelizatora. Iznad svega, veoma smo dirnuti sa bogatom milošću Božijom, koja je sačuvala istinitost njegovog srca i doslednost u rasuđivanju i usred te velike popularnosti. Bog je darovao Džipsiju izvanredne darove i on ih koristi za najviše ciljeve.

Džipsi je visoko cenjen kao član naše crkve i kao propovednik, svaka njegova poseta je pozdravljana i primana sa zahvalnošću. U njegovoj sopstvenoj crkvi, on je isto toliko popularan kao bilo gde. Lojalan je misiji, uvek spreman da je potpomogne i na mnogim govornicama je on predstavljao njene interese.

19. Poglavlje

Moja druga poseta Americi

Pre nego što sam bio povezan sa mančesterskom misijom, dogovorio sam se sa prijateljima sa druge strane Atlantika da ću ih uskoro ponovo posetiti i u skladu sa tim sam se 1891. ukrcao na "Etruriju" i zaplovio na moje drugo putovanje na taj prostrani kontinent. Ponovo sam bio snabdeven sa mnogim vrednim pismima preporuka. Većina njih su bili od prijatelja koji su me na ovaj način pomogli kada sam prvi put prešao Atlantik, ali neka su bila od novih prijatelja, kao što je dr. Boman Stivenson, velečasni Hju Prajs Hjudžis, vel.V.L. Vatkinson, i vel. dr. Moulton, koji je bio predsednik veslijske konferencije za 1890-91. Pismo dr. Vatkinsona je bilo od posebnog značaja. "Ja se iskreno nadam" rekao je "da će tvoja poseta Americi biti veliki blagoslov za tebe i da ćeš ti biti veliki blagoslov američkom narodu. Tvoj rad sa nama je bio veoma ozbiljan i pošten i ubeđen sam da će to i dalje ostati tako. Puno evangelističkog rada je ovde u poslednje vreme bilo površno rađeno ali

ti apeluješ na savest i na inteligenciju ljudi što daje tvojoj službi posebnu vrednost. Ništa te neće dovesti u iskušenje, siguran sam u to, što bi te skrenulo sa puta. Dozvoli mi da ti kažem koliko cenim čistotu tvog stila i tvoj instinktivan dar koji ništa ne može da kompromituje. Siguran sam da će američke crkve biti poučene od tebe u velikoj meri i mogu samo da se nadam da te neće previše zavoleti".

Krenuo sam pravo na sastanke u naselje kampera u Oušn Grouvu, koji se održavaju od 21. augusta do 31-og. Tako sam tempirao moj odlazak iz Engleske da bi mogao da budem prisutan na ovim izvanrednim skupovima. Moja namera je bila da budem samo posmatrač. Oušn Grouv je grad sa populacijom od pet hiljada do deset hiljada ljudi koji je u celini vođen od strane metodističke asocijacije. Banke, pošte i sve institucije lokalne vlasti su u rukama ovog društva. U gradu nema pivnice i ako neko kupi deo zgrade on je obavezan da potpiše klauzulu o gubitku imanja ako je vlasnik otkriven da prodaje alkohol. Kapije grada su zatvorene subotom uveče. Ni poštarima ni mlekarima nije dozvoljeno da kruže nedeljom i verujem da iako asocijacija ne može da spreči vozove da prolaze gradom, bar mogu da ih spreče da se tamo zaustave tim danima. Nisam video tamo ni jednog jedinog policajca tokom moje posete, i samo je jedan zaposleni uniformisani bio zadužen da čuva javni red i mir u tom mnoštvu ljudi.

Grad je osnovan od strane nekoliko metodističkih propovednika koji su nekoliko godina ranije otišli tamo na godišnji odmor i kampovali u šumi. Njihova ideja, da Oušn Grouv pretvore u jedno veliko mesto za "kampovsko" sastajanje je postalo toliko popularno da je to sada postao najveći kamp, sastajalište u svetu. U auditorijumu gde može da sedne skoro deset hiljada ljudi, održavaju se tri okupljanja svakoga dana tokom kampovskih sastanaka. Preko puta je zgrada nazvana "Oušn Grouv Templ", koja može da primi oko 2000 ljudi i tu su se održavala dva sastanka dnevno za omladinu. Mladi ljudi su različitog uzrasta, od trinaest ili četrnaest pa sve do ispod devedeset! U jeku sezone za kampovanje, hoteli, letnjikovci i šatori u gradu su puni ljudi od odprilike sedamdeset hiljada do osamdeset hiljada osoba, iz svih delova Amerike. Viđao sam ponekad čak i dvestapedeset pastora na bini. Zaista, Oušn Grouv je omiljeno mesto za odmor za američke pastore. Ljudi iz većine gradova u Americi kad tad posete ove sastanke, posle čega odlaze kući sa novim elanom i sa evangelizacijskim duhom koji se zatim širi kroz sve crkve. Entuzijazam i plamen iz Oušn Grouva živi na celom kontinentu, brinući se o tome da duh preporoda ostane budan. Mnogi pastori su mi rekli, da nije bilo Oušn Grouva, mnoge crkve u Americi bi bile zatvorene.

Za mene su najinteresantniji delovi sastanaka bili svedočanstva. Sažeta, bistra, iskričava sa jasnim izjavama,

od strane metodista, baptista, presbiterijanaca, episkopalaca, mada je Oušn Grouv metodistička institucija, sastanci su posećivani od članova svih crkava. Amerikanci, siromašni i bogati, stari i mladi, žene i muškarci, su spremniji od nas da javno izjave razloge za nadu koji su duboko u njima. Posetioci Oušn Grouva su većinom dobrostojeći ljudi, ljudi koji mogu sebi da priušte odmor od mesec dana do šest nedelja. 1891. predsednik ovih sastanaka je bio dr. Stoks, koga sam sreo ranije i koji je bio veoma ljubazan prema meni. On me je predstavio mnogim prisutnim pastorima koje ja nisam poznavao, objašnjavajući im ko sam ja i zašto sam došao u Sjedinjene Države. Na ovaj način, pre nego što sam napustio Oušn Grouv, ja sam praktično ispunio svoj plan rada za tu jesen i zimu. Napravio sam dobar utisak na pastore sa moja dva govora na sastanku mladih.

Moja prva misija je bila u "Old Džejn Stritu", metodističkoj episkopalnoj crkvi u Nju Jorku, u kojoj je velečasni Stiven Merit bio pastor. Gosp. Merit je bio zaista izvanredan čovek. On je vodio crkvu i pored toga je bio i preduzimač. Njegov rad je bio veoma obiman. Bio je visoko cenjen poslovan čovek i njemu je poveren sprovod generala Granta. Dok je još bio svetovnjak on je toliko uspešno propovedao da mu je biskup iz eparhije poverio "Old Džejn Strit". Kada sam bio u Njujorku, gosp. Merit je bio jedan od najpoznatijih ljudi u tom gradu. On je pretvorio staru crkvu u nešto

što je bilo opisano kao ogromna "peć za obraćenje". Moja tamošnja misija se dešavala tokom septembra meseca, koji je veoma vruć mesec u Njujorku, ali su ljudi masovno dolazili i obraćali se Gospodu.

Jedno nedeljno veče, dok su se ljudi skupljali, jedan par je ušao u parohijsku upravu do pastora i pitao ga da ih venča. Kada se ceremonija završila, mladoženja je rekao pastoru "Izgleda da imate veliku kongregaciju?" "Da, tu je evangelizator Džipsi Smit iz Engleske koji vodi misiju za nas". "O, čuli smo o njemu i voleli bi da ga čujemo". Ishod je bio da su mlada i mladoženja, nemajući prijatelje sa njima odlučili da ostanu na službi. Ceremonija venčanja se odvila u 7.30 i u roku od dva sata novopečeni bračni par je klečao zajedno sa mnogim drugim ljudima pred oltarom, predavši se Isususu Hristu. Tako su otpočeli njihov novi život sa najboljom mogućom vrstom obavezivanja.

U Vašingtonu sam posetio ekumensku konferenciju i zbog Viljema Artura koji je bio veoma cenjen i koji me je predstavio i koji je bio do najveće mere poštovan na konferenciji, bilo mi je dozvoljeno da sedim u sali i bio sam tretiran kao počasni gost i pozvan sam na veliki prijem u Arlington Hausu. To veče sam predstavljen Frederiku Daglasu, velikom crnačkom govorniku, koji je u tom skupu izgledao višlji od svih. Rekao sam gosp. Daglasu da sam čitao njegovu životnu priču i da sam

očaran njome. Bilo mu je veoma drago, čestitao mi je na mom uspehu kao evengelizatoru i poželeo mi Božije blagoslove.

Moji čitaoci se možda sećaju da je moja prva misija u Americi bila u Nostrand Aveniji, metodističkoj episkopalnoj crkvi, tada pod pastorstvom dr. Prinsa. Tokom moje druge posete sam ponovo radio u toj crkvi, kada je vođstvo bilo u rukama vel. Artura Gudinafa. Rečeno mi je da mnogi koji su se obratili tokom moje prve misije su sada sjajni radnici u crkvi i u nedeljnoj školi.

Jedne noći, čim sam stigao do govornice, moj pogled se zaustavio na jednom romu i njegovoj ženi. Nakon završetka službe sam otišao da razgovaram sa njima. Romima je uvek drago da se sretnu sa drugim romima. Nikada se pre nismo sreli ali pošto smo obojica bili romi od glave do pete, to je bilo dovoljno. Saznao sam, da su razapeli šatore malo izvan Bruklina i dogovorio sam se sa njima da ih posetim. Izgledali su kao dobrostojeći par. Šest žena iz crkve me je preklinjalo da mi se pridruži i bilo mi je veliko zadovoljstvo da ih odvedem u romski logor. Domaćica romkinja je pripremila za nas fini čaj u svom šatoru. U "kući" je bilo samo tri šolji i tri tanjirića i neki od nas su pili čaj iz šoljica a neki iz tanjirića. Moje prijateljice su bile fascinirane i očarane zbog tog neobičnog iskustva i sa njihovim zgodnim domaćinom i domaćicom, jer su zaista bili zgodan par.

Romima je bilo više nego drago što imaju kao goste u njihovom šatoru romani rašija (romskog propovednika) i njegove prijatelje. Ovaj dan je ispisan crvenim slovima u iskustvu tih gospođa a i roma. Uveo sam praksu da kada god sam bio u susedstvu romskog logora, ja bih ga posetio. Jedan od razloga za to je, to što nikada ne znam da li ću otkriti tamo nekoga od moje rodbine.

Najveća misija koju sam vodio u Nju Jorku je bila u "Kalvari metodističkoj episkopalnoj crkvi u Harlemu, u kojoj je vel. Džejms Rosko Dej bio pastor. Crkva je mogla da primi dvehiljade i trista ljudi, sva mesta su bila zauzeta i dr. Dej je običavao da propoveda pred ogromnim skupom, svake nedelje. Pastor i njegovi službenici su pažljivo pripremili moj put, a članovi crkve su me potpuno podržavali u svemu. Tokom tog meseca je zgrada bila krcata svake noći. Bilo je puno preobraćenja, uključujući i čitave porodice. Mala deca i starci su klečali jedan pored drugog, tražeći istog Spasitelja. Učenici nedeljne škole za koje su i učitelji i roditelji slali u nebesa mnoge molitve, i otkrivena im je istina koja spašava i dovedeni su do Gospoda da bi Ga priznali. Ovih mesec dana je prošlo previše brzo. Vrlo rado bi produžio ovu misiju ali sam imao i druge obaveze koje sam morao da ispunim. Kada sam napustio ovu crkvu dobio sam na poklon svedočanstvo sa suvim žigom, koje je bilo potpisano od strane dr. Deja i svih dvadesetčetiri članova formalnog odbora. "Veru-

jemo da je Džipsi Smit" izjavili su potpisani "evangelizator, pozvan isključivo od Boga na službu, vlasnik retkih darova, koji širi istinu i pomaže ljudima da se spasu. Verujemo da je naše članstvo bilo duhovno podstaknuto i da je uz posredovanje našeg brata, mnogo duša pridruženo našoj crkvi". Bio sam lepo nagrađen za moju ondašnju službu, i gospođe su poslale 20 funti mojoj ženi u Englesku, ženi koja mi je tako plemenito dozvolila da pređem Atlantik da bi im pomogao i blagoslovio ih.

Na moj rad u Njujorku, se u početku nije gledalo sa simpatijom od strane svih metodističkih episkopalnih pastora u gradu. Tokom moje misije u crkvi u Harlemu ja sam svakog ponedeljka, posećivao sastanke njujorških metodističkih pastora, u društvu dr. Deja. Dr. Dej je jednom, rekao pred svojom braćom nešto o probuđenju u svojoj crkvi, izjavivši da je to bio duhovni preobražaj staromodnih metodista. Na to je izvesni gosp. Hamilton ustao i rekao: "Ja ne verujem u evangelizatore. Već sam mnogo godina u službi i još nikada nisam imao evangelizatora u mojoj crkvi i nikada neću ni imati. Kada duva vetar, leti prašina a kada se vetar smiri i prašina se smiri. Ja verujem u voće koje je svojeručno obrano, u obraćenja koja su rezultat običnog rada pastora. Ali drago mi je što je Džipsi Smit prisutan ovde jutros i biće mi drago da ga čujem".

Braća su glasno vikala “Džipsi Smit! Džipsi Smit!” Nisam imao želju da se obratim pastorima i ne bi ni imao prava na to osim u slučaju da me je sam predsednik prozvao, ali uzvikivanje nije prestajalo i ja sam bio pozvan da kažem svoje. Počeo sam ovako: “Gospodine predsedavajući, braćo i gospodo, da sam bio kod kuće u Engleskoj među svojom braćom i pastorima koji me poznaju, koji su me posmatrali i koji znaju moj način rada, ja bih se drznuo da odgovorim dr. Hamiltonu, ali pošto sam stranac u stranoj zemlji i vaš gost, ja ću radije ćutati. Iako sam ja obično romsko dete, znam šta je učtivo ponašanje”. Zatim sam seo.

Prisutna braća su uzvikivala, po američkom običaju, “Odlično brate Smit! Svaka čast!” I ohrabrivali su me da nastavim. “Pa dobro,“Rekao sam,” ako želite da me čujete onda i treba da me čujete. Možda je mudro reći da kada vetar duva i prašina leti i da kada se vetar smiri i prašina se smiri, ali ne doliči jednom hrišćanu, tako nešto reći o bratu i njegovom radu.“ Okrenuo sam se prema dr. Hamiltonu, “Ako je Bog dao crkvi evangelizatora to je učinio zato što vam je on potreban. Ono što je Bog nazvao prikladnim nemojte zvati nevažnim.“ Čulo se uzvikivanje, “Da, da, tako je brate Smit!” “Pa,” dodao sam “kažete da verujete u ručno sakupljeno voće, delim mišljenje sa tim. Dostiže najveću cenu na pijaci, ali šta da se čini kada je voće previsoko da bi se dohvatilo a vi nemate merdevine? Isto tako, svi znaju da je

jedan deo najboljeg voća visoko na vrhu drveta. Hoćete da izgubite to voće jer niste dovoljno visoki ili snažni da ga dohvatite? Ja neću. Ja ću zamoliti prvog pobožnog brata koji naiđe da mi pomogne da potresemo to drvo mada će se voće malo izubijati usput. Više bih voleo da ovo nisam rekao. Ne verujem u svoju sopstvenu odbranu ili u suprostavljanje prema mojoj braći u službi. Ja sam uvek pokušavao da budem od pomoći pastoru i nikada nisam sebi dozvoljavao ni javno niti privatno da kažem ijednu omalovažavajuću reč o mojoj braći. Boli me i ražalošćuje me kada čujem da pastor sa prezirom govori o radu evangelizatora, setite se, a to važi i za mene, da je Bog dao crkvi nekoliko apostola, nekoliko proroka, nekoliko evangelizatora isto kao i pastore i učitelje.“ Bilo je jasno da su pastori uz mene a ne uz dr. Hamiltona. Sledeće nedelje, popodne, dr. Hamilton je bio deo moje kongregacije. Nakon toga smo se zajedno pojavili na sastanku crkvenih vođa u ponedeljak. Rekao mi je da je moja propoved prethodnog dana, bila od velike koristi za njega i da mu se toliko dopala da će i on, kada bude propovedao iz tog stiha, ugraditi jedan deo moje propovedi u njegovo sopstveno predavanje.

Za mene je najupečatljiviji događaj tokom dvonedeljne misiji u “Old Bedford Stritu”, bio taj koji se desio u Njujorku kada se obratio jedan rimokatolički sveštenik. Dok sam se jedno veče obraćao pokajnicima pred ogradom za večeru Gospodnju, čovek sa lepim, čistim

i obrijanim licem je pogledao gore u mene sa suzama koje su se slivale niz njegovo lice i rekao, "Da li znate ko sam ja?" Ja sam rekao, "Ne, gospodine". On je odgovorio, "Ja sam, rimokatolički sveštenik. Moja crkva je odbila da mi da ono za čim sam ja gladan". Moja tema je te večeri bila "Isus, jedini iscelitelj". Sveštenik mi je rekao, "Ja tražim iscelitelja, jedinog iscelitelja!" Setio sam se da sam u publici video vel. Oca O'Konora, bivšeg sveštenika, veoma poznatog po svom radu među katolicima u Njujorku. Pozvao sam ga da mi pomogne, misleći da će on umeti bolje da se postavi prema ovom čoveku nego ja, i kada sam mu rekao šta sam upravo čuo pred ogradom za večeru Gospodnju, on je rekao: "O, da znam sve o tome. Ja sam ga doveo ovamo". Sveštenik je bio neuk u vezi plana za spasenje, ali tada i tamo odričući se svoje crkve i stare religije, predao se Isusu Hristu. Sledećeg dana sam ručao sa njim kod vel. Oca O'Konora. Otkrio sam da je sveštenik postao nezadovoljan sa svojom crkvom i pozivom i otišao kod oca O'Konora i tražio pomoć od njega. Otac O'Konor mu je rekao: "Dođi i živi sa mnom, vidi kako žive moja žena i deca i šta je prosta vera u Hrista učinila za nas". Sveštenik je ostao u kući oca O'Konora i na njegov predlog je došao na moj sastanak. Poslao je ostavku biskupu i uskoro je propovedao o Isusu kao jedinom putu za spasenje. Ne mali broj rimokatolika se obratio na mojim misijama, ali je jedino ovaj čovek bio sveštenik među njima, bar po mojim saznanjima, koji je upo-

znao Gospoda za vreme moje misije. Ta misija je bila poslednja tokom te moje posete.

Pozvao sam gospođu Belu Kuk, autora "Iskidanih oblaka" dok sam bio u Njujorku i svaki put kada sam posetio Ameriku, ja sam otišao da je posetim. Gospođa Kuk je prikovana za krevet već tridesetpet godina. Živi u maloj skromnoj kućici. Kada je počela da iznajmljuje kuću, ona je stajala na poljani i goveda su pasala pred vratima. Sada stoji u dvorištu velikog skladišta. Gospođa Kuk, mada pati od stalnih bolova, još uvek je aktivna. Ljudi dolaze na stotine da je vide, i u njenoj sobi su se odigravale najveće i najsvetije promene. Ona živi život vernika. Nema novca, osim onog što joj Bog pošalje i ne oskudeva ni u čemu. Mnogi bogati ljudi su darežljivi prema gospođi Kuk. Zadnji put kada sam razgovarao sa njom, bilo je to uveče na dan zahvalnosti i ona je upravo poslala zadnju ćurku, od dvesta komada koliko je njoj poslato, jednoj siromašnoj porodici da imaju večeru. Upitao sam je kako uspeva da nađe mir usred te usamljenosti i patnje. "Mir!" rekla je, "Mir! Ja imam stvoritelja Mira!"

"Kako živite?" Pitao sam je. "Kako anđeli žive?" odgovorila je. "Moja otac zna moje potrebe i postara se za njih". Njeno lice je bilo jedno od najlepših koje sam ikada video. Mada je uznapredovala u godinama ona je bez bora i mane bilo koje vrste. Nebeski mir se jasno

ocrtava na njoj. Ona živi u oblaku koji je bacio senku na učenike i njihovog Gospoda na gori preobraženja.

Što sam više saznao o Americi više sam je zavoleo a i njen narod. Bio sam veoma dotaknut, tokom te moje posete sa činjenicom da na stolovima kuća gde sam boravio i koje sam posetio apsolutno nije bilo pića. Pišući ovo sada, nakon pet putovanja, mogu da kažem da nisam video piće ni u kakvom obliku ili formi ni na jednom privatnom stolu u Americi. Po meni, život u američkim domovima ima puno šarma. Mislim da su amerikanci najgostoljubiviji ljudi pod suncem nebeskim. U njihovoj ljubaznosti nema ni trunke rezervisanosti ili nepoverenja. Željni su da služe druge a isto tako i da izraze svoju zahvalnost za uslugu drugih. Sasvim je uobičajena pojava da jedan član kongregacije ode kod pastora na kraju službe i da kaže, "Hvala vam na propovedi, puno mi je značila". Siguran sam da ovo pomaže američkm pastorima da bolje rade svoj posao i podjednako sam siguran u to da kada bi engleski propovednici dobijali više ovakvih ohrabrenja, da bi ih njihovi ljudi sačuvali od mnogih noćnih mora i pomogli bi im u tome da još bolje propovedaju.

Oko pet stotina prijatelja i obraćenih je sišlo dole do parnog broda da me isprati. Dok je impozantan brod isplovljavao oni su pevali, "Bog sa tobom do našeg ponovnog viđenja". Nikada i životu nisam više žudeo za

svojim domom kao tada. Bio sam odvojen od svoje supruge i dece sedam meseci ali sam imao utisak da je prošlo sedam godina. Kada smo uplovili u reku Mersej, učinilo mi se da nijedan grad nije izgledao tako grandiozan kao Liverpul toga dana. Uskoro sam bio među mojim prijateljima u mojoj dragoj domovini, bilo mi je drago što sam otišao ali još draže što sam se vratio.

20. Poglavlje

Sa decom

Bio sam odsutan od žene i svoje troje dece sedam dugih meseci. Kako li su slatka i radosna njihova lica bila kada sam se vratio! Prirodno je da su oni zanimljiviji za mene nego za neke druge ljude, ali se nadam da će neki od njihovih neobičnih izjava i dela da uvesele moje čitaoce. To mi služi kao opravdanje da vam ispričam nekoliko anegdota o njima.

Gosp. Kolier je imao veliki bazar vezan za njegovu misiju. Moja žena i ja smo poveli našu decu na ovu prigodu i tamo sam sreo mog dobrog prijatelja gosp. Bajroma koji tada još nije bio oženjen. Moja kćerka Zila se vrtela oko mene i bilo mi je drago zbog njene ljubavi i slatke pažnje. Ali plašio sam se da će da smeta mom prijatelju neženji koji nije bio naviknut na decu: tako da sam izvadio nešto novca iz mog džepa i otvorivši dlan rekao sam mojoj maloj devojčici, "Zila, uzmi koliko želiš i idi i potroši to!" Njene krupne crne oči su se na-

punile sa suzama. Podigla je svoj tužan pogled prema meni i rekla "Tata, ja neću tvoj stari ofucani novac, ja hoću tebe! Bio si odvojen od nas sedam meseci, znaš li ti to?" Osetio sam da me je moja mala kćer sa pravom ukorila i osetio sam toga trenutka kako se ona razlikuje od mnogih ljudi u svetu koji hoće da dobiju Božije ali Ga ne priznaju kao Oca. Prisetio sam se takođe ovih stihova:

"Tvoji darovi, avaj! Ne mogu zadovoljiti,
Osim ako si Ti dat,
Tvoje prisustvo omogućuje raj za mene,
I gde si Ti, tamo su Nebesa".

Jednoga dana, dok smo živeli u Henliju, moji dečaci su došli kući na ručak u pola jedanaest umesto u pola dvanaest. Pitao sam ih šta su radili.

"O, igrali smo se".

"Da, pobegli ste iz škole. Ja nikada u životu nisam bežao iz škole".

"Ne," rekao je Albani, stariji, "jer nikada nisi ni išao u školu!"

"Sinovi moji, moraćete biti kažnjeni".

Voleo sam svoje dečake a bio sam veoma mladi otac i nisam baš znao kako da počnem, pa sam rekao: "Albani, ti idi u jednu sobu, a ti Henli idi u drugu. Moraćete da ostanete tamo ceo dan i za ručak ćete dobiti samo hleb i vodu".

Mališani su odmaršírali, Albani je pevao, "Radićemo i čekaćemo na Isusov dolazak". Henli ga je pratio u tišini. On se duboko stideo sebe da bi pričao ili pevao. Kada je došlo vreme za ručak, poneto im je gore nešto hleba i vode. Albani je užurbano pojeo svoje i tražio je još. Jadan Henli nije ni dotakao svoje. Nije mogao ni da ga pogleda i njegov ručak je stajao na stolu pored njega, ceo dan. Albani je zaspao i počeo je glasno da hrče. Henli nije mogao da zaspi. Kada se smrklo, čuo je moje korake i pozvao me je k sebi. Ja sam se tog popodneva, nekoliko puta popeo, tiho na prtsima da me ne čuju i da vidim šta rade moji dečaci. Teže je meni pala kazna nego njima. Ispružio sam ruke prema njemu, zgrabio ga i podigao sam ga zajedno sa čitavom posteljinom jer je moje mlado očinsko srce bilo preplavljeno nežnošću prema mom dečaku. Gorko plačući, rekao mi je:

"Ako mi oprostiš ovaj put, nikada više neću zaobići školu".

"Da ti oprostim?" rekao sam, dok sam u isto vreme pokušavao da zaustavim njegove suze koje su se kotrljale niz lice. "da, opraštam ti u potpunosti".

Onda je rekao, "Da li me zaista voliš?"

"Da, pa znaš da te volim".

"Jesi li sasvim siguran u to?"

"Da, sasvim sam siguran".

"Pa, onda," reče Henli, "vodi me dole na večeru".

Dečak je prirodno očekivao da treba da pokažem svoju ljubav kroz svoja dela. Isto to i naš Bog očekuje od nas. "Ako me voliš, pridržavaj se mojih zaposvesti".

Albani i njegova majka su jednom prilikom bili među okupljenima na misijskom putovanju. Te noći sam pevao "Izbaci konopac za spasavanje". Albani i ja smo išli prema kući, držeći se za ruke. Zaustavio me je ispod ulične svetiljke. Rekao je. "Oče, ja verujem da sam obraćen".

"Otkud znaš, sine moj?"

“Pa, dok si pevao” Izbaci konopac za spasavanje “izgleda da sam ga dohvatio”.

Dečak je bio pod snažnim utiskom i jedno izvesno vreme se zaista trudio da bude dobar dečak. Kada je stigao dan za povratak kući on je bio uveren o svom obraćenju. Kada je stigao fijaker pred vrata našeg doma on je iskočio u velikoj žurbi, zazvonio i kada je služavka izašla na vrata on je tražio da odmah vidi svoju sestru i brata. “Henli,” rekao je. “ja sam se obratio!” Henli je uvek bio pomalo filozof. Bacio je brz pogled na brata i tiho rekao, “Jesi li? Mislim da treba to da javim tvom učitelju jer je on imao dosta neprilika s tobom”. Zatim je gurnuo svoje male ručice duboko u svoje džepove i zamislio se u tišini na nekoliko sekundi. “Ne, ipak neću, prepustiću njemu da to otkrije, jer ako si se zaista obratio učitelj će to znati, kao i mi”.

Albani, je na jednoj drugoj misijskoj službi sedeo pored svoje tetke gosp. Evans i videvši kako neki ljudi izlaze napred da bi potražili Gospoda, rekao je:

“Tetka Tili, mogu li i ja da budem spašen?”

“Naravno da možeš”.

“Da li da idem i ja tamo da kleknem?”

"Da, dečače moj, ako si iskren i zaista misliš ono što kažeš. Smesta je hrabro odmarširao napred i kleknuo dole kod klupe za pokajnike. Vratio se kod svoje tetke i rekao je:

"Bio sam tamo dole. Klečao sam i sada je sve u redu, i dabome, spašen sam".

Nekoliko dana kasnije dok sam ulazio u kuću video sam da je nastao metež. Albani i služavka su se baš svađali jer je on bio previše "živahan". Njegov brat mi je rekao,

"Albani kaže da se on obratio pre nekoliko dana, vidi ga sada!" Pozvao sam malog pobunjenika kod sebe i upitao, "Albani, šta se to dešava?"

"Strašno sam besan".

"Pa tako i deluješ, ali ne smeš da budeš besan. Rekli su mi da si otišao do klupe za pokajnike pre neko veče, jesi li spašen?"

"Da".

"Pa, plašim se onda da si danas posrnuo".

"Ne, nisam, ja nisam uopšte posrnuo".

"Ali kada se ljudi preobrate i njihova ćud se isto preobraća. Dođi da popričamo o onom što se desilo. Kako znaš da si se obratio? Gde si se obratio?"

Jadan mališan je gledao u mene dugo, u dubokoj zbunjenosti, šarajući pogledom po plafonu, pa podu i okolo po sobi, naprežući svoj mali mozak da bi otkrio u kom delu tela se tačno desilo preobraćenje. Konačno je stigla inspiracija.

"Tata, ja sam obraćen okolo, oko cele moje glave!" Plašim se da je Albanijev slučaj isti kao i slučaj mnogih drugih ljudi, njihova religija je u njihovim glavama, a to znači da se nalazi previsoko.

Moja deca su uvek održavala sastanke kod kuće, sa auditorijumom koji se sastajao od stolova i stolica. Jedne noći sam se vraćao sa službe nakon što su deca poslata u krevet. Došli su da mi požele laku noć. Samo što su smislili malo lukavstvo da bi duže ostali budni. Ja sam čitao u mojoj sobi i kako su mi prilazili čuo sam Albanija kako govori svom bratu, "Henli, hajde da imamo sastanak". "U redu," rekao je Henli. Sastanak je počeo čim su stigli u moju sobu. Albani je otpevao himnu: "Isus me voli, ja to znam," kazavši, "Brat Džipsi Smit će svirati pratnju." Nakon što je himna otpevana, rekao je:

"Pomoliče se brat Džipsi Smit". Bilo mi je drago zbog ove mogućnosti dobijene od moje dece, da se molim sa njima i za njih. Ja sam kleknuo dole i molio se Bogu da

ih On uzme pod svoje i da ih načini svojima. Nakon toga smo pevali himnu. Albani je tada rekao, "Sada ćemo da čujemo iskustvo brata Henlija Smita".

Henli je odmah ustao i rekao,

"Ja sam samo mali vrabac,
ptica niskog ranga,
moj život puno ne vredi,
ali ima Nekog ko za mene mari".

Kada je Henli seo dole, Albani je pozvao mene, rekavši, "A sada da čujemo iskustvo brata Džipsi Smita". Ja sam rekao nekoliko reči mojoj deci i istinu da kažem da nikada u životu nisam izgovorio iskrenije reči. Rekao sam im šta je Bog učinio za mene, kako me je izveo iz ciganskog šatora i načinio od mene glasnika Njegovog sopstvenog milostivog Evanđelja i dodao sam, da ovakve, pa čak i veće stvari će On učiniti za njih ako Mu oni predaju svoje živote. Zila nije bila prisutna na tom sastanku i jedina osoba koja je još preostala da govori je bio Albani. Nakon moje male propovedi, Albani je ustao i sa obešenjačkom iskrom u očima rekao:

"Prijatelji, sastanak je završen!"

Zila je obično sudelovala na ovim sastancima kao solista, ali bi odbila da peva sve dok nije bila prikladno i svečano predstavljena stolicama i stolovima oko nje,

kao gđica Zila Smit: "Gđica Zila Smit će sada biti tako ljubazna da nam otpeva solo!"

Jednom prilikom je Albani, sedeći pored svoje majke na misijskom sastanku, video čoveka kako kleči pred klupom za pokajnike, ali samo na jednom kolenu. "Taj čovek neće biti spašen," rekao je Albani "Nije dovoljno odlučan, inače bi se spustio na oba kolena".

Albani i Henli su jedne večeri završavali svoje domaće zadatke i vežbali su gramatičko raščlanjivanje. Reč koju su trebali da raščlane je bila "Oh!" Henli je rekao da je to "interjekcija (uzvični oblik)" a Albani je rekao da je to "indigestija" (na engleskom znači loše varenje). Ja sam se umešao u raspravu i upitao Henlija da li zna šta je razlika između "interjekcije" i "indigestije".

"Naravno da znam!" oglasio se sa ozlojeđenim glasom: "bol u stomaku!"

Uvek imam na kaminu u mojoj radnoj sobi kapi za grlo i nos. Jedne noći je Henli ušao u moju sobu i uzevši flašicu, rekao: "Mislim da ću da uzmem malo od ovoga večeras". Šta je sa tobom? "Pitao je Albani," jesi li dobio bendžo ili gitaru? Dečak je čuo kada sam spominjao reč "katar" (izgovor na engleskom podseća na gitaru inače znači nazeb ili katar).

Posmatrali smo Albanija da svaki put kada zauzme svoje sedište u crkvi, uvek obara glavu kao starešine i činilo se da je udubljen u molitvu. Jednoga dana smo ga ubedili nakon puno nagovaranja, da nam kaže reči iz njegove molitve: "O, Bože daj da istinski budemo zahvalni za ono što ćemo primiti!"

Moja dva dečaka su išla u školu u "Tetenhal Koledž" u Volverhamptonu i nedeljom su, kao i svi drugi dečaci iz koledža, posećivali crkvu Dr. Berija. Jednom sam vodio desetodnevnu misiju u tom gradu i direktor škole je dozvolio mojim sinovima da provedu ta dva nedeljna dana sa mnom. Sedeli su pored mene na bini na popodnevnom sastanku i ispričao sam jednu bezazlenu kratku priču o mom životu kod kuće i spomenuo sam činjenicu da su moji dečaci pored mene i da idu u školu u Volverhamptonu. Na putu prema kući, Albani mi je rekao, "Gledaj, ako hoćeš tako da me istakneš pred svima, ja neću više da dolazim. Ja ne volim da se ističem tako pred svetom". Dok smo pili čaj, Albani me je i dalje zapitkivao o čemu ću ja propovedati to veče u "Kvin Stritu". "U našoj crkvi, znaš". i dodao "zapamti, tvoja večerašnja propoved mora biti jedna od tvojih najboljih". Moj "nadzornik" je tada imao petnaest godina. Dečaci su rekli "Laku noć!" pre nego što su ušli u crkvu, jer su trebali da se vrate u školu odmah nakon završetka službe. Kada sam završio svoju službu Albani se nagnuo napred preko klupe i čulo se kako

kaže jednom od njegovih šlolskih drugara, bio je to dr. Berijev sin ili nećak.

"Mislim da je ostavio dobar utisak!" I tada se dečak koji nije hteo da se ističe, popeo stepenicama do propovedaonice i pred celom kongregacijom poljubio svog tatu za "laku noć". Ja sam rekao, "Halo, ko se to sada ističe? Neću da se ističem!" Ali dečak je bio previše ponosan na svog tatu da bi obratio pažnju na moju malu dosetku.

Najveća radost za mene je ta, da moja deca veoma vole moj narod. Najsretniji su kada posećujemo rome. Ručak u šatoru ima za njih poseban šarm i čar. Ova ljubav za rome se prirodno razvijala u njihovim životima. Ja se nikada nisam trudio nešto posebno da to utuvim u njih. Posledica prirodne ljubavi prema njihovom ocu je i ljubav prema narodu njihovog oca. Zila je nedavno bila izabrana da recituje Tenisonovu "Osvetu" na priredbi škole "Mančester Gels Skul". Traženo je od nje da se pojavi u kostimu i izabrala je po sopstvenoj ideji, romsku nošnju. Zila nije uvek bila ljubimac tog obeležja. Kada je bila mala, ja sam je ponekad zvao "mala cigančica", i ona bi odgovorila ljutito i divlje, "Ne, Zila ne cigančica, tata cigan!"

Ni Albani nije bio ponosan na to što je on sin roma u svojim ranim školskim danima. Jedno popodne je doveo kući iz škole dečaka čiji nos je obilno krvario. Iz toga je proistekao sledeći razgovor:

"Šta se to desilo?" pitao sam.

"Tukao sam se".

"Pa, vidim. Sramotiš me".

"I ja se sebe sramotim".

"Zbog čega ste se potukli?"

"Taj me je nazvao ciganskim detetom".

"Ali, sine moj" rekao sam ozbiljnim glasom, "pa to je prava istina, ti jesi sin cigana. Tvoj otac je pravi cigan, od glave do pete i treba da budeš ponosan na to. Nema svaki dečak cigana za oca".

"O, pa to je u redu, znam ja sve to, ali neću da dozvolim da me to stvorenje zove ciganskim detetom...to neće moći!"

Jednog dana kada je Zila imala devet godina, koračala je sa mnom do crkve. Pronašao sam dva mala jagnjeta kako lutaju po ulici. Znao sam odakle su došli i vratio sam ih nazad na poljanu i čineći to rekao sam sebi, "Svi smo mi zalutali kao ovce".

"Mislim" rekla je Zila, "da će to biti dobra tema za propoved".

"Kako bi ti obradila tu temu?" pitao sam.

"Mislim da bi ja počela sa tim da je Bog bio pastir i da smo mi bili ovce i da je On imao obor i da smo mi pobegli iz njega. Posle toga bih pokušala da naglasim da je Isus došao da pronađe ovce i da ih dovede nazad do pravog mesta, kao što si i ti to učinio upravo sada".

Mislim da je to bio prelep govor za devojčicu od devet godina.

U jednoj izvesnoj crkvi gde sam vodio misiju, bio je jedan redar mrzovoljnog izraza, tako mrzovoljan da su se svi držali podalje od njega. Crkva je bila prepuna na svakoj službi, ali se ta strana za koju je on bio odgovoran uvek zadnja napunila. Ljudi su išli kod njega kada već nije bilo drugog izbora. Zila, koja je posećivala službe je primetila čoveka i pitala me je jedno veče:

"Tata, je li i Isus takav kao taj čovek?"

"Ne, draga moja" rekao sam jer nisam mogao da oklevetam mog Gospoda, da bi udovoljio jednom činovniku. "Zašto pitaš?"

"Jer ako je On takav ja ću da pobegnem, ali ako je On kao neko koga ja poznajem, ja ću da ga zagrlim i da Ga poljubim".

Deca znaju kakav je Isus. Oni retko greše.

Moja sestra, gosp. Evans, ima dečaka koji je, dok je bio sasvim mali, imao naviku da ide na sastanke. Imao je veoma visoko mišljenje o svom ujaku, i kada bi zabrljao nešto, najgora kazna za njega bi bila da će vesti o tome stići do mene. Sa vremenom je preuzeo naviku da izjavi svojim roditeljima, kada bi oni učinili nešto što mu nije bilo po volji;

"Reći ću svom ujaku o tome". Jednom prilikom su on i njegova majka čekali na gosp. Evansa u crkvenom uredu gde je on bio na misiji. Bramvel, tako se zvao dečak, bio je jako nevaljao i majka mu je rekla:

"Moraću da te kažem ujaku, a sada nisi daleko od njega".

"O, majko" rekao je mali Bramvel, "hoćeš li zaista da me kažeš?"

"Bramvel, znaš vrlo dobro, da moram da te kažem kada si nevaljao".

"Majko, mogu li ja da budem spašen?"

"Da, sine, sigurno da možeš ako ozbiljno misliš".

"Hoćeš li da klekneš i da se moliš za mene?"

“Da, hoću”.

Ona, samo što se spustila na kolena, vrata crkvenog ureda su se otvorila i ušao je mali dečak sa kojim se Bramvel nije baš najbolje slagao. On je odmah ustao i gurnuo je svoju malu pesnicu u lice njegovog neprijatelja i rekao: “Beži odavde, zar ne vidiš da se baš sada spremam da budem spašen?”

Bramvel je bio kao i mnogi drugi, on je hteo da bude spašen na lukavi način. Ali cilj njegovog manevra je bio da dobije na vremenu i smislio je, da ako bude obraćen, to će navesti majku da mi ne ispriča o njegovoj neposlušnosti. Deca su dovitljivija nego što mi to mislimo. Jedne noći sam posmatrao devojčicu kako ide gore dole po prostoriji za ispitanike kao da traži nekoga, ali je njena potraga bila bezuspešna. Pitao sam je koga traži. “Ne tražim nikoga.” odgovorila je. “Došla sam da vidim kako ih obraćate”.

Mala osmogodišnja devojčica, je posetila moju misiju u Bakupu. Bila je duboko dotaknuta i ustala je da krene u prostoriju za ispitivanje ali su je roditelji odvraćali. Bio sam njihov gost i to jutro mi je mala devojčica rekla da ona veruje u Isusa kao njenog Spasitelja ali da još nije išla u prostoriju za ispitanike. Rekao sam, “Nemoj da brineš zbog toga. Sve je u redu ako veruješ”. Ali primetio sam da je i dalje bila nemirna. Kada

sam se obratio obraćenima na završetku misije, i ona je bila prisutna. Rekao sam im da nikada neće zažaliti zbog koraka koji su napravili, sa kojim su se definitivno i javno predali Bogu. Mala devojčica je rekla svojoj učiteljici da je postala hrišćanka, ali da još nije ušla u prostor za ispitanike.

"O, to nije tako važno," rekla je učiteljica.

"O, važno je itekako," i dalje je bila uporna moja draga devojčica; "Želim da izađem i učinim to i javno!"

Nekoliko meseci kasnije sam vodio misiju u Ravtenstalu u istom "Rosendejl Valiju".

Da je taj dojam na duši te devojčice bio samo površan, on bi prošao tokom izvesnog vremena. Ali kada je čula da Džipsi Smit vodi misiju u Ravtenstalu, ona je ubedila svoje roditelje da joj dozvole da poseti misiju, u društvu služavke. Kada sam pozvao pokajnike da izađu napred ona je odmah krenula u prostoriju za ispitanike. Zbog tog razloga je došla u Ravtenstal. Njena duša se nije smirila sve dok nije javno priznala njenog Gospoda. Dečja razmišljanja su često mnogo dublja nego što mi to možemo da pretpostavimo. Njihova srca i duše često funkcionišu na nama nepoznat način. Jedna majka dolazeći kući sa jednog od mojih sastanaka je svratila do svoje ćerke koja je imala šest ili sedam godina.

“Mama, gde si bila?”

“Milo moje, išla sam da čujem Džipsi Smita”.

“A, ko je on?”

“Džipsi Smit je evangelizator”.

“O,” rekla je mala devojčica, dok su njene oči iskrile od radosti, “Znam, to je onaj čovek koji je odveo putnika do krsta, gde se on otarasio svog tereta”.

“Odgovor je bio toliko lep i u najdubljem smislu tačan, da je majka odgovorila:
“Da dete moje, to je tačno”.

Deci se često kažu veoma besmislene i glupave stvari o romima. Mali dečak iz kuće u kojoj sam boravio je čuo neke od njih i pitao je:

“Oće Džipsi Smit ovde živeti, mama?”

“Da”.

“Jeli on pravi ciganin?”

“Da”.

“Mislim, je li on od onih pravih, cigana koji imaju šatore i kola i žive u njima?”

“Pa, bio je”.

“O, pa onda ja neću da ostanem ovde, odoh ja kod bake”.

I nikada ga više nisam video.

Hodao sam ulicom jednoga dana u društvu jedne dame u provincijskom gradiću gde sam vodio misiju. Mali dečak je sa druge strane ulice uzviknuo: “Tetka, tetka!” Gospođa nije čula i dečak je, mada je nastavio da je priziva, ostao na bezbednoj udaljenosti. Na kraju sam je upitao da li taj dečak nju doziva. Pogledala je okolo i rekla: “O, da, to je Sidni,” i pozvala je Sidnija k sebi.

Sidni se stidljivo približio, držeći se podalje od mene koliko god je to moguće, čvrsto i uporno se držeći svoje tetke.

“Sidni,” rekla je, “Ovo je Džipsi Smit”.

“Kako si Sidni?” pitao sam.

Sidni je pogledao u mene malo začuđeno ali sa strahom u očima. Mislim da se čudio mojoj urednoj odeći.

“Sidni,” rekao sam, “Jel se plašiš od mene?”

“O, ne, ali ...jel’da nije istina?”

“A šta to nije istina?” pitao sam.

“Da si ti jedan od onih cigana koji hvataju male dečake i uzimaju im svu odeću?”

“Ne, nisam, sigurno je da nisam”. rekao sam. “I ja sam tako mislio, da to nije istina,” rekao je Sidni i duboko uzdahnuo od olakšanja.

“A, ko ti je pričao tu priču?”

“Dadilja”.

Dadiljama treba obratiti pažnju na to da nipošto ne smeju deci da pričaju takve izmišljotine, niti bilo šta što će da uplaši mališane. Predrasude su pravi otrov.

21. Poglavlje

Moja misija prema Romima

Moji čitaoci se možda sećaju da je gosp. Bajrom sreo dr. Simeon Makpajla u Palestini i da je razgovarao sa njim o mom radu. Ovo je kasnije doprinelo tome da se razvije duboko prijateljstvo između mene i Dr. Makpajla, koji je bio veoma ljubazan prema meni i od velike pomoći, ustvari bio je to Dr. Makpajl kome dugujem zahvalnost na pozivu da vodim dvonedeljnu misiju u Edinburgu u maju, 1892. Mesto za sastajanje je bio "Fauntin Bridž Fri Čerč" (sada "Junajtid Fri Čerč") u kojoj je pastor bio vel. Džordž D. Lov. To je bila moja prva poseta Edinburgu i Škotskoj. Crkva je bila premala za sve one koji su došli da me čuju i tako je to bilo sve do zadnje večeri tokom te misije, kada sam ispričao svoju životnu priču. Sastanak je bio održan u St. Džordžu u kojoj je, čuveni dr. Aleksandar Vajt bio pastor.

Dr. Vajt je bio toliko ljubazan da predsedava sastanku i na kraju mi je rekao, "Čuo sam mnoge izvanredne ljude

za govornicom, ali moje srce, još nikada nije bilo toliko dodirnuto kao večeras, sa tvojom pričom. Ne zavidim onom čoveku koji je mogao da je posluša, bez suza u očima. Nikada neću zaboraviti osmeh Dr. Vajta. Bilo je očigledno da je njegova bogata, plemenita i milostiva duša naprosto preplavljivala. Kao što sunčevi zraci umeju da preplave vrt.

Kongregacija gosp. Loua je toliko porasla po brojnosti da je iz nje proizašla jedna nova, velika crkva, po imenu "Kandliš Memorial Junajtid Fri čerč"

Gosp. Lou je, 23. juna, dao sledeći izveštaj o misiji "Britiš vikliju":

"Moj prijatelj, vel. Simeon R. Markpajl, iz Kaning ulice, iz Liverpula, mi je pričao o Džipsiju Smitu, kada me je posetio u martu. Kada mi je predložio da Džipsi vodi u mojoj crkvi dvonedelju misiju, krajem maja i početkom juna, nisam baš odmah bio oduševljen sa tim predlogom. Nije bilo puno izgleda za uspehom zbog evangelizacijskih službi tokom leta i pošto su se baš tada završavale sednice "General Asemblija", Gosp. Markpajl me je nagovarao da prihvatim ponudu, tvrdeći da će se Džipsi Smit već brzo uklopiti kada se nađe među nama. Tako smo ga pozvali".

"Od samog početka se videlo da je posećenost ohrabrujuća i veoma brzo se pokazalo da je među nas

došao čovek nesvakidašnje sile. Broj prisutnih je brzo rastao, sve dok se crkva nije sasvim napunila. Veliki deo publike se sastojao od mladića. I te druge nedeljne večeri je svaki slobodan milimetar crkve bio zauzet, a mnogi nisu uspeli ni da uđu. Dosada, koliko ja znam, godinama nije tako što viđeno u Edinburgu".

"Džipsi Smit je rođeni govornik, veoma vatren, i poseduje jedinstvenu duhovnu snagu. Njegov glas je milozvučan i gibak i lako se prilagođava svakoj vrsti raspoloženja uma i svakom obliku rasprave. Veoma je uverljiv kada opisuje i razjašnjava neka važna pitanja, neku istinu iz Evanđelja, sa jednostavnim, dirljivim, nežnim događajima iz njegovog pređašnjeg romskog života, o kojima često govori kao neko ko je ponosan na svoje poreklo. Njegove poruke su "biblijske" kao što se to može i očekivati od nekoga ko je neumoran i odlučan proučavatelj Biblije. Po maniru je jednostavan, iskren, pravi gospodin i ja mogu to potvrditi sa pouzdanjem jer je on živeo pod mojim krovom dok je bio u Edinburgu, i zadobio je cenjenje i naklonost svakog člana mog domaćinstva, zbog svoje vedre i prijatne ličnosti. Njegovo čisto i izvanredno pevanje doprinosi njegovoj veštini. Od početka do kraja, ne manje od stopedesetoro su priznali da su stavili svoju veru u Isusa Hrista.

"Džipsi Smit se složio da će da se vrati ponovo u Edinburg i mi ćemo da čekamo na njegov povratak.

U međuvremenu se radujemo tome što je njegova prva poseta bila do te mere posvećena Bogu. Mnogi u mojoj kongregaciji a i izvan nje, će zauvek biti zahvalni Bogu za ovu dvonedeljnu misiju u "Fauntin Bridžu".

Iz ove posete Edinburgu je nastala moja prva misija prema romima. Već sam dugo gajio u mom srcu osećaj, da treba da činim nešto za moje ljude, ali ta prilika se još nije pružila. Ja sam ne bih mogao da preuzmem odgovornost za taj rad, niti bih ga ja uspešno vodio. Pa ipak, ja sam se uvek nadao tome da ću doživeti to da će neki misionar živeti među mojim ljudima u kućici na točkovima, podučavati decu i propovedati im Evanđelje a i njihovim roditeljima. Moja poslednja služba je bila u ponedeljak uveče. Trebao sam da napustim Edinburg u utorak rano ujutro. Sećam se da je bio mizeran kišni dan, kiša je odlučno i nemilosrdno lila kao što to ume u Edinburgu. Usred te kiše, se jedna gospođa dovezla do kuće gosp. Loua i tražila da me vidi. Veoma rado bih vam odao njeno ime ali to mi nije dozvoljeno. Ona me je slušala u crkvi dr. Vajta prethodne večeri. Zbog bolesti je jedino tu službu mogla da poseti. Nekoliko godina je već duboko bila zainteresovana za rome i Bog je neprestano požurivao da učini nešto za njih. Upitao sam je kako je ona uopšte postala zainteresovana za moje ljude. "Nekoliko godina pre, rekla je," živela sam pored velikog grada Lankašira i svo moje slobodno vreme sam posvećivala posećivanju siromašnih. Jednog

dana sam bila pozvana u romska kola, gde je ležala jedna siromašna žena, veoma bolesna. Čitala sam joj iz Biblije, molila sam se sa njom i ona je izgledala jako zahvalna". Ime mesta gde je romski tabor bio ulogoren a koji je gospođa posetila mi je zvučao poznat. Nastavio sam da ispitujem ženu. Otkrio sam da je sirota žena bila niko drugi nego moja ujna, žena od brata moje majke. Raspoznatljivi znak po kojem sam je prepoznao je bio veliki ožiljak na njenom čelu koji je bio viđen od strane gospođe, i način kako je pravila frizuru da bi to sakrila. Srce mi je bilo puno ljubavi i zahvalnosti prema onome ko je na tako dobrodušan način služio jednog od mojih ljudi. Na kraju našeg razgovora mi je plemenita škotica rekla: "Ako ti preuzmeš odgovornost za misiju za rome, ja ću ti dati prva kola i osoblje na točkovima, kao što si tražio sinoć tokom tvog podučavanja". I tako je oformljena misija "Romska Evanđeoska Kočija".

Dr. Alexander Vajt je bio spreman da prihvati ulogu direktora, isto tako i Dr. Simeon Makpajl iz Liverpula. Vel. S. R. Kolier je našao vremena, i usred mnogih njegovih aktivnosti, da vodi misiju a moj prijatelj gosp. B.F. Bajrom, je počasni blagajnik. Glavna novčana podrška ovoj misiji je bila ona što se sakupila nakon završetka mog predavanja, čija tema je bila moj život. Dobijali smo ponekad i dobrovoljne priloge i donacije. Naš prvi misionar u kočiji a koji je još uvek sa nama je bio gosp.

Vesli Bejker, izvanredan čovek i dobar evangelizator. On obično ima pomoćnika kao saputnika i radi društva. Usamljenički život u kočiji bi bio skoro nepodnošljiv. Ova kola su putovala peko cele zemlje i bila su od posebne koristi u Nju Forestu i Blekpulu. Evangelizacijski rad među Romima je spor i težak. Moji ljudi su brzi na očima, ušima i jeziku. Ali tokom mnogih godina, ustvari vekova, su njihova srca bila oslepljena za Božije stvari. Teško je naći ijednu drugu naciju na licu zemaljskom, za koju je religija toliko strana. Romi sporo shvataju plan spasenja i čak i kada ga razumeju, spori su u tome da ga koriste, jedan razlog zbog čega je to tako, je što njihov zanat izumire, oni sve više i više zavise od proricanja sudbine i vrlo dobro znaju da ako postanu hrišćani, da će se morati prestati sa tim laganjem. Uprkos ovim teškoćama, rad gosp. Bejkera i njegovog asistenta je za svu pohvalu. Bili su ohrabreni kroz mnoge razgovore i dali su sve od sebe da bi pružili deci bar kakvo takvo obrazovanje. Više od ovoga je nemoguće postići zbog njihovog načina života. Kako god, ja sam sasvim siguran u to da je misija "Romska Evanđeoska kočija", kvasac od kojeg će se vremenom nadići testo.

Upravo sada sam dobio izveštaj od gosp.Veslija Bejkera u vezi rada u Blekpulu, što će možda dati neku predstavu mojim čitaocima o radu romske misije.

"Pre nekih pet ili šest nedelja". piše gosp. Bejker, "Algar Bosvel je došao dole do našeg šatora i potpisao zakletvu. Od tada, on je najsretniji čovek i odlučio je da prihvati Isusa kao njegovog spasitelja i nameravao je da to sinoć, javno prizna. Ali zbog iznenadne smrti rođaka koji je napustio Blekpul prošlog utorka, sa namerom da prezimi u Šefildu, on je bio pozvan juče ujutro i naravno nije mogao da bude sa nama. Pre nego što je napustio dom, rekao je svojoj ženi:"Atalija, idi sada dole do šatora i reci gosp. Bejkeru koliko mi je žao što ne mogu da posetim poslednju službu. Reci mu da se ne obeshrabri jer njihov veran rad nije uzaludan jer ja nameravam da pekinem sa sadašnjim načinom života i da služim Boga". Neki od roma su ostali sinoć, skoro do deset sati ali Atalija nije dobila blagoslov spasenja. Kada je sišla jutros, bila je veoma ojađena. Mi smo se molili sa njom i ona se najistinskije molila i samo što se podne približilo, Gospod ju je spasio. Očekujemo Algara ovo popodne nazad i on i njegova žena će sići večeras dole, i nadamo se da ćemo imati molitveni sastanak sa njima".

"Algar je imao veoma neobičan san. Sanjao je, da je pao u duboku jamu gde se mučio izvesno vreme dok nije ugledao naša kola kako se približavaju. Stala su blizu njega i on je uz muku uspeo da se uhvati za zadnji deo. Baš tada smo naišli gosp. Zebede i ja, uhvatili ga za ruku i izvukli iz njegove nesreće. Postavili smo ga

na stenu i rekli smo mu da ostane tamo. Tog trenutka se probudio. Bilo je tada dva sata ujutro. Probudio je ženu i decu i ispričao im je svoj san".

22. Poglavlje

Ponovo Amerika

Praćen sa svojom ženom, isplovio sam ponovo za Sjedinjene Države u augustu 1892, stigavši baš na vreme na Oušn Grouv sastanak kampova, od 21. do 31. augusta. Prešli smo Atlantski okean usred strahovite oluje. Proveo sam bezbroj sati u muzičkoj sobi, pevajući himne putnicima, koji su pažljivo slušali.

Srdačno sam bio pozdravljen u Oušn n Grouvu, jer sada više nisam bio stranac nego voljeni brat. Pre nego što sam hteo da se obratim ljudima, pastor mi je rekao: "Brate Smit, imaš ogromnu masu ljudi na sastanku. Imaš veću kongregaciju nego što je biskup imao. Idi i pokaži se!" Pogledao sam ovog čoveka oštro na trenutak i rekao: "Moja namera nije da se ja pokazujem. Ja hoću da uzvisim mog Gospoda!" i započeo sam moj govor tako što sam im rekao šta mi je ovaj pastor upravo rekao. Previše smo skloni tome da privučemo pažnju na sebe. Ne skrivamo se dovoljno iza Hrista. Na završetku

službe je oko tri stotine ljudi bilo na kolenima...neki su tražili da budu napunjeni sa Duhom, neki su izražavali zahvalnost Bogu zbog otklanjanja greha, neki koji su se udaljili od Boga su bili vraćeni a mnogi grešnici su tražili Boga po prvi put. Kada sam stigao do kuće gde sam bio gost, zapazio sam jednu ženu i njenog muža kako sede na verandi i čekaju na mene. Žena je rekla:

"Želim da razgovaram sa vama o mojoj duši. Veoma sam zabrinuta, tražim Hrista već deset godina".

"Pa," rekao sam, "nešto nije u redu, sasvim sam siguran u to. Ne može da potraje deset godina da Spasioc koji traži i grešnik koji traži pronađu jedno drugo, ako je grešnik zaista iskren".

Ona je odgovorila: "Čula sam sve najbolje propovednike u Americi. Putovala sam od grada do grada sa svim vodećim evangelizatorima, sve dok nisam naučila njihove propovedi napamet, ali ne mogu da nađem ono što želim. Čitala sam sve najbolje knjige koje sam mogla da nabavim i ponekad kada bi stigla do dna stranice, moja nada bi porasla i mislila sam da ću pronaći ono za čim moja duša žudi kada okrenem list, ali to do sada još nisam pronašla".

Pokazao sam joj gde je pogrešila. Najbolji propovednici, najbolji evangelizatori i najbolje knjige nisu mogle

da joj daju ono za čim je ona tragala. Mora da odvoji oči potpuno od svega toga. "Da sam ja na vašem mestu," rekao sam joj, "ja bih odbio da čujem još jednu propoved ili da pročitam još jednu knjigu, pa čak i jedno poglavlje. Ja bih sada otišao kući i zatvorio bih se sam sa Bogom i tamo rešio stvar, jer vama nisu potrebni ljudi ili sastanci niti metode, nego razgovor sa Sinom Božijim. I kao žena koja je dotakla rub Njegove haljine, kada prođeš kroz gomilu i dođeš do Isusa, tvoje sadašnje muke će nestati i mir i bezbrižnost će doći". Ona je otišla i postupila onako kako sam joj savetovao. Sledećeg dana kada sam je video njeno lice je bilo ozareno. Upitao sam je kako stoje stvari i ona je odgovorila:

"Mučila sam se i borila sam se da to steknem, Blagoslov koji me je oslobodio, Ali kada sam se otarasila mojih muka, Svoj mir, Isus mi je dao".

Bio sam dobro poznat mnogim pastorima na sastancima kampova u Oušn Grouv i pre nego što se kamp završio ja sam imao pun program za ovu posetu. U auditorijumu u Oušn Grouvu je bila jedna poznata crnkinja, žena propovednik, zvana Amanda Smit. Jednom ili dvaput je glasno uzviknula usred mog govora, "Brate Smit, baš si pogodio! Alal ti vera, samo tako!" Njeno lice je bilo sjajno kao ebanovina. Bila je tamo još jedna obojena sestra čije srce sam takođe osvojio. Ona je sedela pored moje supruge na bini, ne znajući da je ona moja žena. Okrenuvši se prema gosp. Smit, rekla je: "Baš mi se dopada ovaj mladić. Privlačan je. Mislim da

ću ga ubediti da krene sa mnom da vodi misije među mojim narodom. Bićemo dobar tim". "O, zaista?" rekla je gosp. Smit dobro se zabavljajući, "Znaš li da je to moj suprug?" "O, pa u tom slučaju svaka mu čast a i tebi svaka čast".

Na jednom od sastanaka, vel. Čarls Jatman, evangelizator i dobro poznata ličnost u Americi, popeo se na binu dok sam ja bio na nogama i seo na moju stolicu. Kada sam završio sa čitanjem stiha, nije bilo stolice za mene. Gosp. Jatman me je povukao dole na njegova kolena, gde sam sedeo na očigled svih prisutnih dok su izdavali saopštenja i skupljali prilog. Nakon toga, počeo sam da propovedam i dok sam bio u jeku mog izlaganja, čuo sam oštar zvuk kao da je nešto puklo i primetio sam da su prisutni počeli da se cerekaju. Gosp. Jatman je propao kroz stolicu i ležao je dole na bini kao neki džak. Ljudi su se glasno smejali kada sam se okrenuo nazad da bacim pogled na njega. Rekao sam: "Čudo da se ta stolica nije slomila dok smo obojica sedeli na njoj, a ti padaš sada kada si sam na njoj!" Okrenuvši se prema publici, koja se tresla od veselja, rekao sam:

"Pašće još mnogi među vama pre nego što završim sa vama. On je prvi. A ko će biti sledeći?"

Ne moram vam dati detaljan izveštaj o svim misijama koje sam vodio tokom ovog kružnog putovanja, ali ima nekoliko iznenađujućih događaja koji su ostali još uvek snažni i jasni u mom sećanju a koji će verovatno

zanimati moje čitaoce. Vodio sam misiju u Linu, Masačusetsu, oko dvadeset milja od Bostona, u crkvi dr. Vitakera, sposobnog, ljubaznog i učenog čoveka. Po završetku jedne službe, kada sam sišao sa bine, krenula je jedna majka prema meni kroz crkvu, vodeći svog malog sina.

"Gospodine, hoćete li se rukovati sa mojim sinom?"

"Da, naravno ali zašto tražite to od mene?"

"Mislim, da ako ga Gospod poštedi da odraste u odraslog muškarca biće mu drago da kaže," ja sam se rukovao sa romom koga je spasio Gospod i izveo iz šatora da bi postao propovednik. Taj rom je predstavio moju majku Hristu. "Mislim da će kroz rukovanje sa vama taj događaj biti zauvek čvrsto urezan u njegovo pamćenje".

Tako da sam pružio ruku prema malom dečaku i on je gurnuo svoju levu ruku.

"Dečače moj. Jel nešto nije u redu sa tvojom desnom rukom? Je li i ta tako čvrsta i snažna kao ova?"

"Da, dospodine".

"Pa, onda neću da se rukujem sa levom. Hoću da mi daš desnu".

Još uvek je držao svoju desnu ruku iza leđa, i jedino što se pokrenulo na njegovom licu su bile njegove oči, koje su rasle sve veće i veće. Izgledao je odlučan i ja sam morao da budem još odlučniji. Pokazujući na grupu ljudi, rekao sam: "Vidiš li one ljude? Čekaju na mene i ako ne požuriš ja ću da odem do njih pre nego što bi se rukovali." Kada je pomislio da ću zaista da krenem on je izvukao svoju desnu ručicu od pozadi i gurnuo je prema meni. Ali sada je ona bila stisnuta. Rekao sam, "Otvori pesnicu". Nije baš bio raspoložen da to učini ali su, nakon dužeg nagovaranja, stisnuti jogunasti prstići popustili i ručica se otvorila. Na dlanu je ležalo tri ili četiri klikera. Mali čovek nije mogao da stisne moju ruku zbog svojih igračaka. I mnogi ljudi promaše ruke koje su bile probušene, zbog svojih igračaka. "Dečice, držite se podalje od idola". Ili kako bi škoti rekli. "Klinci, dalje od lutaka". (nešto slično na škotskom).

Linske novine su dale sledeći opis o mojoj fizičkoj pojavi. Pošto je to karakterističan primerak američkog novinarstva, citiraću ga:

DŽIPSI SMIT

"Nizak, žilav, krupan gospodin, elastičnog gipkog hoda, odeven u uobičajeno svakodnevo odelo, bez stila,

bez sjaja, bez ičega kupljenog sa kuponima određene trgovine, lepo oblikovane okrugle glave, lepo doteranog lica, čistog izgleda, braon boje kao bobice na jesenjem žbunju, gustih tamnih brkova, napola potkrešenih, doteranih engleskih zalizaka, tamnih očiju koje svetlucaju kao dijamanti, i izražavaju versku ushićenost, veličanstvene kose na glavi, crne kao krila od gavrana i koja upadljivo nagoveštava nomadsku rasu koja ga je rodila, sve ovo odslikava jasnu sliku o čoveku koji je tokom više od dva i po sata prikovao pažnju hiljadu i petsto ljudi u crkvi Lin Komon u četvrtak uveče".

Najuspešniju misiju sam vodio u "Varton stritu" Episkopalnoj crkvi u Filadelfiji, gde je dr.Vernon bio pastor. Moj rad je tekao veoma glatko jer su svi imali simpatije prema meni. Nije redak slučaj da evangelizator nalazi da jedan deo članstva crkve, mada se ne suprotstavlja, izdvaja se, i ne podržava rad. Samo oni koji su doživeli tako nešto mogu da shvate ometajući uticaj toga. Ali u "Old Varton" ulici je izgledalo kao da su svaki muškarac, žena i dete u crkvi odlučili da "im bude lepo" kako to amerikanci kažu. Predsednički izbori su se baš tada odvijali tokom te misije i mislilo se prvo da će sastanci tog dana biti beskorisni. Te noći kada su izbori, Amerika podivlja, pogotovo veći gradovi. Razapinju se ogromna platna pred novinskim kućama i svakih nekoliko minuta bljesnu izborni rezultati. Te noći su judi na ulicama. Kako bilo, mi smo odlučili da se ipak nađemo

kao i obično, i na zaprepašćenje svih, imali smo veću gomilu ljudi nego bilo koje druge noći tokom misije.

Kada razmišljam o Varton ulici, odmah se prisetim jednog prelepog događaja, radi se o mladoj devojci. Bila je pametno stvorenje, društvena i volela je da se zabavlja. Priča započinje nekoliko nedelja pre moje misije. Trebao je da se održi ples u kući jednog prijatelja i devojka je to čekala sa uzbuđenjem. Majka joj je rekla: "Lili, ako se obratiš i pridružiš crkvi, možeš ići na ples". Ubrzo posle toga, Lili se pridružila crkvi i rekla je svojoj majci, "Majko, sada pošto sam se pridružila crkvi, mogu da idem na ples, zar ne?" "O, ali draga moja, jesi se pridružila crkvi, istina je ali se nisi preobratila. Znaš vrlo dobro da nisi a i nama je svima jasno da nisi". Ništa više nije rečeno tom prilikom. Nakon toga sam ja stigao u crkvu da vodim misiju i Lili je nastavila da dolazi. Jedne noći je njeno ponosno, svojevoljno srce bilo ukroćeno i slomljeno zbog pokajanja i ona se predala Bogu. Još uvek je ostalo nedelju dana ili dve nedelje do plesa. Njena majka je zapazila veliku promenu u ćerkinom životu i primetila je da je Lili prestala da spominje ples. Jednog dana je rekla: "Lili, a šta je sa plesom, biće sledeće nedelje. Ideš li?" "O, mati moja draga," rekla je mila devojka, bacajući se oko vrata svoje majke dok je plakala od sreće, "Ja sam dala svoje srce Gospodu i nemam više nikakvu želju da idem na taj ples". Majka i ćerka su zajedno plakale od sreće i zahvaljivale Bogu.

Većina mojih misija u Americi su bile pod okriljem metodističkih episkopalnih crkava, ali u Jonkersu, na Hadsonu sam vodio pravu ujedinjenu kampanju. Svi pastori iz toga mesta, izuzev pastora episkopalne crkve su se udružili da me pozovu. Bio sam sveukupno skoro mesec dana u Jonkersu i ova misija je bila na jednom od najzelenijih mesta gde sam živeo. Ja i moja žena smo upravo tu u Jonkersu proveli jedan od najsretnijih meseci, od onih daleko od kuće. Na stotine ljudi je prošlo kroz prostor za ispitanike, bogatih i siromašnih. Desio se jedan interesantan događaj jedno veče. Tri gospođe su ustale sa svog mesta blizu propovedaonice i tražile molitvu. One nisu došle u prostor za ispitanike na kraju sastanka i ja sam otišao dole do njih i pitao ih šta je razlog tome. "O, ne mi ne možemo da idemo tamo, to ne možemo ni da zamislimo," rekla je jedna od njih.

"Jeste li vi hrišćanka?" pitao sam.

"Ne, gospodine, ja sam episkopalka".

Jedno veče je ušao jedan desetogodišnjak u prostoriju za ispitanike, sledeće večeri je doveo svoju majku, anaredne večeri za tim su njih dvoje doveli dedu.

Stekao sam nekoliko vrednih prijatelja u Jonkersu, ubrajajući i dr. Hobarta i dr. Kola. Kada sam odlazio pa-

stori su mi poklonili zahvalnicu, na kojoj je bilo ispisano "Vel. Rodniju Smitu.Volimo te," rekli su, "sa bratskom ljubavlju i sigurni smo da ćemo se videti kada naš i vaš rad bude gotov, i volećemo vas tokom godina večnosti u nebesima".

Dr. Hobart mi je pisao nakon izvesnog vremena posle te misije da je u svojim knjigama imao imena i adrese od šesdeset ljudi koji su se pridružili crkvi kao rezultat misije i da je svaki od njih veoma pouzdan. "Jonkers Gliner" je objavio interesantan članak o ovoj misiji, iz kojeg ću citirati:

DŽIPSI SMIT

"Džipsi Smit je istaknuti evangelizator, istaknut zapravo zbog svoje ličnosti, kao srdačan, otvoren, iskren, delotvoran propovednik. Zna kako treba uveriti ljude. Obrađuje teme vezane za velike istine. Njegovo viđenje istine može da se meri sa najizvrsnijim mislima onih koji su uživali mnogo veće prednosti od njega. On je primer za to, kakva velika mudrost može da se dobije iz Biblije, čovek koji je zaista obraćen. Ponovo nam saopštava uz pomoć primera da je kroz Bibliju čovek božiji potpuno opremljen na sva dobra dela. "Mi mu odajemo čast kao čoveku koga je Bog poslao da bi ubrao žetvu".

"Ali on je istaknut i po tome, šta nije spreman da čini. Ne osuđuje službu ni crkve, mada ne zanemaruje

greh koji je vidljiv u njima. Nije se razljutio kada su ispitani bili spori da se oglase. Nije se pretvarao da on može da presudi ko je spašen a ko nije. On nije kanuo ni kap vitriola na kraju njegovih rečenica, odnoseći se na bezbožne i neverne, radije je koristio priliku da kaže "pakao". Nije potrošio celo veče na to da pridikuje o polnoj pripadnosti Svetog Duha, mada on ima određeno mišljenje o tome".

"Nije pridikovao o neoprostivom grehu (!!), kao o vatrenom maču da bi naveo ljude da uđu u prostor za ispitanike. Nije se trudio ni jednom da bude zabavan, previše je ozbiljan. Nije tražio novac i nije naudio svom obrazlaganju sa pričama koje bi bacale ljagu na svete stvari. Došao je sa ljubavlju, pričao je iskreno. Bio je pun osvećenog zdravog razuma. Zadobio je naša srca, bio nam je od koristi. Neka posebni blagoslovi prate njegova dalja nastojanja".

Posetio sam po drugi put "Kalvari" episkopalnu metodističku crkvu u Njujorku i imao sam zadovoljstvo da radim ponovo sa mojim prijateljem dr. Dajom. Crkva je mogla da primi dvehiljade i trista ljudi i tokom većeg dela tog meseca, bila je prepuna svako veče. Nisam bio u mogućnosti da radim nekoliko dana zbog upale grla. Kada razmišljam o ovoj poseti, uvek se setim jednog sjajnog mladića koga sam tamo sreo. Bio je to jedan inteligentan i simpatičan momak, svi su ga voleli, ali

nije bio na strani Gospoda. Bio je previše dobar da bi bio na drugoj strani ali je ipak bio tamo i ima još mnogo takvih. Niko ne može da kaže šta crkva gubi i šta takvi ljudi sami gube jer se ne izjašnjavaju javno za Boga i ne zauzimaju svoj stav sa smelošću. Ovaj mladić je došao na mnoge službe. Jednog dana sam ga sreo na Brodveju.

"Hoćeš li biti večeras u crkvi?"

"Ne, moram da ispunim neku raniju obavezu".

"Pa, hoćeš li se onda moliti za mene?"

Pogledao me je preneraženo i buljio netremice nekoliko minuta.

"Da li znaš šta tražiš od mene? Tražiš od čoveka da se moli za tebe... čoveka koji se godinama nije molio za sebe!"

"Nema veze, da li ćeš se moliti za mene večeras?"

"O, pa znaš da bi učinio bilo šta za tebe, bilo šta što je u mojoj moći, ali da se molim za tebe...eh, da se molim za tebe..!"

"Da, to je ono što želim. To je usluga koju tražim od tebe".

"Bar da si tražio nešto drugo. Ali znaš, naravno kad obećam da ću nešto učiniti ja ću to i učiniti".

"Da, zato mi je toliko stalo do toga da mi obećaš. Znam da ćeš održati obećanje".

"Ali znaš, već sam ti rekao da se ja nisam molio godinama. Neću znati šta da kažem".

"O, ja ću ti reći šta treba da kažeš," i izvadio sam parče papira i napisao, "O, Bože. Blagoslovi Džipsi Smita večeras i pomozi mu da propoveda tvoje Evanđelje uz snagu Svetog Duha, da bi grešnici bili spašeni. U Isusovo ime". I tada sam rekao, "Hoćeš li se spustiti na kolena večeras i izreći ove reči za mene?"

Još uvek je stajao nekoliko trenutaka nepomičan kao stena i ćutao je kao grob. Odjedanput mi je stegnuo ruku i uzbuđeno rekao, "Hoću!" i naglo se okrenuvši, žurno otišao.

Sledeće večeri sam prirodno, tražio ovog mladića sa istrajnim pogledom i velika je bila moja radost kada sam ga video kako ulazi u crkvu. Došao je pravo do

mene, sa ljubaznim osmehom na njegovom negovanom licu.

“Znao si ti šta si naumio. Smislio si ti to”.

“Pa,” rekao sam, “da li si ispunio svoje obećanje?”

“Da, ali kada sam kleknuo da se molim za tebe, osetio sam se kao da sam ja najgori čovek u Americi. Zapostavio sam Boga i mog Oca godinama. Sa tim bolom u mom srcu ja nisam mogao da izgovorim one reči molitve koje si mi napisao. Zavapio sam,” Bože, budi milostiv prema meni grešniku, “i On je bio milostiv i spasio me je. I tada sam se molio za tebe”.

Mi pastori i evangelizatori moramo da razvijemo najveću veštinu u bacanju mreže za evangelizaciju. Tokom rada spašavanja ljudi moramo da koristimo naš um maksimalno i da se najozbiljnije posvetimo Bogu sa najvećom pažjom i u potpunosti kao što se posvećujemo svim drugim poslovima.

Među kongregacijom u “Kalvari” metodističkoj episkopalnoj crkvi je bio jedan inteligentan, obrazovan čovek, koji je tražio za sebe molitve nekoliko puta, ali izgleda da nije bilo nikakvog pomaka. Bio je rešen i ozbiljan ali nije bilo svetla niti je radost došla u njegovu dušu. Rastužilo me je do srca to što sam bio svedok

njegovoj patnji. Razgovarao sam sa njim, i otkrio da se on udaljio od Boga pre nekoliko godina. Rekao je: "Ja sam se predao Hristu u potpunosti koliko god sam znao i odrekao sam se svih grešnih stvari. Tražio sam od Hrista iskreno i istinito da mi povrati radost Njegovog spasenja, ali još uvek nema radosti u mom srcu. Ja stvarno ne razumem sebe".

"Šta si radio u crkvi kada si okrenuo leđa Bogu?"

"Bio sam vođa jedne veće grupe dece u nedeljnoj školi, i napustio to u trenutku besa".

"O, to sve objašnjava. Ti si rđavo postupio kada si odbacio svoju dužnost. Moraš ponovo početi sa radom i treba da nastaviš tamo gde si prekinuo".

Nakon izvesnog ubeđivanja je pristao. Izgubio sam ga iz vida na nekoliko dana, ali kada se vratio rekao mi je: "Učinio sam kako si mi rekao, i vratila se stara radost".

Verujem da u ovom događaju ima velike poruke za mnoge hrišćane koji su bili razočarani u svom duhovnom životu. Oni pevaju:

"Gde je blagoslov koji sam upoznao,
kada sam prvi put video Gospoda?"

Moj odgovor je, “Tamo je gde si ga i ostavio. Napuštaš hrišćansku službu... Vrati se nazad tome i tamo ćeš naći blagoslov. Bog je isti. Ti si taj koji si se promenuo”.

Bio sam gost nekoliko nedjelja, generala Mekalpajna i gospođe Mekalpajn u Sing Singu. To je bilo taman pre nego što je on postao član klivlendskog kabineta. Njegova žena je bila Brandret, iz veoma poznate porodice koja se bavila proizvodnjom hemikalija. Gospođa Mekalpajn je predložila da održavam prijeme na petoj Aveniji u Njujorku. Složio sam se sa njom drage volje. Ovi sastanci su se održavali u najvećoj zgradi u gradu. Nije bilo reklamiranja nego su pisma poslata, lično damama iz aristokratije, damama Njujorka preko kojih smo ih pozivali da prisustvuju. Na prvom sastanku je bilo stosedamdesetpet žena, uključujući mnoge iz prvih ekskluzivnih četiristotine, koje su se skupile u jedanaest sati da čuju Evanđelje od obraćenog roma. Gospođa Rokfeler i njena kćer gđica Rasel Sejdž i mnoge druge poznate dame su bile prisutne.

Moja prva propoved je bila na temu “Pokajanja”. Nisam hteo da se prilagodim rangu moje kongregacije ni u kom smislu. Znao sam samo da postoje grešnici kojima je potreban Spasitelj. Bila je to najobičnija služba, koja je trajala oko sat vremena i petnaest minuta. Po završetku, jedna žena mi je rekla, “Ako je to religija,

o čemu ste pričali ja ne znam ništa o njoj". Druga gospođa koja je gorko plakala, tražila je moj savet. "Bog ti se obratio," rekao sam, "poslušaj ga i prati svetlo".

Gospođa koja je nedavno izgubila muža i dete, mi se zahvalila nakon jedne od mojih službi i rekla je, "Seti se da u svakoj kongregaciji,bez obzira na veličinu, uvek ima nekoga čije srce je slomljeno".

Prvobitni plan je bio da imamo šest sastanaka. Održan je i sedmi na zahtev gospođa, na koji su pozvani muževi da se pridruže svojim suprugama, majkama i sestrama. Sećam se da je i sam Rokfeler bio među kongregacijom. Puno sam se dopisivao sa ljudima iz Amerike u vezi ovih salonskih sastanaka, ljudi su izveštavali o ubedljivim svedočanstvima u vezi njihovih odluka za večno dobro.

Tokom moje misije u Taritaunu na Hadsonu, moja setra gosp. Evans mi je pomagala i njen muž. Imali smo izvanredna okupljanja tokom mesec dana u crkvi Dr. Mekenija, divnog propovednika, možda ne baš najpopularnije vrste, ali dopadljivog, poetičkog i rečitog. Skoro da mogu da tvrdim su njegove propovedi bile previše kitnjaste ali je bilo i jake evanđeoske poruke usred sve te lepote.

Jedno veče smo imali neobično i mučno iskustvo. Propoved je bila snažna sve do kraja ali kada su pokajnici pozvani da dođu napred do ograde za večeru Gospodnju, niko se nije pokrenuo. Ovo mi se desilo nekoliko puta u toku moje službe. Mislim da to znači da Bog želi prvenstveno iznad svega da testira našu veru a kao drugo da nas načini poniznima da bi jasno shvatili da je snaga u Njegovim rukama. Kako bilo, čak i nakon blagosiljanja, ljudi su još uvek sedeli na njihovim stolicama. Nisu hteli da odu ali ni da izađu napred. Zaključio sam da je Bog još uvek radio na njihovim srcima i da se Njegov Sveti Duh borio protiv njihove tvrdosti i nepopustljivosti. Počeo sam da pevam himnu, "Spasitelj te zove ti grešniče," sa refrenom, "Isus će pomoći ako pokušaš". Mislim da ni prvi stih nisam završio kada je jedan mladić koji je sedeo u zadnjem redu ustao i krenuo kroz crkveni prolaz prema ogradi za večeru Gospodnju. Dok sam još pevao, pratilo ga je još tridesetoro ili četrdesetoro. Činjenica je da su mnogi goreli od želje da izađu ali da su svi čekali na drugoga da im napravi put. Ljudi su u svojim srcima tražili, kao što je to uvek slučaj, vođu. Pitam se često, usred takvih iskustava, koliko daleko možemo otići u primoravanju ljudi. Došao sam do zaključka da možemo sa pravom da idemo čak i mnogo dalje nego što je to bilo ko od nas učinio. Naša je dužnost da dovedemo ljude do Isusa i da bi to učinili moramo da koristimo sve moguće metode rada.

Teritaun misija je duboko uskomešala mali grad. Jedne večeri su svi dućani pa čak i saloni bili zatvoreni, da bi bilo omogućeno ljudima koji rade u njima da posete sastanke. Ovo sada pišem u oktobru 1901. i baš sam pre nekoliko nedjelja sreo gospođu u Trurou, koja se obratila na toj misiji u Taritaunu.

Moja poseta Denveru, u Koloradu, će živeti u mom sećanju zauvek. Morao sam da proputujem dvehiljade milja popreko po kontinentu, što je trajalo tri noći i dva dana. Putovanje po Americi je luksuzno, ali moraš da platiš za to. Putovanje železnicom preko ove prostrane teritorije me je impresioniralo isto tako kao i moje putovanje preko Atlantika, i u kojem sam mnogo više uživao jer sam loš mornar. Nemoguće je putovati zemljom a da neko ne bude impresioniran sa ogromnim i neiscrpljivim mogućnostima zemlje. Lako je koristiti izraz "neiscrpljive mogućnosti", ali da bi to neko zaista shvatio, i razumeo u potpunosti, treba da krene na dugo putovanje po Državama. Jedan deo zemlje je ravan i jednoličan a neki drugi delovi su pokriveni sa gustim šumama. Prolazili smo miljama i miljama kroz veličanstvene šume. Kolorado je viši deo i često je bez kiše i po četiri meseca, ali je navodnjavan sa planina, i prirodna rodnost zemlje je toliko dobra da kako ljudi kažu, "Malo zagolicaš zemlju i ona se nasmeši i da žetvu".

Četrdeset godina ranije je Denver bio nastanjen "Crvenim indijancima" i preko nje su jurili bizoni i druge divlje životinje. Sada ima populaciju od otprilike dvestahiljada ljudi, sa veličanstvenim kućama, radnjama i crkvama i nazvali su je "Kraljicom Juga". Grad leži na visoravni, pethiljada stopa iznad morske površine. Vazduh je suv, svež i blagotvoran. Gospođa Smit koja je donekle patila od bronhitisa, je odmah ozdravila čim smo stigli u Denver. Sa druge strane, vazduh je imao tako jako dejstvo na moj glas da sam mogao da govorim ali nisam mogao da pevam. Štaviše, ljudi su mi rekli da nisu mogli da pridobiju dobre pevače da dođu u Denver zbog ovog svojstvenog vazduha. Laslako mi je to je što su mi rekli da i ja patim od iste boljke kao i dotični eminentni soprani i baritoni, itd.

Moj poziv Denveru sam dugovao gosp. i gospođi Tomas, englezima iz Torkvaja, koji su se naselili na dalekom zapadu. Tokom moje posete njihovom gradu, oni su bili oličenje same ljubaznosti prema meni. Misija se održavala u crkvi čija izgradnja je koštala 50.000 funti i koja je imala orgulje koja je vredela 6.000 funti. Pastor je bio vel. dr. Mekintajer i on je običavao da govori pred kongregacijom od dvehiljade ljudi. Svako veče sam propovedao tokom jednog meseca i gomila se svakodnevno povećavala. Petstotina ljudi je klečalo dole kod ograde za pokajnike, jedan od njih je bio kinez. Baš mi je neki dan poslao fotografiju i novčanicu od pet dolara u znak

zahvalnosti za blagoslov koji je primio od propovednika, roma. Crkva u Denveru je bila veoma darežljiva prema meni, više nego bilo koja druga crkva u Americi. Bili su nam isplaćeni naši putni troškovi u iznosu od 50 funti i naša služba tokom tog meseca je bila veoma lepo nagrađena. Ako neko dobro služi američku crkvu, oni te dobro tretiraju. U Ameriku sam išao pet puta i nijednom nisam imao fiksni ugovor što se tiče finansijskog aspekta moje misije. Imao sam potpuno poverenje u velikodušnost onih, za koje sam radio i samo se jedanput desilo da sam bio razočaran.

Šerif iz Denvera je seo pored bine na jednoj od službi. Pokazao mi je mladića koji je ustao i tražio molitvu, a koga ja nisam primetio."Izvuci ga dok je još raspoložen za to!" rekao je. Naravno ja sam ovo razumeo kao ponašanje hrišćana. Sledećeg jutra sam pozvao šerifa i započeo razgovor sa njim u vezi tog mladića. U sobi je bio još jedan čovek koji je bio na tom sastanku i koji je sedeo pored šerifa. U tom času sam primetio da izmenjuju neke značajne poglede i pitao sam šta to znači.

"O," rekao je šerif, "razgovarate sa mnom kao da sam ja hrišćanin a ja to nisam".

"Zapanjen sam," rekao sam, "zar me niste neko veče požurivali da pozovem čoveka koji je čini se bio željan da izađe. Ako niste hrišćanin, zašto ste to učinili?"

Ovako je odgovorio: “Kada sam bio mali dečak ja sam posećivao neke sastanke u mom gradu gde je bilo preporoda. Moj otac je bio lokalni metodistički propovednik trideset godina. Tokom službe, moje dečačko srce je bilo ganuto i ja sam toliko hteo da postanem hrišćanin. Napustio sam očev red i krenuo prema ogradi za pokajnike. Zapazio me je i krenuo da me sretne.

“Šta hoćeš, sine moj?”

“Idem do ograde za večeru Gospodnju da potražim veru”.

“Čekaj da stignemo kući pa ćemo popričati o tome”.

“Moja tek rođena želja je bila uništena. Poslušao sam oca i vratio sam se na svoje mesto. Kada smo stigli kući on je pričao sa mnom i molio se sa mnom, ali ja više nisam dobio tu veru, do dana današnjeg. Čvrsto verujem da mi je tada bilo dozvoljeno da odem do oltara te noći, ne samo da bi pronašao Isusa kao mog Spasitelja nego bih bio i u službi. I od tada kada god vidim muškarca ili ženu, dečaka ili devojčicu, koji željno tragaju za Bogom, ja im dam svo ohrabrenje koje mogu”.

Gosp. Endrju S. Filds je bio moj domaćin u Dobs Feriju gde sam vodio kratku misiju. Na jednoj od službi, dok sam pričao priču o Zakeju i stigao do rečenice,

"Zakeje, siđi dole" gosp. Filds koji je sedeo na stolici na rasklapanje u zadnjem delu crkve, se stropoštao sa stolice na pod. Ostao je u tom položaju sve do kraja propovedi.

U Dobs Feriju sam imao čudno iskustvo kada sam čuo svoj sopstveni glas kroz fonograf. Ne želim ponovo da ga čujem. To stvara kod mene nelagodno osećanje... da mnogo godina kasnije, nakon što se moje telo pretvori u prah u grobu, moj glas još bude živ i govori kroz taj jezivi instrument. Gosp. Filds me je odveo u Albani, glavni grad države Njujork, gde sam bio primljen od strane guvernera. Bio sam predstavljen državnom skupu zakonodavaca i bio sam zamoljen od strane predsednika da otvorim sednicu sa molitvom. Mislim da ću se načekati na to da mi se uruči poziv takve vrste iz Vestminstera.

23. Poglavlje

Glasgov

VODIO SAM izvanrednu misijsku kampanju u Glasgovu, od septembra 1893. do kraja januara 1894. Misija je bila organizovana od strane komisije koja se sastojala od dvanaest pastora slobodnih crkava i rad se obavljao u skoro isto toliko crkava. Kampanja je bila na kratko prekinuta zbog božićnih praznika i zbog kratkog odmora koji sam uzeo. Tokom te posete sam sreo, budućeg profesora Henri Dramonda koji je bio veoma ljubazan prema meni. Kada smo on i ja po prvi put razgovarali ja sam radio tokom sedam nedelja u sedam crkava, i rekao sam mu, odgovarajući na njegovo pitanje da li sam držao isti govor dvaput, da nisam. Ova izjava je izgleda ostavila duboki utisak na njega. Pitao me je nekoliko pitanja o mom životu i o tome kako se ja pripremam za moje propovedi. Odmah me je osvojio sa milošću svoga duha i sa svojim velikodušnim ponašanjem i karakterom. Henri Dramond je odmah podsticao ono najbolje u tebi. Sreo sam mnogo dobrih pastora i

propovednika u mom životu, ali ni u čijem društvu se ne bih osećao tako lagodno kao u društvu Henrija Dramonda. Nije bilo potčinilačkog strahopoštovanja u vezi njega. Bio bi smešan sam sebi onaj koji bi se plašio od njega, pa ipak on bi za druge odavao nepogrešivi utisak dostojanstvenosti.

Budući doktor, gosp. Brus je posetio moje misijske službe i sudelovao u jednom. Rečeno mi je da on još nikada pre nije učinio tako što. Dr. Brus je bio poznat po svom otvorenom govoru, i obraćajući se svojim studentima, on je opisao rad koji se odvija u prostoru za ispitanike, kao budalaštinu. "Ali" rekao je" morate da odete svi da čujete Džipsija. Taj čovek propoveda Evanđelje.

"Mislim da je najnezaboravniji deo tog putovanja bio u "Fri Koledž" crkvi gde je pastor bio dr. Džordž Rejt. Dr. Rejt je napisao jedan isveštaj o toj misiji, za njegove crkvene novine. Rekao je: "Ovako nešto nismo videli sve od dolaska Mesra, Mudija i Šenkija 1874. Govor je bio izvanredan. Retko smo čuli, ako ikada jesmo, ovakve dugačke serije predavanja, koja su zadivljujuća sa svakog aspekta, uverljiva, oštra, i bez senzacionalističkog priziva. Naš prijatelj Džipsi Smit nam ostavlja jedinstvene i prijatne uspomene i što je još važnije, njegova prezentacija Evanđelja našeg Gospoda neće biti brzo zaboravljena od onih koji su je čuli". Svakojaki

ljudi su posećivali službe...stari, mladi i sredovečni, pomodni stanovnici Vestenda, građani srednje klase, zanatlije, kućna posluga, školarci i vojnici. Član kongregacije dr. Rejta je napisao u novinama da su "ilustracije" roma obično dobro odabrane i prikladne. Jedno veče smo posmatrali jednu gospođicu doteranu po poslednjoj modi, kako sedi sasvim nezainteresovana tokom službe, sve dok jedna dirljiva mala priča na kraju nije učinila svoje...otvorila put bujici osećanja... razborito vođenje sobe za ispitanike je moramo priznati jedno od najtežijh i najdelikatnijih oblasti evangelističkog rada, ali mi smo sigurni da niko ko je ostao da razgovara sa Džipsi Smitom neće nikada zažaliti zbog toga.

Bilo je potrebno dosta vremena da bi se slomila opreznost i uzdržljivost škotskog karaktera, ali kada se to jednom slomilo, bilo je slomljeno zauvek. Tri hiljade ljudi je prošlo kroz prostorije za ispitanike. Većina njih su bili muškarci. Neki od njih su bili zaista poseban trijumf Božije milosti. Način obraćenja nekih od tih ljudi je bio neobičan. Na početku su bili jedva zainteresovani za službe. Nakon toga bi bili oduševljeni i možda ubeđeni u svoj greh, tako da su me neki od njih pratili od crkve do crkve, u nekim slučajevima su me slušali dobrih sedam nedelja pre nego što bi se odlučili da potuno predaju svoje živote Bogu. Na jednoj službi, ta je bila najplodnija, nije ni bilo propovedi jer su ljudi počeli smesta da idu u sobu za saslušanje od-

mah nakon himni. Ne sumnjam da su mnogi od njih već doneli odluke u svojim glavama i zapravo došli na sastanak sa namerom da zauzmu stav pred javnošću. To veče smo proveli tako što smo jednostavno govorili ljudima, "Dođite, dođite!" Mislim da nas je Bog naučio velikoj lekciji te večeri. Mi smo skloni tome da mislimo da treba da učinimo prvo jedno pa onda nešto drugo .... i da mora biti praćen jedan izvestan utvrđeni pravac procedure, jer smatramo da drugačije neće biti rezultata. Plašim se da se prečesto, naša pravila i odredbe službe, jednostavno ispreče između čovečije duše i njihovog Boga. Svi mi moramo naučiti kada treba da se držimo sa strane. Malopre spomenuti broj spašenih nije bio konačan. Kada su sveštenici iz grada otišli da posete saslušane individualno, saznali su često, da u istoj kući ima još tri ili četiri osobe koje su se obratile tokom misije. Kada se škotlanđanin jednom zagreje za nešto on ne odustaje. Tako se desilo da je među najboljim radnicima u završnoj nedelji misije bilo onih koji su se obratili na početku misije. Nisam nikada ranije u životu sreo ljude koji su bolje pevali Šenkijeve himne od ljudi iz Edinburga i Glasgova.

Oproštajni sastanak misije je bio održan u gradskoj kući, jednoj od najvećih zgrada u Glasgovu. Bio je pun do guše. "Nort Britiš Dejli Mejl" je objavio jedan dobar izveštaj o službama, dajući članku naslov "Pentekost u Glasgovu". "Bina je bila prepuna sa pastorima iz

Glasgova, mnogi od njih su održali srdačne govore zahvalnosti i čestitanja. Vel. Dejvid Lou je rekao da od 1873. nije video ništa ni približno slično misiji, kada je gosp. Mudi po prvi put došao u ovu zemlju". Veoma me je uveselila izjava mog prijatelja, vel. J.J. Mekeja, koji je sada u Hulu da nikada pre nije imao tako divnog saradnika kao što je Džipsi Smit. On je bio jednostavan i prirodan kao što to romsko dete ume da bude. Moje srce je bilo prepuno zahvalnosti prema Bogu, zbog izvanrednih stvari koje je učinio za nas u Glasgovu i zbog mojih srdačnih škotskih prijatelja i zbog njihove prekomerne ljubaznosti. "Mislim da sam te noći uživao u tome da ih malo zavitlavam zbog njihovog komičnog i apsurdnog stava ...bar se meni činio takav... prema instrumentalnoj muzici. Nisu mi dozvolili da koristim instrument na jutarnjoj službi niti na popodnevnoj, ali sam mogao da koristim jedan na večernjoj službi. Ideja iza toga je bila, verujem, da su jutarnje i popodnevne službe bile posećivane od strane ozbiljnih, trezvenih, pristojnih presbiterijanaca, koji su gledali na instrumentalnu muziku kao na skrnavljenje redovnih službi u svetom mestu. Večernji sastanci u Škotskoj su uvek mnogo više Evanđeoskog karaktera i namenjeni su prvenstveno za ljude izvana i one koji ne idu u crkvu. Pretpostavljam da su bili mišljenja, da će se instumentalna muzika dopadati tim ljudima i da neće uvrediti njihovu manje osetljivu i pristojnu savest. Kako god, od 1894. stvari su se mnogo prominule, pa

čak i u Škotskoj i mnoge presbiterijanske crkve, kao što mi je rečeno, sada imaju orgulje ili harmonijum. Ne mislim uopšte, da bi ovo naškodilo postojanosti i ozbiljnosti škotskog ugleda.

24. Poglavlje

Australija

Tokom mojih zadnjih nedelja boravka u Glasgovu, moj prijatelj gosp. J.L. Bajrom brat od B.F. Bajroma, je predložio da treba da krenem na turneju po svetu, provodeći veći deo vremena u Australiji i da na povratku svratim u Ameriku. On je velikodušno kupio moju kartu za celo putovanje, što je bio skup poklon. U skladu sa tim ja sam isplovio iz pristaništa u Tilburiju, ukrcavši se na P.I.O. Liniju, Rim, april 1894. Plovili smo Sueskim kanalom i pristali u Adelaidu 22. maja. Pet nedelja smo proveli na vodi i mislim da u životu nisam proveo dosadnijih i beskorisnijih pet nedelja. Bilo mi je jako drago kada smo stigli na kopno. Loš sam mornar i neprestano sam bio umoran na vodi. Pored toga ljudi koju su bili ukrcani su bili najbezbožnija bića sa kojima sam ikada bio pomešan. Većinu svog vremena su provodili u pijančenju i kockanju i svim vrstama svetoljublja koji god su mogli da izmisle.Viđao sam ih kako nedeljom

ujutro povraćaju na stepeništu broda, a zatim idu na molitve.

Dva događaja sa ovog putovanja su mi posebno ostala u sećanju. Neki od nas smo se iskrcali na Port Sajdu. Ovaj grad je po meni najnemoralniji na kugli zemaljskoj i kapetan nas je upozorio da se ne razdvajamo nego da ostanemo u grupama. Nije bilo bezbedno ni za koga od nas da ide sam. Mestom su harali dosadni prodavci raznih bagatela. Oni su znali za imena nekoliko istaknutih engleza i mi smo bili oslovljavani kao gosp. Gledstoun ili Lord Salisburi ili Lord Rozberi ili po imenima nekih drugih poznatih osoba. Prodavac koji me je pratio me je nazvao gosp. Gladstoun. Njegova pažnja je bila neiscrpna. Pratio me je gore i dole ni sam ne znam koliko ulica, nagovarajući me da kupim nekoliko muštikli za cigarete. Rekao sam mu da ja ne pušim, ali to nije imalo nikakvog uticaja na njega, jer me izgleda nije ni razumeo. Zatim sam odglumio moje gađenje prema pušenju. Pretvarao sam se da stavljam cigaretu u usta i vadim je i bacam je sa izrazom gađenja na licu. Na kraju je arapin skontao šta sam hteo da mu kažem, "Ajoj, ti biti varalica, ja potroši govor na tebe za ništa". Otišao je sa izrazom bezgraničnog nipodaštavanja, ali meni je laknulo.

U Adenu su nas razonodili neki dečaci sa svojom ronilačkom veštinom. Putnici su se zabavljali tako što su

bacali novčiće u vodu i gledali kako dečaci rone da bi ih izvadili. Novčić ne uzima pravi pravac do dna. Njegova putanja je dosta krivudava i veština ovih dečaka je bila u tome da su oni hvatali ove novčiće dok su još tonuli dole prema dnu okeana. Ovi mališani su neizmerno pametni. Jedan od njih se popeo brzinom majmunčeta na bok broda i vadeći deset novčića od tri penija iz desne strane usta, držao ih je visoko i rekao,

"Molim puno para, za to!" Ono što je mislio time je bilo: "Daj mi pola krune za to". Kada je dobio svojih pola kruna, izvadio je deset novčića po tri penija iz leve strane usta i tražio je još pola krune. Osoba koja mu je ranije učinila uslugu nije mogla to ponoviti, i pošto sam ja stajao pored njega, od mene je traženo da ga uslužim. Izvadio sam šest novčića od pola krune iz mog desnog džepa i pre nego što sam prineo levu ruku do desne ruke on je već ćapio četiri komada iz moje šake i ponovo zaronio u vodu. Svi su se divili njegovoj lukavosti a meni su se podsmevali jer sam tako lako bio prevaren. "E, i ti si nam neki fini rom, e vala jesi!" rekli su ljudi.

U nedelju pre nego što smo se iskrcali, dok sam se oblačio u svojoj sobi, neko je kucao na mojim vratima. Došla je kod mene jedna delegacija, sastavljena od gospođa i tražile su da priredim jedno malo predavanje za putnike, te večeri. Znao sam da ne žele da čuju Evanđelje. Znao sam da su bile jako grube prema dobrom starom biskupu na brodu koji ih je sa ljubavlju i nežno prekore-

vao zbog njihovog kockanja. "Rastužuje me," rekao je, "videti ovako nežne devojke kako se kockaju kao starci". To jutro su zapravo izvlačile tombolu blizu starog biskupa gde je sedeo. Činjenica je, da su bile malo zaintrigirane sa tim da je jedan rom putovao sa njima, prvom klasom. Bile su znatiželjne da saznaju sve o meni a ja sam se pobrinuo za to da ne zadovoljim njihovu radoznalost. Pitanja su često postavljana sa namerom da me isprovociraju. Ali rom je uglavnom prepreden čova i nisam se dao prevesti žedan preko vode. To im nije dalo mira i došle su na ideju da će me ubediti da im održim predavanje. Iz tog razloga, ja sam odbio njihov poziv i dodao:

"Većina vas ide u Adelaide, Sidnej, Melburn ili druge velike gradove u Australiji. Ja ću propovedati u tim gradovima, i moji sastanci će biti oglašavani. Biće mi veoma drago ako dođete da me saslušate". Otišle su, ozlojeđene i obeshrabrene. Ali događaj je u velikoj meri povećao moju reputaciju čak i među onima koji su pakosno čekali da ja nasednem.

Ljudi sa kojima sam putovao su uglavnom bili bogati ljudi, ali nisu svi bili učtivi niti ljubazni. Razonodila me je jednog dana primedba jednog gordog mladića.

"Pretpostavljam, gosp. Smit" rekao je "da se ovo društvo na brodu veoma razlikuje od onog na koje ste vi navikli?" "Ako mislite da je lošije, nije tako". Nadmeni momak više ništa nije rekao. Drugom prilikom,

kada smo na palubi organizovali neke male bezazlene sportske igre, jedan general i ja smo izabrani za sudije. Dvojica mladića, koji su se takmičili u trci sa preprekama, bili su diskvalifikovani pre nego što su počeli ...što je značilo da trku treba ponoviti. Rekao sam im da su diskvalifikovani ali oni su nastavili sa trkom. Kada se takmičenje završilo ja sam rekao da je poništavam. General armije, koji je bio dugajlija i imao noge do vrata i koji je bio prijatelj jednog od takmičara je rekao, "A ko si ti...ti mali kepeče?" "Generale," rekao sam, "moj mozak se ne nalazi u mojim nogama". Od tog trenutka me je "hrabar" general tretirao sa najvišim poštovanjem.

Moj dolazak u Adelaide je bio sasvim nenajavljen. Nije bio "rastrubljen" i moje jedino pomagalo su bila pisma preporuke od dr. Meklarena, iz Mančestera i ostalih slobodnih crkava. Dr. Meklaren je bio posebno ljubazan prema meni tokom ove posete. Pozvao me je svojoj kući pre nego što sam otišao i pričao sa mnom o raznim mestima koja bih trebao posetiti. Kada sam stigao u Adelaid već je trajala metodistička generalna sednica i ja sam odmah spustio moja pisma preporuke pred sekretara. On me je primio dosta hladno, uistinu moj doček od strane skupa je bio sve osim srdačnog i ohrabrujućeg. Tomas Kuk poznati veslijski evangelizator, nakon što je vodio misiju u trajanju od mesc dana u Pajn Strit Crkvi, u Adelaidu, je napustio koloniju. Ja

sam odlučio da propovedam u Adelaidu u prvom gradu u Australiji u koji sam stigao i prirodno je bilo to što sam hteo misiju u metodističkoj crkvi. Metodistički pastori nisu bili nimalo oduševljeni sa mnom. "Zašto nam nisi rekao da dolaziš?" "Zašto nam tvoj pastor nije pisao da nas obavesti o tvom dolasku u koloniju?" Rekao sam im da ja lično ne volim kada se unapred diže buka oko nečega i da želim da počnem lagano, da steknem sopstvene zasluge i da je pored toga moje putovanje u koloniju isto tako i za odmor i za edukaciju koliko i za rad. Prvo sam prišao nadzorniku i pastoru "Pajn Strit" crkve i predložio da tamo održim misiju. Moja ideja je bila da bi to bilo od pomoći za one koji su tokom misije prihvatili Hrista, koju je gosp. Kuk upravo vodio. Ne, to im uopšte nije potrebno, tvrdili su. Bilo je, da je ubrzo za tim gosp. Kuk planirao da održi misiju u "Arčer Strit" crkvi ali nije uspeo da ispuni tu svoju obavezu. Sreo sam se sa gosp. Lojdom, pastorom i gosp. Druaom vodećim crkvenim licem i predložio im da tamo održim misiju. Obojica su rekli da to neće ići. Razočarenje koje su ljudi doživeli kada je gosp. Kuk otkazao će da dovede do toga da će moj pokušaj da preuzmem njegovo mesto, biti uzaludan. Rekao sam, "Ako se ja ne plašim da se suočim sa tim razočarenjem, mislim da treba da mi date šansu". Predložio sam da pošalju telegram gosp. Kuku pa da vidimo šta će on da kaže. "Ne brinite, ja nisam neki prevarant niti pustolov. Čekaću na odgovor gosp. Kuka". Ali nisu

bili voljni da to učine. Bilo mi je predloženo da idem u Melburn do "Forvard" pokreta i da tamo vodim misiju. Moji prijatelji iz Adelaide su bili dovoljno jasni u tome da mi saopšte da će me pozvati u svoj grad tek nakon što ta misija bude uspešna. Rekao sam, "Ne, ja ću da propovedam u Adelaidu pa ako treba i na ulici. Ako me neće moja metodistička crkva ima drugih crkava koje hoće". Kada sam ovo rekao to nije bilo rečeno tek tako u prazno jer sam znao da je "Franklin Strit Bajbl Krišćn" crkva, u kojoj je glavni sudija bio član, bila otvorena za mene. Glavnog sudiju Veja, sam sreo u Americi. On me je poznavao a i moj rad. Kada sam rekao mojim veslijskim metodističkim prijateljima da je ova crkva otvorena za mene oni su rekli, "Pa, pretpostavimo da ćeš otići tamo na misiju, i ako te mi još budemo hteli, hoćeš li doći kod nas?" "Da". Rekao sam, "Hoću". Bio sam pomalo obeshrabren sa ovim ledenim dočekom ali nisam bio ljut. Bio sam uveren da me je Bog poslao u Australiju i da će sve biti u redu.

Potražio sam pastora crkve "Franklin Strit Bajbl Čerč" rekao sam mu da znam da je Džipsi Smit u koloniji i da je spreman da vodi desetodnevnu misiju za "Biblijske Hrišćane" i da može da počne sa radom već u nedelju. Tada je bio četvrtak. Pastor me je pitao sa kojim pravom ja govorim u ime Džipsi Smita, a ja sam odgovorio, "Pogledaj u moje lice i vidi da li ćeš da opaziš bilo koji znak nepoštenja". Verovao mi je na reč

bez ikakvih dokaza. Otišli smo da se nađemo sa dva novinska izdavača u gradu da bi se dogovorili oko objavljivanja vesti o misiji. Dok smo razgovarali o toj temi, ja sam izvukao iz džepa pisma preporuke i predajući ih izdavaču rekao sam, "Možda će neki od ovih biti od koristi za vas". Pastor je pogledao u mene teško dišući i pitao, "Jeste li vi Džipsi Smit?" priznao sam da jesam na šta me je starac nežno zagrlio.

Crkva u ulici Franklin je imala sedamsto ili osamsto sedišta i bila je prepuna svake noći tokom deset dana misije. Šesdeset ili sedamdeset dečaka iz "Vej" koledža koji su posećivali ovu crkvu su prošli kroz sobu za saslušanje. Vesti o velikom događaju iz ulice Franklin su se brzo pročule po gradu i kada je prošlo deset dana, crkva u ulici Arčer, kongregacija koju je gosp. Kuk otkazao je bila spremna za mene. Moje noge su sada stajale čvrsto, kao na steni, u gradu Adelaidu. Propovedao sam u gradu, tokom šest nedelja, pred sve većom skupinom. Da su me moja veslijska braća primila toplo i srdačno možda bih ostao u gradu samo dve nedelje, ali ovako sam ostao šest nedelja jer sam odlučio da budem potpuno prihvaćen pre no što odem.

Tokom mog boravka u Adelaidu, posetio sam zatvor i propovedao osuđenicima, obraćajući im se isto kao što bih se obraćao običnoj kongregaciji. Pevao sam im:

"Postoji ruka, ispružena iz samilosti,
postoji ruka, ispružena iz ljubavi,
vodiće nas do grada,
gore do kuće našega Oca,
Postoji ruka ispružena tebi,
postoji ruka ispružena meni".

Neki od ovih jadnika su lili gorke suze. Ja se uvek raznežim prema osuđenicima. Kada pogledam u jednog, ja kažem sebi, kao stari puritanac, "Eto mene, ali sem Božije milosti".

Pored toga, ja se uvek prisetim da ima mnogo više ljudi izvan zatvora koji su gori od onih koji su unutra.

Gosp. Dru vodeće crkveno lice u Arčer ulici, koga sam već spomenuo, je bio direktor dečje bolnice i tražio je od mene da ispričam svoju životnu priču, na dobrotvornoj večeri u korist institucije. Skup je vodio vrhovni sudija, u dupke punoj gradskoj kući koja je bila najveća zgrada u gradu. Sve karte su bile rasprodate već nekoliko dana pre sastanka. Nakon što smo oduzeli sve troškove, predato je bolnici oko oko 100 funti. Vlasti su odlučile u znak zahvalnosti, da će tokom pet godina dva dečija kreveca nositi naziv "Krevetac Džipsi Smita". Bilo mi je veoma drago što sam mogao da pomognem na neki način tim malim paćenicima isto kao i starim grešnicima.

Vrhovni sudija Vej, je učinio sve, da moja poseta gradu, kojem je on bio istaknuti dika, bude što vedrija i prijatnija. Vrhovni sudija je jedan od najsposobnijih ljudi na australijskom kontinentu i jedan od najcenjenijih. Njegovo mišljenje uvek zahteva veliku pažnju i poštovanje. Pre nego što sam napustio Adelaid, on me je pozvao na oproštajni doručak, ali na žalost nisam mogao da odem. Uzeo sam sebi slobodu da mu pošaljem moju fotografiju, zauzvrat on je poslao sledeće pismo:

"Kancelarija vrhovnog sudije, Adelaide,
29. Juni, 1894.".

"Dragi moj gospodine Džipsi Smit...Zahvaljujem se na vašoj slici. Izvrsna je. Žao mi je što niste mogli doći na doručak, ali znam koliko mora da ste zauzeti sa pripremama za odlazak. Molim vas da prihvatite ovaj prilog...puno vas pozdravljam i želim sve najbolje, puno sreće i da budete korišćeni.
Iskreno vaš,
S.J.Vej"

Kada je vrhovni sudija došao u Englesku u godini "dijamantskog jubileja", imao sam dalju komunikaciju sa njim. Rekao mi je, da moj rad u Australiji nije niti će ikada biti zaboravljen.

Zadnji sastanak koji sam posetio u Adelaidu je bila služba zbog koje se gosp. Kuk vratio da bi je održao kao oproštajnu službu u koloniji. "Piri" crkva je bila prepuna sve do vrata i uzbudljiviju službu od te bi bilo teško čak i zamisliti. Poslata su mnoga pisma i telegrami sa mesta gde je gosp. Kuk držao misije. Sledećeg jutra, gosp. Kuk i ja smo napustili Adelaidu sa istim vozom, on za Melburn a ja za Balarat. Železnička stanica je bila prepuna ljudi koji su došli da se oproste od nas.

Do tada su već stigle vesti iz Engleske da je moja supruga veoma ozbiljno bolesna. Kao posledica toga ja sam morao znatno da skratim moju posetu i svi moji planovi su bili izmenjeni. Nisam mogao da nađem brod još tri nedelje i ja sam proveo ovaj period pun agonije, u radu u Balaratu, Melburnu i Sidneju. Pridružio sam se gosp. Kuku usred njegove izvanredne misije u Melburnu koja je bila povezana sa jednim pokretom koja se zvala "Napred". Pisao sam mu da mi je žena ozbiljno bolesna, da su moji planovi promenjeni, da sam na putu za Sidnej i da bih želeo da nedelju provedem sa njim. Odgovorio je telegramom i pitao je da li bih ja preuzeo njegovu službu i ja sam rado pristao. To je bila završna nedelja njegove misije. Gosp. Kuk u njegovoj interesantnoj knjizi "Dani Božije desne ruke", citira sledeći izveštaj o tome koliko je služba bila izvanredna, iz melburških novina:

"Džipsi Smit je preuzeo jutarnju službu da bi pomogao gosp. Kuku. Zgrada je bila puna, događaj kakav se nije desio već godinama, na jutarnjim službama. Cela propoved je bila puna sa sažetim istinama, izvrsnim zamahom, i iskrenim obraćanjima, mnogostrana na najprirodniji i jednostavan način, sa neodoljivim sjajnim humorom i najnežnijim patosom. Opisivanje, kažnjavanja njegova dva dečaka zbog zaobilaženja škole, neosetljivost starijeg, skrušenost, kajanje i opraštanje mlađem, kako je ponovo i ponovo ubeđivao sebe da mu je oprošteno i nakon toga se prepustio radosti zbog povraćene blagonaklonosti oca, je izazvalo suze kod skoro svakog slušaoca. Nakon propovedi gosp. Smit je pevao "Pozovi život". On poseduje divan glas, koji je bio ublažen i vođen sa osećanjima koja su dolazila iz srca, i koji je izazvao takve reakcije u srcima slušalaca da je to teško rečima opisati. Oko dve stotine ljudi je stajalo i čekalo na posvećenje pri završetku službe.

"Popodnevni sastanak je bio isključivo za muškarce i kako je to bio divan prizor, videti ovu veliku zgradu prepunu muškaraca, u tri sata popodne, mnogi od njih su stajali jer nije bilo šanse da nađu mesto za sedenje. Džipsi Smit je pevao "Moj Spasitelj je za mene Sve" a zatim "Napred hrišćanski vojniče". Auditorij će imati šta da pamti. Vel. Tomas Kuk je propovedao, iskren, otvoren i neposredan od početka do kraja. Na završetku je gosp. Smit pevao "Da li može dečak da zabora-

vi molitve svoje majke?" Osamnaestoro ljudi je tražilo i našlo Spasitelja.

"Na večerašnjoj službi je crkva bila prepuna, svaki ćošak je bio pun još mnogo pre početka službe, tako da je ponovo otvorena sala za konferenciju koja je uskoro, takođe bila prepuna i ni tu nije bilo više mesta. Vel. J.V. Takfild je otvorio sastanak u sali za konferenciju dok je Džipsi Smit pevao u crkvi. Čim se završio ovaj sastanak, on je započeo sastanak u sali i ponovo pevao istu pesmu: "Dođi, zove te dragi Gospodar"

"Bog je dao za svakoga od vas, "rekao je," čestitu šansu za nebesa. On te je pozvao sa ljubavlju i hiljadu preklinjanja, sa odricanjem, upućuje ti mnoge pozive, kao što su i ovi sastanci a i sada te poziva koristeći usta siromašnog romskog dečaka, koji mada nikada nije išao u školu, prešao je Jordan i predao se Hristu."Na završetku te službe, njih šesnaestoro je pronašlo Spasitelja".

Nakon ovih službi, ljudi su bili toliko impresionirani da su tražili od mene da vodim još više službi. Rekao sam im da sam ja u rukama gosp. Kuka. Misija je bila njegova. On je taj koji treba da upravlja. Ja ću da činim samo ono što on želi. Ishod moljakanja mojih prijatelja je rezultirao dogovorom, da bih ja trebao da vodim službe ponedeljkom, utorkom i sredom koje će se održavati tačno u podne. Tokom svih tih dana ja sam imao kongregaciju od preko dve hiljade ljudi, veliki broj njih su

bili advokati, trgovci i zanatlije. Najveće okupljanje je bilo u četvrtak uveče kada sam ispričao svoju životnu priču. Sastanak je trebao da počne u pola osam, ali do četiri sata je već sala bila prepuna a i napolju je bilo još dva ili tri puta toliko ljudi. Koji god prozor da je dohvaćen, on je bio razbijen i gde god su mogli da nađu nešto na čega su mogli da se popnu, to su uradili. Tridesetoro ljudi je palo u nesvest i odneto u kuću pored crkve. Gosp. Edgar, pastor crkve mi je rekao prilikom posete Mančesteru, da je platio preko 7 funti za slomljena stakla! Da sam tada bio prisutan tamo, počeo bi predavanje čim se mesto napunilo, ali ne predviđajući ovo nesvakidašnje interesovanje, ja sam otišao u grad da provedem dan sa nekim prijateljima, i pripremio sam se za povratak u vreme kada treba da počne predavanje. Gomila je "podnosila" dugih tri i po sata sa velikim strpljenjem i dobrim humorom, ali je bilo poželjno da se postavi govornik za govornikom da bi se među slušateljstvom održao mir i zainteresovanost.

Zadnjih nedelju dana u Australiji sam proveo u Sidneju u "Senterari Holu" u glavnom štabu pokreta "Napred". U salu je moglo da stane dvehiljade i petsto ljudi i bila je to najveća zgrada u koloniji, u kojoj sam propovedao, ali je ipak bila mala za toliko ljudi koji su došli na službu. Bio sam pod velikim teretom, ali Bog je bio moja snaga i moj spas i ja sam propovedao Evanđelje toliko dobro i verno koliko god sam umeo. Novi

telegram me je sustigao u Sidneju. "Žena ozbiljno bolesna, dođi kući odmah". Isplovio sam dvadesetog juna. Dve hiljade ljudi je sišlo dole do broda da se pozdravi sa mnom i pevali su, "Bog sa tobom dok se ne sretnemo ponovo". U Australiji sam proveo skoro tri meseca.

Moji utisci o Australiji su bili da u toj zemlji ima neizrecivo puno mogućnosti za hrišćanski rad. Mnogi ljudi su iz Engleske..."od kuće", kao što to oni kažu... i tog trenutka kada počneš da im pričaš o staroj zemlji, njih uhvati tuga za starim zavičajem. Njihova srca se smekšaju i postaju prijemčivija. Nije mali broj onih u Australiji koji su bili poslati brodom od strane svojih prijatelja iz Engleske, da bi mogli da ožive svoje karijere i da stanu ponovo na svoje noge. Ti ljudi dobijaju ne samo šansu za novi život nego i novu otvorenost prema moralnim i religijskim uticajima. Oni su dobar materijal za evangelizaciju. Dolaze na tvoje sastanke i zbog toga što si ti "od kuće" možeš da im se obratiš na poseban način. Za njih si ti veza između njih i ljudi koje su ostavili iza sebe i oni smatraju da im se ti obraćaš u ime prijatelja iz stare domovine. Izgledalo je veoma lako navesti australijance da dođu na evangelizacijske službe. Činilo se da je moja poseta usledila odmah nakon njihovog velikog finansijskog kolapsa i možda su njihova srca postala gladnija za Evanđeljem zbog velike nevolje i teškoće u kojoj su se nalazili.

Saznao sam kasnije da je tri dana nakon što sam napustio Sidnej, bilo javljeno u novinama u Balartu da je moja supruga umrla. Arčer crkva u Adelajdu u kojoj sam vodio misiju je održala komemoraciju u vezi nje. Metodističke novine u Australiji su preuzele članak iz Balaratskih novina i nakon toga, tim redosledom je vest stigla do "Metodističkih Beležaka". Vel. S.F. Kolier je odmah pisao izdavaču i demantovao izjavu. Do tada se moja žena osećala već mnogo bolje, ali kada neistinita vest jednom krene na put, teško ju je zaustaviti. Vesti o smrti moje žene su se širile takvom brzinom i obimnošću da u kući u Mančesteru, imam punu fioku, pisama sa izjavama saučešća. Nikada ih nisam čitao, ali gosp. Smit jeste i čak je i odgovorila na sve. I dan danas postoje ljudi koji misle da sam ja udovac. Nedavno sam vodio misiju u Katamu, gde sam, moji čitaoci će se setiti, radio u ranim danima hriščanske misije. Nazvao sam gospodaricu kuće koja je bila veoma prijateljski raspoložena prema mojoj ženi i meni tih dalekih dana, i rekao joj da upravo idem na stanicu da sačekam moju ženu koja dolazi iz Mančestera i da ću je dovesti na čaj. "U redu," rekla je gospođa hladno, indiferentnim tonom, "Uradi kako ti je volja". Nisam mogao da shvatim šta joj je. Pitao sam se da li se desilo nešto što je izazvalo otuđenje među mojom ženom i njenom prijateljicom iz Katama. Kasnije tokom dana sam ponovo zvao ovu kuću ponovivši izjavu. "Vrlo dobro. Postupi kako ti je volja. Ne marim". Otišao sam do stanice i doveo ženu

kod njih u kuću. Kada su se njih dve srele, gospođa iz Katama je podigla ruke zabezeknuta i uzviknula, "Za ime sveta! Mislila sam da si mrtva".

Naravno, ništa nisam znao o glasinama o smrti moje žene. Putujući kroz ostrva Fidži, stigao sam do Britanske Kolumbije i nastavio put do Montreala i Njujorka. Čekao me je telegram od kuće, sa vestima da se moja žena oseća mnogo bolje i da nema više potrebe za tim da žurim nazad u Englesku, ako moj posao zahteva da ostanem u Americi. Shodno tome, ja sam posetio Oušn Grouv i vodio misiju u Indianapolisu u trajanju od mesec dana. Lokalne novine su izjavile sledeće: "Nemoguće je, pisanim rečimima, adekvatno opisati službe gosp. Smita koje su savršene po snazi, ilustraciji, analogiji, jer on propoveda sa izrazito velikom snagom i njegovu efektivnost povećavaju njegova gestikulacija, stil i intonacija glasa". Tu sam sreo bivšeg predsednika Harisona u njegovoj sopstvenoj kući. Odavao je utisak ljubaznog gospodina, sa izrazitim hrišćanskim stavom, duboko zainteresovanog za sve napore za spašenje ljudi i nacije. Prilikom povratka u parohijsku upravu nakon jedne službe, čekao je na mene jedan stari penzionisani pastor. Imao je, belu talasastu kosu, i dostojanstvenu i ozbiljnu pojavu. Čim sam seo na stolicu, on je stavio svoje ruke na moju glavu. Mislio sam da će mi dati očinski blagoslov. Ali na moje iznenađenje on je počeo

da čeprka po mojoj gustoj kosi sa svojim tankim prstima uporno tražeći ispupčenja.

"Jeste li vi frenolog?" (stručnjak za lobanje) pitao sam.

"Ne, ne baš: ali pokušavam da otkrijem tajnu tvog uspeha".

"Pa, gospodine previše visoko pipate. Morate se spustiti ovamo dole," i stavio sam njegovu ruku na moje srce.

Na službi u nedelju ujutro, neposredno ispred mene je sedeo dr. Klajn, specijalista za grlo, koji je preko ženidbe došao u rodbinsku vezu sa pastorom crkve. Doktor je zapazio da sam imao problem sa grlom i poslao mi je poruku preko pastora i rekao da želi da me vidi sledećeg jutra. Doktor mi je u roku od petnaest minuta dao iznenađujuću količinu informacije o mom grlu. Rekao mi je da imam džepiće na krajnicima koji su bili u stadijumu hronične upale i da ovi džepići moraju da se dreniraju. Odlučio sam da dođem kod njega nakon što se misija završi, da bi se pobrinuo o tome. U međuvremenu on je posetio skoro svaku službu tokom misije. Tog jutra nakon što se misija završila, on je izvršio operaciju na mojim krajnicima, sa spravom koja je radila uz pomoć baterija, a bol je umrtvio sa kokainom. Jedini neprijatan

osećaj je bio miris goretine, koji je nastao zbog struje. Tražio sam od njega račun jer bi rado platio štagod da je tražio, naravno onoliko koliko sam mogao sebi dozvoliti. Bio je izvrstan hirurg i nije bio jeftin. Kao odgovor na moje pitanje, pogledao me je tiho na momenat i rekao sa duboko dirnutim glasom:

"Gospodine, dvojica od mojih dečaka su se obratila tokom vaše misije. Hoćete li mi vi dati račun za to? Mogu li ikada da vam platim za to što su moji dečaci privedeni Hristu? Koliko li će me to koštati? Ne mogu da propovedam, ali ako mogu vama da pomognem da bi vi lakše i komotnije propovedali, ja sam već sudeonik u vašem Radu". Tada su ušli i dečaci. Otac je svakom od njih dao novu Bibliju i momci su me pitali da li bih upisao njihova imena u njih. Stigao sam kući 23. novembra. Moja turneja oko zemljine kugle je trajala osam meseci.

25. Poglavlje

Moj otac i njegova dva brata

Dozvolite da prekinem sa prepričavanjem mog ličnog života na kratko, da bih ispričao mojim čitaocima neke stvari o mom ocu i njegova dva izuzetna brata, što će ih verujem zanimati.

Moj otac, Kornelije Smit, mada je u sedamdesetim godinama, još uvek je čio i veseo. Živi u Kembridžu i čak i u poodmaklim godinama, on provodi većinu svog vremena u verskom radu. Od njega ima samo nekoliko poznatijih evangelizatora u istočnim oblastima. Kada ode u mesto koje još nije posetio, on uvek počinje svoj prvi govor tako što kaže: "Ljudi, želim da znate da ja nisam moj sin, ja sam njegov otac".

Ja sam napisao očevo prvo ljubavno pismo. Desilo se to ovako. Moji čitaoci će se setiti da je moja majka umrla još dok sam bio veoma mlad. Moj otac se ponovo oženio nakon što se obratio, ali njegova žena je umrla

u roku od godinu dana. Pre dvadeset, dvadesetdve godine, i poslednja od njegovih kćeri, (sada gosp. Bal) se pripremala za udaju što bi značilo da će on ostati sam u šatoru. Otac je došao kod mene u veoma snuždenom raspoloženju i rekao:

"Šta ću sada?"

"Jel bi živeo sa nama kada bih se ja oženio?" pitao sam.

"Ne, radije ne bih, ja sam uvek imao svoj sopstveni kutak".

"Pa, zašto se i ti ne bi oženio?" Moj otac je tada imao četrdesetsedam godina ali je delovao mlađi.

"O, mani me, s kim bih ja mogao da se oženim?"

"Pa, mislim da znam jednu gospođu koja bi te rado prihvatila".

"Koju?"

"Gosp. Saver".

Moj otac me je pogledao iznenađeno ali ushićeno.

"A, odakle ti to?"

"Pa, kada sam radio u hrišćanskoj misiji, "Vajtčepel" a ti si dolazio da me posetiš, gospođa Saver je takođe često dolazila i dugo bi se vrtela oko mene jer si i ti uvek bio negde u blizini. Jednog dana sam joj rekao, "Gospođo da li želite i danas štapiće za ražanj ili drvene štipaljke?" Ona se zaprepastila ali mi se činilo da je razumela na šta ciljam jer me je lupila po licu.

"Pa", rekao je moj otac, "čudno je, ali i ja razmišljam o gospođi Saver. Prošlo je nekoliko godina od kada sam je sreo po prvi put i od tada sam je viđao samo povremeno, ali mi nikada nije izašla iz glave".

"Da joj pišem u tvoje ime?"

"Da, mislim da bi to bilo najbolje".

Moj otac je opisao šta želi da kaže prilikom prošenja gosp. Saver i nakon što sam završio pismo, pročitao sam mu ga. Prekinuo me je nekoliko puta, uz primedbe , "Pa, to ti nisam rekao da kažeš, jesam li?" a ja sam odgovorio, "Ali to si mislio, zar nisi?" Uskoro su gosp. Saver koja je bila kapetan u Vojsci Spasa i koja je prethodno bila zaposlena kod lorda Šaftesburija kao podučavatelj Biblije u Istendu, i moj otac bili venčani. Bila je to za mene jedna od najvećih radosti u mom

životu, imati udela u organizovanju ovog braka, jer je to bio jedan veoma sretan brak. U toj godini zasnivanja braka je umro brat moga oca, Vudlok a tri godine kasnije i drugi brat Vartolomej. "Gospod je znao" moj otac je govorio, "kada je uzeo moju dragu braću, da će me pogoditi njihov gubitak i da neću biti sposoban da idem sam na sastanke, zato mi je data moja žena. I Bog nas je prekomerno blagoslovio. Naše vreme je u potpunosti provedeno u Njegovom radu i gde god krenemo, duše se spašavaju i Njegovi sveci su blagoslovljeni".

Kada se moj otac obratio on nije znao da razlikuje ni "A" od "B". Ipak, uz mnogo truda i rada, u životnom dobu kada je već teško učiti bilo šta, on je uspeo da pročita Novi Zavet i pitam se, postoji li iko osim njega ko bolje zna od njega taj deo Pisma. Ne znam ni jednog propovednika koji može u tako kratkom govoru da uplete toliko citata iz Novog Zaveta i da ih uplete tako vešto, tako inteligentno i na tako interesantan način. Moj otac ima oštar um i koristi čarobne ilustracije u svojim obraćanjima. Tokom moje misiji u "Metropoliten Tabernaklu" on se na kratko obratio prisutnima. Njegova tema je bila "Hrist u nama i mi u Hristu" i rekao je, "Neki ljudi će možda da pomisle da je to nemoguće, ali nije. Neki dan sam hodao pored obale mora u Kromeru i podigao sam začepljenu flašu. Napunio sam bocu sa slanom vodom i gurnuo čep u nju i bacio flašu nazad u vodu, daleko koliko god je to moje desno

rame dozvoljavalo. Okrenuvši se prema mojoj ženi, rekao sam," Gledaj, more je u flaši i flaša je u moru. Ako mi pripadamo Hristu, mi smo u Njemu i On je u nama".

Pre mog obraćanja, dok sam bio pod dubokom osudom zbog greha, obično sam se molio, "O Bože, načini me dobrim momkom, ja hoću da budem dobar momak, učini da osećam da sam spašen". Moje mlado budalasto srce je duboko patilo. Moj otac je čuo moju molitvu i pokušao je da mi izađe u susret u mojoj patnji ali bez uspeha. Kako bilo, dogodilo se da smo jedno popodne bili pozvani da pijemo čaj u kući prijatelja, u selu gde su tri brata držala misiju. Iza kuće je bila velika prelepa bašta, u kojoj je bilo puno drveća dupke punih trešnjama. Moj otac je bio radostan i veseo kao mali dečak i nije se stideo činjenice da voli trešnje, tako da smo svi izašli da beremo voće. Začuđeno sam posmatrao oca kako netremice, odlučno i uporno merka trešnje i viče sa nestrpljivim glasom, sa širom otvorenim džepovima od svog kaputa, "Trešnje, siđite dole i napunite moje džepove! Dođite dole, kažem vam. Trebate mi". Nekoliko trenutaka sam posmatrao njegovo ludiranje, i nisam znao šta da mislim o njegovom čudnom ponašanju. Na kraju sam rekao:

"Tata, nema nikakvog smisla da kažeš trešnjama da siđu dole i da napune tvoje džepove, moraćeš sam da ih ubereš".

“Sine moj“, rekao je moj otac sa zadovoljnim i ozbiljnim glasom, “To je upravo ono što želim da shvatiš. I ti praviš istu tu grešku koju sam ja baš sada napravio. Bog ti je ponudio veliki dar. Ti znaš šta je to. I znaš da ga želiš. Ali nećeš da ispružiš ruku da ga uzmeš”.

Moj otac je bio često angažovan od strane jednog gospodina iz Norviča, gosp. Džordža Čemberlejna da radi na evangelizaciji na tom području. Za vreme ovog događaja, bile su izložene neke mašine koje su imale veze sa poljoprivrednim sajmom koji se održavao u starom gradu. Gosp. Čemberlejn je dao ulaznicu mom ocu i rekao, “Idi Kornelije, pogledaj šta ima, zanimaće te. I ja ću ubrzo da skoknem dole”. Kada je gospodin Čemberlejn stigao našao je mog oca kako stoji na mašini sa velikom grupom ljudi ispred sebe i propoveda Evanđelje okruženima oko njega. On je sa sa radošću i divljenjem posmatrao prizor. Kada je moj otac sišao sa “govornice”, gosp. Čemberlejn mu je rekao:

“Pa, Kornelije, šta te je navelo da se obratiš ljudima bez ikakvog prethodnog dogovora i bez obaveštavanja zvaničnika? Poslao sam te ovamo da pogledaš ono što je izloženo”.

“U redu je to,” rekao je moj otac, “činjenica je da sam razgledao okolo i video ove najnovije izume, ali nisam video nijedan koji bi tvrdio da može da oslobodi

ljudska srca od krivice i snage greha. Ja znam za nešto što može to učiniti i mislio sam da ljudima treba reći o tome. Toliko ih je mnogo bilo, da sam pomislio da je ovo jedinstvena prilika".

Moj otac je jednom prilikom propovedao na otvorenom prostoru pred velikom masom u Lejtonstonu. Preprodavac koji je prolazio u kolima sa upregnutim magarcem, viknuo je:

"Hej, matori, samo napred, zaradićeš pola krune za taj tvoj pos'o!" Otac je prekinuo svoj govor na trenutak, pogledao u prodavca i tiho rekao: "Ne, mladiću, nisi u pravu. Moj Gospodar nikada ne daje pola krune, on daje celu. Budi veran do smrti, i ja ću ti dati krunu života". Prodavac i njegovo magare su nastavili dalje.

Rekao sam već ranije da su tri romska brata, nakon njihovog obraćenja, uvek zajedno putovali po zemlji. Gde god da su išli, nikada nisu propuštali priliku za propovedanjem i njihovo propovedanje je bilo veoma efikasno jer ljudi koji su ih poznavali, su mogli da uporede njihove pređašnje živote, laži, pijančenja, sitne lopovluke i psovanje sa blagim i čistim životom koji su sada živeli i videli su da su tri krupna bezbožna roma sada zaista sa Isusom. Oni su sada gledali u nova stvorenja. Kada su stigli u selo, tri krupna muškarca, moj otac je bio visok metar i osamdeset, zdepasto građen, i on je bio najniži od njih, praćeni sa njihovom decom, potražili bi

i zauzeli bi položaj na nekom vidnom mestu i započeli bi službu. Seljaci su dolazili na sastanke čak izdaleka, da bi čuli tri obraćena romska brata. Svaki od njih je imao poseban dar i poseban tok razmišljanja. Stric Vudlok koji je uvek prvi govorio, bio je samouk što se tiče čitanja i od njih trojice on je bio najdublji teolog, ako mogu da koristim taj pretenciozan izraz za siromašnog roma. On je bio veoma određen i jasan u vezi potpune pokvarenosti srca zbog pada čoveka, i iskupljenja pomoću Isusove krvi, koji nas je zamenuo. Iznad vrata njegove kolibe u Lejtonstonu on je napisao sledeće reči, "I kad vidim krv, proći ću vas" To je bilo veoma karakteristično za njega.

Nakon što je Vudlok završio sa govorom, tri brata bi otpevala himnu, moj otac ih je pratio na svojoj "Haleluja violini". Stric Vartolomej sve do dana svoje smrti nije naučio da čita, ali je njegova žena umela sricati reči iz Novog Zaveta, i na ovaj način je on napamet naučio tekst za tekstom, za njegove govore tokom evangelizacije. Njegova metoda je bila da ponavlja ove tekstove, kaže nekoliko stvari o svakoj i da završi sa anegdotom. Moj otac je dolazio na kraju. Njegova uloga je bila da sumira sve što je rečeno i kako to primeniti. On je imao izvanrednu snagu uticaja na tu jednostavnu publiku i često bi ih do suza raznežio sa svojim neizveštačenim patosom dok im se obraćao. Ali najmoćnije oružje sa kojim su ovi evangelisti raspolagali u njihovom radu je bila istinska i ogromna promena koja se desila u njiho-

vim sopstvenim životima. Njihova iskrenost i blagost je bila veoma vidljiva. Bilo je jasno kao dan da je Bog spustio ruke na ove ljude i da je obnovio njihova srca.

Pre svog venčanja, o kojem sam pričao u ovom poglavlju, moj otac je živeo u svojim kolima ili u šatoru i još je gore i dole putovao po zemlji, mada ne kao u svojim mlađim danima. Rekao sam mu da ne može da traži od gosp. Saver da dođe i da živi sa njim u njegovim kolima. Ona nije bila naviknuta na to. Treba da živi u kući. Predložio sam mu da kupi parče zemlje i da sagradi na njoj jednu kolibu. "Šta!" rekao je, "da stavim svoje teško zarađene pare u blato!" Kako bilo na kraju me je poslušao. Svaki od trojice brata je kupio parče zemlje kod Lejstona i podigli su tri drvene kućice, mada su kuće postavili na točkove.

Stric Vudlok nije bio toliko sretan sa svojom ženom kao ostala braća. Ona nije bila hrišćanka i nije imala nikakvog poštovanja i simpatije prema verskom radu. Kada bi se Vudlok vratio sa sastanaka, ona se nije ustručavala da izrazi svoje nezadovoljstvo, i to opširno i veoma glasno, i u vezi njega i u vezi njegovog propovedanja. Jadan čovek je slušao u savršenoj tišini, spuštene glave i kada bi ona prestala da galami, on bi rekao,

"Sada ćemo draga moja, čuti jedan stih," i on bi počeo da peva, "Mora li Isus sam da nosi krst?" ili, "Ne stidim se mog Isusa" ili "Isuse moj, ja te volim". Žena

strica Vertija je bila dobra žena, hrišćanka i još uvek je sa ove strane Jordana, rešena da se drži doktrine Evanđelja. Kada sam vodio misijsku kampanju u "Metropolitan Tabernaklu", došla je da me čuje. Zgrada je bila prepuna i policajac je nije pustio unutra. "O, ali ja moram da uđem" rekla je "Moj nećak propoveda ovde. Ja sam ga dojila i idem da ga čujem". I niko je nije mogao zaustaviti.

Braća nisu baš bila na visini što se tiče pravila ponašanja, mada su se u suštini uvek ponašali kao savršeni džentlmeni. Pili su čaj po podne u dobrostojećim kućama. Jedna gospođa je zamolila strica Vudloka da joj doda kolač. "Naravno gospođo," rekao je i podigao kolač sa tanjira sa svojim prstima i dodao joj. Ona ga je prihvatila sa umiljatim osmehom. Kada mu je kasnije ukazano na njegovu grešku i rečeno mu je šta je trebao da uradi, nije se uvredio, mada uopšte nije shvatio situaciju. I dalje je insistirao: "Zašto, pa nije tražila od mene ceo tanjir nego samo jedan!"

Vudlok i Vartolomej su već otišli da bi bili zauvek sa Gospodom koji ih je spasio i koga su voleli iz sveg srca, toplog, jednostavnog i plemenitog srca.

Stric Vudlok se prvi uputio kući. Tri brata su zajedno vodila misiju u Čingfordu u martu 1882. Na kraju je Vudlok bio zadržan nekoliko minuta, u ozbiljnom razgo-

voru sa jednom preplašenom dušom. Moj otac i Vartolomej su krenuli da uhvate voz za Stratford, ostavljajući Vudloka iza sebe misleći da će ih sustići. Vudlok se u mraku sudario svom silinom sa drvenom banderom koja mu se isprečila na putu. Prošlo je izvesno vreme dok nije pronađen dole na zemlji kako stenje u agoniji. Onima koji su došli da mu pomognu rekao je, "Dobio sam svoj smrtni zov, moj rad na zemlji je završen, ali gore je sve sjajno i ja idem kući". Njegove ozlede su bile veoma ozbiljne i mada je puno patio ni za trenutak nije gubio svest. Moj otac je cele noći stajao pokraj njega, dok se stric Varti vratio u Stratford da bi saopštio porodici o nezgodi. Kada je svanula zora, došla je Vudlokova žena da ga vidi, nakon čega je odnet u svoju malu kuću u Lejtonstonu gde je i izdahnuo.

Sat vremena pre svog odlaska okrenuo se svojoj rodbini koja ga je oplakivala i rekao:

"Idem u Nebesa kroz krv Jagnjeta. Da li volite i služite Isusa? Kažite ljudima o Njemu gde god da idete. Imajte vere: govorite im o krvi koja čisti". I zatim, pokušavajući da se ispravi, rekao je: "Šta je to što se prikrada mom telu? Je li to smrt?" i brzo dodao:

"Ako je to smrt, uskoro ću biti,
Od svakog greha i tuge oslobođen,
Videću Kralja Slave,
Sve je dobro!"

Bolovao je dvadeset i osam sati. Sada leži na groblju crkvenog dvorišta u Lejnstonu, čekajući na osvit vaskrsnuća. Otpraćen je na groblje od strane svoje ožalošćene porodice i preko pedeset roma, dok je oko četiri stotine prijatelja zauzelo prolaze do crkve i mesta za sahranu. Parohija crkve je imala toga dana veoma neobičnu kongregaciju jer su se i romi priključili ostalima i bila je velika gužva i dok je kapelan čitao propoved na sahrani, srca su bila duboko dotaknuta a suze slivale u potocima. Na groblju su dva preživela brata govorila o svom voljenom, koga su izgubili i rekli su ljudima o milosti Božijoj koja ih je spasila a i njihovog brata, i načinila pogodnim za nasleđe svetaca, koji su u svetlosti. Vudlok je bio zdrav čovek, imao je samo četrdeset i osam godina.

Dve godine kasnije je i stric Verti otišao za svojim bratom Vudlokom u kraljevstvo Slave. On je umro u svojoj maloj kućici u Lejnstonu, ali veći deo svoje bolesti je proveo u bolnici "Madmej Kotidž". Učinjeno je za njega sve što je bilo u ljudskoj moći, ali je on ipak postao sve slabiji i slabiji i tražio je da ga odnesu kući. Nekoliko sati pre nego što je otišao u Božije prisustvo, on je pozvao svoju ženu i decu oko njega i tražio je od svakog od njih da ih sretne u nebesima. U njegovim poslednjim minutima čuli su ga kako kaže, "Tamo! Skoro da sam otišao, došli su po mene!" kada je upitan ko je došao, odgovorio je, "Moj Spasitelj". Okrenuv-

ši se prema svojoj ženi rekao je, "Držiš se čvrsto za mene, ne daš mi da odem, a siguran sam da nećeš da ja ostanem ovde u ovom bolu. Moram kući, ne mogu da ostanem ovde. Bog će se pobrinuti o tebi. On zna sve tvoje teškoće i On će te preneti preko njih". Jadna žena je očekivala bebu za nekoliko meseci. Moj otac je pokušao da je uteši i da je nauči da se preda Božijoj volji. "Kaži Gospodu" rekao je, "da ti želiš da bude sve po Njegovoj volji".

Ona je odgovorila "Oh, to je jako teško!"

"Jeste," odgovorio je moj otac, "ali Gospod će uzeti Vartolomeja kod sebe. Biće bolje i za tebe ako se povinuješ Njegovoj volji".

Svi su kleknuli koji su sedeli oko kreveta. Umirući svetac se podigao u krevetu sa sklopljenim rukama, gledajući u svoju ženu dok je ona otvorila srce pred Gospodom i ispričala o svojim teškoćama. Bog joj je dao da ih nadvlada. Ustala je sa kolena uzvikujući, "Mogu sada da kažem, neka bude volja Tvoja!" dala je svom mužu oproštajni poljubac. On je istog trenutka zatapšao rukama i rekao radosno: "Sada mogu da idem, zar ne? Spreman sam da budem poslat. Vreme mog odlaska se približio. Gospode, daj da tvoj sluga ode sa mirom. Primi moju dušu, u ime Isusovo". I tako je Vartolomejeva duša skliznula u nebeski mir. Spavaća soba je bila

ispunjena sa slavom. Stric Varti se odmara pored svog brata Vudloka u Lejnstonu u crkvenom dvorištu. Ni u smrti nisu rastavljeni.

Čudno je, donekle da moj otac koji je najstariji od tri brata živi najduže. Prošlo je sedamnaest godina od smrti strica Vartija. Moj otac je kao drvo posađeno pored vodenih reka, još uvek donosi plod. Kada idem kod njega u posetu, ja kleknem pred njegovim nogama, kao što sam to nekada činio kada sam bio dečak i kažem: "Tata, daj mi tvoj blagoslov. Sve što imam dugujem pored Boga, predivnom životu koji si ti živeo u romskim kolima". A on, sa ozarenim nebeskim osmehom na tom plemenitom starom licu odgovara, sa očima punim suza radosnica. "Bog te blagoslovio sine moj! Jedina želja mi je uvek bila samo da budeš dobar". Nedavno, kada sam vodio misiju u Torkvaju toliko sam govorio ljudima o mom ocu da su ga pozvali da i on vodi misiju među njima i posle su mi pisali: "Volimo sina, ali mislimo da oca volimo još više". Otkrili su i oni da je sve što sam rekao o ocu bilo istinito.

26. Poglavlje,

London, Mančester i Edinburg

Pre nego što sam krenuo na moj put oko sveta, dao sam obećanje vel. Endru Mernsu sekretaru Londonske Kongregacijske Unije, da ću da preuzmem vođstvo tromesečnog evangelizacijskog rada u metropoli. Prema tome ja sam 17. decembra, bio otpraćen u društvu gosp. B.F. Bajroma, koji je utvrđivao moje angažmane u to vreme, u London da bi utanačiči konačni dogovor sa gosp. Mernsom. Kada smo ušli u "Memorial Hol" 18. ujutro, gosp. Merns mi je pružio telegram. Otvorio sam ga i pročitao sledeće reči: "Gospođa Smit je ozbiljno bolesna, odmah krenite kući:" Kada sam prethodno veče napustio moju suprugu, činilo se da je dobrog zdravlja, bila je zauzeta sa božićnim pripremama, trudeći se da praznik bude što lepši za sve nas kod kuće. Odmah sam se vratio u Mančester. Imala je jak izliv krvi koji je počeo u deset sati 17. uveče i nastavio se sa nekim kraćim pauzama sve do 18. uveče. Lekari koji su otišli 19. u tri sata ujutro, rekli su da je ona praktično

beživotna, da je naprosto nemoguće to što je još živa. Kada su se vratili sledećeg jutra i videli koliko se oporavila, rekli su: "Ovo je vaskrsnuće". Molitve koje su bile ponuđene za nju i za mene od strane stotina hrišćana iz cele zemlje, su bile odgovorene. Polako ali sigurno, ona je povratila svoje zdravlje, mada je prošlo oko pet ili šest meseci sve dok se nije sasvim oporavila.

Moj rad za gosp. Mernsa u Londonu me je udaljio od moje žene početkom januara. Nisam baš nešto spretan u "diplomatskom okolišanju", i zato moram otvoreno da priznam, kada gledam unazad na ovaj rad u Londonu, ne činim to sa nekim istinskim zadovoljstvom. Bio sam poslat u nekoliko crkava koje su bile praktično napuštene. Odista, moj rad je protekao uglavnom pod lošim uslovima, u nekolicini slučajeva nije bilo ni pastora ili bilo kakve organizovane grupe radnika. Većina misija je trajala nedelju dana. Potrebno je maltene nedelju dana da se neko "oseća kod kuće" u tim mestima i baš upravo kada je neko počeo da uspostavlja dobre odnose sa ljudima, došlo je vreme da se krene negde dalje. Učinjene su i dobre stvari u to sam siguran i svake nedelje pre nego što se misija završila, kongregacija je bila prilično brojna. Ono što je sigurno je, da nije bilo mudro da me šalju u crkve koje nisu imale pastore, jel nije bilo nikoga ko bi vodio računa o obraćenicima koja nam je Bog dao. Tokom tog pohoda ja sam radio u deset ili jedanaest mesta. Odgovarajući plan bi bio

da se izabere šest ili sedam najačih crkava i odredi u svakoj po dvonedeljna misija. U živoj crkvi, sa sposobnim ministrom i kompetentnom grupom radnika, moglo je da se postigne nešto izvanredno. Poslati misionara u neku napuštenu, neorganizovanu crkvu, koja je smeštena možda u bezbožnoj pustinji i onda očekivati vredne rezultate u roku od nedelju dana je isto kao slati čoveka da bere jabuke usred pustinje u Sahari.

Tokom te tronedeljne kampanje, imao sam kratku pauzu u Mančesteru. Dr. Meklaren je pokazao duboko interesovanje prema mom putovanju oko sveta i čim sam se vratio kući, otišao sam da ga posetim. On mi je odmah rekao: "Hoću da imaš misiju u mojoj crkvi. Ne mogu to još potpuno da potvrdim jer treba da razgovaram sa odgovornima, ali neću da se igde angažuješ tokom februara između 10. i 17. 1895., sve dok ne čuješ od mene". Ove reči su me ostavile bez daha. Bio sam veoma uzbuđen. Nisam znao šta da kažem. Čast koju mi je dr. Meklaren iskazao je bila prevelika. Nikada pre još nije bilo nijedne misije u "Junjen Čepelu". Kada sam došao do reči promucao sam: "O, Meklaren, ja neću moći nikada da vodim misiju u vašoj crkvi. Ja neću moći nikada da stojim na vašoj govornici". "Besmislice!" rekao je dr. Meklaren u svom karakteristično snažnom i odlučnom maniru. "Moraš. Neću da čujem takve stvari. Čuvaj te datume dok se ja ne dogovorim sa mojim rukovodiocima". Osećao sam da moram da

popustim. Nije bilo načina da se odupre dr. Meklarenu. Znao sam ga, imao sam poverenja u njega, voleo sam ga. On je osvojio moje srce, još mnogo godina ranije, i dozvolio mi je da ga zovem prijateljem. Znao sam da je poziv ponuđen nakon puno razmišljanja i molitvi. Meklaren nije čovek koji će da odredi nešto brzo i naglo. Imam utisak da ne umem da objasnim mojim čitaocima, a da razumeju, kakvu užasnu odgovornost mi je nametnuo ovaj poziv. Osećaj nedostojnosti mi je duboko uzburkao dušu.

Formalni poziv od dr. Meklarena i đakona "Junjen Čepela" je stigao krajem novembra. Nikada pre još nije nijedna crkva, sa više istrajnosti, ušla u neophodan pripremni rad. Vel. J.E. Roberts, pomoćnik pastora, je veoma spretno nadgledao sve pripreme oko organizacije i dirinčio dan i noć radi uspešnosti misije. Bio je vešto podržavan od gosp. Alistera Meklarena, sina dr. Meklarena i mnogih drugih radnika. Posećeno je nekoliko hiljada ljudi. Rečeno mi je da je u roku od tri dana, stotinu žena načinilo oko šest hiljada poseta. Znam da su čak i nas radnici zvali tri puta u toku te nedelje kada se misija održavala i ohrabrivali su nas da dođemo i da posetimo misiju i ja i moja žena. Mi smo odano obećali da hoćemo. Naručeno je i štampano hiljadu pozivnica i svi su bili potpisani od strane dr. Meklarena i gospodina Robertsa i ta činjenica je pojačala važnost i težinu događaja.

Misija je otvorena u nedelju, desetog februara. Dr. Meklaren je ujutro propovedao iz Dela Apostolska 9:31 i zaključak ovog govora je glasio:

"Veoma je bolno iskušenje za mene i gorka pilula to što mi moje zdravstveno stanje ne dozvoljava sasvim da aktivno učestvujem u ovom radu, koji sam isčekivao sa toliko radosti. Nadam se, da umesto da uplašim bilo koga zbog mog povlačenja, što je većina od vas zna, bezuslovno savetovano od strane lekara, ja ću radije da vas molim da osetite potrebu za tim da se okupite oko mog dragog prijatelja, Džipsija Smita koji će da vodi ove službe. Ja imam potpuno poverenje u njega i njegov rad i najsrdačnija očekivanja da će službe pratiti veliki duhovni blagoslovi. Posebno molim članove moje crkve i kongregaciju, da učine sve što mogu, sa svojom podrškom, prisustvovanjem i iznad svega sa svojim iskrenim molitvama, da nedelja koja dolazi, bude nedelja koja će se pamtiti u istorijatu ove crkve".

To popodne je usledilo vreme kušnje za mene. Imao sam jak konflikt sa đavolom tokom cele prethodne nedelje. Iskušivač je šaputao: "Tvoje metode neće valjati za "Junjen Čepel" Znaš li ti da je to najinteligentnija i najkulturnija kongregacija u Engleskoj? Ovi ljudi su slušali princa svih propovednika tokom mnogih godina. Nikada nisu imali misiju kakvu ti sada nudiš u njihovoj crkvi. Neće je razumeti. Ne isprobavaj te tvoje metode

ovde. Neće ih prihvatiti. Ako budeš instistirao na metodama koje primenjuješ u drugim mestima ljudi neće dolaziti da te slušaju. Imaćeš crkvu samo za sebe". Ova borba sa Sotonom je bila veoma stvarna. Moje srce i um su bili do bola iznureni, ali Bog mi je dao pobedu. Dok sam prolazio putem između parohije i crkve, zastao sam na momenat na prvoj stepenici prema propovedaonici i rekao Bogu: "O, moj Gospodaru, ti si mi dao sve ono što sam i sve što imam. Ti si odobrio moje siromašne i slabe metode. Ja stavljam sebe i svoje metode u tvoje ruke. U ovoj crkvi ja ću biti veran onome što verujem da ti je drago da činim". Tokom ove misije sam koristio moj običan stil govora i način postupanja sa ljudima i nisam nijednom čuo bilo koji glas neodobravanja. Cela crkva je bila uz mene.

Ljudi su navirali iz svih krajeva Lankašira, da bi posetili ove sastanke u Mančesteru. Bili su to ljudi, koji su već duže vreme imali želju da me čuju, i nadali su se nečem interesantnom i smatrali su da je crkva Meklarena bezbedna za njih. Još mnogo njih iz "Čerč of Ingland" su čekali na moju misiju. U prostorijama za ispitanike je bilo predstavnika iz skoro deset ili dvanaest anglikanskih crkava. Sveukupno šest stotina ljudi je izjavilo da se predaje Bogu.

Poslednja nedelja je bila kruna pobede. Mase su bile toliko velike da su putevi bili blokirani i čak su i tram-

vaji bili zaustavljeni. Vođe su uzvikivali: "Ovamo za dr. Meklarena i Džipsi Smita". Gosp. Meklaren je izašao da umiri ljude jer je nastala pometnja. Usput je izgubio svoj šešir a posle toga je i on sam bio sprečen da uđe u crkvu.

Odigrala se jedna značajna scena na završnoj službi u ponedeljak uveče. Rekao sam, okrenuvši se prema gosp. Robertsu, pomoćniku pastora koji je sedeo pored mene: "Idem sada da zaključim službu". "Čekaj trenutak," rekao je, "ima još nekih koji treba da izađu napred". Tražio sam od ljudi da sednu, i tada rekao: "Znam da neki od vas mislite u sebi," Ja, sve što jesam dugujem dr. Meklarenu, svu razboritost uma koju posedujem i duhovnu želju. On je moj pastor. Odrastao sam pod njim. Da li je sasvim fer prema njemu da kada donesem odluku u vezi mog najvažnijeg životnog pitanja, da to učinim na poziv stranca? Da li je to lojalno prema mom pastoru? Ja poštujem taj osećaj. Ja želim da vi budete lojalni dr. Meklarenu. Ali setite se na trenutak na čiji poziv sam ja došao ovde. Dr. Meklaren je bio taj koji me je doveo ovde. On je zabrinut zbog vas. Zato je tražio od mene da dođem i da mu pomognem u preklinjanju da postanete Hristovi i da se pomirite sa Bogom. Ne mislim da išta drugo može više da obraduje srce dr. Meklarena od toga da čuje da je tokom ove misije, koju je on pripremio za vas, ispunjena želja njegovog srca. On je bolestan. Znate to. Mislite li da išta drugo

može da bude veća uteha i radost za njega od telegrama da ste se na kraju pametno i iskreno predali Isusu Hristu". U roku od manje nego pet minuta je pedeset najbistrijih i najboljih mladića iz kongregacije koračalo prema prostoriji za ispitanike.

Tako se završila po mom mišljenju jedna od najizvanrednijih misija mog života. Oduvek sam osećao da me je ova kampanja, u crkvi dr. Meklarena obeležila kao evangelizatora. Nisu mi bile više potrebne nikakve dalje preporuke pastorima, osim te, da sam imao misiju u "Junjon Čepelu". Kao posledica toga, ja sam imao uticaja na stotine ljudi koji zbog svoje neukosti nisu imali simpatije prema evangelizacijskim metodama. Sama činjenica da sam radio sa dr. Meklarenom ih je prvenstveno navela na to, da dođu i da me čuju i nakon toga, u mnogim slučajevima čak i da postanu moji najbolji prijatelji. Velečasni J. E. Roberts mi je sa ljubaznošću poslao sledeći zapis o toj misiji za pamćenje:

"Mislim da sada mogu da priznam da je misija koja je bila održana od strane Džipsi Smita u "Junjon Čepelu" pre šest godina bila očekivana sa nekim određenim gledištima od strane članova crkve, i sa više radoznalosti nekih ljudi sa druge strane. To je bila prva misija od neke važnosti koja je ikada održana a koja je bila u vezi sa crkvom. Izbor koji je pao na Džipsi Smita kao misionara je prouzrokovao mnoge dileme. Džipsi Smit

tih dana nije bio toliko poznat širom sveta kao ovih dana. Ljudi su se pitali da li je zaista mudro tražiti od njega da vodi misiju sa propovedaonice dr. Meklarena".

"Uprkos svemu, radnici su bili odlučni u tome da daju sve najbolje od sebe. Džipsi Smit je zamoljen na savet dr. Meklarena." i oni su radili ozbiljno i uz molitve da bi ova misija bila podesan instrument koji će Božiji Duh koristiti. Nikada pre se nije misija pripremala sa više vernosti i više dobre volje. Službe su se najavljivale veoma detaljno. Sastanci koji su prethodili misiji su posećivani u velikom broju. Došlo je veče otvaranja. Odmah se dalo primetiti da će misija biti veoma uspešna. Mase su se slivale prema crkvi. Džipsi je propovedao i pevao sa uverljivom snagom i strašću. Iz prvoga je priličan broj ljudi ušao u prostor za ispitanike. Tu je bio veliki tim radnika koji su bili posebno birani i obučavani. Svi su bili u potpunosti zauzeti, baveći se sa onima koji su tražili spasenje".

"Nemoguće je utvrditi koliko je od petstotina ljudi koji su prošli kroz sobe za ispitivanje izdržalo probu vremena. Oni su dolazili iz svih okolnih crkava. I u našoj sopstvenoj crkvi, smo požnjeli velike rezultate. Mnogi obraćeni su bili sakupljeni u grupe, gde su im date dalje instrukcije o načelu članstva u crkvi. Niko od njih nije predložen za članstvo u crkvi sve dok nije prošlo tri meseca. Nakon toga je dodat veći broj članova članstvu od

kojih je veći deo nastavio odlučno sa doktrinama crkve i lomljenjem hleba i molitvama. Neki od naših današnjih najboljih radnika su se obratili za vreme Džipsija Smita".

"Naš misionar je ostavio za sobom divne uspomene za nas. On je postao drag prijatelj mnogima. Njegova korisnost kasnije, u širokim sferama nam je pričinila veliko zadovoljstvo ali ne i iznenađenje. On je uvek dobrodošao na naše službe i svaki put kada dolazi na službe, neminovno je da ga mnogi zgrabe za ruke, oni koje je Hrist pronašao tokom misije koju je on vodio. Mi ga volimo i zahvalni smo Bogu za njega i molimo se da ga Bog izobilno blagoslovi".

Neću da zamaram moje čitaoce sa detaljima o raznim, kratkim misijama koje sam vodio u provincijskim gradovima Engleske tokom 1895. ali ću zabeležiti jedan ili dva događaja koji su po meni najinteresantniji.

Te godine, počeo sam da dobijam pozive za misijski rad od sabora slobodnih crkava. U Bostonu sam na poziv lokalnog sabora, vodio desetodnevnu kampanju u Veslijskoj crkvi, u crkvi u kojoj je kasnije umro dr. Beri. Rečeno mi je da doktor čiju sahranu je veliki propovednik posetio, datirao svoju odluku za Hrista iz vremena kada sam vodio misiju u Volverhamptonu. Ali to je samo pretpostavka. Moj domaćin u Bilstonu

gosp. Busi je bio izvanredan čovek. Od njegovo devetoro dece, sedmoro je prošlo kroz sobu za ispitanike. Najstariji sin je sada lokalni propovednik u Bostonu i vodi misije koje su blagoslovljene sa rezultatima. Među drugim obraćenima je bio i orguljaš.

Imao sam jedno zanimljivo iskustvo u Svensiju. Na početku moje evangelizacijske karijere me je jedan mladi velšanin naučio jedan stih iz velške himne. Na jednom od mojih sastanaka u Svansiju, koristeći moje najbolje znanje velškog, otpevao sam ovaj stih. To je bio jedini stih koji sam znao. Ali kada sam pokrenuo ljude u pevanju himne, posle nisam mogao da ih zaustavim. Mora da je moj velški akcenat bio dobar, jer sam bio upitan od nekoliko revnosnih patriota da li bi propovedao na velškom. "Ne" rekao sam, odbijajući, "Mislim da ću radije na engleskom".

Krajem 1895. radio sam šest nedelja u Edinburgu, bio sam povezan sa raznim slobodnim crkvama. Vel. Džon Morganiz Vjufort u čijoj crkvi sam radio, je dao "Britiš Vikliju" interesantan izveštaj o ovoj kampanji, iz kojeg ću citirati:

"Okupila se velika masa ljudi da čuje Džipsijevu propoved i pevanje. Svi koji ga znaju, mogu posvedočiti o njegovom čudesnom uspehu. Njegova izuzetna ličnost uveliko doprinosi tome. Postoje neke romantič-

ne priče povezane sa njegovim imenom i prošlošću. Njegov dar za pevanjem isto tako pridodaje njegovom šarmu i čari".

"U privatnom životu, Džipsi ima držanje i izgled hrišćanskog gospodina, i oni koji su proveli više vremena sa njim, mogu najbolje da posvedoče o njegovoj blagosti i skromnosti i isto tako i o njegovoj dobroćudnosti, iskrenoj i odvažnoj ličnosti. On je tretiran sa najvećim poštovanjem i odanošću od svih onih koji su ga blisko upoznali i u čijim porodičnim krugovima je on postao veoma omiljen. Među nama ima mnogo onih za koje će poseta gosp. Smita ove zime, pamtiti kao novi početak i još mnogih kojima će njegov blještav, srdačan i radostan hrišćanski duh, preneti njegove poruke Evanđelja na upečatljiv način i stvoriće jasnu i nepogrešivu sliku o istinitom evangelizatoru, koji je obdaren sa duhovnom snagom kakva se retko viđa".

"Na novogodišnji dan, gosp. Smit će zaploviti prema Njujorku i mnogi prijatelji će da ga prate, sa iskrenom simpatijom i istinskim molitvama za produžene evangelizacijske turneje po Americi. Može biti siguran u to da će uvek biti najsrdačnije primljen kada god ponovo poseti Edinburg".

Slušao sam vel. Endru Mureja, dobro poznatog južnoafrikanca, u "Sinod Holu" u Edinburgu. Na njegovim

sastancima sam se prvi put upoznao sa himnom čiji naslov je "Trenutak za trenutkom", koju sam od onda mnogo puta koristio i koja je veoma snažna.

Ostao sam tokom jednog dela moje posete sa vel. Tomas Krerarom, čija žena je sestra profesora Henrija Dramonda, i sprijateljio sam se sa njihovom malom kćerkicom. Tek što je progovorila i zvala me je "Džipo". Šećer je zvala "lulu". Lupala bi po vratima kredenca sa njenim malim ručicama i rekla "Lulu,lulu." Ali ni roditelji ni dadilja joj ne bi dali nimalo. Međutim, mene je skroz "smotala oko malog prsta" i kada smo nas dvoje bili sami ja sam davao mojoj maloj mezimici parčence "lulua". Nekoliko nedelja kasnije nakon mog odlaska iz Edinburga, poslao sam svoju fotografiju gosp. Kreraru. Kada je malecka videla, zatapšala je sa svojim bucmastim debeljuškastim dlanovima vrišteći od ushićenja, "Džipo, lulu, lulu!"

"Lupežu jedan!" pisao mi je gosp. Krerar. "Uhvatili smo te".

Kada sam prvi put posetio Edinburg i ostao kod vel. Džordža D. Loua, njegov najmlađi sin koji je nosio kilt je upravo naučio kako da se moli, "Bože blagoslovi Džipsi Smita". Kada sam se kasnije vratio, on je još uvek bio dečak i nosio je istu odeću, i dalje je molio tu istu jednostavnu molitvu. On je postao zanet ambicijom da bude propovednik i imao je običaj da drži

poduže govore u svojoj dečijoj sobi. Moj mali prijatelj je redovno, svakog petka pripremio propoved. Služavke i njegova majka su uglavnom izigravale njegovu "nedeljnu" kongregaciju. Stajao je na stolu, pred njim je bio stalak za sušenje odeće, pokriven belim čaršavom. Samo mu je glavica virila iznad govornice. Prilozi koji su se skupljali pred ulaznim vratima dečije sobe, su bili za moju Džipsi "misiju sa kolima". Prilikom moje druge posete on je baš držao "subotnji večernji sastanak" Posećenost je bila velika. Mali pastor je rekao sa neumoljivim ali dostojanstvenim glasom: "Primetio sam da kada imamo "večernju" priliku tada je puna crkva, ali na "nedeljnu propoved" ne dolazite". Citat koji je odabrao za "subotnju" priliku je bio. "Ja sam, ne bojte se". I dao je jednu malu, prelepu propoved. Rekao je da: "Kada Isus dođe kod nas to nije zato da bi nas uplašio, nego da bi odneo strah, i da bi nam doneo neku vrstu osećanja zbog kojeg ćemo se osećati u sigurnosti, sigurni".

Završni sastanak ove edinburške kampanje je bio za pastore, radnike, đakone i bio je održan u "Fri St. Džordž" crkvi, Dr. Vita. Kongregacija je bila mnogobrojna, bar dve trećine njih su bili mladi obraćenici. Vel. dr. Makpal iz Purega, iz Edinburga, plemeniti predstavnik "hriščanskog gospodina sa visoravni" je predsedavao tom prilikom.

27. Poglavlje

Moja peta poseta Americi

Isplovio sam za Njujork na novogodišnji dan, 1896. Dogovorio sam se da idem direktno u Boston i vodim tamošnju misiju. Ovo je bio jedini dogovoreni deo u mom programu. Osećao sam da ovo može da bude važna misija, i da ne smem da se vezujem sa obećanjima prema drugim radovima sve dok ne vidim šta će Bog da učini kroz nas u tom gradu.

Misija se održavala u "Pipls Templ" u to vreme najvećoj protestantskoj crkvi u gradu, sa dvehiljade i petsto sedišta i koja je posedovala i odvojene školske prostorije koje su se mogle spojiti sa crkvom, i na taj način povećati broj smeštenih na tri hiljade. Pastor je bio gosp. Džejms Bojd Bredi. Dok sam se vozio prema kući mog domaćina prošao sam pored "Pipls Templ" i posmatrao sam veliku plakatu na zgradi koja me najavljuje kao "Džipsi Smita najvećeg evangelizatora u svetu". Moje prve reči sa kojima sam se obratio kon-

gregaciji koja me je pozdravila na toj prvoj službi su bile, da se ja odričem bilo kakve odgovornosti u vezi mog najavljivanja na prednjem delu crkve: "Ne osećam da sam ja najbolji evangelizator na svetu a ni vi ne verujete u to, i zato ćemo da je skinemo". Verujem da je oglašavanje korisno, ali dotična plakata, sa tom izjavom je bila smešna i prešla je svaku meru. Bilo mi je neugodno i osećao sam se povređen čim sam je video. Moja odbojnost prema plakati je doprinela do toga da osvojim poštovanje i naklonost bostonaca. Uskoro se pokazalo da je blagosiljani rad milosti bio na delu. Ceo grad je govorio o misiji. Oni koji su najduže poznavali Boston, rekli su da još nisu videli ništa slično ovome. Bostonske novine su pisale o našem radu u njihovom najboljem stilu. Ja sam bio opisan kao najveći u svojoj vrsti na kugli zemaljskoj, "Duhovni fenomen, intelektualno čudo, i muzički i besednički uzor". Činilo se da sam po pojavi odmah delovao kao neki italijanski posrednik, da bih po odeći mogao da se uporedim sa Žan De Reskom i da moj govor može da posluži kao primer za "duhovnjake".

Neki događaji sa ove misije su po mom mišljenju, vredni toga da budu zapisani. Sledećeg jutra, nakon prvog sastanka koji je bio održan prethodne večeri, bio sam probuđen dosta rano, i rečeno mi je da je na vratima jedan čovek koji je u veoma razdraženom stanju i koji želi da me vidi. Tražio sam da ga dovedu u moju

sobu. Požurio je unutra, divlje mašući sa primerkom "Protestanskog Standarda" koji je posvetio pola stranice našem sastanku. "Zašto si došao u Boston?" vikao je besno. "Zašto me ne ostaviš na miru?" Razumeo sam, da je moj posetilac jedan stariji čovek iz grnčarskog područja, koji me je nekoliko godina ranije čuo kako propovedam i to više puta. On je napustio ženu i decu i sada je živeo veoma grešan život. U međuvremenu je u trenucima silnog osećaja srama i kajanja, pisao ženi nadajući se da će je ponaći, ali njegovi napori su bili bezuspešni. Ili nije primio odgovor ili su mu pisma bila vraćena i nije znao da li je ona živa ili mrtva. Činilo se da mu je njegova savest govorila da sam ja došao u Boston da ga otkrijem i optužim. "Zašto me ne ostaviš na miru?" pitao je. "Zašto ne ostaneš kući?" Ovaj čovek nije bio na sastanku. Dok se vraćao kući iz noćne smene u velikom restoranu, našao je jedan primerak "Protestantskog Standarda" i saznao je da sam ja u gradu. Pažljivo sam popričao sa njim o starim danima, njegovom sadašnjem stanju, grehu i dužnosti i on je obećao da će doći na sledeći sastanak. Na moju radost, posmatrao sam ga kako je među prvima izašao napred da bi se predao Hristu. To je bila iskrena i apsolutna predaja, stvarno obraćenje. Dao mi je imena roditelja njegove žene i adresu kuće u kojoj je po njegovom saznanju ona zadnji put boravila. Pisao sam ženinom bratu, većniku Bala u Henliju dajući mu sve detalje koje sam mogao da sakupim. On je objavio oglas u

lokalnim novinama i naložio je policiji da i oni preduzmu nešto u vezi tog slučaju i posledica toga je bila da su pronađeni i žena i porodica. Nakon mnogo godina odvojenosti, ona i deca su prešli Atlantski okean da bi pronašli supruga i oca. Ona je bila dočekana sa starom ljubavlju i sa novom ljubavlju koja je došla od Gospoda. Sada žive zajedno, sretni, služeći svojim plemenitim radom Hrista koji ih je spasio.

Jedne večeri sam, odlazeći u crkvu skočio u jedan auto. Pored mene je sedela gospođa koje je držala u rukama naočale za operu. Ona nije išla u crkvu. Ljudi ne nose "operske naočale" u crkvu. Pretpostavljam da smatraju da mogu dobro da vide pastora i bez njih. Tada je ušla jedna druga gospođa u kola koja je krenula na naš sastanak, i pitala me je: "O čemu ćete večeras propovedati gospodine Smit ?" "Sačekajte malo, pa ćete videti". Odgovorio sam. Ako kažeš ljudima o čemu ćeš pričati oni mogu da se uzjogune. Potrebna su nam velika iznenađenja u našim propovedima i to sve više i više. Neki ljudi neće nikada biti spašeni osim ako su prepadnuti. Kako bilo, rekao sam osobi koja: me je ispitivala.

"Trebalo bi da imamo oko tri hiljade ljudi večeras, moliti se i propovedati moramo svakako. A breme naše molitve će biti, "O, Gospode pošalji među nas tvog Svetog Duha". "Gospodine, gospodine," rekla je dama

sa operskim naočarima, "Ne bojite li se da će se nešto desiti ako se molite na taj način?" "O, ne nimalo", rekao sam, "nismo uplašeni, mi se nadamo da će se nešto desiti. Mi idemo u crkvu jer očekujemo da će se tamo nešto desiti".

Nakon što je prošlo mesec dana, bilo je očigledno da ne možemo da stanemo sa radom. Bio bi greh to činiti. Na sreću, predosećajući da će ovo biti velika i blagorodna misija, nisam se obavezao sa drugim sastancima. Četiri nedelje su se produžile na sedam. Na petom nedeljnom jutru ja sam propovedao mnoštvu iskupljenih na temu "Budi napunjen sa Duhom" i na završetku propovedi smo bili svedoci jedne zaista neopisive scene za pamćenje. Dr. Bredi je ustao i sa glasom punim emocija rekao, "Ova jutarnja propoved je bila za moju sopstvenu dušu. Osećam potrebu da iskusim ono o čemu je naš brat govorio i ja ću sam da odem dole do te ograde za večeru Gospodnju. Idem tamo da tražim moj Pentakost. Nikada neću biti u stanju da odgajam mlade duše koje su dovedene kod Boga tokom ove misije osim ako i sam ne budem napunjen sa Duhom". Ubrzo je, dvesta do trista ljudi iz svih delova crkve klečalo kod ograde za večeru Gospodnju sa obe strane njihovog pastora. Kada smo se razišli, bili smo svi uvereni u to da smo tog dana, videli neke veoma čudesne stvari.

Tokom te nedelje, obratio sam se studentima teološkog fakulteta Metodističke crkve na temu "Spašavanje duša". Bio sam počastvovan i pozivom da govorim pred studentima harvardskog univerziteta, to je poziv kakav se jako retko upućuje. U toku dana sam tada bio slobodan samo sat vremena, od pola sedam do pola osam, a to je bilo baš vreme večere za studente ali su bili voljni da je odlože da bi me čuli i naš sastanak je protekao u veselom raspoloženju.

Kao rezultat misije, osam stotina ljudi je primljeno u crkvu da bi se dokazali. Tri puta sam bio upitan da im budem pastor kao naslednik dr. Berija nakon što je njegov mandat kao pastora završen. Ljudi su bili spremni da mi daju tri ili četiri meseca svake godine da slobodno radim evangelizacijski rad, da mi daju pomoćnika i lepu platu. Nisam bio toliko ubeđen da je to za mene da bih prihvatio njihovu ponudu.

Moja sledeća misija je bila održana u "Metropolitan Episkopal" crkvi u Vašingtonu, čiji pastor je bio dr. Hju Džonston. Kada je predsednik Sjedinjenih Država metodist, on posećuje ovu crkvu, kao što i većina metodističkih kongresmena. Dr. Milburn, slepi rečiti govornik i kapelan senata je isto član metropolitanske kongregacije. Dr. Milburn i ja smo postali dobri prijatelji. Desilo se jednom da sam spomenuo u jednom delu mog obraća-

nja da nisam rukopoložen. Starac je odjednom skočio i stavljajući svoje ruke na moje rame, rekao: "Ja ću da te rukopoložim, i to bez dvoumljenja".

Dr. Milburn mi je ispričao interesantnu priču kako je on postao kapelan senata. Kao mladić on je propovedao na dalekom zapadu i vraćao se na istok na jednom od rečnih parobroda. Među putnicima je bilo nekoliko senatora i članova kongresa koji su provodili vreme u kockanju i strašnom psovanju. Dr. Milburn, tada gosp. Milburn je bio pozvan da održi versku službu u salonu u nedelju ujutro i kongresmeni su bili među njegovom kongregacijom. On ih je ljutito i nemilosrdno prekorio zbog njihovog kockanja i psovanja i pitao ih je da li misle da njihovo ponašanje priliči muškarcima koji su predstavnici i zakonodavci naroda. Nakon službe, dr. Milburn se povukao u svoju kabinu. Muškarci koje je ukorio su bili neotesani ljudi sa juga i sa zapada. Očekivao je svakoga časa da će ga neki od njih posetiti, bio je spreman na provokaciju. Računao je na ovu verovatnoću još pre nego što je održao propoved. Ubrzo se čulo kucanje na vratima. "No, eto ih" rekao je dr. Milburn sebi "Baš sam to očekivao. Došli su da me provociraju. Sigurno će me žestoko napasti. Nek mi Bog bude na pomoći da budem istrajan". Ušunjalo se nekoliko visokih, nezgrapnih osoba, prgavog izgleda. Međutim, nisu bili svađalački raspoloženi. Poređali su se pred doktorom i krotko priznali da su zaslužili njego-

vu grdnju, zahvalili su se za njegovu propoved i pitali su ga da li mogu da ga imenuju za kapelana senata. Dr. Milburnu je bilo drago toliko koliko je u isto vreme bio i iznenađen i spremno je prihvatio nominaciju. Tako je izabran na dužnost koju je ispunjavao sa izvanrednim umećem i dostojanstvom skoro šesdeset godina.

Dr. Džonston se pridružio radu sa velikim ushićenjem. Potpuno se predao tome da bih ja imao što bolju šansu za uspeh. Crkva u koju može da stane hiljadu i petsto ljudi je bila prepuna već na prvoj službi. Desio se tamo jedan zanimljiv i dosta čudan događa. Ja sam propovedao o "Dizanju hromog čoveka pred kapijom crkve". Crkva nije imala visoku propovedaonicu samo otvorenu govornicu na kojoj nije bilo ni ograde. "Ako" rekao sam, "hoćete da podignete nekoga i vi sami morate da stojite na čvrstom tlu," i na to sam zakoračio sa platforme i pao sa visine od oko tri ili četiri stopala. Laskam sebi da sam uvek bio brz u tome da se ispetljam iz nelagodnih situacija, tako da sam nakon što sam ustao rekao, "To nije bilo toliko čvrsto koliko sam mislio. Svedoci ste tome da i ja padnem ponekad," i krenuo sam nazad prema bini, tiho marširajući, " ali ja ponovo ustanem". Sledećeg dana su vašingtonske novine tvrdile da je Džipsi Smit ilustrovao svoju sopstvenu propoved. Misija je trajala tri nedelje. Oko ograde za večeru gospodnju je bilo uvek puno ljudi. Bilo je srceparajuće gledati eminentne doktore, poslovne ljude i

kongresmene kako kleče pred brižnim ispitivačima koji ih ohrabruju i upućuju.

Dr. Milbum me je predstavio predsedniku Klivlendu iz Bele kuće. Pričao mu je o meni i mom radu i pozvao ga je na predavanje o mojoj životnoj priči. Predsednik je rekao da su on i njegova žena znali za to ranije, došli bi drage volje, i da ih njihove ranije ugovorene obaveze sprečavaju.

Bio sam odveden od strane mojih prijatelja gospodina i gospođe Vašburn do "Mont Vernona" da pogledam sobu u kojoj je umro Vašington i grob u kojem je on ležao. Kod grobnice smo naišli na jednog obojenog starca koji je prethodno bio rob. Gosp.Vašburn ga je pitao da li je čitao o Džipsiju Smitu, envangelizatoru.

"O, da!"

"Pa," rekao je gosp. Vašburn, pokazujući na mene, "to je taj čovek".

"O, to je on?" pitao je stari crnac. Nakon toga mi je prišao i rekao, "E, moj mladi braco i ja volem Gospoda!"

"Tako treba!"

“I ja ti vala pridikuje”.

“Odlično!”

“Ja pridikuje skoro svake nedelje moji ljudi”.

“Nadam se da uživaš u tome?”

“O da, i da ti ja reknem da sledeći put kada ti propoveda ..ti samo daj ljudi šta im treba, a ne šta ljudi ’oće”.

Po drugi put sam proputovao po kontinentu do Denvera i propovedao pred mnoštvom ljudi u koloseumu, zgradi gde može da stane između tri i četiri hiljade ljudi. Svugde sam našao iznenađujuće i trajne rezultate od moje prethodne tamošnje misije. Obraćeni su bili čvrstog držanja, mnogi su bili izvrsni radnici u crkvi. Ja sam bio gost mojih dragih prijatelja gospodina i gospođe Tomas.

Suština misije je bila, vraćanje velikog broja onih koji su se udaljili od Boga. Mnogi su došli u Denver iz istočnih država sa potvrdama u njihovim džepovima o crkvenom članstvu ali to pripadanje zapravo nikada nisu “dokazali” kroz dela i postepeno je popustila njihova veza sa rckvom.

Pre dvanaest godina, Denver je rastao brzinom od oko dve hiljade stanovnika mesečno. Stenovite planine, dvadeset milja udaljene, bogate mineralima, zlatom, srebrom, bakrom i olovom. Klima je veoma prijatna i zdrava. Lekari iz istočnih država šalju svoje pacijente, bolesnike od tuberkuloze u Denver, gde se oni često i izleče. Stvorena su velika bogatstva u Denveru ali i mnogi gubici. Prilikom moje prve posete, jedan bogataš mi je ponudio veliku platu i raskošno železničko vozilo na stalnom raspolaganju, sa kojim bi mogao da putujem preko cele zemlje, praćen sa grupom pevača, i da vodim evangelizacijske sastanke po većim gradovima.

Kada sam se vratio u Denver, njegova sreća se preokrenula i zarađivao je za život tako što je vodio restoran u Njujorku. Pad vrednosti srebra je ozbiljno oslabio blagostanje Denvera ali ja verujem da će u nadolazećim godinama postati jedan od najvećih gradova.

Sa zdravstvene tačke gledišta, svojstvenost ovog mesta je izvanredna a vazduh čist. Sa golim očima možeš da vidiš pred tobom, stenovite planine koje se prostiru u dužini od dvesta metara. Čuli smo jednu interesantnu priču koja može da ilustruje, kako taj čist vazdušni omotač može da te prevari u određivanju udaljenosti. Jedan turista koji je stanovao u hotelu u Den-

veru je rano ustao i rekao poslužitelju da će da prošeta do planina i nazad pre doručka.

“Nećete uspeti nikada,” rekao je poslužitelj, “ima oko dve milje do planina”.

“Gluposti,” rekao je turist, “ne pokušavaj da me prevariš, eno su tamo preko livade”.

“U redu,” rekao je poslužitelj, “vi znate najbolje. Ali kažem vam da su predaleko za vas”.

Turist je krenuo, prešao preko livade, hodao sve dalje i dalje ali još uvek nije stigao do stena. Poslata je jedna grupa da traga za njim. Pronašli su ga kako stoji sa ove strane rečice, skidajući svoju odeću da bi mogao da prepliva.

“Zašto?” rekao je vođa, “šta radite? Možete da prekoračite tu rečicu”.

“O,” rekao je turist, namigujući “nećete me ponovo preći. Znam kako su varljive vaše udaljenosti u ovoj prokletoj državi, znam da ću morati da preplivam”.

Mogu da vam ispričam jednu ili dve pričice o ovoj američkoj turneji. U Bostonu sam živeo sa jednim bračnim parom koji su imali jedinca, dečaka, koji je spavao

u krevecu u spavaćoj sobi roditelja. Tokom noći je ispao iz kreveca i njegovi brižni roditelji su, čuvši plakanje, skočili da bi ga ponovo stavili u krevetac, i kada su se sreli videli su da je on ispužen na podu. Za vreme doručka ga je otac zadirkivao u vezi ove male nezgode. Rekao je,

"Džoni, da li znaš zašto si sinoć ispao iz kreveca?"

"Ne, tata ne znam".

"Pa, razlog je to što si spavao previše blizu ruba kreveta gde silaziš".

Mališan je prihvatio ovo objašnjenje u tišini. Duboko se zamislio na par minuta pa zatim iznenada uzviknuo. "Tata, razlog koji si mi dao za moj pad sa kreveta prošle noći nije pravi razlog. Znam zašto sam pao".

"Pa, sine moj, zašto?"

"Jer sam spavao previše blizu ruba kreveta gde ulazim".

Kada se obraćam mladim obraćenicima ja često crpim pouku iz te priče. Ako žele da ostanu u svom hrišćanskom životu, dopustite im da uđu na ispravan način.

Gđica Margaret Botom osnivač "Kraljevih kćeri" mi je ispričala priču tokom ove posete koja ilustruje istu stvar. Ona je koračala pored morske obale. Mahnuo joj je mladi poznanik, koji se dičio u svom malom čamcu, i pitao da li bi htela da krene na malu plovidbu. Gospođa Botom je rekla, "Da", i čamac joj je prišao.

Gospođa Botom je dok je pokušavala da uđe, stavila levu nogu u čamac i on je odmah skliznuo nazad podalje u vodu. Mladić je doveslao nazad. Ovoga puta gđica Botom je stavila desnu nogu u čamac i on se ponovo otkotrljao malo dalje. Kada je momak dovezao čamac ponovo blizu nje, po treći put, on je uzviknuo gđi. Botom:

"Zašto ne uđete skroz?"

Ako mladi obraćenici žele da nastave svoj hrišćanki život odlučno, sa svežinom i sa rešenošću, moraju da se predaju čitavim bićem i ne smeju da se ograniče.

Sreo sam gđicu Fani Krozbi, poznatu pisateljku himni u Njujorku. Mnoge od njenih himni se nalaze u knjigama himni slobodnih crkava ali je njen identitet "skriven" zbog njenog venčanog prezimena, gosp. F. J. Van Alstin. Gosp. Krozbi ima sedamdeset godina, tanušna žena i sasvim slepa. Na jednom od mojih sastanaka

dok je sedela pored mene na platformi, čula me je kako pevam jednu od njenih himni:

"Kao ptica nad jamom, daleko od gnezda,
odlutao sam moj Spasitelju od Tebe,
Ali Tvoj ljubljeni glas me je pozvao kući na tvoje grudi,
I znao sam da sam dobrodošao".

Kada sam završio gosp. Krozbi je rekla: "Brate Smit, ja nisam ni znala da ima toliko toga u toj pesmi. Potpuno si me oduševio" Govoreći o njenoj slepoći, ona je rekla. "I kada bih mogla, ne bih sve uspela da vidim sa ovim prirodnim očima, jer bih propustila mnogo toga što već vidim i ovako slepa".

28. Poglavlje

Neke nove priče o Piteru Mekenziju

Stigao sam ponovo u Englesku 18. maja 1896. Od tog dana pa sve do septembra 1897. kada sam započeo moj rad kao prvi misionar Nacionalnog sabora slobodnih crkava, bio sam zauzet sa vođenjem kratkih kampanja u raznim delovima Engleske. Dozvolite mi da zabeležim neke interesantne stvari iz tog perioda.

Jedna od najznačajnijih misija moga života je vođena u Volverhamptonu u oktobru 1896. dr. Beri je bio život i duša poduhvata. On se odrekao svih drugih obaveza da bi prisustvovao sastancima. Godišnja večera kod gradonačelnika je bila baš u toku te kampanje i dr. Beri je bio pozvan da prisustvuje. Njegov odgovor je bio da je za njega u tom momentu najvažnija stvar na svetu bila misija. Šta bi ljudi mislili o njemu kada bi se on gostio na gradonačelnikovom banketu dok se grešnici obraćaju? Svi ostali pastori iz Volverhamptona su veoma lojalno podržavali dr. Berija. Misija je bila or-

ganizovana od strane sabora slobodnih crkava i siguran sam da je to puno značilo za dr. Berija i dovela ga do te tačke da podržava angažovanje misionara slobodnih crkava. Nijedan čovek me nije podržavao ranije sa toliko simpatije kao dr. Beri, bilo na sastancima ili van sastanaka u njegovoj kancelariji ili u mojoj kući. Ja sam u toku zadnje četiri godine imao veliku želju za tim da imam vremena, za učenje u miru i tišini, i desilo se, da to spomenem dr. Beriju," Želja mi je da tokom jedne godine sednem i da ne radim ništa osim učenja." On je odvratio: "Da i onda bi postao razmažen. Samo ti nastavi sa radom i usput čitaj koliko god možeš." On je imao osam stotina đakona. Stotinu i četrdeset obraćenika je odabralo da se pridruži crkvi dr. Berija. Dr. Beri je sazvao crkveni sastanak i izabravši stotinu i četrdeset svojih najboljih članova, svakome je dodelio jednog mladog obraćenika. Od članova se očekivalo da posete novoobraćene i daju izveštaj dr. Beriju, svake nedelje ili svake druge, treće ili nakon četitri meseca. Ja od srca preporučujem ovaj plan. Dobar je za mladog obraćenika i za članove crkve.

Na završnoj večeri sam po starom običaju ispričao moju životnu priču. Sve karte su bile prodate još uveliko pre sastanka. Mnoštvo ljudi koji nisu uspeli da dođu do karata se skupilo napolju ispred zgrade, u nadi da će se nekako ugurati u predvorje. Znali su da ima jedne prostorije gde može da se stoji. Policija je bila krajnje

nesposobna da održava red. Hteli su da pritisnu gomilu ali gomila je pritisla njih. Sabili su ih uza zid i ćušnuli kacige sa njih i one su letele na sve strane.

Moja misija u Devsburiju je vođena u senci velikog imena, Pitera Mekenzija. Ja sam lično, uživao njegovo prijateljstvo koje je bilo kao sunčev zrak i u životima još hiljada i hiljada ljudi. Ja sam ga po prvi put sreo šesnaest ili sedamnaest godina ranije na staničnoj platformi u Hulu. Obojica smo propovedali u gradu. Bili smo na istom vozu mada ne u istom vagonu jer smo išli u različitim pravcima. Rekao sam mu kako je u Hulu postignuto veliko dejstvo milosti. "Slava Bogu" uzviknuo je, "Poslaću ti gusku za Božić". Prošla su tri meseca. Ja sam već i zaboravio na gusku i Piterovo obećanje, ali on nije zaboravio. Poslao mi je sledeće pismo:

"Poštovani i dragi gospodine, nisam imao vremena da kupim gusku ali ti šaljem 10 sterlinga i fotografiju, iskreno tvoj, i kada ovo dobiješ imaćeš za dovoljno veliku gusku." Piter Mekenzi.

Sreo sam ga ponovo u Kruvu nakon što sam tamo govorio pred savezom kongregacionalista u Henliju. Rekao mi je, "Koliko bi to uzaludno razbacivanje pare (energije) bilo kada bi svaki put zaustavili parnu lokomotivu čim drekne neki magarac i krenuli da ispitujemo njegove disajne organe". Kupio mi je ružu na

stanici i okačio na moj kaput. Zatim je dozvao prodavca novina vičući, "peni za "Tori", peni za "Liberal", peni za zabavu" i zatim je rekao dodajući mi novine: "Evo tvog voza, čitaj o tome kako moj Nebeski Otac gospodari svetom".

Piter je došao u Henli dok sam ja bio tamo, da propoveda u veslijskoj crkvi i da drži predavanje u cirkusu "Imperial" na temu "Đavo, njegova ličnost, karakter i snaga". Predavanje je oglašavano po gradu sa crnim slovima na velikim zelenim posterima. Dok sam prolazio ulicom jedan polupijan čovek mi se obratio i pokazujući na plakatu rekao:

"Koje gluposti, ne postoji takva osoba kao što je đavo". Upitao sam ga čime se bavi u zadnje vreme. "O," rekao je, "Pijuckam. Već se šest nedelja opijam. Bilo je strašno... užasno tužno". "Stvarno". Rekao sam, "Šta podrazumevaš pod tužnim ?" "Ne znaš? Oni mali... mali plavi".

"Mali?" "Da, mali. Zar ne znaš na šta mislim? Mali đavolčići, puno njih". "Pa," rekao sam, "Ne misliš li sada da ako ima puno "malih plavih" da mora biti i jedan stari?" Kada sam se zahvalio Piteru na njegovom predavanju, ispričao sam ovu priču. Ustavši sa svog sedišta i podigavši svoju stolicu počeo je da maše njome iznad glave, vičući: "Slava nek je, slava. Ispričaću ovo širom zemlje".

Kada je Piter donet kući bolestan u Devsburi, gradski veslijski pastor je tražio da ga poseti. “Jako mi je žao gospodine” rekao je “što vas nalazim u krevetu tako bolesnog”.

“Da, da”. Rekao je Piter, “Ja sam ti sada na popravci u radionici, u pristaništu”. Gosp. Martin je čuo da se Piterovo stanje još više pogoršalo i ponovo ga je nazvao. “Ah,” rekao je Piter, “Otac će uskoro da pošalje dole anđela i da pusti starog Pitera iz tamnice”. Umro je nekoliko dana kasnije.

29. Poglavlje

Kao misionar "Nešenel Kaunsila"

Nakon povratka sa mog poslednjeg američkog putova nja, moj pastor vel. S.F. Kolier mi je saopštio, da treba da zauzmem novu poziciju kao zvanični evangelizator slobodnih crkava. Rekao je da namerava da to predloži nekim vođama Saveta nacionalnih slobodnih crkava Dr. Poup me je sreo jednog dana u Mančesteru i dao je istu izjavu. Nedugo nakon ovog razgovora, primio sam pismo od vel. Tomasa Loua, generalnog sekretara Nacionalnog saveta u kojem me je zamolio da se sretnemo u "Sentral Holu" u Mančesteru. Verujem da je gosp. Lou smislio u svojoj glavi i predložio komisiji, ovaj veliki evangelizacijski plan, koji je trebao da bude obavljen od strane Savetom nacionalnih slobodnih i da je pritom računao ne mene. Nisam shvatio iz ovog prvog intervjua da je gosp. Lou već tada imao ovlašćenje da me pozove da postanem misionar slobodne crkve. Ono što sam razumeo, je bilo da je on prosto želeo da sazna moje viđenje u vezi te stvari. Složio sam se sa njim

da bi zvanična veza sa Savetom nacionalnih slobodnih crkava bila sigurno veliki oslonac za mene i da bi ona otvorila za mene još šire područje. Razgovarao sam sa ženom o toj temi i ona mi je savetovala da prihvatim ovu poziciju ako mi je već ponuđena. Nisam je tražio. Ona mi se sama ponudila. Na drugom sastanku sam pristao da budem misionar nacionalnog sabora. Dogovoreno je, da počnem sa radom prvog septembra, 1897. godine.

Sada sam u službi Nacionalnog saveta preko četiri godine i pošto sve protiče u najboljem redu, i nadam se da ću ostatak mog života provesti kao njihov misionar. Smatram da je moj sadašnji delokrug, najveće i najvažnije područje rada u kojem sam ikada imao prilike da učestvujem. Ako se valjano radi, to će doprineti tome da se razbiju lokalne predrasude i da se hrišćani i crkve zbliže, i to na efikasniji način nego bilo šta drugo što se prethodnih godina radilo. Dugujem zahvalnost gosp. Lou zbog njegove mudrosti i obazrivosti koju je pokazao tokom organizovanja mojih misija u centrima koja su mi omogućila sve najbolje, i isto tako zbog njegove dobrodušnosti i brige za moje zdravlje i opskrbljenost.

Osim mog angažmana i početka moga rada za Nacionalni savet, desilo se nešto u mom životu na čega sam posebno ponosan. 1897. je održana veslijska metodistička konferencija u Lidsu i ja sam dva puta pro-

povedao tokom te konferencije u koloseumu, oba puta u nedelju, pred više od šest hiljada ljudi. Verujem da je razlika bila u tome da sam ja bio jedini svetovnjak koji je ikada govorio na toj konferenciji. Kada je objavljen prvi zvanični plan programa, moje ime je izostavljeno. Pošto sam se dvoumio da li da prihvatim poziv vel. S. Čedvika da propovedam tokom ovih predavanja, kada je stigao program bez mog imena, zaključio sam da je uspeo da se snađe i bez mene. Pisao sam gosp. Čedviku u vezi toga. On mi je odgovorio da se moje ime oglašava širom Lidsa. Objašnjenje za ovaj propust je bilo to, da pošto nesvešteno lice još nikada ranije nije učestvovalo na konferenciji, odbor za planiranje nije znao da li treba da objavi tu činjenicu i smatrali su da je najbezbednije ako ne spominju "laika" evangelizatora. Došlo je i do kratke debate o toj temi na konferenciji, u kojoj su učestvovali gosp. Čedvik, gosp. Prajs Hjuđis i gosp. Vatkinson i ukazivali su na apsurdnost ove greške. Njihov zaključni argument je bio, da ako je čovek pogodan da propoveda, on je pogodan i za to da bude najavljen.

Mogao bih napisati čitavu knjigu o mom radu za Savet nacionalnih slobodnih crkava. Bio je veoma blagoslovljen i pun interesantnih i ohrabrujućih dešavanja. Dozvolite da vam ispričam nekoliko anegdota. Kada sam vodio misiju u Lankasteru čuo sam kako dvojica diskutuju o mojoj karijeri. Jedan od njih je bio malo nagluv i kao većina nagluvih, pričao je veoma glasno.

Moja životna priča je po njemu glasila ovako: "Kada je Džipsi Smit bio mali dečak, još dete, znaš prodali su ga starom bogatom čoveku koji je imao puno bakra. Ovaj stari čovek je bio kao...nešto religiozan, naučio je Džipsija da čita Bibliju i da bude dobar, razumeš. I onda je stari čovek umro i ostavio Džipsiju sav novac... i puno bakra. Ajmeee, jako puno. Tada je Džipsi počeo da propoveda i nazvali su ga "Džipsi Smit" jer je on bio cigan kada je bio mali. Sjajan je propovednik. On propoveda iz čiste ljubavi prema propovedanju. Nije mu potrebno da to radi. Imao je puno bakra, stari čovek mu je ostavio jako puno. Vidiš, takav je to čovek. Odoh ja da ga čujem". Kada sam se pojavio pred mojom kongregacijom te večeri video sam ovog čoveka i njegovu ženu kako sede, baš ispred mene. Ispričao sam ljudima priču o mojoj karijeri koju sam slučajno čuo. Autor ove čudne izmišljotine je slušao sa široko otvorenim ustima. Rekao sam, "Ova priča nije istinita i ako dođete u ovu crkvu u ponedeljak naveče, ćućete pravu priču". Čovek i njegova žena su se obratili tokom ove misije.

Moja žena i ja smo proveli nedelju dana pored mora, sa nekim prijateljima. Ja sam odlutao malo dalje od njih. Jedna Italijanka koja je zarađivala za život pevanjem i plesanjem pred publikom me je očigledno pomešala sa njenim zemljakom. Nosio sam somotsku jaknu i kapu od dabrovog krzna. Počela je da mi se obraća, po mojoj

proceni, na italijanskom. Rekao sam joj da ja nisam Italijan nego Rom i da mora da priča na engleskom.

"Rom!" rekla je. "Šator?"

"Da".

"Šume?"

"Da".

"Divlje?"

"Da".

"Ti lagati".

Tada je moja supuga stigla do mene i italijanka joj je rekla : "Ti idi odavde, ovo je moj momak". Objasnio sam mojoj novoj "dragani" da je gospođa koju hoće da otera moja žena. Na lošem engleskom, ona je i gospođi Smit postavila ista pitanja kao i meni, da li sam ja odrastao u šatoru, živeo u šumi i divlje trčao? Ona je odgovorila, "Da". Tada je Italijanka odgovorila, "A gde si ga uhvatila?"

Jednog dana sam pitao neke od mojih učenika nedeljne škole, ko su romi. Mali dečak je odgovorio: "Čovek

koji ide okolo i okolo i okolo da bi pronašao nešto". Ta definicija uopšte nije loša i važi za mnoge Rome".

Desio se jedan lep događaj tokom moje misije u Čeltenhamu. Ljupka i lepa mlada devojka koja se obratila jedne večeri, dovela je sa sobom dve ili tri večeri kasnije njenu najbolju prijateljicu, gluvonemu devojku. Kako je moje propovedanje teklo video sam da je novoobraćena devojka prevodila svojoj prijateljici ono što sam ja govorio. Ova gluvonema devojka je bila prva da ustane za molitvu. Tada su obadve otišle u sobu za ispitanike. "Hoćete li pomoći mojoj prijateljici? Ona traži Spasitelja". Rekla je novoobraćena. Pošto je ispitanik bio gluvonem, nijedan od radnika nije bio od koristi tako da smo rekli mladoj devojci da je upravo ona odgovarajuća osoba za to da dovede prijateljicu do Hrista. Njih dve su otišle sretne u svome Spasitelju.

Bilo je tokom misije u Tuntonu da sam naučio himnu "Broj svoje blagoslove" koja je bila korišćena tokom mojih službi i postala je veoma popularna u mnogim delovima Engleske. Na zahtev dr. Penija, mog domaćina, posetio sam jednu bolnicu. Većina pacijenata su izneta na travu na sunčev zrak. Rekao sam im nekoliko reči i zatim je gosp. Peni rekao:

"Pre nego što gosp. Smit ode, zar nećete da mu otpevate nešto?" "Da gospodine," rekla je mala devojčica. "A šta ćeš da pevaš?" rekao je. "Broj svoje bla-

goslove" bio je odgovor. Ja sam bio duboko dodirnut a i impresioniran istog trenutka. Tu sam bio ja, zdrav i u punoj snazi i sa mnogim božijim blagoslovima, a ipak, ja nikada nisam brojao blagoslove...nikada mi nije palo na pamet da to učinim. Sinulo mi je tada da ima još hiljada i hiljada ljudi koji prave istu omašku. Mislio sam i na to da je psalmista sigurno ciljao na sklonost naših srca kada je pevao. "Ne zaboravi na sva Njegova dobra dela". Avaj, mnogi od nas smo najsretniji kada pričamo o našim nevoljama. Ova slatka pesma mi se urezala u srce i dušu. Često je pevam na mojim sastancima. Himna je dobila izvanrednu popularnost tokom moje misije u "Metropolitan Tabernaklu". Gde god se krenulo...na ulicama, na tramvajima, u vozovima...neko je fijukao, zvižduckao ili pevušio, "Broj svoje blagoslove". Dečaci su gurali svoja kolica, muškarci jahali svoje konje a žene ljuljale kolevke ...svi su oni bili dirnuti sa istinitošću i melodijom himne.

Moja poslednja misija u devetnaestom veku je vođena u Lutonu. Ispitivači su prebrojali hiljadu i osamdesetoro što je više od jednog na četrdeset po broju stanovništva. Vel. Henri Tompson, veslijski pastor grada i predsednik okruga mi je rekao da se ljudi u Lutonu nikada ne pitaju "Gde su novoobraćeni?" Nema potrebe da postave to pitanje. Novoobraćeni su svugde, na nedeljnim službama, na službama krajem nedelje i na hrišćanskim sastancima. Gosp. Tompson mi je rekao

“Još nikada nisam bio u kontaktu sa ovakvim probuđenjem, koje bi donelo ovakvu istinsku berbu novoobraćenih, kao što je ovo vaše”. Već sam negde drugde naglasio da je za mene najvredniji događaj za pamćenje u toku ove misije, bio ponovno vraćanje moje sestre, Lovinije, gosp. Oukli koja je bila udaljena od Boga već nekoliko godina. Nije baš dobrog zdravlja tako da sam je posetio pre nedelju dana ili dve. Rekao sam joj da će biti u mojoj knjizi. Rekla je.“Dobro, u redu; kaži tvojim čitaocima da mi ponestaje snaga i da ću možda uskoro biti u prisustvu moga Gospoda. Ne plašim se tog velikog dana. Moja vera je u Isusu Hristu”.

Tokom te misije u Lutonu, sestrin muž, gosp. Evans je poslat da bi vodio sastanke za prekobrojne posetioce. U subotu sam ga odveo na mesto gde je moja majka umrla i sahranjena, u Baldok oko dvadeset milja udaljen. Pokazao sam mu maltene tačno mesto u Norton Lejnu gde je ona ležala na samrti i odakle smo svi zajedno gazili put kojim smo vukli njen kovčeg do groba, sa mojim ocem kao jedinim oplakivačem. Kada smo stajali pored groba ja sam rekao ženinom bratu: “Osećam već jedno izvesno vreme, da treba ovde da stavim nadgrobnu ploču”. “Ja se baš čudim” odgovorio je “da to nisi uradio već ranije”. “Da zaista, ali sada sam čvrsto rešio da to uradim”. Alderman Gidings, gradonačelnik Lutona je predsedavao na mom predavanju tog ponedeljka naveče. Kada sam stigao do tog dela, gde sam pričao

o smrti i sahrani moje majke, on se okrenuo prema gosp. Evansu koji je sedeo pored njega na platformi i pitao: "Jel ima ploče nad tim grobom?" "Ne," odgovorio je. "Pa, ja ću se pobrinuti o tome da bude". Po završetku sastanka mi je saopštio svoju odluku. Ovaj događaj se pokazao kao izvanredno tumačenje citata: "I pre nego poviču, ja ću se odazvati; još će govoriti, a ja ću uslišiti".

Prvih nekoliko nedelja, početkom dvadesetog veka će se zauvek pamtiti u istorijatu slobodnih Evanđeoskih crkava u Engleskoj po istovremenim misijama. Od početka pokreta saveta, pokreta koji zahteva podršku svih vođa slobodnih evanđeoskih crkava Engleske i Velsa, i koji je uspeo da spoji ove crkve u jednu moćnu armiju, Evanđeoski rad je imao istaknuto i glavno mesto. Većina lokalnih crkvenih saveta, kojih je sada skoro osam stotina, su održali jednom ili dvaput zajedničke misije i to sa očiglednim uspehom. Vel. Tomas Lou generalni sekretar Nacionalnog saveta je bio mišljenja, da nema boljeg načina za "svečano počinjanje" novog veka nego da se svi ovi saveti istovremeno angažuju, uz istinska nastojanja, da bi dosegli mase izvan crkve. Bilo je nemoguće voditi kampanju doslovno istovremeno. Rad u Londonu se održavao od 26. januara do 6. februara, u provincijama od 16. februara do 26. februara, a u gradovima od 2. do 6. marta. Ovaj veliki poduhvat je bio krunisan sa najbogatijim duhovnim blagoslovima.

Tokom londonske kampanje sam radio u "Metropoliten Tabernaklu". Zgrada je bila prepuna na svakoj službi, i više nego hiljadu i dvesta ljudi je prošlo kroz prostorije za ispitanike. Posebna radost za mene je bilo prisustvo moga oca koji je dolazio svako veče. Viljem Čivers čija majka je kupila štipaljke od mene, još dok sam bio dečak, doveo je mog oca u London kao gosta iz Kembridža, i ugostio ga je tokom nedelje. Jedan deo ostale rodbine je takođe došao na tu misiju...neke tetke i braća i sestre koje nisam video dvadeset godina ili čak i više. Moj otac je bio u punom elementu. Bilo je to iskustvo koje je krunisalo njegov život. Gosp. Majers mi je kasnije rekao, da je bilo predivno za njega posmatrati starčev izraz lica koje je tačno odražavalo njegovo saosećanje sa emocijama koja su dolazila iz srca mlađeg čoveka dok je propovedao. Teško je reći za koga je služba bila dragocenija, za oca ili sina. Jedne noći dok smo nas dvojica ulazili u fijaker, moj otac je bio pun neobuzdane radosti. Skočivši, rekao je: "Sine dragi, činilo mi se da sam se uvukao tačno ispod tvog kaputa večeras". To je bio njegov očigledan i karakterističan način da izrazi svoju savršenu naklonost prema meni. Moj otac je, bez da je pozvan na to, predpostavio da ima pravo na to da nadzire radnike u sobi za ispitanike u "Tabernaklu" ali je to radio tako velikodušno i milo da su se radnici dobrovoljno podlegli njegovim uputstvima, osetivši da to drugačije ne bi ni valjalo.

Vel Tomas Sperdžen, pastor crkve je bio prisutan na skoro svakoj službi, i nekoliko dana nakon misije je napisao sledeća zapažanja:

"Džipsi Smit se od samog početka pobrinuo za to da ga ljudi pažljivo slušaju i ubrzo je mogao da se raduje tome da povede njihova srca Hristu. On je naglasio potrebu za pokajanjem, neophodnost za novim rođenjem. On je optužio svaku vrstu zla i upozorio svakog čoveka da beži od gneva koji dolazi. Propovedao je potpuno i slobodno spasenje, i ilustrovao je to sve sa uzbudljivim događajima odabranim uglavnom iz svog izvanrednog životnog iskustva. Bilo je očigledeno, na svakoj službi, da je pričao sa najboljom namerom. Demonstracija duha nije nikada nedostajala. Čim se obraćanje završilo, odabrani su bili spremni da se izjasne o njihovoj želji za spasenjem i da se povinuju pozivu da pojedinačno dođu u prostor za ispitanike. Jedan prijatelj koji je već često bio "usred" mnogih takvih dešavanja je tvrdio sa čvrstim uverenjem, da bolji posao još nikada ranije nije obavljen, toliko je bio očigledan proboj i toliko jasno ispoljen prodor Njegovog izvanrednog svetla. Svi smo morali priznati da je tu, Božija ruka bila na delu. Pišući u oktobru 1901. gosp. Sperdžen je rekao: "Obraćeni koji potiču iz misije Džipsi Smita se još uvek pojavljuju i traže da budu sjedinjeni sa Božijim narodom. Oni koji su nam se već pridružili se čine ispravnima, a i oni drugi koji imaju nameru da to učine su odličan primer

Hristove snage koja spašava i čuva. Pišući osam meseci nakon misije, mogu jedino da potvrdim moju prvobitnu procenu da su puni istinite snage i blagoslova".

Vel. F.B. Mejer, mi je takođe dobrodušno poslao sledeću belešku o mom radu u "Tabernaklu":

"Nikada neću zaboraviti ono veče kada je i otac evangelizatora bio prisutan na bini i činilo se da je i on dodavao snagu od svoje pobožnosti i vatreni duh, svakoj izgovorenoj reči svoga sina. Naš voljeni prijatelj je imao neobičnu lakoću izražavanja te večeri. Izgledalo je kao da su aroma i muzika njegovog sopstvenog ranog života bili dunuti u publiku kao svež povetarac, koji su se naizmenično, ili izazvali suze ili uskomešali ushićenje.

"Još uvek čujemo o blagoslovima koji tada nisu čak ni bili zapaženi, i sekretar mi kaže da je primio mnoge veoma zadovoljavajuće izveštaje od sveštenih lica i pastora iz okoline, o slučajevima koji su bili predati njima. Veruje se da je skoro svaka crkva u području primila nekoliko novoobraćenih, a pri tome i posvećeniji život mnogih hrišćana svedoči o tome da je to bilo korisno i za njih.

"Interesantno je videti evangelizacijsku prirodu duha i rada našeg prijatelja. On osvaja pastore svih denominacija, čak su mu i hrišćani već osnovanih crkava privrženi.

Bog ga je bogato obdario i mi se samo molimo za to da ga Bog sačuva još mnogo godina, kao nepokolebljivog žeteoca koji ide poljanama crkvi da žanje, sakupljajući bezbroj duša".

Čini se, da je ovde na mestu izjaviti, da je moja misija u Londonu sa nacionalnim savetom bila blagoslovena i sa veoma zadovoljavajućim uspehom. Verovatno su najzapaženije bile dve od nji, jedna u Merilebone a druga u Padingtonu. Dr. Monro Gibson je napisao izveštaj prethodniku "Britiš Viklija" iz kojeg ću dati sledeći odlomak:

"Ima nekog šarma oko ličnosti Džipsija Smita koji nas od početka osvaja i priprema na odgovor na njegove iskrene pozive, koji obeležavaju svaku njegovu službu. On objašnjava, jasnije od bilo kog drugog evangelizatora koga sam ja ikada čuo. Ni njegovo biblijsko objašnjenje niti teologija ne mogu da umanje njegov ugled čak ni u poređenju sa diplomcima naših teoloških škola. Ima neke kulture u njegovom stilu koja je jednostavno čudesna, za one koji znaju njegovu životnu priču, i koju ja ne mogu drugačije objasniti osim da je on apsolvent iste škole koja je pripremila Jovana, ribara za njegovo pisanje. Ali najveći činilac je vlast koja potiče odozgo i sa kojom on govori, koja je očigledna već tokom prve večeri i koja sve više raste kako dani prolaze. Bilo je velikog

“oživljavanja” među hrišćanima i popriličan broj onih koji su dokazali da su se od tame okrenuli prema svetlu”.

Dr. Kliford je dao svoje utiske o misiji u Padingtonu u dugačkom članku objavljenom u “Hrišćanskoj Reči”. Rekao je:

“Bilo je to veoma korisno vreme za nas. Nema crkve u savetu koja nije bila predstavljena među posetiocima prostorija za ispitanike. Članovi i pastori sa zahvalnošću svedoče o osveženju koje su primili. Poruke evangelizatora dolaze pravo iz srca Evanđelja i njegove metode su toliko razumne koliko je i Evanđelje jasno. Nema svojih “bubica”. Nije žrtva hirovitosti. Ne traži vizionarske teorije. Dobro zna svoj posao i sprovodi ga. On ne raspravlja sa pastorima i naziva to propovedanjem Evanđelja. On je njihov pomoćnik. Veoma je strastven. U njegovom glasu ima puno osećanja. On pokreće srca svog auditorija do najdublje dubine ali on nikada ne zaboravlja da čovek ima razum i da razmišlja i prosuđuje i kada je slušatelj najspremniji da “preskoči Rubikon” on ga zadržava i navodi na to da još malo razmisli o tome šta je značenje tog koraka koji preuzima, kaže im da je odlazak u sobu za ispitanike važan... i da je to jasan i očigledan izbor sledbeništva Hrista, ali da je to samo početak, koji mora biti praćen sa nepokolebljivom, strpljivom i celokupnom poslušnošću

Hristu, novoprihvaćenom Gospodaru. Njegov humor je neodoljiv. To je jedna od stvari, između ostalih, u kojem leži njegova snaga jer je humor ljudski. To je jedna od elementarnih snaga života i ona nikada ne prestaje da osvaja. On ne staje tome na put. Prezire konvencionalnost i nije u stanju da bude dosadan ili nejasan. Svaki slušalac zna na šta on cilja i zna i oseća da on traži ono "najuzvišenije" dobro. Čini se da ni za trenuak ne prekida kontakt sa Bogom ili sa auditorijom i nakon sjajne komične izjave, on se odmah vraća na direktnu i tragajuću apelaciju, ili uzdiže kroz molitvu koja takođe nije manje direktna ali je još više iskrena".

"Moralnost u njegovom podučavanju odzvanja sa snažnom rezonancom. Njegova snaga leži u neposrednosti njegovih apelovanja prema savesti. On istražuje srce, iznosi smišljene izgovore pomoću kojih mi izbegavamo naše obaveze kao hrišćani, i potajno nas tera da priznamo ako ne i ispovedimo naše grehe. Njegova misija je isto toliko korisna za otvorene sledbenike Hrista koliko i za one koji odbijaju da donesu tu veliku odluku".

Radio sam u Birmingemu tokom provincijske kampanje istovremenih misija. Alderman Edvards, gradonačelnik, koji je čuveni kongregacionalista je odložio banket gradonačelnika da se ne bi podudarao sa misijom i bio je uz mene kada god je to bilo moguće. Bio

sam u velikoj meri potpomognut sa najboljim horom, kojim je dirigovao gosp. Tomas Fejser i sa najsposobnijom grupom radnika i domaćina koje sam ikada imao. Gradska kuća je bila prepuna svake večeri, mada smo zapravo nekada mogli da je napunimo i trostruko. Dr. Kliford, moj kolega u ovoj misiji, čovek, da boljeg ne bih mogao ni poželeti, dostavio je seriju predavanja na temu "Budi izmiren sa Bogom", koja su bila od velikog uticaja. Njegovi sastanci su bili posećivani od oko hiljadu do hiljadu i petsto ljudi. Kada je održano poslednje predavanje, ja sam bio dirnut do te mere da sam izjavio zahvalnost Dr. Klifordu i naglasio da treba da objavi svoja predavanja. Na večernjim službama je Dr. Kliford sedeo pored mene, izuzev kada je vodio sastanke za prekobrojne u "Kars Lejn Čepelu". Ja sam osećao tokom svake službe da se on molio za mene i da me je podržavao sa dubokom simpatijom. Jedne noći su prva tri reda u gradskoj kući bila zauzeta od strane samih muškaraca i niko od njih nije imao okovratnik. Na kraju su svi otišli u sobu za ispitanike. Kako je misija tekla tako je mnoštvo ljudi raslo. Ljudi su dolazili i stajali u redu dva sata ili čak i više u nadi da će uspeti da uđu. Lokalne novine su tvrdile da čak ni Džozef Čemberlen nije mogao da privuče toliko puno ljudi koliko su Dr. Kliford i Džipsi Smit privukli.

Druge nedelje u toku misije, ljudi su počeli da se skupljaju već ujutro za popodnevnu službu. Pet minuta

nakon što su se otvorila vrata, mesto je već bilo dupke puno. Napolju je bilo još više ljudi nego unutra, onih koji su hteli da uđu u salu. Oni koji nisu mogli da uđu ipak nisu otišli. Jednostavno su čekali na večernji sastanak koji je bio najavljen za sedam sati. Mnoštvo je bilo tako veliko da smo počeli službu u pet sati. Unela su me četiri policajca preko glava ljudi. Jedan moj pokušaj za probijanjem bez ičije pomoći je bio beznadežan. Dr. Kliford je propovedao jedne noći u Kars Lejnu. Imao je dosta neobično iskustvo. Policajac na vratima je odbio da ga pusti unutra.

"Želim da uđem", rekao je dr. Kliford.

"Jel imate rezervisano mesto?"

"Ne, nemam".

"Pa, onda ne možete unutra".

"Mislim da će za mene biti mesta na bini".

"Nisam siguran u to".

"Ali ja sam dr. Kliford, ja ću da propovedam".

"O, jeste li? Ja sam pustio unutra već dva ili tri doktora Kliforda".

Na kraju je dr. Kliford uspeo da dokaže svoj identitet, čuvar reda je napokon bio zadovoljan i bilo mu je dozvoljeno da uđe.

Prošlo je hiljadu i petstotina ljudi kroz prostorije za ispitanike, tokom te misije.

Vel. J.H. Džovet, mi je usrdno dostavio sledeći zapis o Birmingemskoj kampanji:

"Verovatno je najznačajniji utisak, po mom sećanju, o izvanrednoj misiji prošlog februara, bila nesvakidašnja snaga misionara u njegovoj samoodmerenosti. Nije bilo ničeg "upadljivog" na sastancima! Senzacionalizam je bio potpuno odsutan. Osećao sam uvek da je vođa bio savršeno pribran i da je u njegovom srcu boravio spokoj što je plod čvrste vere u Gospoda. U završnom pozivu je i misionar sam bio nadgledan od strane svemoćnog Boga. Pokretačka snaga nije bila toliko u glasu koliko u atmosferi. Stvrdnuta srca su se smekšala u naletu sveispunjavajuće duhovne snage. Nisu samo neupućeni i neobrazovani bili ti koji su bili spašeni, oni čiji umovi su bili izloženi većem stepenu obrazovanja su isto tako bili primamljeni u svetlo života. Imam u mojoj kongregaciji nadprosečne mladiće koji su bili privedeni pred konačnu odluku za Hrista".

POST SKRIPTUM

Nadam se da će ono što sam napisao interesovati moje čitaoce. Verujem, da sam imao život koji je bio sasvim drugačiji od onog kakav su imali najveći broj mojih drugara, život koji je Bog neizmerno blagoslovio i mislim da mogu da dodam, uz veliku zahvalnost, da je bio korišćen u velikoj meri. Bio je pun iskušenja i teškoća. Bio sam često zabrinut ali nikada ojađen, često zbunjen ali nikada očajan, često obeshrabren ali nikada poništen. Sve nevolje koje su me pogodile su bile kratkog daha i značaj slave koji je proistekao iz njih je daleko nadmašio sve. Ja sam nastojao da "oči" mog srca budu otvorene prema stvarima koje nisu vidljive, jer stvari koje su vidljive su privremene, a stvari koje su nevidljive su večne.

Imao sam izvanredne i čudesne doživljaje. Živeo sam u mnogim kućama i bio gost kod raznih ljudi u različitim životnim okolnostima. Bio sam predstavljen dvojici predsednika Sjedinjenih Država, ručao sa biskupima i nadbiskupima i prenoćio kod dva katolička sveštenika. U mojoj kancelariji, na zidu su okačena pisma od njenog visočanstva kraljice i od vojvotkinje, ali najdraže stvari u mojoj kući su dve slike koje ukrašavaju zidove moje spavaće sobe. Na jednoj slici su kola u kojem je umrla moja majka a na drugoj slici je grupa Roma. Kada sam u toj sobi, ja nikada ne ležem, a da prethodno ne bacim pogled na te slike i kažem sebi: "Rodni, ti bi i danas bio tamo... ali nisi zbog milosti Božije". Neka Njegovo ime bude slavljeno zauvek.

KRAJ

Nadam se da će ono što sam napisao interesovati moje čitaoce. Verujem, da sam imao život koji je bio sasvim drugačiji od onog kakav su imali najveći broj mojih drugara, život koji je Bog neizmerno blagoslovio i mislim da mogu da dodam, uz veliku zahvalnost, da je bio korišćen u velikoj meri. Bio je pun iskušenja i teškoća. Bio sam često zabrinut ali nikada ojađen, često zbunjen ali nikada očajan, često obeshrabren ali nikada poništen. Sve nevolje koje su me pogodile su bile kratkog daha i značaj slave koji je proistekao iz njih je daleko nadmašio sve. Ja sam nastojao da "oči" mog srca budu otvorene prema stvarima koje nisu vidljive, jer stvari koje su vidljive su privremene, a stvari koje su nevidljive su večne.

Imao sam izvanredne i čudesne doživljaje. Živeo sam u mnogim kućama i bio gost kod raznih ljudi u različitim životnim okolnostima. Bio sam predstavljen dvojici predsednika Sjedinjenih Država, ručao sa biskupima i nadbiskupima i prenoćio kod dva katolička sveštenika. U mojoj kancelariji, na zidu su okačena pisma od njenog visočanstva kraljice i od vojvotkinje, ali najdraže stvari u mojoj kući su dve slike koje ukrašavaju zidove moje spavaće sobe. Na jednoj slici su kola u kojem je umrla moja majka a na drugoj slici je grupa Roma. Kada sam u toj sobi, ja nikada ne ležem, a da prethodno ne bacim pogled na te slike i kažem sebi: "Rodni, ti bi i danas bio tamo... ali nisi zbog milosti Božije". Neka Njegovo ime bude slavljeno zauvek.

SR

OM EAST

Roma Bible Union
The Bible † Social Transformation † Literacy